

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
УПРАВЛІННЯ МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ТА СУСПІЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
СТУДЕНТСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО «МЕРИДІАН»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ
XIX Міжнародної науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених

3 грудня 2025 року

Чернівці – 2025

Редакційна колегія: *Макар В. Ю.* – д. політ. н., завідувач кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій ЧНУ імені Юрія Федьковича (голова); *Блажевська Є. В.* – к. політ. н., заступник начальника управління – начальник відділу молоді та утвердження української національної та громадянської ідентичності Чернівецької обласної державної (військової) адміністрації; *Константинюк С. Ю.* – асистент кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій ЧНУ імені Юрія Федьковича; *Лисенко Д. М.* – студентка кафедри міжнародних відносин і суспільних комунікацій ЧНУ імені Юрія Федьковича; *Макух-Федоркова І. І.* – к. політ. н., доцент кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій ЧНУ імені Юрія Федьковича; *Москалюк Б. В.* – студент кафедри міжнародних відносин і суспільних комунікацій ЧНУ імені Юрія Федьковича, голова студентського наукового товариства «Меридіан»; *Осадца І. С.* – к. політ. н., доцент кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій ЧНУ імені Юрія Федьковича; *Павлюк М. В.* – к. політ. н., заступник голови Чернівецької обласної ради; *Стецюк А. В.* – к. політ. н., доцент кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій ЧНУ імені Юрія Федьковича.

Актуальні проблеми зовнішньої політики України:
Матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених, Чернівці, 3 грудня 2025 р. Чернівці, 2025. 312 с.

Видано за підтримки управління молоді та спорту Чернівецької обласної державної (військової) адміністрації.

До збірника увійшли матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Актуальні проблеми зовнішньої політики України» (Чернівці, 3 грудня 2025 р.).

Роботи опубліковано в авторській редакції. Оргкомітет не несе відповідальності за достовірність інформації, поданої в рукописах. Для науковців, аспірантів та студентів.

СЕКЦІЯ 1. УКРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ – ШЛЯХ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ. ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВ-ПАРТНЕРІВ. СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНА–ЄС. СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Софія Богданова

Науковий керівник – к. філос. н., доцент Владислав Струтинський
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
bohdanova.sofiia@chnu.edu.ua

Зміст демократії: свобода та контроль децентралізованої України на шляху до ЄС

Політичні та інституційні зміни характеризуються різними часовими горизонтами: одні зміни можуть започаткуватися із прийняттям окремого нормативного акта і підсилити систему вже в перший рік впровадження, тоді як інші можуть вимагати тривалого періоду реалізації та накопичувального ефекту змін у різних сферах, щоб стати помітними для суспільства [1]. Однак, децентралізація є прикладом реформи, яка здатна поєднати обидва підходи: процес запускається певною кількістю нормативних рішень, які спрямовані на перерозподіл повноважень на користь місцевої влади, але після цього настає етап впровадження змін, під час якого відбувається вкорінення цих реформ в інституції та практики на місцях. У контексті європейського вибору України та набуття нею статусу кандидата до ЄС, завершення демократизації і, зокрема, посилення місцевого самоврядування є не лише внутрішньою реформою, а й ключовою вимогою, яка відображає фундаментальні цінності Союзу щодо принципу субсидіарності та належного врядування.

Для України, де вже зараз, а з більшою інерцією після закінчення повномасштабного вторгнення, постане завдання затвердження, а в деяких сферах зародження та відновлення демократичних принципів управління, закінчення процесу

демократизації стане необхідним фундаментом для побудови фундаменту нового інституційного порядку. Однією з характеристик, яка підриває процес демократизації України є домінування централізованої моделі розподілу ресурсів і влади. Голдстоун і Ульфелдер зазначають, що у свою чергу, місцеве самоврядування, нарівні з парламентом і судами, виступає елементом системи стримувань, що запобігає узурпації влади в тому числі у сфері розподілу та контролю над фінансами [2, с. 19]. Українські реформи після 2014 р. були спрямовані на відходу від моделі централізованого управління, акцентуючи на політичній, адміністративній та фінансовій децентралізації. Однак, попри відчутний прогрес у реформі децентралізації, які гарантують політичну, адміністративну та фінансову незалежність громад, фактично місцеві бюджети й досі залежать від рішень центральних органів, а адміністрування місцевих податків здійснює державна податкова служба. Цей підхід суперечить основам децентралізації, оскільки позбавляє територіальні громади інструментів контролю за власними доходами та управління, що є необхідною умовою для сталого місцевого розвитку. Нині адміністрування місцевих податків і зборів здійснює Державна податкова служба, для якої вони становлять лише близько 6% усіх податкових надходжень. Водночас для громад ці платежі формують орієнтовно 25–32% доходів місцевих бюджетів, що означає суттєві втрати ресурсів у разі їх неефективного адміністрування [3, с. 9]. Таке недоотримання обмежує інвестиції в соціальні послуги, інфраструктуру й безпеку, тобто безпосередньо впливає на добробут громадян. Дослідження Джека Голдстоуна та Джея Ульфелдера показало, що хоча добробут та заможність країни не є достатніми умовами, вони суттєво сприяють її стабільності [4, с. 14].

Уже сьогодні місцеві бюджети стикаються з серйозними викликами у контролі за використанням коштів: непрозорі тендери, слабкі механізми аудиту й поширена корупція підривають довіру підвалини демократії та довіру громадян. Тому, ще до того як громади отримають більші можливості адміністрування й збільшення доходів, постає не менш

важливе завдання: забезпечити цільове використання цих ресурсів. Аналітики програми U4 підкреслюють: розбудова місцевих антикорупційних систем із використанням ризик-менеджменту, відкритих даних, цифрового врядування, бюджетів участі й широкої участі громадян є критичним чинником для демократичного розвитку. Вони підкреслюють, що централізована «боротьба з корупцією» лише загрожує узурпацією влади, натомість ефективніша стратегія полягає в інвестуванні у підвищення антикорупційної спроможності місцевого самоврядування. За висновками звіту KSE, системні аудити й контроль Державної аудиторської служби та Казначейства, доповнюючись обов'язковим використанням Prozorro забезпечують прозорість та ефективність закупівель, зміцнюють довіру й чесну конкуренцію, а також, поряд з інвестиціями у місцеві антикорупційні механізми, є вирішальною умовою для демократичних процесів [5].

Баланс між свободою та контролем. Надання громадам більшої фіскальної автономії відкриває їм шлях до самостійного зростання й інвестицій у власний розвиток. Але ця свобода матиме сенс лише тоді, коли ресурси розподіляються чесно, відкрито й без тіньових схем. Питання використання фінансів – не нове для України, проте сьогодні воно стає ключем до завтра, у якому місцева влада повинна не лише отримувати, а й «відповідально» витратити та відповідати за це. Надання громадам фінансової автономії сприятиме підвищенню їхньої спроможності, зміцнить підвалини демократії та зменшить ризик узурпації влади через централізацію, а зміцнення місцевих антикорупційних систем і прозорості стане запобіжником зловживань і запорукою того, що ресурси громади працюватимуть на саму громаду. Обидві зміни – це вклад не лише у ресурси і фінанси, а у саму сутність демократії, яка сильна тоді, коли сильна держава, а держава – коли сильні її громади. На шляху до повноправного членства в Європейському Союзі, децентралізована Україна демонструє відповідність Копенгагенським критеріям, підтверджуючи свою здатність забезпечити субсидіарність та належне врядування на

місцевому рівні. Саме цей збалансований зміст демократії: свобода фінансових рішень, обмежена контролем і підзвітністю є ключовою запорукою стійкості держави та успіху її європейської інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Terzi A. Do structural reforms only pay off in the long term? *World Economic Forum*. URL: <https://surl.li/uzvcfe> (дата звернення: 02.11.2025).
2. Goldstone J. A., Ulfelder J. How to construct stable democracies. *The Washington Quarterly*. 2004. Vol. 28, No. 1. P. 19. DOI: <https://doi.org/10.1162/0163660042518198> (дата звернення: 05.11.2025).
3. Річний звіт громадської організації «Львівський регуляторний хаб» за 2022–2023рр. Львів, 2023.С. 9
4. Goldstone J. A., Ulfelder J. How to construct stable democracies. *The Washington Quarterly*. 2004. Vol. 28, No. 1. P. 14. DOI: <https://doi.org/10.1162/0163660042518198> (дата звернення: 02.11.2025).
5. Grudova V. et al. Local governments' legal, institutional, and financial landscape in Ukraine. *KSE Institute*. URL: <https://surl.li/fppkpa> (дата звернення: 05.11.2025).

Summary

The decentralization reform in Ukraine is a key component in completing the country's democratization process and forming a new institutional framework. Despite notable progress in achieving administrative and political autonomy, local budgets still depend heavily on decisions made by the central government, and local taxes continue to be administered by the state tax service. This centralized management of local taxes which make up 25–32% of community revenues, significantly limits local control over financial resources and sustainable development. At the same time, the pursuit of greater fiscal autonomy must be accompanied by effective local anti-corruption mechanisms to ensure transparent and purposeful use of funds. Strengthening local anti-corruption systems, mandating tools such as ProZorro, and increasing citizen participation are essential to prevent abuses, build trust, and reinforce the democratic foundations of resilient communities.

Антон Валусь

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Іван Головка
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
valuev8anton@gmail.com

Можливості інтегрування України в НАТО в контексті нової глобальної архітектури безпеки: роль Дональда Трампа (2024–2025)

У 2024–2025 роках публічні заяви Дональда Трампа щодо НАТО та України посилили стратегічну невизначеність у євроатлантичній системі безпеки. Його риторика про можливість «не захищати» союзників-«боржників» і скепсис щодо перспектив членства України [1; 2] поставили під сумнів безумовність американських гарантій, які протягом десятиліть становили фундамент колективної оборони. Це не лише викликало політичну турбулентність усередині Альянсу, а й вплинуло на сприйняття США як стрижневого гаранта стабільності. Для України така риторика створює подвійний ефект: з одного боку – ризики сповільнення процесу інтеграції, з іншого – стимул до посилення власної ролі у формуванні нової архітектури безпеки в Європі. Водночас офіційні документи НАТО, зокрема Strategic Concept 2022 [5], підтверджують незмінність бачення Росії як головної загрози, закріплюють принцип відкритих дверей і підкреслюють, що союзники залишаються відданими принципам спільної оборони. Це створює для України не стільки кризу довіри, скільки вікно для адаптації до зміненої безпекової реальності.

Риторика Трампа, спрямована на внутрішнього виборця, має глобальні наслідки: вона підриває довіру до стабільності стратегічних зобов'язань США, але водночас мобілізує Європу на розвиток власних оборонних інституцій. Зростання ініціатив з боку ЄС у сфері виробництва боєприпасів, координації ППО/ПРО та створення «європейського стовпа» у межах НАТО демонструє поступове перерозподілення тягаря безпеки. Для України це означає, що реальний поступ інтеграції вже відбувається через практичну взаємодію –

спільні навчання, стандартизацію управління військами, інтеграцію в оборонні ланцюги постачань. Відтак процес вступу до НАТО дедалі більше набуває рис «де-факто» членства, коли функціональна сумісність і участь у спільних ініціативах поступово заміщують формальний політичний акт приєднання.

Однак політичний фактор залишається визначальним. Коливання американських сигналів у 2024–2025 роках впливають на темп і глибину інтеграції, оскільки без активної підтримки Вашингтона внутрішньоальянсовий консенсус щодо розширення малоімовірний. Це створює ситуацію тимчасового «стратегічного очікування»: Україна фактично інтегрується у структури НАТО, не маючи юридичного статусу члена, але водночас забезпечуючи обороноздатність східного флангу Альянсу. Такий перехідний стан може розглядатися як «місток до членства», який не лише зміцнює оборонні спроможності України, а й підвищує стійкість самої євроатлантичної системи до зовнішніх шоків.

Провідні аналітичні центри (СЕРА, CFR) [3; 4] пропонують бачити цей процес як поступову інституціоналізацію інтеграції: формування довгострокового пакета безпеки, координацію розвідданих, технологічну інтеграцію оборонної промисловості та підтримку інтероперабельності. Альтернативні моделі – такі як «озброєний нейтралітет» – розглядаються як тимчасові, але стратегічно небезпечні, оскільки залишають Україну в «сірій зоні» без чітких гарантій. Натомість формат поступового входження у стандарти НАТО без формального членства дозволяє Україні уникнути вакууму безпеки та демонструє готовність діяти як повноцінний партнер, навіть без формального статусу. Це також відповідає тенденції «європеїзації» безпеки, коли держави континенту беруть на себе більшу відповідальність за колективну оборону, не чекаючи рішень із Вашингтона.

Геополітичний контекст свідчить, що заяви Трампа стали каталізатором перегляду балансу сил у всьому євроатлантичному просторі. Європа дедалі чіткіше усвідомлює потребу у власній оборонній автономії, тоді як

США концентрують ресурси на стримуванні Китаю та Ірану. У такій ситуації Україна виступає не лише об'єктом політики, а й суб'єктом стратегічного переформатування: її досвід війни, стандарти бойового управління, швидка адаптація до технологій НАТО (від розвідки до цифрових систем командування) перетворюють її на одного з ключових носіїв нових оборонних практик. Фактично Україна вже є невід'ємною частиною західної системи безпеки, незалежно від формальних процедур вступу.

Перспектива змін у США після 2025 року відкриває можливість відновлення проальянсової політики, яка здатна повернути політичну волю до розширення. Коли завершаться активні бойові дії, зникне головний політичний бар'єр, а технічні критерії членства (інтероперабельність, демократичний контроль, цивільне управління) Україна вже матиме виконаними. Це дає змогу розглядати її вступ як питання політичного моменту, а не готовності. Таким чином, створення стабільної моделі «передчленства» – з гарантіями підтримки, розбудовою промислової бази та участю у спільних місіях – забезпечує ефект незворотності курсу.

Нині членство України в НАТО обмежене війною та політичним циклом у США, проте не заблоковане стратегічно. Реалістична траєкторія розвитку полягає у збереженні чіткої орієнтації на Альянс, посиленні взаємної довіри та поглибленні практичної інтеграції. Україна повинна фокусуватися на трьох ключових напрямках: підтримці високої бойової сумісності зі структурами НАТО; розвитку оборонно-промислового потенціалу в межах спільних програм; і формуванні дипломатичних альянсів, здатних підтримати консенсус щодо вступу. У перспективі після Трампа це дозволить перейти від «функціонального членства» до повноцінного статусу союзника. Таким чином, Україна не лише прагне стати частиною НАТО, а вже сьогодні виступає активним елементом нової архітектури стримування, де її внесок у європейську безпеку стає системоутворюючим фактором.

Список використаних джерел:

1. Trump says he would encourage Russia to attack ‘delinquent’ NATO allies. The Guardian. 10.02.2024. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2024/feb/11/donald-trump-says-he-would-encourage-russia-to-attack-nato-countries-who-dont-pay-bills> (дата звернення: 22.10.2025).
2. Trump says he sympathizes with Russia’s opposition to NATO membership for Ukraine. Reuters. 07.01.2025. URL: <https://www.reuters.com/world/trump-says-he-sympathizes-with-russias-opposition-nato-membership-ukraine-2025-01-07/> (дата звернення: 22.10.2025).
3. Newton M. Ukraine and NATO: Bridging the Gap Between War and Accession. CEPA. 29.07.2025. URL: <https://cepa.org/article/ukraine-and-nato-bridging-the-gap-between-war-and-accession/> (дата звернення: 22.10.2025).
4. Ciaramella E., Green E. Ukraine, NATO, and War Termination. Council on Foreign Relations. 02.2025. URL: <https://www.cfr.org/report/ukraine-nato-and-war-termination> (дата звернення: 22.10.2025).
5. Strategic Concept 2022. North Atlantic Treaty Organization. 29.06.2022. URL: <https://www.nato.int/strategic-concept> (дата звернення: 22.10.2025).

Summary

This paper assesses how Donald Trump’s 2024–2025 statements affect the feasibility and timing of Ukraine’s NATO accession. While rhetoric questioning allied commitments increased uncertainty, NATO’s institutional responses and Europe’s rearmament preserved the underlying deterrence architecture. Competing transition options range from a “bridge to membership” to forms of armed neutrality, the latter risking a gray zone. Anchored in NATO’s 2022 Strategic Concept, we argue that a stepwise, interoperable track best fits the evolving security order.

Тетяна Вашковська

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Андрій Стецюк
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
vashkovska.tetiana@chnu.edu.ua

Політична культура на Балканах (1989–2025): переосмислення європейської ідентичності

Розпад соціалістичної Югославії та утворення нових національних держав у кінці 1980-х і на початку 90-х став поворотним моментом для Балканського регіону, що призвів до масштабних структурних зрушень у політичній сфері. Країни, які десятиліттями перебували в межах федеративного простору з власними моделями самоврядування, увійшли в період, коли необхідно було переосмислювати механізми влади, переглядати інституційну структуру та формувати нове бачення національної та європейської ідентичності. Цей процес відбувався у контексті тривалого стану нестабільності всередині суспільства, конфліктів і неоднозначного досвіду модернізації органів державного управління, що зробило Балкани важливим об'єктом для дослідження трансформацій політичної культури та досвіду євроінтеграції в постсоціалістичному світі.

Після розпаду Югославії регіон зіткнувся з наслідками кровопролитних війн 1991–2001 років, що охопили Хорватію, Боснію і Герцеговину, Косово та частково Македонію, спричинивши міграцію, етнічне розшарування територій та втрату довіри між спільнотами. Політичні процеси того періоду здебільшого базувалися на етнічній приналежності, що сприяло укоріненню патронатних мереж і концентрації рішень навколо окремих лідерів замість інституційних механізмів.

Незважаючи на це, постконфліктне відновлення сприяло поступовому розвитку громадянського суспільства. З'явилися громадські організації та правозахисні групи, які відновлювали комунікацію між громадами та документували порушення прав людини. Серед них важливу роль відігравали «Центр гуманітарного права» в Сербії (1992) і «Гельсінський

комітет з прав людини» в Боснії і Герцеговині (1995), які просуvalи міжетнічний діалог і моніторинг дотримання правових стандартів.

Протести другої половини 1990-х та початку 2000-х років стали ключовим чинником трансформації політичної культури на Балканах. У Сербії демонстрації 1996–1997 років проти фальсифікацій місцевих виборів показали здатність громадян впливати на політичний процес, а падіння режиму С. Мілошевича у 2000 році засвідчило можливість відновлення демократичних інституцій і просування верховенства права.

У наступні роки суспільна активність поширилася на інші країни регіону. У Боснії і Герцеговині 2014 року виступи проти корупційної системи перетнули етнічні кордони, у Північній Македонії протести 2015–2016 років сприяли завершенню політичної кризи та зміні влади, а в Чорногорії в 2019 р. вони відобразили суспільний запит на обмеження патронатних структур і модернізацію інституцій.

Паралельно з внутрішніми змінами зростала роль європейського вектора. Починаючи з середини 2000-х років Європейський Союз став вагомим зовнішнім суб'єктом впливу на політичні трансформації в регіоні, формуючи набір критеріїв, які визначали бажані параметри демократичного розвитку. Для подальшої євроінтеграції необхідним було впровадження реформ у сферах правосуддя, боротьби з корупцією, адміністративної спроможності. Ці вимоги ставали як інструментом тиску на політичні еліти, так і мотивацією для розвитку громадських рухів, що використовували європейські цінності як основу політичної критики.

Вплив європейської інтеграції країн Балкан мав неоднозначний характер. З одного боку, він сприяв модернізації інституцій, укріпленню незалежних медіа та розширенню можливостей політичної участі. З іншого, затягнуті переговори процеси й нерівномірність розширення ЄС породжували відчуття фрустрації, яке політики часто використовували у своїх інтересах, експлуатуючи наративи «подвійних стандартів». Усе це створило складне поле

взаємин, у якому формувалась нова модель європейської ідентичності: не просте прагнення членства, а внутрішній дискурс про стандарти управління, верховенство права та демократичну участь.

Розвиток європейської ідентичності на Балканах у ХХІ столітті доводить, що націоналістичні наративи зберігають важливу роль, адже вони стали фундаментом державного будівництва після розпаду Югославії. Однак із часом вони зближуються із громадянськими та європейськими цінностями, що виявляється у зростанні підтримки реформ та переорієнтації на довгострокові стандарти управління, а також підтверджує приналежність балканських народів до європейського культурного простору.

У 20-х рр. ХХІ ст. Балкани залишаються територією, де перетинаються інтереси різних глобальних і регіональних акторів, однак європейська перспектива продовжує виступати найбільш стабільним і передбачуваним орієнтиром. Регіон не є однорідним: темпи реформ у Хорватії, що вже є членом ЄС, суттєво відрізняються від динаміки в Сербії чи Боснії і Герцеговині. Утім, загальний напрям розвитку демонструє схильність до поступової політичної модернізації, професіоналізації державного управління та розширення громадянської участі.

Узагальнюючи, зміни політичної культури на Балканах у період із 1989 по 2025 рік є складним, багатовекторним і тривалим процесом, що включає наслідки конфліктів, протестної мобілізації суспільств, суперечливий вплив зовнішніх акторів та внутрішній пошук політичної стабільності. Європейська ідентичність, яка формується в регіоні, не є статичною: вона розвивається як результат прагнення демократичних змін та поступового укорінення європейських цінностей, прозорості держструктур, плюралізму та верховенства права. Саме тому Балкани залишаються одним із найважливіших прикладів сучасної європейської трансформації постсоціалістичних спільнот.

Список використаних джерел:

1. Cabada L. Political Culture and Its Types. Politics in Central Europe. 2009. Vol. 5, No. 2. P. 223–242. URL: <https://www.ssoar.info/>

ssoar/bitstream/handle/document/6611/ssoar-pceur-2009-2-cabada-political_culture_and_its_types.pdf

2. Сухушина О. В., Овчаренко О. І. Проблеми інтеграції країн Балканського субрегіону в ЄС в умовах глобалізації. Соціально-політичні процеси в Україні та світі у контексті глобалізаційних перетворень [Електронний ресурс]: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 23 квітня 2021 року) / укладачі: Чупрій Л. В., Мухін І. М. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. С. 152-156.

Summary

This study examines the transformation of political culture in the Balkans from 1989 to 2025, focusing on the post-Yugoslav states. The region experienced violent conflicts between 1991 and 2001, leading to migration, ethnically homogenized territories, and weakened institutional trust. Political authority during this period largely relied on ethnic affiliation and patronage networks rather than formal institutions. Despite these challenges, post-conflict reconstruction facilitated the emergence of civil society organizations and human rights groups. Overall, the Balkans illustrate the complex interplay between historical legacies, societal mobilization, and European integration in shaping contemporary political culture.

Іван Гуменюк

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Ольга Волянчук
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
ivangumeniuk@gmail.com

Кризові процеси в ЄС як предмет наукового осмислення

Кризові процеси в рамках Європейського Союзу стали однією з центральних тем сучасного політичного дискурсу та наукового аналізу, оскільки виявили відмінності між ціннісними засадами європейського інтеграційного проєкту та політичною спроможністю інституцій реагувати на виклики безпеки, зміни глобального порядку денного, балансу сил у світі загалом. Сучасна полікриза – війна РФ проти України, енергетична та продовольча нестабільність, кліматичні зміни,

міграційні потоки, цифрові ризики – продемонструвала межі ефективності публічного управління ЄС, «розхитує» його демократичну легітимність, окреслює питання стратегічної автономії.

Аналіз сучасних академічних джерел (Journal of European Integration, Frontiers in Political Science, Journal of European Public Policy та ін.) показує, що дослідники розглядають кризу ЄС як багатовимірне явище, яке має інституційний, управлінський, комунікативний, ціннісний виміри [2; 3; 5]. Концепти Permacrisis (перманентної кризи) та Policrisis (полікризи) стали ключовими для осмислення постійної взаємопов'язаності економічних, безпекових, екологічних, соціальних і інших потягів.

Російсько-українська війна стала «точкою неповернення» для Союзу, спонукавши його перейти від логіки економічної взаємозалежності до безпекової парадигми. ЄС уперше продемонстрував готовність діяти як консолідований політичний суб'єкт: ухвалено масштабні санкції проти РФ, активізовано European Peace Facility, програму ASAP, ухвалено рішення про надання Україні статусу кандидата в члени ЄС. Такі дії вказують на процес «дорослішання» Союзу [4], який поєднує нормативну ідентичність із прагматичною здатністю до швидких стратегічних рішень.

Водночас низка проблем залишаються невирішеними. Суперечності між державами-членами, «демократичний дефіцит», слабкість механізмів спільного ухвалення рішень і надмірна фрагментація внутрішнього політичного простору гальмують довгострокову інтеграцію. Дослідники підкреслюють, що кризи не лише руйнують, а й оновлюють ЄС, перетворюючи його на «політичну лабораторію» нових форм врядування від спільних боргових механізмів (NextGenerationEU) до координації в промисловій, енергетичній та оборонній політиці [1].

Особливу увагу приділено енергетичній кризі 2021–2023 рр., що засвідчила межі ринкової моделі ціноутворення та потребу політичного регулювання. ЄС поступово переходить до інтервенціоністської промислової та гео економічної політики, посилює стратегічне зберігання енергії та

диверсифікацію постачання. Ці зміни розглядаються як складова ширшої трансформації публічної політики, у межах якої безпековий вимір дедалі більше визначає економічні рішення.

Міграційна політика ЄС демонструє кризу комунікаційних стратегій «стримування», оскільки офіційні наративи не впливають на поведінку мігрантів. Дослідники вказують на необхідність переосмислення підходів до прикордоння як гібридного простору конфліктів і співпраці, особливо у контексті війни загроз із РФ.

Загальна динаміка сучасних досліджень засвідчує перехід ЄС від реактивного кризового менеджменту до формування довгострокових стратегій стійкості. Йдеться про розвиток інституційних механізмів, здатних не лише долати наслідки потрясінь, а й передбачати їх через аналітичні, фінансові та політичні інструменти. Відбувається поступовий відхід від ортодоксальної моделі ринкового врядування до інтеграції політичних і безпекових пріоритетів, що змінює баланс між економічною ефективністю та соціальною справедливістю.

Водночас у публічній політиці ЄС формується новий комунікативний вимір: кризи дедалі частіше інтерпретуються як спільні виклики, що вимагають колективних рішень і консолідації суспільної довіри. Така риторика сприяє мобілізації солідарності, але водночас підвищує ризик політичних розколів, якщо наслідки криз нерівномірно відчутні для різних держав-членів. Відтак комунікаційна стратегія стає не лише інструментом легітимації, а й засобом підтримки єдності Союзу.

Криза публічної політики ЄС уможливила глибшу трансформацію його інституційної ідентичності – від економічного блоку до повноцінного геополітичного актора. Розвиток спільних оборонних програм, реформування енергетичного сектору, підвищення стійкості до гібридних загроз і підтримка України свідчать, що Союз поступово вибудовує модель «принципового прагматизму», поєднуючи ціннісну основу демократії з практичною здатністю до дії в умовах глобальної нестабільності.

Отже, сучасна криза публічної політики ЄС це не тимчасове явище, а структурний процес, у межах якого Союз намагається узгодити нормативну легітимність із політичною ефективністю. Вона стає каталізатором формування нових моделей багаторівневого врядування, заснованих на поєднанні солідарності, стратегічної автономії та адаптивності в умовах глобальної турбулентності.

Список використаних джерел:

1. Crespy A., Tiago M., Schmidt V. Beyond 'Responsibility vs. Responsiveness': Reconfigurations of EU Economic Governance in Response to Crises. *Journal of European Public Policy*. February 17, 2024, 1–25. <https://doi.org/10.1080/13501763.2024.2316286>.
2. Eihmanis E. EU transnational coalitions in polycrisis: The Visegrád-4 before and after the Russo-Ukrainian war. *Journal of European Public Policy*. June 6, 2024, 1–25. <https://doi.org/10.1080/13501763.2024.2357268>.
3. Kyriazi A. Framing the EU Polity: How Commission Presidents Address Crises and Shape the Union. *Journal of European Integration*. March 15, 2025, 1–21. <https://doi.org/10.1080/07036337.2025.2476472>.
4. Maurer H., Raube K., Whitman R. . "Zeitenwende" as Coming of Age? EU Foreign & Security Policy Through War & Peace. " *European Security*. 33, no. 3 (July 2, 2024): 345–63. <https://doi.org/10.1080/09662839.2024.2376604>.
5. Papadakis N., Tzagkarakis S., Franke M. Editorial: Public Policies in the Era of PermaCrisis. *Frontiers in Political Science*. 7 (January 24, 2025). <https://doi.org/10.3389/fpos.2025.1555060>.

Summary

The paper analyzes the multidimensional crisis of the EU's public policy as reflected in recent academic discourse. The authors argue that the EU faces a systemic transformation driven by global "permacrisis", the Russian-Ukrainian war, energy instability, and migration challenges. Despite internal contradictions, the EU demonstrates growing maturity as a political actor, strengthening its strategic autonomy and collective resilience through adaptive governance mechanisms.

Микита Дрогозюк

Науковий керівник – к. філос. н., доцент Владислав Стутинський
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
drohoziuk.mykyta@chnu.edu.ua

Розбіжності позицій країн Вишеградської четвірки щодо санкційної політики ЄС стосовно росії в контексті війни в Україні

Російське вторгнення в Україну у лютому 2022 року стало критичним випробуванням для єдності Європейського Союзу та його здатності до колективної політики щодо агресора. Одним із ключових інструментів, застосованих ЄС, стали санкції, спрямовані на фінансову, енергетичну та військову сферу росії. Однак ефективність цих заходів значною мірою залежала від узгодженості дій країн-членів, що у випадку Вишеградської четвірки (В4) виявило суттєві розбіжності. Польща та Чехія зайняли одну з найжорсткіших позицій у підтримці санкцій, підкреслюючи важливість солідарності з Україною та захисту європейських цінностей. Угорщина та, частково, Словаччина продемонстрували більш прагматичний підхід, орієнтуючись на національні економічні та енергетичні інтереси. Така диференціація позицій створила ситуацію, яку марокансько-французький дослідник міжнародних відносин Юсеф Генун [2, с. 36] охарактеризував як трансформацію В4 із «вето-блоку» до «порожнечі», де спільна зовнішньополітична дія стала обмеженою та фрагментованою.

Енергетична залежність від росії стала ключовим чинником розбіжностей у В4, стверджує група авторів на чолі з польським дослідником енергетичної та регіональної політики Павелом Жуком [5]. Угорщина через високий рівень імпорту російського газу та довгострокові контракти активно блокувала жорсткі санкції, посиляючись на ризик енергетичної кризи. Словаччина, менш залежна, також діяла обережно, прагнучи стабільності економіки. Польща та Чехія навпаки підтримували диверсифікацію постачань і поступове скорочення імпорту. Майбутня здатність групи діяти

узгоджено залежить від просування диверсифікації та інвестицій у внутрішні енергопроекти, і хоча розбіжності частково структурні, вони не виключають формування гнучкої, хоч і неоднорідної, коаліції.

Іншим важливим фактором є політична культура та внутрішні політичні орієнтири урядів країн В4. Польща та Чехія демонстрували сильну проукраїнську риторику та високий рівень підтримки санкцій на підставі захисту європейських цінностей і принципів міжнародного права. Як відзначають іспанський дослідник політики ЄС Хуан Мартін та італійський політолог Андреа Інделікато [4], підтримка санкцій у країнах ЄС часто визначалася не лише економічними факторами, а й ідеологічними переконаннями, що впливало на риторику урядів та політичну мобілізацію громадськості. Угорщина, навпаки, орієнтувалася на прагматизм, прагнучи зменшити економічні ризики та уникнути різких соціально-економічних потрясінь. Це розходження у політичних орієнтирах, поєднане з енергетичною залежністю, призвело до формування своєрідного «розриву» всередині Вишеградської четвірки, де два уряди виступали ядром жорсткої санкційної лінії, а інші дві країни обмежували свою участь або виявляли відкриту обережність.

Розбіжності посилювалися через інституційні та процедурні механізми прийняття рішень у ЄС, які вимагають одностайності для запровадження повного пакету санкцій. Чеські політологи Павел Каніок та Вацлав Глошек підкреслюють, що В4 функціонує як регіональна платформа, але не має обов'язкового механізму примусу до узгодженої зовнішньополітичної позиції. Тому будь-яка держава, що висловлює незгоду, може фактично блокувати ініціативи групи або, принаймні, затримувати їх реалізацію. Угорщина декілька разів погрожувала блокуванням заходів, що стосувалися енергетичного сектору росії, демонструючи, що внутрішні національні преференції переважають над колективними узгодженими позиціями [3].

Емпіричні дані про реакцію урядів на початковому етапі війни підтверджують тенденцію до початкової консолідації з

подальшим розколом. Польський науковець в галузі політології Анджей Чиж у своєму дослідженні зазначає, що у 2022 році країни В4 формально підтримували санкційні пакети ЄС, випускаючи спільні декларації та демонструючи солідарність із Києвом. Проте по мірі того, як санкції почали відчутно впливати на економіку та енергетику, консолідація послабшала. Угорщина та Словаччина поступово відокремилися від ядра (Польща та Чехія), що відобразилося у затримках у реалізації санкцій, обережній риторичі та вибірковій підтримці обмежень [1].

З огляду на геополітичний контекст, розбіжності між країнами Вишеградської четвірки мають також зовнішньополітичне значення для ЄС. Юсеф Генун підкреслює, що слабка координація у Центральній Європі створює потенційні лазівки для росії, що може використовувати асиметричні позиції країн для обходу санкцій або зменшення їх ефективності. Водночас, на рівні ЄС, Польща та Чехія прагнуть виступати лідерами санкційної політики у регіоні, намагаючись компенсувати відсутність однастайності в межах В4 через більш тісну координацію з іншими державами-членами та ключовими союзниками у НАТО [2, с. 39-40].

Отже, позиції країн Вишеградської четвірки щодо санкційної політики ЄС у контексті війни в Україні відображають складну взаємодію національних інтересів, енергетичної залежності та політичних орієнтирів. Польща та Чехія виконують роль ядра жорсткої санкційної лінії, тоді як Угорщина і Словаччина демонструють стриману або обережну позицію, що породжує структурний розкол у межах групи. Водночас, існують фактори, які потенційно можуть сприяти майбутній консолідації, зокрема диверсифікація енергетичних джерел і зовнішній тиск ЄС, стимулюватимуть узгодженість дій. Для аналітики та політичних прогнозів важливо усвідомлювати, що Вишеградська група залишається політичним блоком із обмеженою єдністю, де національні пріоритети часто переважають над колективними рішеннями, але водночас існує потенціал для гнучкої регіональної координації в критичних зовнішньополітичних питаннях.

Список використаних джерел:

1. Czyż A. (2024). The Visegrad Group Countries Towards the War in Ukraine in 2022. *Studia Politologiczne* 2024;73. DOI: <https://doi.org/10.33896/SPolit.2024.73.15>
2. Guennoun Y. (2025). The Visegrad Group And The War In Ukraine: From Veto Bloc To Void. *Politics & Security*, 13(3), 35-45. DOI: <https://doi.org/10.54658/ps.28153324.2025.13.3.pp.35-45>
3. Kaniok P. & Hloušek V. (2025). Visegrad four as an institution in times of EU crises. *Taylor & Francis Online*. DOI: <https://doi.org/10.1080/23745118.2025.2488815>
4. Martín J. & Indelicato A. (2025). Who supports EU sanctions against Russia's war in Ukraine? The role of the defence of European values and other socioeconomic factors. *Taylor & Francis Online*. DOI: <https://doi.org/10.1080/23745118.2025.2476484>
5. Żuk P., Buzogány A., Mišík M., Osička J. & Szulecki K. (2023). Semi-peripheries in the world-system? The Visegrad Group countries in the geopolitical order of energy and raw materials after the war in Ukraine. *Resources Policy*, 85, 104046. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2023.104046>

Summary

The Visegrad Group (V4) countries exhibit significant divergences in their positions on EU sanctions against Russia following the 2022 invasion of Ukraine. Poland and the Czech Republic have consistently supported strict measures, emphasizing European values, democratic principles, and solidarity with Ukraine. In contrast, Hungary and, to a lesser extent, Slovakia adopt a more pragmatic approach, prioritizing national economic stability and energy security. Key factors shaping these differences include varying degrees of energy dependence on Russia, divergent political orientations, and institutional constraints within the EU that necessitate unanimity for the implementation of sanctions. Empirical evidence shows initial formal cohesion among V4 countries, followed by gradual fragmentation as the economic impact of sanctions became apparent. Despite these structural and political differences, prospects for future coordination remain possible through continued energy diversification, investment in domestic energy infrastructure, and external EU pressure, highlighting both the V4's limited unity and its potential for adaptive, flexible regional cooperation in critical foreign policy areas.

Вікторія Закірова

Науковий керівник – д. і. н., доцент Андрій Шевчук
Державний університет «Житомирська політехніка»
viktoriazakirova1405@gmail.com

Інновації в медичній сфері як чинник міжнародної політичної та економічної конкуренції

Медична сфера є одним із ключових чинників економічного розвитку держави, адже визначає якість і тривалість життя населення, рівень соціального добробуту та створює робочі місця. Вона також стимулює розвиток інфраструктури й наукових досліджень, що робить її важливою складовою національної економіки. Конкурентоспроможність галузі визначається якістю медичних послуг, рівнем технологічних інновацій, фінансовою стабільністю установ і професіоналізмом персоналу. Важливу роль у цьому відіграють заклади медичної освіти, які мають готувати фахівців, здатних працювати на національному й міжнародному рівнях. Якість і різноманітність медичних послуг залежать від розвитку системи охорони здоров'я, яка реагує повільніше, ніж зростають потреби пацієнтів. Окрім традиційних проблем, медична сфера стикається з новими викликами: пандеміями, конфліктами та війнами. Актуальність теми визначається потребою розвивати ринок медичних послуг відповідно до світових тенденцій [1].

Медичне страхування – це форма страхового захисту, що забезпечує фінансову підтримку людині у разі виникнення медичних витрат або необхідності отримання медичної допомоги [3, с. 72]. Страховий ринок Європейського Союзу вважається одним із найрозвиненіших у світі, адже на його частку припадає понад третина всіх світових страхових премій. У більшості країн ЄС сформувалася висока страхова культура: громадяни активно користуються добровільними страховими послугами. У державах Союзу діє обов'язкова система медичного страхування, що фінансується внесками працівників, роботодавців і держави. Вона гарантує рівний

доступ до якісної медичної допомоги, сприяє профілактиці захворювань і забезпечує стабільне фінансування системи охорони здоров'я. У таких країнах, як Німеччина, Франція та Італія, пацієнти мають можливість самостійно обирати лікаря, а більшу частину витрат покривають страхові фонди. В Україні страховий ринок перебуває на стадії розвитку. Йому притаманні низький рівень капіталізації страхових компаній, нерівномірний розвиток окремих видів страхування та недостатня довіра громадян до страхових продуктів. Система медичного страхування лише формується: попри те, що медична допомога задекларована як безоплатна, через обмежене державне фінансування пацієнти часто змушені сплачувати значну частину витрат самостійно.

Добровільне медичне страхування охоплює переважно працівників великих компаній [3, с. 612]. Лікування складних і хронічних захворювань, зокрема розсіяного склерозу, у країнах ЄС є пріоритетом державної політики. Пацієнти мають доступ до сучасних препаратів, діагностики, реабілітації та мультидисциплінарної підтримки. Лікування фінансується за рахунок держави або страхових фондів, що гарантує рівний доступ до інноваційних ліків і високий рівень життя пацієнтів. Активну роль відіграють пацієнтські організації, які допомагають отримати пільги, реабілітацію та інформаційну підтримку. В Україні лікування таких хвороб є частково державним, але обмеженим. Безкоштовно надаються лише базові препарати, тоді як сучасні інноваційні засоби залишаються дорогими. Реабілітаційна система ще формується, бракує центрів, кадрів та комплексних програм підтримки. Пацієнтські організації працюють переважно на волонтерських засадах, намагаючись заповнити прогалини державної допомоги. Для покращення ситуації Україні необхідно створити ефективну систему медичного страхування, розширити державні програми забезпечення ліками, розвивати мережу реабілітаційних центрів і підтримувати діяльність пацієнтських організацій. Важливим є впровадження цифровізації медицини та поглиблення співпраці з ЄС у сфері охорони здоров'я.

Підсумовуючи можна зазначити, що медична сфера є ключовим елементом економічного розвитку та соціального добробуту держави. Розвинені країни ЄС демонструють ефективність системи медичного страхування, яка забезпечує рівний доступ до якісної медичної допомоги. В Україні ж ця система перебуває на етапі становлення і потребує глибоких реформ. Особливої уваги потребує лікування хронічних захворювань, яке має стати більш доступним і комплексним. Для підвищення ефективності охорони здоров'я Україні варто розвивати страхову медицину, цифровізацію галузі та посилювати міжнародну співпрацю з ЄС.

Список використаної літератури:

1. Гуцалюк О.М., Бондар Ю.А., Бойко О.В. Оцінка конкурентоспроможності медичної галузі та її освітніх закладів у контексті економічної взаємодії. *Економічний вісник Донбасу*. 2024. № 1-2 (75-76). С. 123-131.
2. Рой С.С. *Особливості формування міжнародного ринку медичних послуг*: маг. робота; Чорноморський національний університет імені Петра Могили. Миколаїв, 2022. 95 с. URL: <https://surl.l.u/qvvgbw>
3. О.М. Пахненко, А. Ю. Семенов, М. О. Мілютіна. Страховий ринок України та країн ЄС: порівняльний аналіз. *Економіка і суспільство*. 2017. № 2. С. 612-617.

Summary

Innovations in the medical field play a crucial role in shaping international political and economic competitiveness. The development of healthcare systems and medical insurance directly affects the quality of life, social welfare, and national productivity. European Union countries demonstrate high efficiency in medical insurance and accessibility, ensuring equal rights to medical services. In contrast, Ukraine is still forming its healthcare financing system, which faces underfunding and limited access to modern treatment. Strengthening digitalization, expanding rehabilitation programs, and aligning with EU health standards are key steps for Ukraine's progress.

Євгенія Івченко

Науковий керівник – к. держ. упр., Ольга Приходько
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
ivchenkoyevheniia815@gmail.com

Інноваційне партнерство України та ЄС: стратегічний вектор міжнародної співпраці

Інноваційне партнерство між Україною та Європейським Союзом є критично важливим чинником забезпечення стійкості, прискорення економічного зростання та поглиблення інтеграції України у світовий науково-технологічний простір. В умовах повномасштабної агресії та гострої потреби у відновленні й модернізації національної економіки, співпраця у сфері інновацій набуває безпрецедентного стратегічного значення. Метою дослідження є комплексний аналіз сучасного стану та визначення ключових механізмів і пріоритетних напрямів поглиблення інноваційного партнерства між Україною та ЄС як каталізатора структурних реформ та інноваційного відновлення.

Інтеграція України до Європейського дослідницького простору (ERA) є основою для інституційного співробітництва, яке дозволяє українській науковій та інноваційній спільноті брати участь у формуванні та реалізації загальноєвропейської політики. Ключовим серед інструментів є асоціація України до рамкових програм "Horizon Europe" (Горизонт Європа) та "Digital Europe" (Цифрова Європа) [1]. Участь у "Horizon Europe" забезпечує українським науково-дослідним інститутам, університетам та інноваційним підприємствам доступ до фінансування спільних проєктів, що є життєво необхідним для підтримки наукового потенціалу в умовах війни. Це також сприяє трансферу критичних технологій та кращих практик управління інноваційними процесами. Важливим аспектом є можливість залучення українських фахівців до європейських дослідницьких мереж, що підвищує якість вітчизняних досліджень та їхню відповідність стандартам ЄС [2].

Основний потенціал для інноваційної співпраці зосереджений у секторах, де Україна має значні конкурентні переваги та високий рівень розвитку, незважаючи на війну.

По-перше, це ІТ-галузь та кібербезпека. Український ІТ-сектор демонструє стійкість та здатність до швидкої адаптації. Партнерство з ЄС у цьому напрямі має на меті не лише спільну розробку програмного забезпечення та ІТ-продуктів, але й зміцнення європейського кіберзахисту, що є критичним в умовах гібридних загроз. Програма "Digital Europe" створює можливості для спільного розвитку інфраструктури, зокрема, у сфері високопродуктивних обчислень та штучного інтелекту [3].

По-друге, це зелений перехід та енергетичні інновації. Україна має потенціал стати ключовим гравцем у виробництві чистої енергії (водню, біометану) та реалізації проєктів з енергоефективності. Інноваційне партнерство з ЄС у цьому секторі включає спільні дослідницькі проєкти, спрямовані на декарбонізацію економіки та впровадження смарт-грид технологій, що є необхідним для відновлення та модернізації енергетичної інфраструктури згідно з принципами Green Deal [4].

Проте на шляху поглиблення інноваційного партнерства існують значні інституційні та структурні виклики, які потребують негайного вирішення. Серед них:

1. Гармонізація законодавства: Необхідність подальшої апроксимації українського законодавства, особливо у сфері захисту прав інтелектуальної власності (IPR), до вимог ЄС. Це є ключовою умовою для забезпечення довіри європейських інвесторів та дослідницьких партнерів [5].

2. Фінансова та інфраструктурна підтримка: Потреба у створенні ефективних механізмів залучення прямих європейських інвестицій у високотехнологічні стартапи та модернізацію дослідницької інфраструктури. Це включає створення інноваційних кластерів та технопарків, які відповідають європейським стандартам якості та прозорості.

3. Кадрова безпека та мобільність: Збереження та розвиток науково-технічних кадрів, а також спрощення

процедур їхньої мобільності між Україною та ЄС для посилення обміну знаннями.

Таким чином, інноваційне партнерство з ЄС є стратегічним імперативом для України. Воно є основою не лише для економічного відновлення, але й для зміцнення технологічної сумісності з Європейським Союзом. Пріоритетними кроками для України є повне використання потенціалу програм "Horizon Europe" та "Digital Europe", цілеспрямована підтримка ключових високотехнологічних секторів та прискорення інституційних реформ, спрямованих на підвищення прозорості та інвестиційної привабливості інноваційної екосистеми. Ця співпраця є взаємовигідною, посилюючи науково-технологічний потенціал ЄС та забезпечуючи Україні інноваційно-орієнтований фундамент для стійкого післявоєнного відновлення.

Список використаних джерел:

1. Про участь України у Програмі ЄС "Горизонт Європа": Постанова Кабінету Міністрів України від 19.01.2022 р. № 38. *Офіційний вісник України*. 2022. № 10. Ст. 468.
2. Гальчинський А. С., Геєць В. М. Інноваційний розвиток України: виклики та можливості. *Економіка і прогнозування*. 2023. № 2. С. 5–19.
3. Європейська інноваційна політика та інтеграція України: монографія / за ред. О. В. Камишнікова. Київ: Знання, 2024. 310 с.
4. Стрельченко М. В. Гармонізація законодавства про інтелектуальну власність як фактор євроінтеграції. *Право України*. 2023. № 9. С. 112–120.
5. European Commission. *Horizon Europe: General information*. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en (дата звернення: 10.11.2025).

Summary

The paper analyzes the strategic importance of the innovative partnership between Ukraine and the European Union in the context of international cooperation. The main focus is on Ukraine's deep integration into the European Research Area, primarily through its association with key programs such as Horizon Europe and Digital Europe. The study identifies key high-potential cooperation sectors, including the resilient IT industry, green technologies, and energy

efficiency, which are crucial for the country's resilience and recovery. The paper also highlights existing institutional and legislative barriers, such as the need for further harmonization of intellectual property rights (IPR) and comprehensive institutional reforms in Ukraine. The conclusion emphasizes the mutual benefit and strategic necessity of this partnership for an innovation-driven and sustainable post-war reconstruction.

Анна Колодка

Науковий керівник – к. екон. н., доцент, Вікторія Стратійчук
Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
kolodka.anna2712@gmail.com

Принципи соціальної політики ЄС: від Європейської соціальної хартії до сучасних директив

Соціальна політика держав-членів Європейського Союзу (ЄС) є одним із ключових інструментів забезпечення соціальної гармонії, справедливості та рівня добробуту громадян. У контексті інтеграційних процесів ЄС послідовно формувалися й розвивались принципи, які спрямовані на захист соціальних прав, створення гідних умов праці і життя, а також на сприяння включенню та рівності. Цей розвиток охоплює як міжнародно-правові документи, такі як Європейська соціальна хартія, так і сучасні директиви та ініціативи ЄС.

Європейська соціальна хартія (ESC) є ключовим документом, що закладає основу для соціальних стандартів у європейському просторі. Це договір Ради Європи, вперше ухвалений у 1961 році та переглянутий у 1996 році, який гарантує фундаментальні соціальні та економічні права, слугуючи своєрідним аналогом Європейської конвенції з прав людини, яка акцентує увагу на громадянських і політичних правах. Хартія забезпечує широкий спектр базових прав людини, пов'язаних із працевлаштуванням, житлом, охороною здоров'я, освітою, а також соціальним захистом та благополуччям.

Документ приділяє особливу увагу захисту вразливих категорій населення, зокрема людей похилого віку, дітей, осіб з інвалідністю та мігрантів. Він вимагає гарантувати реалізацію зазначених прав без будь-якої дискримінації.

Жоден інший правовий механізм на загальноєвропейському рівні не може забезпечити такого всебічного і комплексного захисту соціальних прав, як Європейська соціальна хартія. Цей документ є також важливим орієнтиром для законодавства Європейського Союзу, більшість соціальних прав, закріплених у Хартії основних прав ЄС, спираються саме на відповідні положення Європейської соціальної хартії [1].

У межах ЄС соціальна політика має власну правову базу. Згідно з фактичними листами Європарламенту, до загальних цілей ЄС у сфері соціальної політики належать: просування працевлаштування, покращення умов праці й життя, соціальний захист, діалог соціальних партнерів та боротьба з виключенням [2]. Паралельно, згідно з Європейським судом та аналітиками, Хартія була зазначена в передмові до Договору про функціонування ЄС (TFEU) як один із джерел натхнення соціальної політики.

Сучасна соціальна політика ЄС базується на принципах, які можна систематизувати у три великих блоки:

1. рівні можливості та доступ до ринку праці (передбачає гендерну рівність, недискримінацію, доступ до навчання протягом життя);
2. справедливі умови праці (безпечна праця, гнучкі форми зайнятості, гідна винагорода);
3. соціальний захист та включення (адекватні пенсії, мінімальний дохід, включення людей з інвалідністю).

Незважаючи на те, що принципи самі по собі є здебільшого показові, вони стали основою для розробки директив та інших нормативних актів ЄС. Наприклад, ЄС у 2022 році ухвалив директиву щодо адекватних мінімальних зарплат, з метою боротьби з бідністю в роботі та підвищення ролі колективних переговорів [3]. Таким чином, принципи були трансформовані в конкретні зобов'язання для держав-

членів, які мають на меті не лише декларацію, а застосування на практиці.

Для реалізації принципів соціальної політики ЄС застосовуються механізми координації та моніторингу на рівні Союзу і держав-членів. Зокрема, діяльність у сфері зайнятості та соціальної політики координується в рамках «Європейського семестру» (це річний цикл координації економічної, бюджетної, соціальної та політики зайнятості в межах Європейського Союзу. Він передбачає, що держави-члени узгоджують свої національні політики з цілями та правилами, узгодженими на рівні ЄС, щоб забезпечити стале економічне зростання, макроекономічну стабільність та створення робочих місць.), що дає змогу відстежувати виконання цілей і разом узгоджувати політики. Також в 2021 році був ухвалений «План дій» для «European Pillar of Social Rights Action Plan», який окреслив чіткі цілі до 2030 року: працевлаштування, участь у навчанні, зменшення ризику бідності [4].

Соціальна політика ЄС стикається з такими викликами як: демографічні зміни, цифровізація, зростаюча нерівність, міграція. Тому, Європейська комісія акцентує увагу на стимулюванні соціальної справедливості, зміцненні соціальної й регіональної згуртованості та забезпеченні рівних можливостей для всіх [5]. Таким чином, принципи соціальної політики ЄС поступово адаптуються до сучасних викликів, і очікується, що їх впровадження буде дедалі глибшим та структурованішим.

Отже, принципи соціальної політики ЄС є результатом тривалого історичного розвитку: від міжнародно-правового документа Європейської соціальної хартії, через формування правової бази в рамках ЄС, до сучасних директив і планів дій. Вони охоплюють широкий спектр соціальних прав і виступають як орієнтир у побудові європейської соціальної моделі. Проте їхня ефективність залежить не лише від нормативного закріплення, а й від здатності держав-членів та інституцій ЄС забезпечити практичне виконання та адаптацію до нових викликів.

Список використаних джерел:

1. Council of Europe. The European Social Charter – Social Rights. Council of Europe, 2025. URL: <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter>
2. Makay M., Martinez Garzon V. *Social and employment policy: general principles*. EU Fact Sheets on the European Union. European Parliament. 2025. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/52/social-and-employment-policy-general-principles>
3. European Commission. *A strong Social Europe that protects – 5 years of von der Leyen Commission*. Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion: Employment, Social Affairs and Inclusion (European Union), 2025. URL: https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/european-pillar-social-rights-building-fairer-and-more-inclusive-european-union/strong-social-europe-protects-5-years-von-der-leyen-commission_en
4. European Commission. *European Pillar of Social Rights Action Plan*. Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion (European Union), 2021. URL: https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/european-pillar-social-rights-building-fairer-and-more-inclusive-european-union/european-pillar-social-rights-action-plan_en
5. European Commission. *European social fairness: Supporting people, strengthening our societies and our social model*. European Commission. 2024. URL: https://commission.europa.eu/priorities-2024-2029/european-social-fairness_en

Summary

The social policy of the European Union (EU) member states is a key instrument for ensuring social harmony, justice, and citizens' well-being. It is based on principles developed through integration processes, including equal opportunities, fair working conditions, and social inclusion. The European Social Charter serves as a foundation for social rights protection across Europe and influences EU legislation. Modern EU social policy focuses on employment, social protection, and the fight against poverty through coordinated mechanisms like the European Semester and the European Pillar of Social Rights Action Plan. Despite challenges such as demographic changes and inequality, the EU continues to adapt its social principles to promote fairness and cohesion.

Христина Луців

Науковий керівник – к. і. н., доцент Оксана Звоздецька
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
lutsiv.khrystyna@chnu.edu.ua

Співпраця України та НАТО: Інтеграція національної кібероборони до колективної безпеки

Партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору (НАТО) у сфері кібербезпеки ґрунтується на розвиненій інституційній структурі та системі ефективних механізмів взаємодії, спрямованих на протидію сучасним інформаційним загрозам і зміцнення стійкості національного інформаційного простору. Цей напрям є одним із ключових у забезпеченні безпеки держави в умовах гібридної війни та глобальної цифрової трансформації, що робить партнерство України з НАТО стратегічно важливим компонентом євроатлантичної інтеграції.

Реакцією на початок російської гібридної війни у 2014 р. стало заснування державами-членами НАТО шести цільових фондів (після Саміту в Уельсі та додаткового фонду у 2015 р.) з метою посилення безпекового сектору України. Один із цих фондів має стратегічне значення для кіберзахисту, оскільки спрямований на інтеграцію українських систем кібербезпеки з найпрогресивнішими стандартами НАТО. Практичні кроки включали створення інструментів для реагування на кіберінциденти та проведення комп'ютерної криміналістики. Кульмінацією цієї інституційної розбудови стало відкриття у січні 2018 року Ситуаційного центру протидії кіберзагрозам СБУ, який забезпечує захист критичної інфраструктури та державні структури, а також надає консультації приватному сектору.

Центральним елементом цієї співпраці є Комплексний пакет допомоги НАТО (САР), запроваджений у 2016 р. під час Варшавського саміту як відповідь на незаконну анексію Криму та триваючу збройну агресію Росії. Згодом цей пакет став ключовим механізмом підтримки України у сфері безпеки й оборони. У 2022 р., після початку повномасштабного вторгнення Росії, на Мадридському саміті

Комплексний пакет допомоги (САР) було суттєво розширено з урахуванням нових безпекових викликів. Важливим доповненням стало створення Цільового фонду, через який члени та партнери НАТО надають фінансові й негрошові внески; станом на червень 2025 р. через нього було виділено понад 1 млрд євро на підтримку України [1].

Одним із ключових інструментів Комплексного пакету допомоги є Платформа Україна – НАТО з протидії гібридній війні, заснована у 2016 р. для виявлення, аналізу та нейтралізації гібридних загроз. Вона забезпечує обмін досвідом між Україною та країнами-членами Альянсу, сприяє розвитку системи стратегічних комунікацій, раннього виявлення інформаційних атак і зміцненню національних спроможностей у сфері кібербезпеки.

Важливу роль у координації співпраці між Україною та НАТО відіграє Представництво НАТО в Україні, створене у 2016 р. Воно забезпечує стратегічну комунікацію, надає дорадчу підтримку державним органам, координує допомогу Альянсу та реалізує спільні проекти. Представництво було сформоване шляхом об'єднання Центру інформації та документації (ЦІДН) та Офісу зв'язку НАТО (NLO), що дозволило оптимізувати діяльність НАТО в Україні та зосередити її на підтримці реформ у сфері безпеки й оборони. Офіс зв'язку зосереджений на практичній взаємодії з українськими інституціями, зокрема Міністерством оборони та Ради національної безпеки і оборони України (РНБО), сприяючи впровадженню реформ і наближенню сектору безпеки до стандартів Альянсу. Водночас Центр інформації та документації відповідає за підвищення обізнаності громадськості про діяльність НАТО та протидію дезінформації [1].

Важливим елементом системи кіберзахисту України є Національний координаційний центр кібербезпеки, який є робочим органом РНБО, створений у 2016 р. Центр координує діяльність суб'єктів сектору безпеки під час реалізації Стратегії кібербезпеки України, сприяє розвитку технологічних спроможностей і підвищенню стійкості держави до кіберзагроз.

Одним із ключових напрямів міжнародної співпраці Центру є участь у щорічному хакатоні NATO TIDE Hackathon – регулярному заході, що об'єднує команди країн-членів і партнерів НАТО для розробки інноваційних рішень у сфері кібербезпеки. У квітні 2025 р. команда NCSCC, яка представляла Національний координаційний центр кібербезпеки України на заході, перемогла з першої спроби у категорії голосового управління картами, розробивши інноваційний проєкт «ATLAS». Їхнє рішення вирізнялося використанням Штучного інтелекту та здатністю працювати без підключення до Інтернету, що робить його дуже ефективним для сучасних бойових операцій [2].

Україна активно розвиває співпрацю з Об'єднаним центром передових технологій з кібероборони НАТО (CCDCOE), що розташований у Таллінні та є ключовою структурою Альянсу у сфері кібербезпеки. Ще в серпні 2021 р. Україна подала офіційний запит на приєднання до Центру, а вже 2023 р. стала повноправним учасником. У межах цієї співпраці приєдналася до міжнародних кібернавчань Альянсу «Замкнені щити» («Locked Shields») – найбільших у світі тренувань із кібербезпеки, які відтворюють реальні сценарії атак на критичну інфраструктуру. Так, у 2024 р. кіберфахівці з України вперше взяли участь у цих навчаннях у команді разом з Чехією.

Одним із найновіших проєктів у межах Комплексного пакету допомоги НАТО стало створення Спільного центру аналізу, підготовки та освіти Україна – НАТО (JATEC). Рішення про його заснування було ухвалено на саміті НАТО у Вашингтоні в липні 2024 р., а офіційне відкриття відбулося 16 грудня того ж року у польському місті Бидгощ і підпорядковується Верховному головнокомандувачу Об'єднаних збройних сил НАТО з питань трансформації.

JATEC став першою спільною цивільно-військовою інституцією між Україною та Альянсом. Його діяльність спрямована на комплексний аналіз військових операцій, узагальнення досвіду, отриманого внаслідок російської агресії проти України, підтримку процесу ухвалення стратегічних рішень та впровадження сучасних військових практик.

Важливою складовою роботи Центру є підготовка військових і цивільних фахівців, розробка навчальних програм та обмін досвідом у сфері кризового управління і кооперативної безпеки, що сприяє впровадженню євроатлантичних стандартів. Створення JATEC стало важливою віхою на шляху інтеграції України до НАТО та зміцнює стратегічне партнерство з Альянсом у системі колективної безпеки.

Отже, взаємодія між Україною та НАТО перетворилася на глибоке стратегічне партнерство, засноване на спільних цінностях і цілях. Вона не лише допомагає Україні протистояти кібератакам і дезінформаційним кампаніям, а й сприяє підготовці фахівців, зміцненню оборонних інституцій і підвищенню рівня національної безпеки. У підсумку, це партнерство стало важливим кроком до повної інтеграції України в систему колективної безпеки Альянсу та формування надійного євроатлантичного щита в кіберпросторі.

Список використаних джерел:

1. Relations with Ukraine. *NATO*. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_37750.htm?selectedLocale=uk#rep (дата звернення: 21.10.2025).
2. National Security and Defense Council of Ukraine. *National Security and Defense Council of Ukraine*. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/en/Diialnist/7155.html> (дата звернення: 21.10.2025).

Summary

The cooperation between Ukraine and NATO in the field of information and cyber security has become a key element of strengthening Ukraine's resilience to hybrid threats. Within the Comprehensive Assistance Package (CAP), Ukraine receives technical, financial, and expert support aimed at enhancing cyber defense and countering disinformation. Participation in initiatives such as the CCDCOE, the NATO-Ukraine JATEC Center, and the Hybrid Warfare Platform promotes the modernization of Ukraine's security sector and alignment with NATO standards. This partnership contributes to the country's strategic integration into the Euro-Atlantic security system and strengthens its capacity to resist modern information and cyber threats.

Марина Майборода

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Андрій Стецюк
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
maiboroda.maryna@chnu.edu.ua

Роль Франції як стратегічного партнера в підтримці України в рамках міжнародних організацій в умовах російсько-української війни (2022-2025 рр.)

Париж виступає як послідовний та стратегічний союзник України. Франція рішуче й однозначно засудила повномасштабне вторгнення, яке розпочала росія 24 лютого 2022 року. Франція спрямовує свої зусилля на підтримку територіальної цілісності України, її суверенітету та незалежності, як самостійно, так і в рамках численних міжнародних ініціатив, зокрема на рівні ООН, НАТО та ЄС.

У 2022 році Франція демонструвала виважену, помірковану, м'яку дипломатію та шукала мирні шляхи вирішення російсько-українського конфлікту. Вона виступала як традиційний медіатор на міжнародній арені. Однак її вплив не був провідним у врегулюванні російсько-українського конфлікту на початковому етапі, порівнюючи із більш потужними державами – Великобританією, США. Франція прагнула забезпечити стабільність та безпеку у європейському регіоні, що проявилось через реалізацію міжнародних механізмів безпеки країною.

По-перше, Франція активно виступає за євроінтеграцію України. Її роль у цьому процесі проявляється через політичну, дипломатичну, економічну підтримку, націлену на реалізацію умов вступу України до ЄС. У червні 2022 року Україна отримала статус кандидата у члени ЄС, що активізувало увагу європейських країн до цього питання. Однак із 7 вимог Європейської комісії Україна успішно реалізувала лише 4. В наступні роки Франція сприяла пришвидшенню євроінтеграційного процесу України:

- у 2023 році президент Франції Емануель Макрон зазначив про створення фонду у розмірі 200 мільйонів євро для відновлення інфраструктури України.

- президент Франції докладав чималих зусиль, щоб вплинути на позиції окремих держав. Зокрема, Емануель Макрон провів переговори із Угорщиною.

- 13 січня 2024 року між міністром закордонних справ Франції Стефаном Сежурне та главою МЗС України Дмитром Кулебою відбулася важлива зустріч, під час якої сторони вирішили створити фонд у розмірі 50 мільярдів євро, щоб забезпечити фінансову та політичну стабільність процесу євроінтеграції [2].

Роль Франції у поступі України до ЄС була значною. Це підтверджується тим, що у жовтні 2024 року Європейська комісія відзначила ефективність втілених реформ у просуванні України до ЄС. Однак, Франція не завжди послідовно та ініціативно діяла для досягнення цієї мети, зважаючи на довгий процес приєднання та масштабність реформ. Зараз Франція підтримує євроінтеграційний шлях України та наголошує на дотриманні європейських стандартів. У травні 2025 року Франція разом із іншими країнами ЄС продемонструвала лідерську роль із стійкою позицією щодо російсько-української війни. Представники Німеччини, Італії, Польщі, Іспанії, Великої Британії, Франції та разом із Верховним представником ЄС із закордонних справ висловили намір посилити військову, оборонну, економічну допомогу Україні та зазначили про підтримку України в межах ЄС та НАТО. Що свідчить про консолідацію зусиль у вирішенні цього питання на глобальному рівні.

По-друге, Франція є стратегічним партнером України у рамках НАТО. Париж прагне сформувати власний самостійний курс країн Заходу у сфері ядерного стримування, щоб зменшити вплив США та зміцнити потенціал партнерів, зокрема України, у оборонній сфері.

Зокрема, Франція активно підтримує вступ України до НАТО. Однак наголошує, що її повноцінне членство можливе лише після завершення російсько-української війни. 16 лютого 2024 року Франція підписала із Україною стратегічно важливий документ – «Угоду про співробітництво у сфері безпеки», що визначає напрями співпраці країн у оборонній та військовій сферах та юридично закріплює союзництво держав

для наближення України до європейських та євроатлантичних структур [3]. 18 лютого 2024 року Емануель Макрон зазначив, що країни Заходу повинні об'єднати зусилля, щоб реалізувати організацію миротворчих сил на території України, які сприятимуть безпеці та захисту її кордонів після завершення російсько-української війни [1]. Однак безпосередньо участі у бойових діях вони не братимуть. Така пропозиція Парижа демонструє Францію як впливового актора на міжнародній арені, яка виступає стратегічним партнером України у європейському просторі та використовує дипломатичні та практичні механізми врегулювання російсько-української війни. Водночас Франція прагне зміцнити власну позицію як країни, яка може бути лідером у забезпеченні безпеки та стабільності серед європейських держав.

По-третє, Франція бере участь у міжнародних ініціативах, які спрямовуються на припинення війни. Наприклад, під час «Паризького мирного форуму» та «Глобального саміту миру» Франція долучилася до дискусії щодо завершення російського вторгнення та сприяння реалізації «Української формули миру».

По-четверте, станом на 10 листопада 2025 року Франція разом із іншими країнами Заходу підтримала 19 пакетів санкцій проти росії. Емануель Макрон прагнув, щоб санкції проти росії були ефективним каталізатором впливу на Москву. Санкції, наприклад ембарго на нафту, суттєво вплинули на можливості росії вести війну проти України. Франція злагоджено співпрацює із країнами Заходу, щоб посилити обмежувальні заходи на росію. Зокрема, Франція, Німеччина, США, Великобританія розробили механізм, щоб контролювати військові поставки Ірану до росії. Однак французькі фірми такі як – Auchan, Bonduelle, Leroy Merlin та інші продовжують працювати на території росії.

По-п'яте, Франція закріплює за собою позицію стратегічного партнера України, який здатний визначити зовнішньополітичний курс Європи на тлі невпевненої позиції Дональда Трампа. Франція неодноразово демонструє рішучу підтримку Україні та закликає Європу спрямовувати свої сили на забезпечення безпеки та стабільності на території України.

Наприклад, 17 лютого 2025 року Емануель Макрон активно наголошував про важливість присутності міжнародних військових експертів в Україні. Франція та Великобританія об'єднують зусилля для успішної реалізації цієї ініціативи. Окрім цього, у березні 2025 року між Францією та Україною відбулося стратегічне зміцнення довіри. Франція повідомила про відновлення активного обміну розвідувальними даними з Україною. До цього такі дії виконувала США.

Отже, роль Франції у підтримці України в рамках міжнародних організацій у 2022-2025 роках є важливою та визначальною для формування європейської безпеки. Роль Франції набула якісно нового рівня на тлі нечіткої та непослідовної позиції США. В умовах російсько-українського вторгнення Франція, на рівні міжнародних організацій, виступає в статусі стратегічного партнера України та ініціює дипломатичні рішення, мирні ініціативи та санкційні механізми, які значно впливають на забезпечення європейської стабільності, наближення України до повноправного членства в євроатлантичних та європейських інституціях та на спільну з Великою Британією миротворчу місію під Егідою ООН.

Список використаних джерел:

1. Зеленський розповів, чи можливе розміщення миротворців в Україні. *Главком*. 19.12.2024. URL: <https://glavcom.ua/country/politics/zelenskij-rozpoviv-chi-mozhliverozmishchennja-mirotvortsiv-v-ukrajini-1036676.html> (дата звернення: 19.03.2025)
2. Кулеба зустрівся з Стефаном Сежурне 13 січня: про що говорили. *NV.ua*. 13.01.2024. URL: <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/kuleba-zustrivsya-z-stefanom-sezhurne-13-sichnya-pro-shcho-govorili-50383825.html> (дата звернення: 19.03.2025).
3. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Францією. *Адміністрація Президента України*. 16.02.2024. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89005> (дата звернення: 19.03.2025)

Summary

France plays a key role as a strategic partner of Ukraine within international organizations. It actively supports Ukraine's sovereignty and security, as well as its integration into the EU and NATO. Through

diplomatic leadership, imposed sanctions, participation in international peace initiatives, and key events such as the Global Peace Summit, France has become a central actor in coordinating international efforts to counter the Russian-Ukrainian invasion. France has become a strategic partner of Ukraine and a guarantor of stability for Western countries.

Вікторія Матушак

Науковий керівник – к. філос. н., доцент Владислав Струтинський
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
matushak.viktoria@chnu.edu.ua

Позиція Польщі щодо санкцій проти РФ: дилема між національними інтересами та спільною політикою ЄС

Повномасштабне вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 року кардинально змінило архітектуру європейської безпеки, поставивши унікальні виклики перед східним флангом ЄС. Як «прифронтова держава», Республіка Польща сприймає російську агресію як пряму екзистенційну загрозу.

Це створює для Варшави фундаментальну дилему. Вона полягає в тому, як збалансувати власні, жорсткі інтереси національної безпеки, що вимагають максимального тиску на агресора, із необхідністю підтримувати єдність Європейського Союзу, де позиції інших ключових членів часто є більш прагматичними чи обережними.

Варто зазначити, що жорстка позиція Польщі зовсім не нова, адже держава вже давно вбачала небезпеку в Росії. Ще у Стратегії національної безпеки 2020 року зазначалося: «Найбільш серйозну загрозу становить неоімперська політика Російської Федерації, яка також реалізується за допомогою військової сили» та передбачалося, що «Російська Федерація продовжуватиме свою політику підризу чинного міжнародного порядку, заснованого на міжнародному праві, з метою відновлення свого великодержавного становища та сфер впливу» [2]. Із цього випливає, що для Польщі санкції є не стільки актом «європейської солідарності» з Україною, скільки життєво важливим інструментом власної безпеки.

Доцільно зауважити, що така позиція має винятково широку суспільну підтримку. Згідно з опитуванням,

проведеним для Європейської ради з міжнародних відносин (ECFR) у 2022 році, переважна більшість населення Польщі виступала за повний розрив зв'язків із РФ: 77% респондентів підтримали припинення всіх економічних зв'язків, 73% – усіх культурних, та 71% – усіх дипломатичних [1]. Відповідно, Варшава логічно займала досить жорстку позицію у внутрішніх дебатах ЄС, послідовно лобіюючи найжорсткіші обмежувальні заходи, серед яких повне енергетичне ембарго, повне відключення російської банківської системи від SWIFT та включення «Росатому» до санкційних списків.

Дилема проявляється в рамках інституційного механізму Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС, яка вимагає консенсусу усіх 27 держав-членів. Це неминуче призводить до формування ситуативних коаліцій та так званих «таборів» з різним баченням кінцевої мети санкцій. Як зазначають аналітики ECFR, утворився умовний поділ на два табори: «справедливості» та «миру». Табір «справедливості», очолюваний Республікою Польщею та країнами Балтії, схильний закінчення війни у поразці РФ, а табір «миру», до якого тяжіли Німеччина та Франція, прагнули швидшого завершення конфлікту [1]. Суть польської дилеми полягає в тому, що санкційні пакети ЄС, узгоджені шляхом компромісу, з погляду Варшави є недостатньо сильними та впроваджуються занадто повільно. Яскравими прикладами цього «тертя» було багаторазове блокування санкцій проти «Росатому». Навіть у червні 2025 року це питання залишалося не вирішеним: в той час як «Литва, Латвія, Естонія та Польща, вже запровадили національні санкції проти «Росатому» та його керівництва» [3], загальноєвропейське рішення все ще не було ухвалене через позицію окремих держав-членів.

Проте Польща вирішує цю дилему, розглядаючи ЄС як ключовий мультиплікатор власної сили. Замість індивідуальних дій, Варшава активно європеїзує свою політику, прагнучи зробити власну жорстку позицію позицією всього блоку. Попри тактичні розбіжності щодо темпів та глибини санкцій, стратегічна мета – всебічне ослаблення РФ – у Варшаві та Брюсселі збігається. Польща ефективно поєднала свою національну політику (наприклад,

ставши ключовим військово-логістичним хабом для України) зі спільними інструментами ЄС, такими як Європейський фонд миру, що фінансує постачання зброї.

Така стратегія лідерства через переконання має і зворотний ефект, трансформуючи саму роль Польщі в ЄС. Якщо раніше Варшаву часто сприймали в Брюсселі як складного партнера в певних сферах, то в безпекових питаннях, пов'язаних з Росією, вона здобула беззаперечний авторитет. Позиція, яку раніше деякі західні партнери могли трактувати як надмірну русофобію, після повномасштабного вторгнення Росії на територію України почала сприйматися як стратегічна далекоглядність. Це дозволяло Польщі не лише просувати власні безпекові інтереси, але й активно формувати новий консенсус всередині ЄС, де голос «східного флангу» став одним із визначальних.

Проведене дослідження дає підстави констатувати, що дилема між власними національними інтересами та спільною політикою ЄС для Польщі є умовною величиною, в якій вузьконаціональний інтерес не повинен стати домінуючим. Національний інтерес Варшави полягає саме в максимальному посиленні та консолідації спільної політики Євросоюзу, оскільки лише єдиний фронт 27 країн має достатню вагу для реального стримування РФ. Саме тому Польща свідомо погоджується на компромісні варіанти загальноєвропейських санкцій, адже єдність блоку є ціннішою за будь-яку ізольовану національну дію.

Список використаних джерел:

1. Krastev I., Leonard M. Peace versus Justice: The Coming European Split over the War in Ukraine. European Council on Foreign Relations. URL: <https://ecfr.eu/publication/peace-versus-justice-the-coming-european-split-over-the-war-in-ukraine/#divided-europe-country-versus-country> (дата звернення: 03.11.2025).

2. Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 maja 2020 r. w sprawie zatwierdzenia "Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej". *Monitor Polski*. 2020. Poz. 413. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20200000413> (дата звернення: 03.11.2025).

3. Rosatom's plans to resume operations at the Russian-occupied Zaporizhzhia Nuclear Power Plant. European Parliament. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-10-2025-002422_EN.html (дата звернення: 03.11.2025).

Summary

Poland's response to Russia's full-scale invasion of Ukraine reflects a core security priority: viewing Russia as an existential threat, Warsaw strongly advocates the toughest possible sanctions. Although Poland's firm stance predates 2022, the war reinforced its belief that sanctions are not merely European solidarity, but a vital tool of national defense. With overwhelming public support, Poland pushes for measures such as energy embargoes, cutting Russia from SWIFT, and sanctioning Rosatom, often clashing with more cautious EU members. The necessity of EU consensus creates a tension between Poland's maximalist goals and the need to maintain European unity, yet Warsaw increasingly shapes the European position by "Europeanizing" its hard-line approach. Ultimately, Poland's strategy shows that aligning national interests with EU solidarity strengthens both its security and its leadership role within the Union.

Богданна Михайлюк

Науковий керівник – д. і. н., професор Тамара Марусик
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
mykhailiukbohdanna@chnu.edu.ua

Співпраця України і ЮНЕСКО в умовах російсько-української війни

Повномасштабна агресія російської федерації проти України, розпочата у лютому 2022 року, стала безпрецедентним викликом для системи національної безпеки та міжнародної спільноти загалом. Одним із ключових аспектів цього конфлікту стало масове руйнування культурної спадщини – історичних будівель, музеїв, театрів, бібліотек та релігійних об'єктів. В таких умовах особливу роль набуває міжнародна підтримка у сфері охорони та збереження культурних цінностей. Саме тут ключову функцію виконує ЮНЕСКО – Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, яка координує зусилля зі збереження

культурної спадщини, надає експертну допомогу, технічні ресурси та проводить освітні програми для українських фахівців [1, с. 12].

Варто зазначити, що співпраця України з ЮНЕСКО не виникла з початком війни. Вона базується на багаторічному досвіді партнерства, розвитку міжнародних програм, а також участі України у системі Всесвітньої спадщини. Проте активна агресія росії вимагала принципово нового підходу, який поєднав оперативний захист об'єктів, документування злочинів проти культури та створення юридичної бази для міжнародного реагування.

Одним із перших кроків стала реорганізація формату присутності ЮНЕСКО в Україні через відкриття Представництва у Києві. До війни основна діяльність організації зводилася до дистанційного моніторингу, аналітичних звітів та надання рекомендацій. Після початку активних бойових дій Київський офіс ЮНЕСКО став центром польової роботи. Він забезпечує стратегічне планування, збір і верифікацію даних про пошкодження культурних об'єктів, координує діяльність із Кабінетом Міністрів України та Міністерством культури та інформаційної політики (МКІП), а також формує доказову базу для міжнародних судів щодо воєнних злочинів проти культурної спадщини [3, с. 52].

Діяльність київського офісу включає детальний моніторинг пошкоджень культурних об'єктів, серед яких – Софійський собор у Києві, театри у Харкові, Національний музей у Чернігові, бібліотеки та архітектурні пам'ятки в Маріуполі. За даними МКІП, станом на кінець 2024 року було зафіксовано понад 900 пошкоджених об'єктів різних типів [2, с. 12]. Офіс також забезпечує підтримку фахівців, які працюють безпосередньо у зоні конфлікту: надає обладнання для аварійної консервації, матеріали для пакування музейних колекцій, організовує навчальні тренінги та обмін досвідом із міжнародними експертами.

Паралельно з Києвом у 2022 році було створено ЮНЕСКО-хаб у Львові, що виконує роль логістичного та освітнього центру на заході України. Хаб розташований поза зоною активних бойових дій і дозволяє зберігати матеріали,

проводити тренінги та готувати фахівців для роботи у критичних умовах. Тут реалізується програма «Перша допомога культурній спадщині» (First Aid to Heritage), яка включає навчання з аварійного пакування, евакуації музейних колекцій, тимчасової консервації пошкоджених експонатів та надання практичних наборів для польових робіт. Львівський хаб також виконує освітню функцію, забезпечуючи підготовку персоналу для повоєнного відновлення культурних об'єктів [3, с. 60].

Таким чином, співпраця Києва та Львова формує двовекторну модель роботи ЮНЕСКО, де Київ відповідає за стратегічні рішення та документообіг, а Львів – за практичну реалізацію програм. Такий підхід дозволяє підтримувати безперервність діяльності, оптимізувати логістику та підвищувати ефективність охорони культурних цінностей навіть у складних умовах війни.

Особливу увагу привертає реєстрація історичного центру Одеси у Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО під загрозою у січні 2023 року. Надання об'єкту подвійного статусу – «всесвітня спадщина» і «під загрозою» – мало критичне політико-правове значення. Світова спільнота офіційно визнала виняткову універсальну цінність (Outstanding Universal Value) архітектурної спадщини Одеси, підкресливши її мультикультурний характер та роль у європейській ідентичності [2, с. 24]. Статус «під загрозою» дозволяє кваліфікувати умисні атаки на культурні об'єкти як серйозні порушення міжнародного гуманітарного права та мобілізує міжнародну спільноту на їхній захист.

Крім того, Україна ініціювала включення низки об'єктів до Списку під посиленням захистом (Enhanced Protection) відповідно до Другого протоколу до Гаазької конвенції 1954 року. Такий статус гарантує, що навмисне руйнування або пошкодження об'єктів, які не використовуються у військових цілях, розцінюється як тяжкий злочин міжнародного масштабу. До цього списку входять Софійський собор у Києві, ансамбль історичного центру Львова та Києво-Печерська лавра.

Важливим аспектом є превентивна дипломатія та міжнародний моніторинг, що дозволяють створювати доказову базу для майбутніх судових процесів проти агресора, а також залучати фінансову і технічну підтримку з боку світової спільноти [2, с. 30]. Досвід співпраці показує, що міжнародні організації здатні адаптувати свої механізми до надзвичайних ситуацій, забезпечуючи захист культурної спадщини та зміцнюючи правову відповідальність агресора.

Важливим аспектом є також координація міжнародної допомоги та ресурсів, що дозволяє забезпечити фінансування ремонтно-відновлювальних робіт, доставку необхідного обладнання та матеріалів для аварійних робіт. ЮНЕСКО взаємодіє з іншими міжнародними організаціями, фондами та донорськими структурами, що дозволяє мобілізувати кошти на швидке відновлення критично пошкоджених об'єктів. Така інтеграція фінансової, технічної та освітньої підтримки є ключовим елементом інституційної стійкості України у сфері культури, адже навіть у найскладніших умовах війни можна забезпечити безперервність захисних та відновлювальних програм. Організація проводить регулярні семінари, онлайн-курси та польові тренінги, що охоплюють теми аварійної консервації, документації пошкоджень та використання сучасних технологій для моніторингу. Такі заходи дозволяють не лише оперативно реагувати на наслідки обстрілів, а й формувати довгострокову стратегію відновлення культурних об'єктів, залучаючи молодих спеціалістів до практичної роботи та підвищення їх професійного рівня.

Загалом, співпраця України з ЮНЕСКО у 2022–2025 роках демонструє ефективну інтеграцію правових, гуманітарних та культурних механізмів для збереження спадщини в умовах війни. Вона включає не лише фізичний захист об'єктів, а й підготовку персоналу, правову фіксацію пошкоджень, превентивну дипломатію та залучення міжнародних ресурсів. Досвід цієї взаємодії є унікальним прикладом адаптації міжнародного права до реалій збройного конфлікту, коли культура стає інструментом виживання, символом незламності нації та елементом міжнародного діалогу.

Список використаних джерел:

1. UNESCO, 2024. *Action Plan for Culture in Ukraine. May 2024*. Париж: UNESCO Publishing. <https://articles.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2024/09/UNESCO%20Action%20Plan%20Culture%20for%20Ukraine%20Recovery%202024.pdf> (Дата звернення: 11.11.2025).
2. Міністерство культури та інформаційної політики України, 2022. *Захист культурної спадщини*. Київ: МКІП. URL: <https://mkip.gov.ua> (Дата звернення: 05.11.2025).
3. Tsugorka O., 2024. *The role of international organizations in the protection of cultural heritage in the conditions of armed aggression*. [https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5704/1779-EAST20248\(6\)1430-1444.pdf?isAllowed=y&sequence=1](https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5704/1779-EAST20248(6)1430-1444.pdf?isAllowed=y&sequence=1) (Дата звернення: 11.11.2025).

Summary

The cooperation between Ukraine and UNESCO during the Russian-Ukrainian war has become crucial for protecting cultural heritage, supporting education, and promoting scientific initiatives. UNESCO provides guidance for the preservation and restoration of historical sites and facilitates international recognition of threats. Educational programs and research projects help maintain knowledge and support distance learning. Despite financial and organizational challenges, collaboration strengthens Ukraine's international image and ensures the protection of national values. Effective cooperation with UNESCO is a strategic tool for stability and cultural security.

Єлизавета Пивовар

Науковий керівник – к. екон. н., доцент Вікторія Стратійчук
Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
elizaveta.brewer@gmail.com

Соціальні стандарти держав ЄС як критерій входу України до Європейського Союзу

Імплементация соціальних стандартів ЄС до українського законодавства є одним із основних критеріїв вступу України до Євросоюзу, оскільки вони визначають рівень життя, захисту прав громадян та соціальної справедливості, яких має досягти країна-кандидат.

Соціальні стандарти Європейського Союзу визначають як комплекс принципів і правил, які мають гарантувати людську гідність, соціальну безпеку і рівні можливості для кожної людини. Соціальні стандарти держав ЄС (далі ССДЄС) не просто існують як визначені технічні норми, а виступають як зобов'язання держав-кандидатів у члени ЄС створити умови, у яких люди можуть жити достойно і відчувати, що їхнє життя і праця мають захист на законодавчому, виконавчому та судовому рівнях влади [3; 4, с. 54]. Перший вимір ССДЄС – права працівників. Безпечні та здорові умови праці, справедлива оплата, захист від експлуатації, можливість організовуватися й відстоювати свої інтереси. У розрізі виміру прав працівників це означає, що робоче місце має поважати права людини, а не виснажувати її. Другий вимір – комплексне соціальне забезпечення, а саме: стабільні пенсії, доступна і якісна медична допомога та системи підтримки під час втрати роботи/працездатності або хвороби. Мета соц. стандартів, спрямованих на соціальне забезпечення, полягає у зменшенні страху громадян перед соціальними ударами і збереженні гідності у різні періоди, особливо у складних життєвих ситуаціях [3]. Третій – рівність та недискримінація. Гендерна рівність, захист національних і сексуальних меншин, боротьба з дискримінацією у доступі до освіти, праці та послуг, суспільство країни-кандидата у члени ЄС оцінюється не лише за благами, а й за тим, наскільки воно дає можливість кожному вільно проживати у своїй країні. Четвертим виміром є політика протидії бідності та соціального виключення. Вона виражається у цільових програмах для вразливих груп, інклюзивних підходах, послугах та заходах, які забезпечують соціальну інтеграцію і рівний доступ до можливостей для усіх категорій громадян. Впровадження цих соціальних стандартів у країні-кандидаті у члени ЄС означає не лише зміну законів, а реальні інвестиції в людей, механізми контролю та культуру поваги, адже тоді стандарти перестають бути абстракцією і стають гарантією кращого життя для кожного громадянина України [2, с. 4].

У звіті Європейської Комісії щодо України 2025, опублікованого 4 листопада 2025 року, зазначається, що

попри виконання 100% скринінгу законодавства в межах підготовки до вступу, Україна відкрила лише частину переговорного розділу, і реальний рівень соціальних гарантій відстає від середніх по ЄС [1]; Відставання стосується сфер доступу до медичних послуг, розмірів зарплат і пенсій, а також ефективності систем соціального захисту.

Головними прогалинами, які перешкоджають вступу України до політичного та економічного союзу, з точки зору впровадження соціальних стандартів держав ЄС, є такі прояви:

- рівні мінімальної та середньої заробітної плати значно нижчі за європейські, тобто зумовлюють високий ризик бідності навіть при високій офіційній зайнятості;
- нестабільна пенсійна система, а саме, низькі виплати та потреба в сталих механізмах накопичувального пенсійного забезпечення значно зменшують соціальну впевненість людей старшого віку у гідному рівні життя після закінчення трудової діяльності;
- проблеми з доступністю, фінансуванням і регіональною нерівністю у сфері охорони здоров'я, які значною мірою знижують якість медичних послуг і обмежують рівний доступ для різних категорій громадян у задоволенні базових соціальних потреб;
- значна частина законодавства приведена у відповідність до європейських соціальних стандартів на папері, але відсутні повсюдні механізми їхнього реального впровадження і контролю [2, с. 5].

Соціальні стандарти держав ЄС як критерій входу України до Європейського Союзу вимагають не лише формальних змін у законах, а реальної турботи про людей. Для приведення у відповідність цих двох аспектів запроваджуються механізми та заходи, які мають на меті збільшити фінансування соціальної сфери і спрямувати інвестиції прямо в установи та організації, які щодня підтримують вразливі родини. Відбувається модернізація ринку праці так, щоб робота була безпечною, гідно оплачуваною й дозволяла працівникам об'єднуватися для захисту своїх прав. Система охорони здоров'я стає доступною для кожного через справедливе

фінансування за принципом «гроші йдуть за пацієнтом». Будеться прозора система моніторингу та підзвітності у вигляді єдиних реєстрів, яка гарантує, що норми соціальних стандартів не залишаться на папері, а будуть імплементовані в повсякденне життя українців [1; 3].

Впровадження соціальних стандартів ЄС – головна умова для вступу України до Євросоюзу, причиною є те, що лише фактичне приведення законів і практик у відповідність гарантує гідний рівень життя, захист прав людей і соціальну справедливість. Для цього необхідно продовжувати спрямувати інвестиції в реальні соціальні послуги та інституції, проводити глибинні реформи на ринку праці та в охороні здоров'я і впроваджувати прозорі механізми контролю, адаптуючи їх до українських реалій.

Список використаних джерел:

1. Єврокомісія представила Звіт щодо прогресу України в межах Пакета розширення 2025 – найкраща оцінка за три роки – Новини – European integration portal. *European integration portal*. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/news/yevrokomisiya-predstavyla-zvit-shhodo-progresu-ukrayiny-v-mezhah-paketa-rozshyrennya-2025-najkrashha-otsinka-za-try-roky/> (дата звернення: 10.11.2025).
2. Петренко В. С., Карнаушенко А. С., Мельникова К. В. Соціальні стандарти ЄС та їх вплив на українську економіку. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 10. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-02-03> (дата звернення: 11.11.2025).
3. Яковець І. Стандарти ЄС у сфері соціального забезпечення: впровадження в Україні та Європі – Jurfem. *Jurfem*. URL: <https://jurfem.com.ua/standarty-yees-u-spheri-sotszabezpechennya/> (дата звернення: 10.11.2025).
4. Nalyvaiko I. O. The evolution of social standards and guarantees in the context of the rule of law: international experience and prospects for development in Ukraine. *Analytical and Comparative Jurisprudence*. 2024. No. 6. P. 53–60. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.7> (date of access: 11.11.2025).

Summary

Adopting EU social norms is essential for Ukraine's EU accession because they shape living standards, safeguard citizens' rights, and ensure social fairness. Social standards cover workers' rights, social

protection, equality and non-discrimination, and measures to combat poverty, and require not only changes in legislation but also real investment in services and institutions. Despite the screening process, the actual level of social guarantees in Ukraine lags behind the EU average in terms of wages, pensions, and access to healthcare. The main obstacles are low incomes, an unstable pension system, regional inequalities in healthcare, and weak implementation of social standards. To overcome this lag, it is necessary to continue systemic reforms of the labor market and healthcare, targeted funding of the social sector, and transparent monitoring and accountability mechanisms.

Ліна Рудніцька

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Любов Мельничук
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
rudnitska.lina@chnu.edu.ua

Участь України в міжнародних екологічних ініціативах в контексті європейської інтеграції

Глобальна екологічна криза, яка належить до переліку сучасних глобальних проблем людства, має вагомий вплив на розвиток міжнародних відносин. Вирішення екологічних проблем (зокрема, зміна клімату, втрата біологічного різноманіття, масове забруднення довкілля тощо) та управління їх наслідками є сьогодні пріоритетами діяльності акторів на міжнародній арені. Нині спостерігається активне міжнародне екологічне співробітництво, яке проявляється у підписанні міжнародних договорів, проведенні заходів різних видів та рівнів, реалізації міжнародних та регіональних програм і проєктів.

Україна не є винятком та має значну кількість екологічних проблем, які вимагають від державної влади реалізації комплексної та ефективної екологічної політики. Починаючи від 2014 року, значно погіршує стан навколишнього середовища російська збройна агресія проти нашої держави, наслідками якої є погіршення якості повітря, водних та ґрунтових ресурсів, руйнування природних екосистем, забруднення територій боєприпасами та мінування. Відтак, участь України в міжнародному співробітництві в сфері

охорони довкілля є критично важливим для національної і глобальної безпеки. Варто відзначити, що в Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 р. серед основних інструментів реалізації державної екологічної політики вказується «міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки» [3]. Крім того, ця участь має значення в контексті майбутнього вступу нашої держави до Європейського Союзу, який є одним з провідних міжнародних акторів у сфері захисту навколишнього середовища та має високі вимоги до країни-кандидата щодо екологічної політики.

Одними з ключових міжнародних договорів в сфері захисту довкілля є Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (РКЗК ООН) та Паризька угода. РКЗК ООН, прийнята 4 червня 1992 року, вважається основним міжнародно-правовим актом щодо розв'язання проблем зміни клімату [6, с. 6-7]. Документ визначає цілі, загальні правила і рекомендації щодо зменшення обсягів викидів парникових газів, запобігання незворотним змінам клімату та пом'якшення їх наслідків. Україна ратифікувала РКЗК ООН 29 жовтня 1996 року та стала Стороною Конвенції 11 серпня 1997 року [4].

Паризька угода, яку було підписано на Конференції Сторін РКЗК ООН 12 грудня 2015 року, є надзвичайно важливим міжнародним документом, що закріплює зобов'язання держав щодо обмеження глобального потепління. Україна ратифікувала угоду 14 липня 2016 року, а вже 4 листопада того самого року вона набрала чинність [2]. Головною метою угоди є недопущення зростання глобальної середньої температури більше 2°C (за можливості – 1,5°C) понад доіндустріального рівня. Для цього кожна країна-підписант зобов'язується робити так звані «національно визначені внески», дотримання яких перевіряється чіткими міжнародними механізмами [6, с. 8-9]. Підписання цих договорів допомагає Україні проводити кліматичну політику,

яка має на меті сповільнити негативні зміни клімату та долати їх наслідки.

Провідним органом ООН з питань захисту навколишнього середовища є Програма ООН з довкілля (англ. *The United Nations Environment Programme*, UNEP), яка була заснована в 1972 році. Цей орган відіграє роль міжнародної платформи для співробітництва між державними та недержавними суб'єктами міжнародних відносин для вирішення проблем та наслідків планетарної екологічної кризи. Наразі, участь України в UNEP є актуальним в рамках її відновлення як під час війни, так і після. Наприклад, 10-11 липня 2025 року в Римі (Італія) була проведена Конференція з відновлення України 2025 (англ. *Ukraine Recovery Conference*), яка була зосереджена на екологічному відновленні та сталому інфраструктурному розвитку України. В межах Конференції, було підписано Меморандуми про порозуміння між Програмою ООН з довкілля та містами Харків і Миколаїв, а також Одеською областю. Відповідно до зазначених угод, передбачено здійснення підтримки місцевих органів влади. В Харкові планується проведення всебічних техніко-економічних досліджень, які покажуть, як можна впровадити децентралізовані та інтегровані системи опалення та електропостачання, а в Миколаєві оцінка систем енергетики і водопостачання та представлення можливостей їх інтеграції з метою скорочення емісій і витрат [7].

Одним з важливих інструментів для пришвидшення євроінтеграції України є участь в ініціативі ЄС «Східне партнерство», яку було започатковано 7 травня 2009 року. Серед цілей діяльності Східного партнерства є сприяння реформам, спрямованих на захист навколишнього середовища та вдосконалення екологічного законодавства [5]. Наприклад, в березні 2025 року було оголошено про запуск проєкту EU4Green Recovery East для розвитку циркулярної економіки в Україні [1].

Отже, міжнародна співпраця України в сфері охорони довкілля є важливою та актуальною. По-перше, підписуючи міжнародні договори або беручи участь у різних проєктах (наприклад, International Climate Initiative, EU4Climate), наша

держава бере на себе зобов'язання, які має виконувати. По-друге, в контексті європейської інтеграції, це сприяє формуванню позитивного іміджу нашої держави в галузі розвитку та покращення стану екологічної політики, що, таким чином, засвідчує бажання та готовність України стати повноправним членом ЄС.

Список використаних джерел:

1. ЄС продовжує підтримувати зелене відновлення України. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*. URL: <https://mepr.gov.ua/yes-prodovzhuye-pidtrymuvaty-zelene-vidnovlennya-ukrayiny/> (дата звернення: 29.10.2025)
2. Паризька угода від 12.12.2015 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_l61#Text (дата звернення: 04.10.2025)
3. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII : станом на 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text> (дата звернення: 04.10.2025).
4. Рамкова конвенція ООН про зміну клімату від 09.05.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text (дата звернення: 04.10.2025)
5. Східне партнерство. *Представництво України при Європейському Союзі*. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/spivpracya-ukrayina-yes-u-sferi-zovnishnoyi-politiki-i-bezpeki/shidne-partnerstvo> (дата звернення: 05.10.2025)
6. Тихомирова Є. Міжнародно-правове та організаційне оформлення архітектури кліматичних змін. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2018. No2(4). С. 3–12. URL: <https://www.relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/66/60> (дата звернення: 04.10.2025)
7. Laying the roots of renewal: Ukraine Recovery Conference 2025. *UN Environment Programme*. URL: <https://www.unep.org/technical-highlight/laying-roots-renewal-ukraine-recovery-conference-2025> (дата звернення: 05.10.2025)

Summary

Nowadays, the global environmental crisis is recognized as one of the major global security challenges and has a profound impact on the development of international relations. Ukraine also has to cope with

numerous ecological problems, which are greatly exacerbated by Russia's full-scale aggression. Subsequently, the participation of Ukraine in international environmental cooperation is critically important in order to eliminate and mitigate the consequences of environmental problems with the institutional and financial help of the global community. It matters also in the context of European integration, considering the fact that our country's environmental legislation and policy must be reformed and adapted to the EU's standards. Therefore, Ukraine's engagement in efforts to tackle the global environmental crisis should be regarded as one of the main instruments for achieving the goal of EU accession.

Яна Самборська

Науковий керівник – к. філос. н., доцент Владислав Струтинський
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
samborska.yana@chnu.edu.ua

Стратегічна комунікація України та міжнародних партнерів у подоланні російської дезінформації

Масштаби та дієвість російських інформаційних впливів безупинно зростають, продовжуючи становити серйозну загрозу як інформаційній безпеці України, так і всьому євроатлантичному простору. Такі операції є інструментом російської гібридної війни, спрямованої на підри्व національної довіри до влади та демократичних інститутів, політичну поляризацію суспільства, просування проросійських наративів, установлення контролю й домінування над інформаційним, політичним і безпековим простором, а також загальне послаблення та дестабілізацію євроатлантичної єдності. Водночас ефективна міжнародна стратегічна комунікація стає одним із механізмів у системі міждержавної безпеки, орієнтованим на нейтралізацію та подолання російських інформаційних загроз.

Про важливість даної проблеми свідчить і рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки»: Указ Президента України від 28.12.2021 № 685/2021. У документі зазначено, що «стратегічні комунікації визначаються як скоординоване та ефективне застосування комунікаційних

ресурсів держави, що охоплюють публічну дипломатію, зв'язки з громадськістю, військові комунікації, інформаційні та психологічні операції, а також заходи, спрямовані на реалізацію довгострокових цілей держави» [1]. Відтак стратегічні комунікації дозволяють ефективно протидіяти гібридним загрозам, а у воєнний час вони функціонують не лише як засіб інформування, а й як механізм стримування противника та зміцнення національної єдності.

Внаслідок близького географічного положення Україна впродовж історії постійно перебувала під сильним російським інформаційним впливом, який приховано та поступово вносив свої корективи у суспільне та політичне життя. Ситуація почала змінюватись з 2014 року, коли Україна почала вибудовувати свою лінію захисту в інформаційному полі. Так, за роки війни, до початку повномасштабного вторгнення, уряд, громадський сектор та частина медіа напружували чималий інструментарій для боротьби із пропагандою та дезінформацією. Створені у 2021 році Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки, а також Центр з протидії дезінформації, після лютого 2022 року, лише посилили свою роботу.

У цьому контексті варто також згадати Міжнародні форуми зі стратегічних комунікацій (Kyiv Stratcom Forum) – щорічну подію, організовану Центром стратегічних комунікацій. Ці форуми збирають фахівців з України та країн-партнерів НАТО у Східній Європі. Під час заходів обговорюються актуальні виклики у сфері інформаційних загроз і дезінформації, а також виробляються спільні рішення для їх подолання на всіх рівнях – від міжнародних партнерів і державних інституцій до громадянського суспільства. Наприклад, на Форумі у березні 2023 року були присутні представники Центру стратегічних комунікацій НАТО, а також послы країн ЄС, Великої Британії та Канади [3].

Для підвищення ефективності та забезпечення обміну досвідом у сфері протидії російським інформаційним загрозам Україна спільно з міжнародними партнерами реалізує комплексні міжнародні програми й ініціативи, а також розробляє узгоджені підходи та механізми міжнародної

взаємодії. У межах координації з партнерами Україна здійснює обмін інформацією, реалізує спільні комунікаційні кампанії та формує єдині міжнародні меседжі про агресію РФ і підтримку України.

Особливо важливим є співробітництво України з Групою стратегічних комунікацій ЄС (EU Strategic Communications Task Forces) та Центром передового досвіду НАТО з стратегічних комунікацій, що знаходиться в Ризі (NATO Strategic Communications Centre of Excellence).

Для посилення зусиль у протидії дезінформації та пропаганді команда East StratCom Task Forces у 2017 році створила оперативну робочу групу EUvsDisinfo, яка у співпраці з урядом України сприяла формуванню підходів до стратегічних комунікацій і започаткувала ініціативу з підтримки українських засобів масової інформації. Вона систематично фіксує та аналізує проросійські наративи щодо України, співпрацює з українськими фактчекінговими організаціями та державними структурами, надає відкриті бази справ, аналітичні матеріали й освітні ресурси, що застосовуються у тренінгах для журналістів і фахівців зі стратегічних комунікацій.

Україна підтримує тісну співпрацю з Центром передового досвіду НАТО у галузі стратегічних комунікацій, який надає консультативну та навчальну підтримку. Подальший розвиток євроатлантичної інтеграції потребує більшої відкритості та залучення громадськості, а стратегічні комунікації мають сприяти налагодженню діалогу між політиками, експертами й суспільством. Враховуючи досвід України у протидії російській пропаганді, співпраця з НАТО в інформаційній сфері повинна бути двосторонньою – Україна сьогодні не лише отримує, а й передає знання та практики.

Крім того, Співпраця України з НАТО у сфері стратегічних комунікацій має системний характер і реалізується, зокрема, через Дорожню карту Партнерства Україна – НАТО. Цей рамковий документ забезпечує підтримку державних і громадських структур, розвиток профільних інституцій, підготовку фахівців та впровадження

спільних програм, спрямованих на підвищення інформаційної стійкості й протидію російській пропаганді [2, с. 15-16].

Також у рамках регіональної співпраці, зокрема через Люблінський трикутник, двосторонні центри спростування та Групу з українських комунікацій у Варшаві, організовуються спільні воркшопи, тренінги для держслужбовців та оперативні центри комунікації для координації міжнародних кампаній протидії дезінформації, що дозволяє ефективніше блокувати та спростовувати проросійські наративи одночасно в кількох країнах.

Отже, українське суспільство та державні структури здобули цінний досвід у налагодженні комунікації під час зовнішніх загроз, що активізувалося у 2014 році. Зараз ключовим завданням є створення ефективної системи стратегічних комунікацій за підтримки ЄС і НАТО. Загрози для України, ЄС і НАТО мають спільний характер і походять від одного джерела – РФ. Це обумовлює об'єктивність вимог щодо необхідності поглиблення співпраці з цими організаціями. Саме такий напрямок стратегічних комунікацій у подоланні російської дезінформації сприятиме підвищенню здатності протидіяти цим викликам.

Список використаних джерел:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки»: Указ Президента України від 28.12.2021 № 685/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text> (дата звернення: 04.11.2025).
2. Стратегічні комунікації у фокусі співробітництва Україна – ЄС – НАТО в сучасних умовах. *Аналітична записка*: Київ, Центр глобалістики «Стратегія XXI», 2019. 30 с.
3. Kyiv StratCom Forum. *Четвертий міжнародний форум із стратегічних комунікацій*. URL: <https://stratcom.online/> (дата звернення: 05.11.2025).

Summary

Russian information influence threatens Ukraine and the wider Euro-Atlantic space by undermining trust, polarizing society, and spreading pro-Russian narratives. Ukraine has built a strong strategic

communications system, cooperating with NATO, the EU, and regional partners to counter disinformation and strengthen national unity. Ongoing international collaboration is key to enhancing resilience and protecting against Russian hybrid threats.

Валерія Федорчук

Науковий керівник – к. філос. н., доцент Інна Валевська
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
valeriffedorchuk@icloud.com

Роль міжнародних організацій у повоєнному відновленні України

Відновлення України після війни є складним і багатограним процесом, що включає політичні, економічні та соціальні аспекти. Міжнародні організації відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності та сталого розвитку держави у післявоєнний період. Організації, такі як ООН, ЄС, Світовий банк, НАТО та ЮНІСЕФ, надають фінансову, гуманітарну та інституційну підтримку, що дозволяє відновлювати економіку, інфраструктуру та соціальні системи [1].

Одним із головних напрямків є підтримка економічної стабілізації через надання кредитів, грантів та технічної допомоги для відновлення виробництва, малого і середнього бізнесу та створення нових робочих місць [2]. Наприклад, програма Світового банку “Post-Conflict Recovery Fund” забезпечує фінансування локальних підприємств та відновлення критично важливої інфраструктури, включно з енергетичними мережами та транспортними шляхами.

Міжнародні організації також сприяють модернізації урядових структур і впровадженню реформ, особливо у сфері управління, боротьби з корупцією та забезпечення прозорості використання державних ресурсів. Програми ЄС з технічної підтримки включають навчальні семінари для державних службовців і консультативну допомогу в реформуванні систем управління [3].

Гуманітарна допомога передбачає надання їжі, медикаментів, засобів життєзабезпечення та психологічної підтримки для внутрішньо переміщених осіб та постраждалого населення. ЮНІСЕФ, наприклад, активно займається підтримкою дітей та сімей, організовує школи в тимчасових центрах та надає психологічну допомогу. Подібні ініціативи сприяють соціальній стабільності та швидшому поверненню громад до нормального життя [4].

Важливим аспектом є реконструкція критично важливої інфраструктури – електроенергії, водопостачання, транспортних шляхів, телекомунікацій та житлових приміщень. Міжнародні проекти, такі як EU Reconstruction Support Program та NATO Civil Emergency Planning, допомагають відновлювати міста, села та промислові об'єкти, що сприяє нормалізації життя громад і економічного зростання [5].

Координація дій міжнародних організацій з урядом України дозволяє більш ефективно використовувати ресурси та уникати дублювання допомоги. Комплексний підхід, який поєднує економічну підтримку, гуманітарну допомогу та політичну консультацію, забезпечує більш стійке відновлення та створює умови для довгострокового розвитку країни.

Таким чином, міжнародні організації не лише надають матеріальну допомогу, а й формують умови для зміцнення державних інституцій, соціальної згуртованості та економічної стабільності. Ефективна взаємодія міжнародних донорів і державних структур є ключем до успішного та стійкого повоєнного відновлення України.

Список використаних джерел:

1. Організація Об'єднаних Націй. Доповідь про відновлення після конфліктів. Нью-Йорк, 2023.
2. Світовий банк. Повоєнне відновлення: стратегія та практика. Вашингтон, 2022.
3. Європейський Союз. Підтримка України у сфері гуманітарної допомоги. Брюссель, 2023.
4. НАТО. Роль НАТО у стабілізації та відновленні країн після конфлікту. Брюссель, 2022.

5. Шевчук О. В., Петренко І. М. Міжнародна допомога у післявоєнному відновленні України. Київ: Наукова думка, 2023.

Summary

This paper analyzes the role of international organizations in post-war recovery in Ukraine. It highlights the financial, humanitarian, and institutional support provided by the UN, EU, World Bank, and NATO. Special attention is given to reforms, infrastructure reconstruction, and assistance to displaced persons. The study emphasizes the coordinated approach needed for effective recovery. The findings demonstrate the critical impact of international cooperation on Ukraine's rebuilding process.

Ольга Фурман

Науковий керівник – д. і. н., професор Тамара Марусик
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
furman.olha@chnu.edu.ua

Діяльність Організації міст світової спадщини ЮНЕСКО в контексті актуальних проблем зовнішньої політики України

Організація міст світової спадщини (OWHC, Organization of World Heritage Cities), заснована у 1993 році під егідою ЮНЕСКО, є міжнародною неурядовою організацією, яка об'єднує міста, що мають об'єкти Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Її основна мета – сприяння збереженню, управлінню та промоції культурної спадщини в урбаністичному контексті. OWHC налічує понад 300 членів по всьому світу, включаючи українські міста, такі як Львів та Чернівці [1]. У контексті сучасних викликів зовнішньої політики України, зокрема російської агресії, діяльність OWHC набуває особливого значення як інструмент культурної дипломатії та міжнародного захисту.

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році, OWHC активно долучається до ініціатив із захисту української спадщини. Одним із ключових прикладів є проєкт екстреного 3D-сканування історичної Ратуші в Чернівцях, реалізований у 2023 році. За підтримки членів організації,

зокрема міста Варшави, OWHC зібрала кошти для цифрової фіксації об'єкта, що дозволяє зберегти його віртуальну копію на випадок руйнування [2]. Це не лише технічна допомога, але й акт солідарності, який підкреслює глобальну відповідальність за культурні цінності в зонах конфлікту. OWHC також організовує конференції та вебінари, де обговорюються питання збереження спадщини під час воєн, з акцентом на український досвід.

У ширшому контексті зовнішньої політики України, діяльність OWHC тісно переплітається з зусиллями Києва щодо посилення міжнародної підтримки. Україна, як член ЮНЕСКО з 1954 року, активно використовує платформи OWHC для лобіювання інтересів на глобальному рівні. Наприклад, включення у 2023 році історичного центру міста-порту Одеси до Списку об'єктів Всесвітньої спадщини під загрозою стало дипломатичним успіхом і привернуло увагу до російських атак на культурні пам'ятки [3].

За даними ЮНЕСКО на вересень 2025 року, підтверджено пошкодження 509 об'єктів в Україні, включаючи релігійні та історичні будівлі [1]. OWHC сприяє цьому процесу через обмін досвідом між містами-членами, допомагаючи Україні інтегруватися в європейські мережі збереження спадщини, що є частиною шляху до ЄС.

Актуальні напрями зовнішньої політики України, зокрема, протидія російській агресії, захист національної ідентичності та пошук союзників – знаходять відображення в сфері культури. Росія систематично руйнує українську спадщину, намагаючись стерти історичну пам'ять, як це видно з атак на Київ, Львів та інші міста. OWHC, як партнер ЮНЕСКО, підтримує Україну в юридичних аспектах, зокрема через посилений захист за Другим протоколом до Гаазької конвенції 1954 року [3], де 20 українських об'єктів отримали спеціальний статус у 2023 році. Це не лише зберігає культурні активи, але й слугує аргументом у міжнародних судах, таких як Міжнародний суд ООН, де Україна позивається проти росії за порушення конвенцій. Таким чином, діяльність OWHC є важливим елементом «м'якої сили» України, посилюючи її позиції на міжнародній арені. Через співпрацю з організацією

Київ не лише захищає спадщину, але й буде альянси, що сприяють відновленню та інтеграції в глобальний простір. У майбутньому, розширення ролі OWHC може стати ключем до післявоєнної реконструкції, інтегруючи культурну політику в загальну стратегію зовнішніх відносин.

Нещодавні події, пов'язані з обранням України до Виконавчої ради ЮНЕСКО на період 2025–2029 років з найвищою кількістю голосів серед усіх кандидатів, що відбулося під час засідання 43 сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО 7 листопада 2025 року [4], підкреслюють значне посилення дипломатичного впливу Києва в міжнародних організаціях, дозволяючи активніше формувати глобальну політику щодо захисту культурної спадщини в умовах російської агресії. Це обрання не лише є визнанням зусиль України в збереженні спадщини, але й відкриває нові можливості для OWHC як партнера ЮНЕСКО, оскільки українські представники можуть тепер безпосередньо впливати на розподіл ресурсів і програм допомоги, спрямованих на надзвичайні ситуації в культурній сфері, включаючи цифровізацію та реставрацію об'єктів в Україні. Такий крок посилює публічну дипломатію України, сприяючи тіснішій інтеграції OWHC у зовнішньополітичні стратегії Києва, де культурна дипломатія стає інструментом для залучення міжнародної підтримки та протидії спробам стирання національної ідентичності через руйнування пам'яток. У контексті OWHC, це означає потенційне розширення мереж співпраці між містами-членами, з акцентом на європейські ініціативи, що допоможуть Україні в післявоєнній реконструкції спадщини, інтегруючи її в ширші глобальні рамки ЮНЕСКО. Загалом, цей успіх підкреслює, як діяльність OWHC переплітається з зовнішньою політикою, перетворюючи культурний захист на геополітичний актив для України в боротьбі за суверенітет і міжнародне визнання.

Список використаних джерел:

1. Zhanna Sirkovych. Damaged cultural sites in Ukraine verified by UNESCO. France, 2025. URL: <https://www.unesco.org/en/articles/ukraine-20-cultural-properties-receive-enhanced-protection-unescos-second-protocol-1954-hague> . (date of acces: 9.11.2025).

2. Emergency 3D scanning of the Historic City Hall in Chernivtsi, Ukraine. *Organization of world heritage cities*. Canada, 2023. URL: <https://www.ovpm.org/2023/12/13/emergency-3d-scanning-of-the-historic-city-hall-in-chernivtsi-ukraine/> .(date of acces: 9.11.2025).

3. Thomas Mallard. Ukraine: 20 cultural properties receive enhanced protection by UNESCO's Second Protocol to the 1954 Hague Convention. France, 2023. URL: <https://www.unesco.org/en/articles/damaged-cultural-sites-ukraine-verified-unesco>. (date of acces: 9.11.2025).

4. Elections, General Conference: 43rd Session. *UNESCO*. 2025. URL: <https://www.unesco.org/en/general-conference/43/elections>. (date of acces: 10.11.2025).

Summary

The Organization of World Heritage Cities (OWHC), founded in 1993 under UNESCO, unites over 300 cities with World Heritage sites, including Ukraine's Lviv and Chernivtsi, to preserve urban cultural heritage. Since Russia's 2022 invasion, OWHC has supported Ukraine through projects like the 2023 3D scanning of Chernivtsi's City Hall and conferences on wartime preservation, fostering global solidarity. OWHC integrates with Ukraine's foreign policy via cultural diplomacy, such as Odessa's 2023 World Heritage in Danger listing and protections for 20 sites under the Hague Convention, amid damage to 509 objects by September 2025.

This partnership bolsters Ukraine's soft power, aiding EU integration and countering Russian attempts to erase Ukrainian cultural heritage. Ukraine's 2025 election to UNESCO's Executive Board with top votes enhances OWHC's role in expanding aid and post-war reconstruction alliances.

СЕКЦІЯ 2. БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ ХХІ СТ. НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

Ярослав Безбородько

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Віталій Моцок
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
bezborodko.yaroslav@chnu.edu.ua

Цілі, наслідки і перспективи розвитку азербайджансько-вірменського конфлікту навколо Нагірного Карабаху

Боротьба за Нагірний Карабах між Вірменією та Азербайджаном є давнім багаторічним етнічним та територіальним конфліктом.

В Азербайджані цей регіон називають Нагірним Карабахом, а у Вірменії – Арцахом. І обидві держави вважають цю територію власною.

Територія Нагірного Карабаху, яка в давнину була частиною провінції Арцах, увійшла до складу Великої Вірменії, що сформувалась у 189 році до н. е. на Південному Кавказі внаслідок повстання Арташеса I проти Держави Селевкідів. У 363 році внаслідок поділу Вірменії цей регіон опинився під владою Персії, а після її поразки у війні 1804–1813 років разом із Карабахським ханством був приєднаний до Російської імперії. У 1917 році Карабах увійшов до складу Азербайджанської Демократичної Республіки. У радянський період Нагірний Карабах було передано Азербайджанській РСР. Конфлікт загострився після розпаду Радянського Союзу та проголошення Азербайджаном своєї незалежності. 2 вересня 1991 року була проголошена невизнана Нагірно-Карабахська Республіка (Арцах).

Сучасний азербайджансько - вірменський конфлікт навколо Карабаху включає декілька етапів: Першу карабахську війну (впродовж 1988-1994 років), конфлікти низької інтенсивності (впродовж 1994-2020 років), Другу карабахську війну (в 2020 році), порушення режиму припинення вогню на кордоні (у

вересні 2022 року) та військову операцію Азербайджану (19 вересня 2023 року).

У лютому 1988 року, після безуспішних акцій протесту в Нагірному Карабаху з вимогою приєднати регіон до Вірменії, спалахує Перша карабахська війна. Внаслідок численних зіткнень азербайджанці масово покинули Вірменію та Нагірний Карабах, а вірмени були змушені залишити територію Азербайджану. У січні 1990 року в Баку відбулися масштабні погроми вірменського населення, внаслідок чого радянська влада ввела війська в місто. У 1992 році Організацією договору про колективну безпеку було укладено Ташкентський пакт. У 1994 році Карабахський конфлікт став «замороженим»[2]. Впродовж 1988–1994 років у Нагірному Карабасі загинуло 30 тисяч осіб та понад мільйон людей стали біженцями та вимушеними переселенцями[1].

Після підписання угоди про припинення вогню минули 22 роки відносного спокою. Але у квітні 2016 року в Нагірному Карабаху знову спалахнули запеклі бої, які пізніше отримали назву «Чотириденна війна» [2]. Під час цих бойових дій Азербайджаном вдалося встановити контроль над важливою висотою Лала, що розташована в Джебраїльському районі [2].

Друга Карабахська війна спалахнула 27 вересня 2020 року. Азербайджан розпочав наступ з метою силового повернення раніше втрачених територій. У регіоні також було розгорнуто російський контингент так званих «миротворців». Після підписання угоди про припинення вогню Вірменія погодилася повернути Азербайджану частину територій, що викликало масштабні протести в Єревані [2].

Від початку Першої Карабахської війни Росія використовувала цей конфлікт як інструмент для утримання й зміцнення свого впливу на Південному Кавказі. Вона одночасно виступала в ролі «миротворця» та надавала озброєння як Вірменії, так і Азербайджану [5].

У вересні 2022 року бойові дії спалахнули знову. Азербайджанські війська почали обстрілювати територію Вірменії. Єреван звернувся за підтримкою до ОДКБ та окремо до Росії як до сторони угоди, однак жодної допомоги так і не отримав [2].

Нову військову операцію Азербайджан розпочав на території Нагірного Карабаху 19 вересня 2023 року. 20 вересня влада Нагірно-Карабахської республіки погодилася на відведення своїх сил, розпуск збройних формувань та повне роззброєння армії оборони регіону. Відповідно до указу президента невизнаної республіки Самвела Шахрамзяна, Нагірно-Карабахська республіка (Арцах) припинила своє існування з 1 січня 2024 року [3].

Ключовим результатом подій осені 2023 року став фактично повний відтік вірменського населення з Карабаху. За офіційною статистикою, у регіоні проживало приблизно 120 тисяч вірмен. Деякі покинули територію після 2020 року, однак абсолютна більшість виїхала вже після розпаду та капітуляції Нагірно-Карабахської республіки. До листопада 2023 року першою хвилею програми «Велике повернення» до Карабахського та Східно-Зангезурського районів переїхали понад 3 тисячі азербайджанців. Перша хвиля програми «Велике повернення» розрахована до 2026 року та передбачає переселення 140 тисяч азербайджанців [4].

Щодо перспективи подальшого розвитку азербайджансько-вірменського конфлікту навколо Карабаху висловлюються в тому числі твердження, що «закінчився лише черговий етап. У тому сенсі, що Азербайджан установив контроль над Карабахом так само, як і Вірменія в 1990-х» [4].

Але, з Нагірного Карабаху виїхали майже всі вірмени. Більше того, Азербайджан здійснює масове заселення етнічних азербайджанців на повернуті території. Отож, бажати приєднання до Вірменії станом на зараз там фактично нікому. Тому, ймовірно цей конфлікт поки завершений. І, теоретично, міг би відновитися тільки за умови масового повернення вірменів до Нагірного Карабаху, залучення Вірменією сильного та дієвого союзника, замість Росії, та втрати Азербайджаном підтримки Туреччини, Ізраїлю та Пакистану.

Отже, внаслідок загострення конфлікту у 1988 році, Азербайджан втратив контроль над більшою частиною цього регіону, але в результаті війни 2020 року відновив свій контроль над значною частиною території. Подальші дії

Азербайджану у 2023 році призвели до ліквідації невизнаної Нагірно-Карабахської республіки та виїзду її вірменського населення до Вірменії. Тобто, в 2023 році Азербайджан встановив повний контроль над своєю територією.

Список використаних джерел:

1. Нагірний Карабах: 30 років протистояння (хронологія конфлікту). *Радіосвобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29064079.html> (дата звернення:10.11.2025)
2. Загострення в Карабаху. Чому воюють Азербайджан і Вірменія та яка історія конфлікту. Київ 24 news. URL: <https://kyiv24.news/publications/zagostrennya-v-karabahu-chomu-voyuyut-azerbajdzhan-i-vmeniya-ta-yaka-istoriya-konfliktu> (дата звернення:10.11.2025)
3. Невизнана Нагірно-Карабаська республіка, яка діяла 32 роки, припиняє своє існування з 1 січня. *Новини SD.UA*. URL: <https://sd.ua/news/21035> (дата звернення:10.11.2025)
4. Чий Нагірний Карабах? Як закінчився конфлікт між Вірменією та Азербайджаном завдовжки 30 років. *РБК-Україна*. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/chiy-nagirniy-karabah-k-zakinchivsyia-konflikt-1704032274.html> (дата звернення:10.11.2025)
5. Конфлікт у Нагірному Карабасі: з чого все почалося.Чому спалахнув регіон та яка у цьому роль росії. *Chas News*. URL: <https://chas.news/current/konflikt-mizh-azerbaidzhanom-ta-vmeniyeu-poyasnyuemo-chomu-kraiini-voroguyut-cherez-nagirniy-karabah> (дата звернення:10.11.2025)

Summary

The struggle for Nagorno-Karabakh between Armenia and Azerbaijan is a long-standing ethnic and territorial conflict. Each country considers the territory its own.

The modern Azerbaijani-Armenian conflict lasted from 1987 to 2023 and ended with the unrecognized Nagorno-Karabakh Republic (Artsakh) ceasing to exist, the withdrawal of the military, a mass exodus of Karabakh Armenians, and the mass settlement of ethnic Azerbaijanis in the returned territories.

Therefore, this conflict is probably over for now. And theoretically, it could resume only if Armenians return en masse to Nagorno-Karabakh, Armenia attracts a strong and effective ally instead of Russia, and Azerbaijan loses the support of Turkey, Israel, and Pakistan.

Ліна Беспалько

Наукова керівниця – к. політ. н., доцент Любов Мельничук
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
bespalko.lina@chnu.edu.ua

Глобальні міграційні процеси як виклик для національної та регіональної безпеки

Міжнародна міграція в сучасному світі стала одним із ключових глобальних процесів, що впливає на політичну, соціальну й економічну безпеку держав та регіонів. У 2020 році кількість міжнародних мігрантів у світі сягнула понад 281 млн осіб [1], і ця цифра продовжує зростати. Основні потоки населення спрямовані до економічно розвинених регіонів, передусім країн Європейського Союзу, що суттєво змінює демографічну структуру та формує нові виклики для національних урядів.

Одним із найбільш показових прикладів впливу міграції на безпекову ситуацію стала міграційна криза 2015–2016 років, коли європейські держави прийняли понад 1,3 млн шукачів притулку [1]. Такий масштабний наплив людей перевантажив соціальні служби, ускладнив роботу прикордонних структур, посилив політичні суперечності між країнами ЄС та сприяв зростанню підтримки радикальних політичних сил. Криза продемонструвала, що навіть високорозвинені держави стають вразливими за умов швидких і великих міграційних хвиль.

У 2021 році в Європі спостерігалася ситуація, коли потоки мігрантів були використані як інструмент політичного тиску на кордонах з боку сусідньої держави. Такий спосіб впливу отримав назву «гібридних міграційних загроз». Він поєднує штучно створені міграційні маршрути, інформаційний тиск, створення хаосу на кордонах і втручання у внутрішню політику окремих держав [2]. Цей приклад свідчить, що міжнародна міграція перестає бути виключно гуманітарним або економічним явищем і дедалі частіше використовується як інструмент геополітичної боротьби. Паралельно міжнародна міграція має і значний економічний потенціал. У

багатьох країнах світу грошові перекази мігрантів відіграють важливу роль у підтриманні економічної стабільності та розвитку. У структурі ВВП України до 2022 року перекази трудових мігрантів становили до 10% національної економіки [3]. В окремих країнах Азії та Африки частка таких надходжень досягає 20–30% ВВП, що фактично робить транснаціональну трудову мобільність ключовою складовою економічної стійкості та добробуту домогосподарств. Завдяки трудовій міграції розширюються ринки праці, підвищується рівень конкуренції та формуються міждержавні економічні зв'язки.

Разом із цим неконтрольовані міграційні потоки створюють суттєві ризики. До найпоширеніших належать нелегальні канали переміщення людей, транскордонна злочинність, торгівля людьми, підробка документів та неконтрольоване проникнення на територію держав. У 2023 році рівень нелегальної міграції до країн ЄС зріс майже на 17%, що свідчить про посилення злочинних мереж і загострення ситуації на основних міграційних маршрутах [2]. Подібні процеси ускладнюють діяльність державних інституцій, змушують збільшувати витрати на охорону кордонів та розробляти нові механізми реагування.

Демографічний вимір міжнародної міграції також є важливим чинником безпеки. У низці країн Європи рівень народжуваності тривалий час залишається нижчим за рівень простого відтворення населення, що створює загрозу старіння суспільства. Саме тому активне залучення мігрантів стає одним зі способів компенсувати дефіцит робочої сили. Мігранти беруть участь у розвитку сільського господарства, промисловості, сфери послуг та високотехнологічних секторів [3]. Проте одночасно з економічними перевагами виникають ризики культурних конфліктів, проблем інтеграції та соціальної ізоляції.

Нерідко у міських центрах формуються компактні поселення мігрантів, які мають власну інфраструктуру та соціальні зв'язки, але залишаються ізольованими від місцевого населення. За таких умов зростає імовірність радикалізації, підвищується рівень соціальної напруги та

посилиється відчуття небезпеки в суспільстві [1]. Проблеми інтеграції ускладняється також мовним бар'єром, недостатнім доступом до освіти, труднощами працевлаштування та відсутністю чіткої державної політики, орієнтованої на адаптацію новоприбулих. Країни, які є транзитними для мігрантів, також стикаються зі значними труднощами. Вони вимушені забезпечувати базові потреби людей, організовувати їхній тимчасовий перебіг територією країни та одночасно дотримуватися міжнародних зобов'язань. За відсутності достатньої фінансової та організаційної підтримки такі держави опиняються у складному становищі, що може призвести до внутрішньої нестабільності [2]. У таких умовах важливою стає міжнародна координація, зокрема співпраця з ЄС, ООН та іншими структурами.

Отже, міжнародна міграція є багатовимірним явищем, яке впливає на всі рівні безпеки: локальний, національний, регіональний та глобальний. Міграційна криза 2015–2016 років, події на кордонах Європи у 2021 році, економічний вплив трудової мобільності до 2022 року показують, що для ефективного реагування потрібні комплексні підходи. До них належать посилення контролю кордонів, удосконалення механізмів надання притулку, боротьба з нелегальними мережами, розвиток інтеграційних програм та активізація міжнародної співпраці. Лише баланс між суворою безпековою політикою та гуманітарними принципами може забезпечити стабільність держав у умовах зростання глобальної мобільності.

Список використаних джерел:

1. Бондаревська, Н. М. Глобальні міграційні процеси та їх вплив на національну безпеку. *Вісник міжнародних відносин*. 2021. № 4. С. 45–58. URL: <https://www.vmv.org.ua/bondarevska2021>
2. Ровенчак, І. П. Міграційна безпека в умовах глобальних викликів. *Безпека держави*. 2022. Т. 12, № 2. С. 23–39. URL: <https://www.security-journal.ua/rovenchak2022>
3. Філак, О. М. Економічні та соціальні аспекти міжнародної міграції. *Економіка і суспільство*. 2023. № 15. С. 112–127. URL: <https://www.economyandsociety.ua/filak2023>

Summary

Global migration processes are one of the key factors shaping contemporary national and regional security. The thesis examines the scale of international migration and its demographic, economic, and political impact on states. Examples include the migration crisis of 2015–2016 and the hybrid use of migration flows in 2021, as well as the economic contribution of labor migrants up to 2022. The work highlights the risks of uncontrolled migration, including illegal movements, social tension, and transnational crime. The study emphasizes the need for a comprehensive policy that combines security, humanitarian, and integration approaches.

Ксенія Василів

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Андрій Стецюк
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
vasyliv.kseniia@chnu.edu.ua

Російсько-українська війна та конфлікти Північної Африки: порівняльний аналіз

Міжнародна правова система та міжнародна система безпеки зараз перебувають у стані кризи, яка характеризується збільшенням збройних конфліктів у 21 столітті та відносною неефективністю міжнародних угод, санкцій та інших правових механізмів. Загальна кількість смертей, пов'язаних із конфліктами, зросла до 170 700 у 2023 р. та 239 000 у 2024 р. – найвищий показник за період 2018-2024 рр. [1; 2].

Російсько-українська війна стала чи не найбільш широкомасштабним збройним конфліктом на сьогодні. Унікальність даного збройного конфлікту полягає у зіткненні двох повноцінних суверенних держав, двох регулярних армій, а також у масштабному, тривалому і комплексному застосуванні традиційних військових озброєнь і тактик у їх поєднанні з новітніми технологіями і способами ведення війни (зокрема, БПЛА, кібернетичні операції та РЕБ).

Російсько-українська війна має міждержавний характер і відображає спробу росії силою переглянути світовий порядок. Конфлікти в Північній Африці – Судані та Лівії, натомість,

виникли через внутрішні протиріччя, боротьбу за владу й ресурси, але з часом набули інтернаціонального виміру через втручання інших держав. Головна відмінність між ними полягає в тому, що Україна захищає державність від зовнішньої агресії. Натомість Судан і Лівія переживають конфлікти внаслідок внутрішніх криз, які посилюються зовнішнім впливом [2; 3], через що займають чи не перші місця у рейтингу неспроможних держав.

Тим часом світові військові витрати протягом останнього десятиліття зростають. У 2023 р. вони перевищили рекордний рівень 2022 р. і сягнули \$2,44 трлн. У 2024 рр. глобальні військові витрати зросли до рекордних \$2,7 трлн. Найбільше зростання зафіксовано в Європі – +16 %, що прямо пов'язано з російсько-українською війною. Витрати України сягнули 37 % ВВП, а росії – близько 6 %, що є найвищим показником з 1990-х. [1; 4].

Впродовж 2023-2024 років росія демонструвала високу стійкість до введених санкцій та продовжувала нарощувати бюджет способом обходу санкцій та тіншовій торгівлі [2]. Україна, у свою чергу, стала найбільшим світовим імпортером озброєння, що прямо пов'язано з масштабами міжнародної підтримки. На відміну від цього, конфлікти у Судані та Лівії ґрунтуються на боротьбі за природні ресурси. Судан має одну з найбільших золотодобувних галузей в Африці, при цьому близько 80% видобутого золота нелегально експортується, фінансуючи збройні групи [1]. У Лівії ж головним ресурсом залишається нафта і доходи від її продажу (понад \$30 млрд. за 7 місяців у 2023 р.) стають ключовим джерелом фінансування політичних угруповань та іноземних акторів [3].

Втручання міжнародних акторів у трьох даних конфліктах проявляється по-різному, при цьому воно визначає баланс сил. Україна отримує зброю виключно через офіційні механізми від своїх західних партнерів: 39 % поставок надійшло зі США, 14 % – з Німеччини, 13 % – з Польщі. Україна отримала широкий спектр ракетних систем, ППО, бойових танків Leopard-2, Challenger-2, M1A1 Abrams, а також авіаційні ракети Storm Shadow та ATACMS, які надали

Велика Британія, Франція та США. Частина цих поставок фінансувалася через Європейський фонд миру, який станом на початок 2024 р. виділив €6,1 млрд на військову підтримку України. Натомість, для порівняння, у Судані зброя надходить переважно нелегальними каналами з Єгипту, ОАЕ та Ірану, тоді як у Лівії – через підтримку Туреччини, ОАЕ й росії, причому частина систем походить із тих самих виробничих ліній, що й російські зразки, зафіксовані на українському фронті.

Гуманітарна ситуація також демонструє різницю відмінностей між цими конфліктами. В Україні – систематичні удари по критичній інфраструктурі, мільйони внутрішньо переміщених осіб, 31 000 загиблих у 2023 р., хоча реальні цифри значно більші через закритість даних. Судан став світовим лідером за кількістю ВПО – 7,6 млн людей у 2023 р., що випереджає навіть Україну. UCDP фіксує понад 9 987 бойових смертей, що переводить конфлікт у категорію «крупних» [2]. Лівія не демонструє таких масштабів переміщення, проте гуманітарні наслідки там пов'язані з розладом державного управління та нездатністю реагувати на катастрофи, наприклад, руйнівну повінь у Дерні, що спричинила понад 4 000 жертв [3].

Ключовим елементом аналізованих війн і конфліктів є зовнішній вплив росії. У російсько-українській війні росія є безпосереднім агресором, який порушує основні принципи Статуту ООН, зокрема заборону застосування сили. У Судані росія діє переважно через ПВК «Вагнера», яка з 2017 р. забезпечує охорону золотих копалень і контролює їх експорт, фінансуючи бойові угруповання. У Лівії ПВК «Вагнера» брала участь у бойових діях на боці Хафтара, охороняючи стратегічні нафтові об'єкти [3]. Тобто в Європі росія діє як держава-агресор, а в Африці як «тіньовий актор», який посилює нестабільність і отримує вигоду з хаосу, контролюючи ресурси та впливаючи на ціни на них.

Агресія росії проти України була засуджена Заходом, а МКС видав ордери на арешт Президента путіна. Однак у Північній Африці міжнародні механізми зазнали колапсу. Найяскравіший приклад – провал Об'єднаної перехідної місії

ООН (UNITAMS) у Судані, мандат якої був припинений 01 грудня 2023 р. на вимогу уряду через слабку ефективність. Це свідчить про критичну недієздатність міжнародних механізмів у врегулюванні внутрішніх війн [1].

Російсько-українська війна та конфлікти в Судані й Лівії відображають кризу сучасного міжнародного порядку. Війни стають тривалими, інтернаціоналізованими й дедалі менш контрольованими міжнародними механізмами. Росія діє як головний дестабілізуючий чинник – безпосередньо в Україні та опосередковано в Африці. Україна веде боротьбу за державність і європейські цінності, тоді як Судан і Лівія – за виживання в умовах колапсу державності. В усіх випадках війна перетворюється на спосіб політичного й економічного впливу, а міжнародні інститути втрачають здатність забезпечувати мир і відповідальність держав.

Список використаних джерел:

1. СІПРІ 2024: Щорічник: озброєння, роззброєння та міжнародна безпека. Київ: Заповіт, 2025. 704 с. URL: https://razumkov.org.ua/images/sipri/SIPRI_2024_ukr.pdf#page=254.07 (дата звернення: 20.09.2025).
2. СІПРІ 2025: Щорічник: озброєння, роззброєння та міжнародна безпека (Резюме). Київ, 2025. 28 с. URL: https://razumkov.org.ua/images/sipri/SIPRI_2025_summary_ukr.pdf (дата звернення: 18.09.2025).
3. Храпач Є. В., Білан С. О. Ретроспектива лівійського конфлікту. *Вісник аграрної історії*. 2022. № 39-42. URL: <https://www.agrarian-history.com.ua/wp-content/uploads/2023/01/21.pdf> (дата звернення: 02.10.2025).
4. Uppsala Conflict Data Program. Department of Peace and Conflict Research, at Uppsala University. URL: <https://ucdp.uu.se/encyclopedia> (accessed to October 24, 2025).

Summary

The article analyzes the Russian-Ukrainian war in comparison with the armed conflicts in Sudan and Libya. It highlights differences in the nature, scale, and international involvement of these wars, showing how external actors influence both regional stability and the effectiveness of the global security system. The research emphasizes that the failure of international mechanisms has led to the escalation and prolongation of modern conflicts.

Patryk Wosik

Promotor – Dr hab., prof. UMCS Jerzy Garbiński
Szkoła Doktorska Nauk Społecznych
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (Polska)
patrykpolitologia@wp.pl

Rosyjska wojna informacyjna jako wyzwanie dla bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej w XXI wieku (na przykładzie Polski)

Od momentu rozpadu Związku Sowieckiego w 1991 roku Federacja Rosyjska aktywnie prowadzi wojnę informacyjną przeciwko państwom Europy Środkowo-Wschodniej, w tym Polski. Jej celem jest destabilizacja państw oraz osłabienie ich instytucji demokratycznych. Poprzez manipulację opinią publiczną Moskwa stara się wywierać wpływ na struktury władzy oraz procesy decyzyjne. Działania te, realizowane w ramach szerszej strategii wojny hybrydowej, stanowią istotne zagrożenie dla wartości demokratycznych i bezpieczeństwa państwowego. Szczególnie uaktywniły się one po 2014 roku – po aneksji Krymu i rozpoczęciu działań wojennych Rosji w ukraińskim Donbasie.

Celem naszego referatu jest analiza rosyjskiej wojny informacyjnej prowadzonej przeciwko Polsce w latach 2010–2024. W badaniu wykorzystano metodę analizy dyskursu oraz obserwację zjawisk w przestrzeni cyfrowej, co pozwoliło na identyfikację strategii i narzędzi stosowanych przez Federację Rosyjską.

Obecnie wojna informacyjna stanowi szczególne zagrożenie ze względu na szybkość obiegu informacji, niski próg wejścia oraz możliwość docierania do milionów odbiorców w czasie rzeczywistym. Zacieranie granicy między prawdą a fałszem, faktami a opiniami sprzyja osłabieniu zaufania społecznego i polaryzacji debaty publicznej. W warunkach narastającego chaosu informacyjnego społeczeństwa stają się bardziej podatne na manipulacje, co może prowadzić do osłabienia odporności państw i ich zdolności do przeciwdziałania zagrożeniom.

W odróżnieniu od tradycyjnych form agresji wojna informacyjna nie wymaga użycia siły militarnej ani obecności

fizycznej agresora na terytorium przeciwnika. Jej skuteczność opiera się na zdolności wpływania na percepcję społeczną i procesy decyzyjne poprzez manipulację informacją, selektywną prezentację faktów oraz szerzenie dezinformacji.

W ramach wojny informacyjnej Rosja wykorzystuje technikę tak zwanego wielkiego kłamstwa. Polega ona na tym, że komunikat wydaje się tak absurdalny i szokujący, że jego treść właśnie z powodu swojej niedorzeczności może w oczach części społeczeństwa uchodzić za wiarygodną. Zjawisko to opiera się na mechanizmie psychologicznym, zgodnie z którym odbiorca zakłada, że tak radykalne twierdzenie nie mogłoby zostać wymyślone bez żadnych podstaw. Tego rodzaju przekazy formułowane są zazwyczaj w prostym, potocznym języku, co zwiększa ich skuteczność w dobie popularności krótkich formatów treści w mediach społecznościowych. Prostota wypowiedzi, silne nacechowanie emocjonalne oraz koncentracja na sensacyjnych treściach czynią je łatwymi do przyswojenia i dalszego rozpowszechniania.

Nasza analiza wykazała, że Polska pozostaje jednym z głównych celów rosyjskich operacji informacyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej. Kampanie dezinformacyjne mają charakter długofalowy i systemowy. Obejmują zarówno rozpowszechnianie fałszywych wiadomości, jak i budowanie całych ekosystemów propagandowych. Narracje te dotyczą tematów wrażliwych społecznie, takich jak katastrofa smoleńska, pandemia COVID-19, kryzys migracyjny na granicy z Białorusią czy agresja rosyjska przeciwko Ukrainie. Ich celem jest podsycanie emocji, pogarszanie relacji na linii Polska–Ukraina, a także osłabianie sojuszy międzynarodowych.

Rosyjska wojna informacyjna wobec Polski ma charakter wielowymiarowy. Obejmuje zarówno działania ofensywne, jak i manipulacje oparte na psychologicznych mechanizmach wpływu społecznego. W rezultacie prowadzi to do polaryzacji opinii publicznej, utraty zaufania obywateli do instytucji demokratycznych i osłabienia spójności społecznej. Skuteczność tych działań potwierdza, że wojna informacyjna stała się jednym z głównych wyzwań dla bezpieczeństwa w XXI wieku. Jej przeciwdziałanie wymaga nie tylko nowoczesnych rozwiązań

technologicznych i rozwiniętego systemu cyberbezpieczeństwa, lecz także edukacji medialnej oraz budowania odporności społecznej na manipulację informacyjną.

Summary

The article analyzes Russian information warfare as a critical threat to the security of the 21st century, focusing on its manifestations against Poland. It identifies the main strategies, tools, and psychological mechanisms used to manipulate public opinion and destabilize democratic institutions. The study emphasizes how the rapid circulation of information and the use of artificial intelligence increase the effectiveness of disinformation campaigns. Poland has become one of the primary targets of such hybrid operations, which aim to polarize society and weaken trust in public institutions. Counteracting these threats requires technological resilience, media literacy, and the strengthening of social awareness to resist manipulation.

Ірина Дзюба

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Валентина Богатирець
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Альпійсько-адриатичний університет Клагенфурта (Австрія)
dziuba.iryana@chnu.edu.ua

Штучний інтелект як фактор національної безпеки та інструмент цифрової дипломатії України у глобальному кіберсуперництві

Штучний інтелект стає ключовим фактором глобального перерозподілу влади та безпеки, а кіберпростір перетворився на арену геополітичного суперництва. Для України, яка з 2014 року постійно зазнає кібератак, цифрова дипломатія стала питанням національної безпеки та міжнародного позиціонування. Під час виступу на Генеральній Асамблеї ООН (2025) Президент України В. Зеленський підкреслив важливість формування міжнародно-правових норм щодо використання штучного інтелекту (ШІ) у військовій сфері, визначивши це питання настільки ж пріоритетним, як і заборона застосування ядерної зброї.

Масштаб загроз лише підтверджує актуальність цього заклику: у період з 24 лютого 2022 року по 19 березня 2025

року команда CERT-UA зафіксувала понад 10 тисяч кібернападів, пов'язаних із діяльністю російських спецслужб [1]. Більшість із них супроводжувалася дезінформаційними кампаніями, побудованими на алгоритмах машинного навчання, та дипфейках, формуючи нову форму гібридної війни.

На відміну від інших європейських країн, Україна формує кіберполітику у виняткових умовах – під час повномасштабної війни. Наша держава створила інституційні механізми кіберзахисту, інтегрувала цифрову безпеку у зовнішню політику та запустила програму Bravel – державний кластер інновацій, який акселерує розвиток військових технологій, у тому числі на основі ШІ. Передові рішення, розроблені в межах цієї ініціативи – військова система ситуаційної обізнаності Delta, програмне забезпечення Kgroupa, автоматизована система обробки та передачі інформації Griselda, аналітична платформа Mantis Analytics та інші – підвищили ефективність оборонних операцій і водночас зміцнили міжнародний імідж країни [2].

Одним із показових прикладів українського IT-сектору, який інтегрується в систему національної кібербезпеки та цифрової дипломатії, є стартап LetsData, заснований *Ксенією Люк* та Андрієм Кусим. Запущений у червні 2022 року як відповідь на виклики російсько-української війни, LetsData став продуктом нової епохи інформаційної боротьби. У 2025 році компанія залучила 1,6 млн доларів інвестицій для розвитку систем штучного інтелекту, що здійснюють моніторинг і аналіз медіаконтенту та виявляють інформаційні операції [3]. Цей приклад демонструє, що Україна є не лише об'єктом цифрового впливу, а й активним суб'єктом технологічної конкуренції у світовому кіберпросторі.

Водночас на глобальному рівні рамки регулювання штучного інтелекту залишаються фрагментарними. ЄС ухвалив Акт про ШІ (2024), який класифікує ризики технологій, однак зосереджується переважно на цивільному використанні. Рамкова конвенція Ради Європи (2024) встановлює принципи етичного використання ШІ, але не охоплює сферу національної безпеки. Цей нормативний вакуум посилює ризики неконтрольованого застосування

нових технологій, особливо у військовому та кіберсекторах.

Україна, маючи унікальний досвід протидії кіберагресії, активно просуває тему кіберстійкості й етичного використання ІІ у співпраці з НАТО, ЄС та США. Цифрові інновації перетворилися на інструмент м'якої сили: портал «Дія» став символом успішної цифрової трансформації, а партнерство з програмою NATODIANA сприяє формуванню спільних стандартів безпеки.

Сьогодні світ потребує консолідації міжнародних зусиль для створення правил, які забезпечать баланс між технологічним прогресом і глобальною безпекою. Український досвід показав: у XXI столітті без цифрової стійкості неможливі ані національна безпека, ані ефективна дипломатія. Тепер у глобальній політиці, окрім «мистецтва слів», потрібне також «мистецтво цифр» – і саме Україна доводить, що навіть під час війни технології можуть бути не лише зброєю, а й силою свободи та дипломатії.

Список використаних джерел:

1. Кількість кібератак на Україну зросла майже вдвічі у 2024: звідки атакують. Speka website. URL: <https://speka.ua/life/kilkist-kiberatak-na-ukrayinu-zroslo-maize-vdvici-u-2024-zvidki-atakuyut-9g2nz8> (Last accessed: 09.11.2025);
2. Кластер підтримки defense tech розробок в Україні. Brave1 website. URL: <https://brave1.gov.ua> (Last accessed: 09.11.2025);
3. Український стартап LetsData залучив \$1,6 млн. На що витратять кошти. Forbes website. URL: <https://forbes.ua/innovations/ukrainskiy-startap-letsdata-zaluchiv-16-mln-na-shcho-vitratyat-koshti-15012025-26291> (Last accessed: 09.11.2025).

Summary

Artificial intelligence has become a key factor in global power and security, turning cyberspace into a domain of geopolitical rivalry. Ukraine, facing constant cyberattacks since 2014, has developed unique digital diplomacy and cybersecurity measures, including the Brave1 innovation cluster and AI-driven tools like Delta and LetsData, strengthening both defense and international standing. Its experience shows that in the 21st century, national security and effective diplomacy require digital resilience, proving that even during wartime; technology can be a force for freedom and diplomacy.

Тетяна Єлова

Кандидатка політичних наук, доцентка, докторантка
Науковий керівник – д. політ. н., професор Антоніна Шуляк
Волинський національний університет імені Лесі Українки
tanya.yelova@gmail.com

Україна та Польща у системі європейської безпеки

Після завершення біполярної системи міжнародних відносин Європейський Союз набув нової ролі на світовій арені, спрямованої на зміцнення стабільності, безпеки та політичної інтеграції в межах розширеної Європи. Формування Спільної зовнішньої політики та політики безпеки (СЗПБ) стало ключовим механізмом запобігання конфліктам і зміцнення регіональної стійкості. Розширення ЄС у 2004 та 2007 рр. істотно змінило безпековий ландшафт Центрально-Східної Європи, актуалізувавши потребу в нових формах співпраці з країнами Східного партнерства, насамперед Україною [1].

Польща виступила провідним ініціатором східного виміру політики ЄС і ключовим лобістом європейського курсу України. Після набуття членства в ЄС і НАТО Варшава розглядала інтеграцію України як важливий чинник зміцнення безпеки всього регіону. Її стратегічна позиція базувалася на переконанні, що незалежна, демократична та стабільна Україна є гарантією геополітичної рівноваги в Європі.

Українська зовнішня політика впродовж 1990–2000-х рр. балансувала між євроінтеграційними прагненнями та впливом Росії, яка систематично використовувала енергетичну залежність України як інструмент політичного тиску. Події навколо острова Тузла (2003), війна в Грузії (2008) та посилення російського ревізіонізму актуалізували питання безпеки і сприяли інституційному закріпленню курсу України на європейську та євроатлантичну інтеграцію [1].

Польща, спираючись на досвід власних трансформаційних реформ, послідовно підтримувала Україну у формуванні партнерських відносин з НАТО, сприяла проведенню реформ сектору безпеки, розвитку транскордонного співробітництва, диверсифікації енергопостачання. Важливим етапом

двосторонніх відносин стало створення спільних військових формувань та активізація участі України у програмах «Партнерство заради миру» і Східного партнерства.

Після Революції Гідності 2014 року стратегічне партнерство між двома державами отримало новий імпульс. Польща стала одним із головних адвокатів України у ЄС, сприяла запровадженню безвізового режиму, підписанню Угоди про асоціацію та набуттю Україною статусу кандидата на членство в ЄС. Варшава відіграє провідну роль у підтримці санкційної політики проти Росії, наданні гуманітарної та військової допомоги Україні, а також у залученні її до спільних безпекових і енергетичних проєктів [2].

Після початку повномасштабної агресії РФ у 2022 році Польща стала ключовим партнером України у військово-політичному та гуманітарному вимірах. На території Польщі розгорнуто масштабні програми допомоги біженцям, навчання українських військових, логістичні центри для постачання оборонних засобів. Польща активно підтримує українські ініціативи в межах «Люблінського трикутника» та «Ініціативи трьох морів», посилюючи регіональну консолідацію держав між Балтійським, Чорним і Адріатичним морями [3].

Економічна взаємодія між країнами зростає попри воєнний контекст: Польща входить до трійки головних торговельних партнерів України, активно залучаючись до відновлення української інфраструктури, логістики, аграрного експорту та енергетичних мереж. Водночас історичні суперечності, зокрема питання національної пам'яті, потребують подальшого політичного діалогу й наукового осмислення задля уникнення використання цих тем третіми сторонами.

Отже, зовнішня політика України та Польщі демонструє сталу тенденцію до поглиблення стратегічної взаємодії, що ґрунтується на спільних цінностях і безпекових інтересах. Польща продовжує залишатися ключовим союзником України в Європейському Союзі, просуваючи її інтереси на міжнародному рівні та підтримуючи структурні реформи, необхідні для членства в ЄС і НАТО. Перспективи двостороннього співробітництва визначатимуться здатністю України забезпечити ефективність внутрішніх реформ,

зміцнити інституційний потенціал і продовжити рух у напрямку європейської інтеграції. У цьому контексті польський досвід модернізації, участь у формуванні європейської політики безпеки та послідовна підтримка України створюють передумови для розвитку нового етапу регіональної єдності, стабільності та спільної безпеки у Центральній-Східній Європі.

Список використаних джерел:

1. Baluk W. *Wschodnia polityka Polski i zachodnia polityka Ukrainy (historyczny i koncepcyjny zarys problemu)*. Region czarnomorski: Bocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej / red. T. Kapuśniak, A. Gil. Lublin: Instytut Europy Środkowo-Wschodniej. 2009. Część 1. S. 45–57.
2. Shuliak A., Vozniuk Eu, Patlashinska I., Shuliak N. Info-analytic support for ukrainian-polish cross-border cooperation: a case study of euro-regions. *Codrul Cosminului*. 2020. Issue 2, Vol. 26, P. 431-454.
3. Єлова Т.А. Польсько-українське стратегічне партнерство у фокусі наукових досліджень: тенденції, виклики, перспективи. *Регіональні студії*, 2025, № 42, С. 71-79. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2025.42.11>

Summary

The article explores the evolution of Ukraine–Poland relations in the context of European integration and regional security. It highlights Poland’s role as a key advocate of Ukraine’s Euro-Atlantic aspirations, promoting cooperation in political, economic, and defense sectors. The study concludes that the strategic partnership between both countries strengthens the stability and security architecture of Central and Eastern Europe.

Єлизавета Кормиш

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Іванна Макух-Федоркова
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
kormysh.yelyzaveta@chnu.edu.ua

Медіа як зброя: пропаганда «Ісламської Держави» в інформаційному просторі

Пропаганда та медіа-діяльність Ісламської Держави (ІД) становлять унікальний феномен у сучасній історії тероризму.

Вони є не просто супутнім інструментом, а ключовою стратегічною зброєю та формою «медіа-джихаду», що функціонувала нарівні з військовими операціями, забезпечуючи існування та розширення самопроголошеного Халіфату. Медіа-інфраструктура ІД відзначалася своєю майстерністю та розгалуженістю, включаючи централізовану Інформаційну агенцію Амак, а також численні провінційні медіа-офіси та високоякісні глянцеви журнали (Dabiq, Rumiyah). Така структура дозволяла створювати своєчасний, локалізований та ідеологічно насичений контент багатьма мовами, орієнтований на дві основні цілі: мобілізацію транснаціональних прихильників (іноземних бойовиків та мігрантів) та забезпечення внутрішньої легітимності на підконтрольних територіях.

Одним із центральних ідеологічних та візуальних наративів Ісламської Держави було конструювання «Візуального Халіфату». Це досягалося через створення ретельно зрежисованих театралізованих постановок [3], які мали довести, що Ісламська Держава є повноцінною, функціонуючою державою, що представляє конкурентоспроможну систему управління. Медіа-кампанія функціонувала як піар-інструмент, який демонстрував подвійну стратегію: брутальність, яка підкріплювалась задокументованими на відео вбивствами, стратами та боями, для залякування зовнішніх ворогів та державне будівництво, надання цивільних послуг, створення сервісів для громадян для приваблення іноземних фахівців та легітимзації влади серед місцевого населення. Відеоролики та друковані матеріали акцентували увагу на цивільних службовцях, роботі установ, шкіл, лікарень та суворому, але справедливому впровадженні норм шариату. Такі зображення створювали ілюзію того, що Халіфат залишається та розширюється завдяки ефективній, чесній та прозорій системі, що протиставлялася корумпованим світським режимам. Цей контент заохочував еміграцію, представляючи Халіфат як утопічне середовище для справжнього мусульманина.

Витонченою і стратегічно важливою формою медіа-зброї Ісламської Держави було використання гендерних наративів для мобілізації транснаціональної аудиторії. ІД не лише

зверталася до чоловіків-бійців, але й цілеспрямовано конструювала та маніпулювала гендерними ролями для залучення жінок [2]. Аналіз виявив, що гендерні образи не були статичними, а адаптувалися до фаз конфлікту, а також працювали у взаємозалежному зв'язку. Це означає, що ідеалізований образ жінки-домогосподарки та матері використовувався як мотиватор для чоловіків, які мали стати ідеальними воїнами-муджахідами, здатними захистити цей чистий Халіфат. Таким чином, чоловічі та жіночі ролі були релігійно та стратегічно пов'язані. У період територіального контролю акцент робився на жіночому образі матері, сестри, доньки та дружини, якій відводилася роль будівельниці нації та виховательки нового покоління. Жінки, що приїжджали до Халіфату, виконували важливі функції у сферах освіти та медицини, звільняючи чоловіків від небойових обов'язків. Однак, незважаючи на домінуючий наратив про роль жінки як матері, у пропаганді були виявлені випадки, коли жінки зображувалися у контексті безпосередньої бойової ролі. Наприклад, у відеоматеріалах ІД фіксувалися сцени, де жінка бере участь у фізичному бою поруч із чоловіком, виступаючи як войовнича фігура [3]. Таке відхилення від традиційного образу, ймовірно, використовувалося як стратегічний інструмент під час військового занепаду ІД, коли необхідно було мобілізувати всі ресурси, підкресливши готовність кожного члена Халіфату до мучеництва. Пропаганда також використовувала наративи сорому та честі, зображаючи чоловіків, які залишилися на Заході, як немусульман, що нездатні захистити свою релігію чи сім'ю, спонукаючи їх до еміграції.

Особливе, і, можливо, найбільш жорстоке, місце в медіа-стратегії ІД посідало використання дітей та молоді. Хлопчики, відомі як «ашбаль аль-хілафа», були не просто символами, а інвестицією в майбутнє та безпосередньою зброєю психологічної війни [1]. У контексті «Візуального Халіфату» зображення дітей слугувало важливим перформансом довговічності та легітимності самопроголошеної держави [3]. Ісламська Держава інтегрувала дітей у пропаганду у двох основних, але взаємодоповнюючих контекстах. По-перше, як невинних

дітей, що насолоджуються іграми, навчаються в ісламських школах або отримують соціальні послуги у мирному Халіфаті, що слугувало для залучення іноземних мігрантів із сім'ями та спростування зовнішньої критики. Цей наратив підкреслював, що Халіфат є спадковим проектом, орієнтованим на наступні покоління [3]. По-друге, як воїнів-мучеників. Відео фіксували формування їхньої ідеологічної свідомості у військових таборах, навчання володінню зброєю, а іноді й участь у публічних стратах заручників. Цей контент був частиною пропаганди мучеництва [1], що підкреслювало фанатичну відданість ІД, гарантувало їй невичерпний потік бійців у майбутньому та максимізувало шоковий ефект для деморалізації супротивників.

Отже, пропагандистську машину Ісламської Держави варто розглядати не як примітивний інструмент комунікації, а як повноцінний, багаторівневий стратегічний комплекс, який функціонував як критична зброя паралельно з військовими операціями. Централізована медіа-інфраструктура дозволила створити «Візуальний Халіфат», де піар-кампанія одночасно лякала світ брутальністю і приваблювала прихильників ілюзією функціонуючої держави. Ця пропаганда визначалась адаптивністю, зокрема у використанні гендерних наративів, у межах яких образ жінки поставав як ідеальної матері, а за потреби – як символ бойової активності. Найбільш жорстоким елементом стало використання дітей. Їх зображення як воїнів-мучеників та невинних громадян служило як інвестиція в майбутнє. Тому пропаганда ІД – це не лише вербування, а складна, адаптивна зброя, що використовувала соціокультурні важелі для забезпечення існування самопроголошеного Халіфату.

Список використаних джерел:

1. Bloom M., Horgan J., Winter C. Depictions of Children and Youth in the Islamic State's Martyrdom Propaganda, 2015-2016. CTC Sentinel. 2016. Vol. 9, Iss. 2. P. 29–32

URL: <https://ctc.westpoint.edu/depictions-of-children-and-youth-in-the-islamic-states-martyrdom-propaganda-2015-2016/> (date of access: 05.11.2025)

2. Ingram K. The Islamic State's Gendered Propaganda: Mobilising Women and Men from Territorial Control to Insurgency : Doctor of Philosophy Thesis. Sydney, 2022. 298 p.

URL: <https://espace.library.uq.edu.au/view/UQ:5e62009> (date of access: 07.11.2025)

3. Khawaja M., Kaunert C. Islamic State, Media, and Propaganda: Performances of the «Visual Caliphate». Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2025. 278 p.

Summary

The Islamic State (IS) uses its media as a main weapon, not just a way to talk. They created a «Visual Caliphate» by showing videos of their state-like functions alongside brutal acts to attract new people. IS propaganda was smart about gender roles: while women were mostly shown as mothers, they were also sometimes shown fighting when the group needed all hands on deck. The group also heavily featured children, called «Cubs of the Caliphate», in their videos to show their long-term commitment to fighting. Overall, IS media is a complex tool that uses war, politics, and family ideas to achieve its goals.

Софія Кубляк

Науковий керівник – к. і. н., доцент Оксана Звоздецька
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
kubliak.sofiia@chnu.edu.ua

Кібербезпека Німеччини в умовах повномасштабної російсько-української війни: загрози та виклики

Повномасштабна війна росії проти України у 2022 р. стала каталізатором різкого зростання кібератак у Європі. Німеччина опинилася серед головних цілей, адже має розвинену цифрову інфраструктуру, високий рівень автоматизації та політичну вагу в Європейському Союзі. Кібератаки дедалі частіше поєднують політичну, шпигунську та економічну мотивацію, стаючи елементом гібридної війни. Міністр внутрішніх справ Александер Добріндт (Alexander Dobrindt), що вступив на посаду в травні 2025 р. підкреслив, що держава посилює боротьбу з кіберзлочинністю на правовому, технічному й організаційному рівнях. Президент Федерального відомства з інформаційної безпеки (Bundesamts für Sicherheit in der Informationstechnologie BSI) Клаудія

Платтнер (Claudia Plattner) відзначила, що міждержавна напруженість також призводить до збільшення кількості кібератак. За її словами, державні групи з Росії, Китаю, Ірану та Північної Кореї атакують переважно німецьку інфраструктуру.

Згідно визначення Федерального кримінального відомства Німеччини (Bundeskriminalamt, ВКА), кіберзлочин – це форма злочинної діяльності, що здійснюється із використанням інформаційно-комунікаційних технологій, має глобальний характер, високу динамічність і професіоналізований характер, охоплюючи як атаки на ІТ-системи, так і злочини, вчинені за їх допомогою.

До 2022 р. більшість кібератак у Німеччині мали економічний характер і були спрямовані на викрадення банківських даних, фішинг або фінансове шахрайство. Після початку повномасштабної війни росії структура загроз змінилася: вони набули системного та політично вмотивованого характеру, а головну роль почали відігравати угруповання, пов'язані з російськими державними структурами. За даними Федерального управління кримінальної поліції та асоціації «Бітком» («Bitkom»), що об'єднує більше 2000 ІТ-компаній в Німеччині, рівень кіберзлочинності в Німеччині залишається високим. У 2024 р. зафіксовано близько 333 тисячі інцидентів, із яких понад 202 тисячі скоєно з-за кордону, що на 28% більше, ніж роком раніше. Кількість зареєстрованих випадків інтернет-злочинності, пов'язаних із Німеччиною, дещо зросла, тоді як правопорушення, скоєні всередині країни, зменшилися – з 134 000 до 131 000 випадків. Водночас кількість злочинів із зовнішнім впливом збільшилася з 190 000 до майже 202 000 випадків, що свідчить про посилення міжнародного характеру кіберзлочинності [1].

Найпоширенішими видами кіберзлочини залишаються ренсомвер (ransomware) – вірус-вимагач, що шифрує дані й блокує системи до сплати викупу, – а також DDoS-атакт (розподілені атаки типу «відмова в обслуговуванні») та фішинг (виманювання в користувачів особистої та фінансової інформації), який дедалі частіше здійснюється із застосуванням Штучного інтелекту. Щодня фіксують кілька

складних випадків ransomware, здатних паралізувати роботу державних структур і великих компаній. Цілями кіберзлочинців частіше стають об'єкти критичної інфраструктури: урядові ресурси, енергетика, транспорт та інформаційні системи.

За даними ІТ-асоціації Bitkom, якщо у 2021 р. збитки від кібератак оцінювалися приблизно у 170 млрд. євро, то у 2023 р. сума становила 205 млрд., що свідчить про істотне зростання масштабів загроз [1].

Найбільшу загрозу для кібербезпеки ФРН становлять угруповання, пов'язані з росією, зокрема, хакерське угруповання НоуНейм (NoName057(16)), яке було створене у 2022 р., і проводило масові DDoS-атаки проти країн, що підтримують Україну. Попри відсутність офіційно доведеного державного контролю, діяльність NoName057(16) узгоджується з політичними інтересами Російської Федерації: група відкрито заявляла про підтримку російської агресії, координувала свої атаки з інформаційними кампаніями Кремля та використовувала російські інфраструктурні ресурси [2]. Хактивістська група здійснила 14 атак у Німеччині, деякі з яких тривали кілька днів і здійснила кібератаки на 230 організацій, включаючи заводи з виробництва зброї, постачальників електроенергії та урядові організації.

15 липні 2025 р. Європол та Євроюст повідомили про спільну операцію дванадцяти держав ЄС, в результаті якої ботнет, що використовував сотні комп'ютерних систем по всьому світу, було закрито, проведено близько 24 обшуків та видано сім ордерів на арешт головних організаторів, які проживають у Російській Федерації.

Ще одним проросійським хакерським угрупованням є ЕйПіТі28 також відоме як «Пішаковий штурм» (Sofacy, Fancy Bear, Pawn Storm або Sednit), що діє з 2004 р. під контролем Головного Розвідувального Управління РФ. Її діяльність включає шпигунство, дезінформацію та пропагандистські кампанії в кіберпросторі. АРТ 28 залишається одним із найактивніших та найнебезпечніших кіберсуб'єктів у світі. В січні 2023 р. було здійснено кібератаки на штаб-квартиру Соціал-демократичної партії Німеччини, оборонні, ІТ- та

аерокосмічні компанії. «Ми не піддамося залякуванню російським режимом за жодних обставин. Ми продовжуватимемо надавати масштабну підтримку Україні, яка захищається від кривавої війни Путіна», – наголосила міністр внутрішніх справ ФРН Ненсі Фезер [3].

В рамках глобально скоординованої операції під керівництвом ФБР, скомпрометовані мережеві пристрої, які раніше використовувалися АРТ28 як частина своєї шпигунської мережі, були знищені наприкінці січня 2024 р. Федеральне відомство із захисту Конституції Німеччини (Bundesamt für Verfassungsschutz) брало активну участь у цій операції.

Отже, попри розвиток внутрішньої кібернетичної системи, Німеччина продовжує зіштовхуватися з низкою проблем. Найважчими залишаються низький рівень розкриття злочинів, складність атрибуції атак і недостатня координація між бізнесом та державними структурами. До цього додається швидкий розвиток Штучного інтелекту, який одночасно використовується і як інструмент захисту, і як зброя для кібератак.

Також, російська агресія в кіберпросторі показала, що цифрова безпека стала невід'ємною частиною оборонної політики. Німеччина вибудовує інтегровану модель кіберстійкості, засновану на поєднанні технологічних рішень, правових механізмів та міжнародної співпраці. Водночас високий рівень збитків і низька ефективність розслідувань засвідчують, що навіть у технологічно розвиненій державі кібербезпека залишається одним із найуразливіших аспектів національної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Bundeskriminalamt. Bundeslagebild Cybercrime 2024. Wiesbaden, 02. Juni 2025. URL: <https://www.bka.de/SharedDocs/Downloads/DE/Publikationen/JahresberichteUndLagebilder/Cybercrime/cybercrimeBundeslagebild2024.html?nn=28110> (date of access: 09.11.2025).
2. NoName057(16): Pro-Russian Hacktivist Group. *Radware*. 2024. URL: [https://www.radware.com/cyberpedia/ddos-attacks/noname057\(16\)/](https://www.radware.com/cyberpedia/ddos-attacks/noname057(16)/) (date of access: 10.11.2025).

3. Cyberangriffe stammen von russischem Militärgesamtdienst.
Bundeskriminalamt. 03.05.2024. URL:
<https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/kurzmeldungen/DE/2024/05/schutzmassnahmen-cyberangriffe.html> (date of access: 10.11.2025).

Summary

The Russian invasion of Ukraine in 2022 triggered a sharp rise in cyberattacks across Europe, making Germany a key target due to its advanced digital infrastructure and political influence. Since then, cyber threats have become more politically motivated, often linked to Russian groups such as NoName057(16) and APT28. Common attacks include ransomware, DDoS, and AI-driven phishing, frequently targeting critical infrastructure. Despite stronger government measures and international cooperation, Germany continues to face high levels of cybercrime, revealing persistent vulnerabilities in national cybersecurity.

Андрій Лошак

Науковий керівник – к. філос. н., доцент Владислав Струтинський
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
loshak.andrii@chnu.edu.ua

Розвиток європейської цивілізації в умовах глобалізаційних процесів: проблеми і перспективи

На сьогоднішній день, коли Україна прагне стати повноправним членом європейської спільноти (НАТО, ЄС) та сповідувати європейські демократичні та ліберальні цінності, тому великої уваги заслуговують наукові дослідження у сфері міжнародних відносин, які стосуються європейського вектору, а саме аналіз історії та соціально-економічного розвитку країн Європи, дослідження сучасних проблем, а також перспектив розвитку європейської цивілізації за умов глобальних викликів. Саме спільні цінності дозволяють людям відносити себе до однієї чи іншої цивілізації, різні народи або, навіть, народи різних континентів. Найбільше значення європейської спільноти має спадщина цивілізацій античності, на ті принципи й норми якої, європейська цивілізація спирається й досі. У свою чергу вона взяла в античної культури як взірць організації поселень, визнання людини в ролі «центру світобудови», демократію, традиції громадянського суспільства, приватну власність як основу

свободи та багато іншого. Також культурні, релігійні, політичні та економічні особливості країн європейської цивілізації в своєму історичному розвитку (значною мірою – завдяки збереженню спадщини римського права) призвели до переважання системи цінностей, в якій чільне місце займають політична демократія, соціально орієнтована ринкова економіка та національна державність. [1].

Одним із найважливіших і водночас головних викликів для сучасної європейської цивілізації є процес глобалізації, адже він послаблює роль держав у керуванні економікою та суспільством, але водночас посилює вплив великих транснаціональних корпорацій на європейсько-демократичні країни, а також уповільнює розгалуження економічних відносин, що випробовує європейські суспільства. Однак Європа не є лише економічним простором, передусім – це все таки спільнота спільних цінностей, яка змушена по новому дивитися на ситуацію на міжнародній арені. Глобалізація також безпосередньо посилює напруження у сфері культури серед європейських традиційних цінностей, адже поряд з економікою і політикою, глобалізація є також і культурним явищем, що має наслідки для культур, народів і окремих людей (значною мірою – на “старому континенті”). Посилення комунікацій і міжнародної мобільності у світі сприяє виникненню глобальної культури, про небезпеку якої попереджав ще французький соціолог П’єр Бурдьє. Глобальна культура відриває людей від місцевих, релігійних і моральних орієнтирів і веде до зростання індивідуалізму серед людей, а також до перетворення відносин на “бізнес” [2].

Цінності приватності та свободи слова є одними з найважливіших майже в кожній конституції світу, але свій початок вони беруть саме у європейських країнах. Те, як їх порівнюють одна відносно одної, є причиною багатьох суперечок у глобальних переговорах і навіть між культурами, які тісно пов’язані. У більшості європейських країн право на приватність має пріоритет над правом на свободу слова. Слід також зазначити, що групи мають основні цінності, що їх поділяють. Важливим фактом є те, що загальна згода щодо кожної цінності не є обов’язковою. Наприклад, екологічність поширюється глобально, але не всі країни сприймають її

однаково, і не всі індивіди дотримуються цих цінностей. Проте, майже всі суспільства визнають права на свободу віросповідання, слова, зібрань, виборів і преси. Ще важливішим є той факт, що багато країн і досі дотримуються цих прав. Та власне на думку автора, в даному абзаці чітко зображено переваги європейської цивілізації, яка ще досі переважає в процесі глобалізації [3].

Незважаючи на все вище сказане – Європейський Союз пережив низку серйозних криз в період глобалізації, які спонукали деяких людей відкрито обговорювати перспективу регіональної політики в Європі, яка буде спрямована на дезінтеграцію. Ці події чітко продемонстрували обмеження процесу інституційної інтеграції, який значною мірою здійснювався політичними елітами, та показали потенціал відцентрових сил, які здатні зруйнувати попередні досягнення інтеграції. Однак ЄС не лише вистояв під час цих криз, а в деяких аспектах навіть отримав новий поштовх дій для розширення сфери спільних політик. ЄС продемонстрував надзвичайну єдність цілей у контексті Brexit, у протистоянні з Росією в умовах російсько-української війни, а також у врегулюванні загрози торговельної війни зі Сполученими Штатами. Водночас ці кризи сприяли поглибленню та зміцненню певних аспектів європейської інтеграції [4].

Підбиваючи загальний підсумок, хотілось би сказати, що Європа наразі залишається все таки головним центром глобалізації, цінності якої були визнані загальними та які дотримуються в багатьох країнах по всьому світу. Водночас, як наслідок, розвитку способів переміщення, саме “старий континент” наразі зазнає величезного впливу від інших цивілізацій, а саме ісламська спільнота, зумовлений масовою міграцією мусульманського населення по більшій мірі в розвинуті західно-європейські державі. В процесі безупинної глобалізації Європа також зустрічається ще з багатьма іншими не менш важливими проблемами. Окрім міграційних викликів, однозначно можна виділити певну втрату власної культури через тиск від масової культури та поступовий занепад сильних національних держав. Також слід зазначити вплив економічного фактору, який зумовлений своєю нерівністю Західної та Східної Європи. ЄС сьогодні

стикається на світовій арені ще з двома гегемонами – США та Китаєм, і змушений постійно конкурувати за світове лідерство у світовій політиці на економіці. Не можна й оминати одну із найскладніших проблем, яка чітко проявилась за останні декілька років, а саме поширення ультра-правих партій у самій Європі, розвиток націоналізму та популізму серед політичних кругів. Незважаючи на всі вище переказані недоліки європейської цивілізації, вона має і ряд своїх сильних сторін, адже подальша тісна інтеграція серед європейських держав, допоможе їм об'єднатись навколо як і зовнішніх так і внутрішніх проблем, пов'язаних із безпекою, енергетикою, міграцією та інше. Також, своєю перспективою для Європи можна вважати збереження поточного становища на міжнародній арені з новими домовленостями між іншими цивілізаціями, за для збереження миру та безпеки у всьому світі. У європейській спільноти є всі можливості, щоб залишитись лідером у багатьох сферах та зайняти лідерство у сфері безпосередньо прав людини, екології та технологій, попри свої недоліки

Список використаних джерел:

1. Зернецька О.В. Історичний розвиток цивілізацій у контексті глобалізації: ціннісний вимір. *НАНУ*. Київ, 2019 С. 68-72 URL:https://ivinas.gov.ua/publikatsiji/download/1037_14362fde523fb724164996afb6b8bfad.html (дата звернення: 09.09.2025).
2. Léonce B. Globalisation vs Europeanisation. *P.I.E. Peter Lang*. Brussels, 2013 P. 257 URL: <http://library.oapen.org/handle/20.500.12657/25967> (accessed September 17, 2025)
3. JoAnn A. C. Globalization: Prospects and Problems. *SAGE Publications*, 2008 P. 19-20 DOI: <https://doi.org/10.4135/9781452244129> (accessed September 29, 2025)
4. Baylis, John; Smith, Steve; Owens, Patricia (eds.). The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations. 8th ed. *Oxford University Press*. Oxford, 2020 P. 380 URL:https://books.google.com.ua/books?id=Y1S_DwAAQBAJ&printsec=copyright&hl=uk#v=onepage&q&f=false (accessed October 14, 2025)

Summary

The article examines European civilization construction within the context of globalization and considers the most significant challenges and possible development trends. It examines the impact of global

economic, cultural, and political dynamics on European values and identity. Particular emphasis is put on the tensions between integration and national sovereignty in the European Union. The study defines both the risks of cultural homogenization and the promise of intercultural dialogue. In brief, it argues that the destiny of Europe depends on balancing international engagement and retaining its unique civilizational identity.

Віктор Луценко

Науковий керівник – к. юрид. н., доцент Олександра Шинкарук
Національний університет біоресурсів та
природокористування України
mv25-v.lutsenko@nubip.edu.ua

Інформаційні загрози та протидія дезінформації: вплив на стабільність держав і міжнародні відносини

Інформаційні загрози за нещодавнє десятиліття припинили бути тільки предметом концептуальних дискусій – ці стали фактичним чинником, що формує громадські настрої, послаблює довіру щодо інституцій та змінює орієнтири держав [1; 3]

Масове застосування соціальних платформ, автоматизованих ботмереж, алгоритмів порад і штучного інтелекту для генерації змісту створило умови, де неправдива чи маніпулятивна інформація набуває здатності мати оперативне та масштабне поширення [1; 3; 5].

У подібних обставинах плюралістичні процеси, процедурні вирішення, міждержавні стосунки та засоби врегулювання стають вразливими перед широкими інформаційними акціями, що направлені на послаблення супротивника або трансформацію зовнішньополітичних факторів на глобальній арені [1;4].

Механізми поширення фейків поєднують технічні та соціально-психологічні засоби. Технічно – це фейкові акаунти, мережі ботів, таргетована реклама, масове поширення неправди в месенджерах без модерації й нові формати (deepfake, синтетичні тексти). Соціально – експлуатація політичних розбіжностей, емоційних тригерів і

низька медіа-грамотність аудиторій. Внаслідок такої дії платформи не лише дезінформують, а й дроблять суспільство, створюючи підґрунтя для контролю інформаційного поля політичними акторами [3; 5].

Втручання в вибори має кілька типових векторів: пряма кампанія з дискредитації кандидатів, координація ботів для імітації масової думки, організація псевдо-громадянських ініціатив і просування альтернативних наративів у критичні періоди. Такі методи зафіксовані в різних демократіях і вказують на системну загрозу; проте успіх втручань часто залежить не лише від технологій, а й від готовності суспільства та спроможності інституцій швидко реагувати і спростовувати фейки [4; 3].

Демократичні держави відповідають комплексно: правові інструменти (регулювання платформ, прозорість політичної реклами, штрафи за системні порушення), технологічні розробки (автоматичне виявлення ботів, маркування штучного контенту, кооперація з провайдерами) і попередня робота – освіта громадян та поширення медіа-грамотності. Водночас варто тримати баланс між захистом від дезінформації і свободою слова – це юридична і етична задача [5; 1].

Український досвід показує: цілісний підхід (державні центри стратегічних комунікацій, співпраця з факт-чекерами, взаємодія з платформами та активність громадянського сектору) дозволяє оперативно виявляти й нейтралізувати шкідливі наративи. Водночас воєнний контекст посилює ризики інструменталізації інформації; тому для України критичною залишається міжнародна координація – обмін сигналами про загрози, узгодження стандартів верифікації і технічна допомога від партнерів [2; 1].

На глобальному рівні треба сформувати чітку інституційну базу, яка б забезпечувала узгодженість у маркуванні політичної реклами, запроваджувала спільні стандарти щодо контенту, створеного штучним інтелектом, та покращувала механізми співпраці між державами та цифровими платформами [5; 1].

Для України та її союзників доцільно зосередити увагу на розвитку національної системи моніторингу, інвестуванні у

програми медійної та інформаційної грамотності для різних вікових груп, посиленні правової відповідальності платформ за збереження свободи слова, а також посилювати міжнародну співпрацю у розслідуванні та притягненні до відповідальності поширювачів дезінформації [2; 1].

Сучасні інформаційні загрози не є статичними – вони постійно змінюються разом із технологічним середовищем [3; 1].

Стійкість демократичних структур у XXI столітті дедалі більше визначається їхньою гнучкістю, здатністю реагувати на нові типи інформаційного тиску та вибудовувати надійні, морально обґрунтовані й відкриті системи протидії спільно з громадянами та міжнародними партнерами.

Список використаних джерел:

1. European Commission. Countering information manipulation and interference : report. Brussels : Publications Office of the European Union, 2023. 58 p.

2. OSCE. Strengthening media freedom and resilience : media literacy initiatives. Vienna : Organization for Security and Co- operation in Europe, 2024. 42 p.

3. Marczak B. Information operations and computational propaganda : mechanisms and responses. Journal of Cyber Policy. 2022. Vol. 7, No. 3. P. 210–228.

4. Mueller R. Interference in democratic elections : global cases and lessons. Bristol : Policy Press, 2021. 192 p.

5. Digital Services Act (DSA) : Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a single market for digital services. Official Journal of the European Union. L 277/1, 27.10.2022.

Summary

Disinformation and information campaigns have become a central security challenge that undermines public trust, election integrity and international relations. Democracies counter these threats through a mix of legal regulation, technological tools and public education, while balancing the protection of free speech. Ukraine's comprehensive model – combining state centres, civil society fact- checkers and international cooperation – shows practical gains, though continued investment and global coordination are needed.

Регулювання штучного інтелекту в контексті національної та безпекової політики США

Сполучені Штати Америки активно формують цілісну систему національної та безпекової політики у сфері штучного інтелекту. Саме тому питання безпеки, контролю, етики та регулювання ШІ тісно інтегровані у всі рівні національної політики, від федерального уряду до оборонного комплексу і міжнародної діяльності.

Варто зазначити, що відправною точкою сучасного американського курсу щодо безпечного ШІ став Виконавчий указ Президента США Джозефа Байдена «Про безпечний, захищений і гідний довіри штучний інтелект» від 2023 року, який закріпив принципи безпечного розвитку ШІ [1]. Цей документ започаткував системне врядування в умовах, коли штучний інтелект уже активно використовується у сфері оборони, правопорядку, енергетики, фінансів та може значно впливати на критичну інфраструктуру. Як зазначає Р. Пауелл у дослідженні Центру нових технологій та безпеки, указ став першою спробою побудувати національну архітектуру безпеки ШІ, що орієнтована на управління ризиками автоматизованих моделей штучного інтелекту, зокрема генеративних систем, які потенційно можуть бути використані із зловмисними намірами, в тому числі для створення біологічної чи кіберзброї або для маніпуляції інформаційними потоками [2]. Як наслідок, усі розробники таких моделей у США зобов'язані повідомляти уряд про ризики, результати тестування та контрольні механізми, а великі технологічні компанії повинні звітувати про безпечність своїх систем. Такий підхід забезпечить у певній мірі моніторинг виникнення технологічних ризиків пов'язаних із ШІ.

Розглядаючи безпековий аспект штучного інтелекту у США, варто зацентрувати увагу на концепції «інновації через безпеку», коли розвиток ШІ повинен не просто стимулювати

економічне зростання, а водночас гарантувати захист держави, суспільства та прав людини від потенційних ризиків нових технологій. Це фундаментальний принцип, що став основою всієї національної політики США у сфері ШІ, закладений у Меморандумі про просування лідерства Сполучених Штатів у сфері штучного інтелекту, ухваленого у 2024 році Адміністративно-бюджетним управлінням США. Основний зміст полягає в тому, що розвиток технологій має супроводжуватись управлінням ризиками, незалежною перевіркою, прозорістю алгоритмів та наявністю людського контролю над критично важливими системами та прийняттям ними рішень [3].

У сфері національної безпеки концепція «інновації через безпеку» набуває ще більш важливого значення, оскільки проявляється у поєднанні державного регулювання, технічних стандартів і цивільного нагляду. Згідно з політикою, визначеною Національним інститутом стандартів і технологій (NIST), кожна система ШІ має проходити багаторівневий аудит, включно з оцінкою безпеки, справедливості, надійності та приватності. Іншим важливим і не менш важливим аспектом політики «інновації через безпеку» є людиноцентричність. Наприклад, у Національній стратегії оборони визначено принцип «залучення людини», тобто жодна автономна бойова система не може діяти без втручання оператора. Це у свою чергу забезпечує контроль, запобігає непередбачуваним наслідкам і зміцнює етичні стандарти в армії. Таким чином, навіть у військовій сфері США прагнуть поєднати ефективність автоматизації з моральною відповідальністю [4].

Також варто зауважити, що особливу увагу уряд США приділяє кібер- та інформаційній безпеці. Зі зростанням впливу генеративних моделей, здатних створювати реалістичні фейкові зображення, голоси чи тексти, виникла загроза масштабних кампаній дезінформації. Внаслідок чого, урядом США була розроблена Система моніторингу синтетичного контенту, який передбачає маркування й перевірку контенту, створеного ШІ, особливо у виборчих процесах. Також була запроваджена заборона використання синтетичних голосів у політичній рекламі без розкриття

джерела. Таким чином, штучний інтелект став не лише інструментом технологічного прогресу, а й новим фронтом інформаційної оборони [5].

Важливим аспектом також є створення Консорціуму Інституту безпеки штучного інтелекту при Національному інституті стандартів і технологій США (NIST), що забезпечує міжнародну координацію безпекових стандартів, у якій США виступають лідером разом із ЄС, Канадою, Японією та Австралією. Це демонструє, що американська політика у сфері ШІ має глобальний характер і спрямована на утвердження демократичних стандартів проти авторитарних моделей технологічного контролю [4].

Таким чином, американська політика ШІ у сфері національної безпеки – це багатовимірна система, що поєднує правові, технологічні, етичні й стратегічні інструменти. Вона спирається на три ключові принципи ризик-орієнтованість, тобто розвиток технологій лише за умови управління ризиками через стандарти NIST, аудит і контроль з боку уряду. Також важливим є принцип людиноцентричності, коли віддається пріоритет людському контролю над автономними системами, особливо у військовій сфері. Також важливим є принцип міжнародної координації: поширення безпекових стандартів і формування глобального альянсу демократичних держав у сфері ШІ.

Список використаних джерел:

1. The White House. Executive Order on Safe, Secure, and Trustworthy Artificial Intelligence., 2023. URL:<https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/presidential-actions/2023/10/30/executive-order-on-the-safe-secure-and-trustworthy-development-and-use-of-artificial-intelligence/> (date of access 01.10.2025 p.)
2. The U.S. Executive Order on AI – National Security Implications. Center for Emerging Technology and Security (CETaS)., R. Powell., 2024. URL:https://cetas.turing.ac.uk/sites/default/files/2024-11/cetas_explainer_-_the_us_executive_order_on_ai_-_national_security_implications.pdf (date of access 01.10.2025 p.)
3. Office of Management and Budget. M-24-10: Advancing Governance, Innovation, and Risk Management for Agency Use of AI. 2024. URL:<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2024/03/M-24-10-Advancing-Governance-Innovation-and-Risk->

Management-for-Agency-Use-of-Artificial-Intelligence.pdf (date of access 02.10.2025 p.)

4. National Institute of Standards and Technology. AI Risk Management Framework 1.0. Gaithersburg, 2023. URL: <https://nvlpubs.nist.gov/nistpubs/ai/nist.ai.100-1.pdf> (date of access 02.10.2025 p.)

5. CISA, Guidelines on Synthetic Content and Election Security, 2024. URL: https://www.cisa.gov/sites/default/files/2024-05/Consolidated_Risk_in_Focus_Gen_AI_ElectionsV2_508c.pdf (date of access 02.10.2025 p.)

Summary

The United States is actively building a comprehensive national and security policy framework for artificial intelligence, integrating safety, ethics, and regulation across all levels of governance. President Joe Biden's 2023 Executive Order on Safe, Secure, and Trustworthy AI marked the foundation of this policy, introducing systematic oversight and mandatory risk reporting for developers and tech companies. The U.S. approach is guided by the principle of "innovation through security," emphasizing human oversight, transparency, and risk management in AI development, as outlined in the 2024 memorandum. This principle is especially vital in defense, ensuring that autonomous systems remain under human control and align with ethical standards. Overall, U.S. AI policy combines legal, technological, and ethical measures to promote responsible innovation, strengthen cybersecurity, and lead global cooperation on democratic AI safety standards.

Богдан Москалюк

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Андрій Стецюк
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
moskaliuk.bohdan.v@chnu.edu.ua

Перспективи нової архітектури безпеки у Європі та місце в ній України

Європейська архітектура безпеки зазнала незворотних змін, починаючи з кінця лютого 2022 року і до сьогодні. Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну зробило повернення до попередньої моделі взаємодії з агресивно налаштованим путінським режимом неможливим. Раніше Захід продовжував інтенсивну економічну співпрацю з росією і сприймав погрози путінського режиму як гру для внутрішньої аудиторії, не реагував належним чином на

підтримку кремлем диктатур на периферії Європи, до прикладу Башара Асада в Сирії, на розв'язування проксиконфліктів на пострадянському просторі, без визнання власної участі, та на інформаційну війну [1].

Втім, якщо до перетворення у 2022 р. кремля з енергетичного партнера на неприхованого агресора Європа хоча й не одразу, та все ж змогла адаптуватись, то прихід до влади у Сполучених Штатах проізоляціоністськи налаштованої адміністрації Трампа ще більше підкреслив слабкість архітектури безпеки в Європі, а його риторика похитнула підвалини трансатлантичної єдності. Гарантії військового захисту, прописані у 5 статті Північноатлантичного договору, на тлі поступового згортання присутності військових сил США, не сприймаються більше як беззаперечний аргумент ненападу на країни ЄС.

В умовах, коли ефективність попередньої системи безпеки зазнає критики, а співвідношення сил в Європі змінюється, важливо виділити основні контури нової системи, яка вибудовується вже зараз, та погляд на її улаштування ключових гравців ЄС – Німеччини та Франції, а також органів ЄС безпосередньо.

У своїй інтеграційній стратегії безпеки Німеччина особливу увагу звертає на російську війну проти України: «Russlands Angriffskrieg gegen die Ukraine ist ein Bruch des Völkerrechts und der europäischen Sicherheitsordnung» [3]. Основним противником Німеччини – а отже і Європи – названо експансіонізм росії, втім не оминули німці увагою і її союзників - Іран, Північну Корею, Білорусь та навіть Китай. Зазначається також, що ФРН підтверджує відданість колективній обороні та безпековим зобов'язанням в рамках НАТО: «Wir stehen unverbrüchlich zum Versprechen auf gegenseitigen Beistand nach Artikel 5 des Nordatlantikvertrags» [3]. Бундесвер позиціюється як «Grundpfeiler der Verteidigung» (наріжний камінь оборони) Європи, втім підкреслюється і важливість участі в колективній обороні союзників, зокрема США, з якими побудовані партнерські зв'язки та Франції, з якою Німеччина формує «кістяк» ЄС.

Щодо Франції, то вона як єдина держава Євросоюзу, яка володіє ядерною зброєю, мислить в контексті доктрини

ядерного стримування. Втім, питання, чи використовуватиме вона цю зброю в рамках виконання безпекових зобов'язань перед іншими державами залишається дискусійним. У своєму огляді Генеральний секретаріат оборони та національної безпеки республіки ставить перед державою ціль забезпечити модернізацію армії до 2030 року. Окрім росії як основного та найбільш небезпечного порушника міжнародного правопорядку, у документі акцентується увага й на Ірані, оскільки той провадить агресивну політику на переферійній зоні Леванту, стабільність у якому важлива для французьких інтересів у Середземномор'ї. Щодо російсько-української війни Париж займає чітку позицію та засуджує агресора та наполягає на встановленні справедливого миру [4].

Конкретні заходи щодо залучення України до європейської системи безпеки проглядаються у «Білій книзі про майбутнє європейської оборони», схваленої Європейським Парламентом, де 18-28 статті присвячені захисту України. Зокрема у «Книзі» схвалюється «датська модель» підтримки, яка полягає у закупівлі оборонних потуг, що виробляються в Україні, оскільки ця модель пропонує багато переваг для обох сторін, таких як економічно більш ефективне обладнання, швидша та безпечніша логістика, а також простіша підготовка та обслуговування. Вона закликає ЄС та його держави-члени підтримувати цю модель та використовувати її потенціал, враховуючи потужності української оборонної промисловості, які за оцінками становлять приблизно 50% і наразі використовуються не повністю [2].

Також «Біла книга» закликає ЄС та його членів:

- розробити стратегію підтримки оборонних можливостей України з чіткими цілями щодо інтеграції її до Європейської оборонної промисловості, а також для реалізації такої стратегії мобілізувати необхідні ресурси, одночасно підтримуючи роботу європейської оборонної промисловості в Україні;
- збільшити фінансування військової підтримки України;
- оперативно прийняти наступний пакет військової допомоги, який має бути найбільшим на сьогодні та

відображати рівень амбіцій, що відповідає критичному моменту;

- держави-члени ЄС – виділити щонайменше 0,25% свого ВВП на військову допомогу Україні;
- держави-члени ЄС разом зі своїми партнерами по G7 – негайно вилучити всі заморожені активи Росії та використати їх як основу для значних грантів та позик Україні [2].

Підсумовуючи, можна сказати, що Європа опинилася не у найкращій геополітичній позиції: на Сході розгорнулася наймасштабніша війна 21 століття і агресивний кремлівський режим не націлений на пошук компромісів та продовжує регулярні погрози. США у свою чергу зайняті зосередженням ресурсів на Тихоокеанському напрямі для протистояння ключовому противнику – Китаю, а безпекою Європи готові пожертвувати. У результаті у своїй архітектурі безпеки Європа змушена була зосередитися на збільшенні власної обороноздатності та самостійності. Особливе місце посідає у новій архітектурі Україна, оскільки її поразка у війні здатна спровокувати росію до продовження агресії, але вже проти країн-членів ЄС, тому в усіх безпекових стратегіях виділяється особлива увага військовій допомозі, оборонній співпраці та фінансовій підтримці України.

Список використаних джерел:

1. Bozhilov Y. Neue europäische Sicherheit. *Friedrich Naumann Stiftung* “Für die Freiheit”. Februar 2024. URL: <https://shop.freiheit.org/#!/Publikation/1696> (дата звернення: 10.11.2025)
2. Entschließung des Europäischen Parlaments vom 12. März 2025 zu dem Weißbuch zur Zukunft der europäischen Verteidigung. *European Parliament*. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2025-0034_DE.html (дата звернення: 08.11.2025)
3. Integrierte Sicherheit für Deutschland. *Bundesregierung*. Juni 2023. <https://www.bmvg.de/resource/blob/5636374/38287252c5442b786ac5d0036ebb237b/nationale-sicherheitsstrategie-data.pdf> (дата звернення: 06.11.2025)
4. National Strategic Review 2025. *Secretariat general de la defense et de la securite nationale*. 13.07.2025. URL: https://www.sgdsn.gouv.fr/files/files/Publications/20250713_NP_SGDSN_RNS2025_EN_0.pdf (дата звернення: 09.11.2025)

Summary

In an environment where the effectiveness of the previous security system is being criticized and the balance of power in Europe is changing, it is important to highlight the main contours of the new system that is already being built, and the views on its arrangement of key EU players - Germany and France, as well as EU bodies directly. Thus, France and Germany are updating their security strategies to take into account the new geopolitical conditions. And the European Parliament has adopted a long-term plan "White Paper" to ensure the construction of a reliable security architecture. All these projects inevitably stem from Ukraine's integration into European security structures.

Анна Підвашицька

Науковий керівник – д. і. н., професор Володимир Фісанов
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
pidvashetska.anna@chnu.edu.ua

Медіаграмотність у добу війни: виклики для користувачів нових медіа

В умовах російсько-української війни медіаграмотність набуває критичного значення як елемент інформаційної безпеки держави. Інформаційний простір став одним із ключових театрів бойових дій, де маніпуляції, фейки та спотворення реальності спрямовані не лише на дискредитацію України, а й на деморалізацію суспільства. Як зазначають Д. Свиріденко та С. Терепищій, здатність громадян критично оцінювати інформацію в умовах війни є не лише компетенцією, а соціальною відповідальністю, що формує стійкість суспільства перед зовнішніми загрозами [1].

Однією з ключових проблем сучасного медіасередовища є поява «хвиль дезінформації», які мають масовий характер і спрямовані на різні цільові аудиторії з метою маніпулювання, введення в оману чи деморалізації. Як показують результати дослідження Т. Крайнікової та С. Прокопенка, у період з травня по липень 2022 року фактчекінговий бот “Perevirka” зафіксував 24 інформаційні хвилі дезінформації, створені переважно російськими медіаплатформами – TASS, RIA

Novosti, Izvestia, Vzglyad, RBC, NTV, Zvezda та навіть офіційним сайтом Російської православної церкви [2, с. 23].

Концептуально явище масового поширення дезінформації можна пояснити через модель інформаційного каскаду (information cascade model), запропоновану у праці “A Theory of Fads, Fashion, Custom, and Cultural Change as Informational Cascades”. Згідно з цією моделлю, інформаційні каскади виникають тоді, коли індивіди приймають рішення не на основі власних знань чи фактів, а орієнтуючись на дії інших [3, с. 2]. Інакше кажучи, люди схильні наслідувати поведінку більшості, вважаючи її показником достовірності. У цифровому середовищі цей механізм набуває особливої сили, оскільки соціальні мережі підсилюють “ефект наслідування”: популярність повідомлення часто сприймається як доказ його правдивості.

У контексті російсько-української війни модель інформаційного каскаду допомагає пояснити, як фейкові новини та пропагандистські меседжі набувають масового поширення, навіть якщо вони спочатку не мають жодних доказів. Варто лише кільком впливовим акаунтам або медіа повторити певне твердження, як інші користувачі починають його тиражувати, створюючи лавиноподібний ефект інформаційного поширення. Так формуються так звані “дезінформаційні каскади”, що викривляють суспільне сприйняття подій і можуть спричиняти психологічну паніку або підрив довіри до інституцій. Саме тому розвиток медіаграмотності та навичок критичного мислення є ключовим чинником протидії інформаційним каскадам, адже вони дозволяють призупинити поширення неправдивих даних на ранніх етапах, до того як вони стануть масовими.

Найактивнішим інструментом поширення цих наративів стали соціальні медіа, зокрема Telegram-канали, які діяли як “вентилятори” дезінформації. Повідомлення спрямовувалися на різні аудиторії – як внутрішню українську, так і західну, – з метою викликати відчуття нестабільності, страху та недовіри до інституцій держави. Ці хвилі формували чотири основні групи наративів: військово-стратегічні, політичні, соціально-економічні та культурні. Наприклад, активне поширення меседжів про “занепад української економіки” чи “втому

Заходу від підтримки України” є типовими прикладами інформаційних атак, які мали деморалізуючий ефект на суспільство [2, с. 18].

У цьому контексті важливо звернути увагу на роль алгоритмів соціальних мереж, які сприяють “інформаційним бульбашкам” – явищу, коли користувачі отримують лише ті повідомлення, що відповідають їхнім упередженням. Такі умови створюють сприятливе середовище для розповсюдження пропаганди, адже емоційно заряджені меседжі поширюються швидше, ніж аналітичні або нейтральні тексти. Науковці з Оксфордського університету в межах “Computational Propaganda Project” доводять, що соціальні медіа стають не лише каналом комунікації, а й зброєю масового психологічного впливу [4].

У відповідь на такі виклики міжнародна спільнота активно підтримує розвиток медіаграмотності в Україні. Зокрема, кампанії UNESCO з медіа- та інформаційної грамотності, реалізовані у 2023–2025 роках, охопили мільйони українців, сприяючи формуванню критичного мислення, відповідального споживання контенту та ефективній протидії дезінформації [5].

Водночас у наукових колах обговорюється питання інтеграції медіаосвіти не лише у шкільну, а й у вищу освіту, державну службу та військову підготовку. Такі підходи формують “інформаційно грамотного громадянина”, який усвідомлює не лише особисту, а й колективну відповідальність за чистоту інформаційного простору. Зокрема, дослідження Національної академії педагогічних наук України свідчать, що поєднання формальної освіти з неформальними ініціативами – наприклад, курсами з фактчекінгу чи медіа-аналізу – дає найвищі результати у підвищенні інформаційної культури населення.

Отже, такі ініціативи не лише підвищують рівень довіри до якісних джерел, але й сприяють розбудові національної інформаційної безпеки. Подальший розвиток програм медіаосвіти, інтеграція практик фактчекінгу та міжнародна підтримка у цій сфері мають стати стратегічними напрямками для формування безпечного, більш адекватного та стійкого медіапростору України.

У перспективі важливим завданням для держави та наукової спільноти є формування цілісної стратегії інформаційної освіти, яка охоплює як цифрову, так і етичну грамотність. Адже в умовах глобальної інформаційної війни вміння розпізнавати маніпуляції повинно поєднуватися з умінням вести етичний, аргументований діалог у публічному просторі. Саме така синергія критичного мислення та громадянської відповідальності спроможна сформувати основу демократичної культури сучасної інформаційної доби.

Список використаних джерел:

1. Svyrydenko D., Terepyshchyi S. Media Literacy and Social Responsibility of Educators in the Conditions of Information War: The Problem Statement. *Studia Warmińskie*, 2020, T. 57. pp. 75-83.
2. Krainikova T., Prokopenko S. Waves of disinformation in the hybrid Russian-Ukrainian war. *Current Issues of Mass Communication*. 2023. № 33. С. 12–25. URL: <https://doi.org/10.17721/cimc.2023.33.12-25>.
3. Bikhchandani S., Hirshleifer D., Welch I. A Theory of Fads, Fashion, Custom, and Cultural Change as Informational Cascades. *Journal of Political Economy*. 1992. T. 100, № 5. С. 992–1026. URL: <https://doi.org/10.1086/261849>.
4. OII | Computational Propaganda. *OII | Homepage*. URL: <https://www.oii.ox.ac.uk/research/projects/computational-propaganda/> (дата звернення: 10.11.2025).
5. UNESCO. *UNESCO's campaigns on media and information literacy empower millions in Ukraine to think critically*. UNESCO, 11 March 2025. URL: <https://www.unesco.org/en/articles/unescos-campaigns-media-and-information-literacy-empower-millions-ukraine-think-critically> (дата звернення: 10.11.2025).

Summary

In the context of the Russian-Ukrainian war, media literacy functions as a critical component of national information security and social resilience. The information cascade model explains how disinformation spreads through social media when individuals imitate the behavior of others instead of relying on verified facts. Such cascades intensify public misinformation and undermine trust in institutions. Consequently, developing media literacy, critical thinking, and fact-checking education is essential for countering propaganda and ensuring informational resilience in wartime Ukraine.

Єлизавета Плеханова

Наукова керівниця – к. і. н., доцент Оксана Звоздецька
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
pliekhanova.yelyzaveta@chnu.edu.ua

**Механізми моніторингу та протидії дезінформації:
досвід взаємодії Ofcom і Full Fact у британському
інформаційному просторі**

У сучасному світі дезінформація в інформаційному просторі є одним із найнебезпечніших викликів для демократичних суспільств, оскільки впливає на довіру громадян, розвиток та безпеку медіапростору. Згідно з визначенням Кембриджського словника, дезінформація – це неправдива інформація, яка поширюється навмисно з метою введення людей в оману [1]. Для ефективної протидії цій загрозі необхідна активна взаємодія державних, неурядових та медійних організацій. У Великій Британії одними з головних учасників політики протидії дезінформації є державне Управління з питань комунікацій (Ofcom) та неурядова фактчекінгова організація Фулл Факт (Full Fact).

Ofcom – це незалежний державний регулятор британського інформаційного простору, створений у 2003 р. після прийняття Закону про електронні комунікації 2002 р. З ухваленням Закону про безпеку в Інтернеті 2023 р. Ofcom отримав додаткові повноваження для своєї діяльності. Основною метою організації є забезпечення рівного доступу громадян до якісних інформаційно-комунікаційних послуг та підвищення стандартизації контенту. Відповідно до цього основними завданнями організації є формування нормативно-правового регулювання кіберпростору, розробка рекомендацій щодо підвищення прозорості алгоритмів цифрових платформ та поширення медіаграмотності серед населення.

Full Fact – це незалежний неурядовий центр фактчекінгу, заснований в 2009 р. Його метою є створення правдивого інформаційного середовища та відновлення суспільної довіри до даних в медіапросторі. Працівниками організації є журналісти, фактчекери, технологічні спеціалісти та

політичні експерти, які перевіряють інформаційні матеріали, спираючись на три головні принципи: об'єктивність, доказовість та виправлення помилок. Ці принципи передбачають зосередженість на перевірці фактів, а не осіб, які зробили певну заяву та забезпечення джерел інформації для можливості самостійної перевірки читачами. Важливо, що організація функціонує на благодійних засадах, тому фінансується за рахунок добровільних внесків, що гарантує принцип неупередженості.

Співробітництво між Ofcom та Full Fact є інтегрованою моделлю превентивних дій щодо протидії дезінформації, яка охоплює спільний моніторинг медіапростору, обмін даними, розробку освітніх ініціатив та створення рекомендацій для онлайн-платформ. У рамках цієї взаємодії Full Fact надає Ofcom аналітичні дані про динаміку поширення неправдивих наративів і фейків, які Ofcom долучає у свої звіти та інструментарії.

З моменту ухвалення Закону про безпеку в інтернеті в 2023 р. Full Fact засвідчує, що роль Ofcom як регулятора значно зросла, але водночас значно ускладнилася, адже його повноваження залишилися обмеженими. Проте, Full Fact зазначає, що навіть цей вузький комплекс інструментів має використовуватись максимально ефективно – виокремлюючи найдієвіші практики реагування на дезінформацію, наприклад, позначення фейків і використання контентних фільтрів. В цьому процесі значну роль відіграє дорадчий Консультативний комітет з онлайн-інформації в Інтернеті (Online Information Advisory Committee), створений в 2025 р., який повинен виступати посередником у спільних діях двох організацій [2, с. 68].

Останній звіт Управління з питань комунікацій «Розуміння дезінформації: дослідження поведінки та ставлення дорослих у Великій Британії» від листопада 2024 р. демонструє, що для моніторингу новин доросле населення, в середньому на день, витрачає 61 хв. Серед основних каналів інформації переважають онлайн-джерела, частка яких становить 42% часу, тоді як телебачення – 31%, радіо – 18%, друковані видання – 5%, а подкасти – 3%. Важливість соціальних мереж як головного джерела розповсюдження інформації

підтверджує активне використання Facebook як провідної платформи для споживання новин, адже його використовують 58% респондентів. Понад 43% громадян Великої Британії натрапляють на дезінформацію та глибинні фейки, однак лише 26% хоча б раз користувалися фактчекінговими ресурсами. [3, с.4-15]. Це свідчить про те, що така концентрація уваги на алгоритмічно керованих та комерційних майданчиках створює передумови для поширення дезінформації.

У цьому ж дослідженні окреслюються різні поведінкові моделі при зіткненні з потенційно неправдивим онлайн-контентом: вибіркове уникання, перевірка через пошукові системи або авторитетні новинні сайти, аналіз розділу коментарів, звернення до родини або друзів та використання веб-сайтів з перевірки фактів. Такі показники свідчать з одного боку, про поступове введення дій щодо перевірки інформації в Інтернеті, а з іншого – деякі поведінкові моделі демонструють поступове зниження здатності користувачів до критичного мислення.

Новий етап взаємодії різних секторів виокремила Full Fact у своєму звіті за 2025 р. Надавши приклади у вигляді видалення 97% проактивних фейкових матеріалів на просторах Meta в 2024 р., а також висвітлення діяльності інструментарію Full Fact Штучний інтелект, який спрямований на автоматизоване виявлення хибних тверджень із подальшою перевіркою людьми, що підвищує ефективність реагування на дезінформацію. Цей інструмент був впроваджений в партнерстві з учасниками медіасектору і використовується в понад 50 організаціях в 40 країнах світу [2, с.120]. Однак, на перший план, виходять такі проблеми як: упередженість даних для навчання ШІ, складнощі з розумінням контексту, необхідність поєднання з людським наглядом для забезпечення точності, а також проблема постійної адаптації до нових джерел дезінформації, що безперервно з'являються.

Отже, взаємодія між Ofcom і Full Fact є прикладом ефективного партнерства державної та неурядової організацій у сфері протидії дезінформації. Воно поєднує оптимізацію нормативно-правової бази, освітні ініціативи та фактчекінгову

практику. Статистичні показники – такі як відсоткові пропорції онлайн-споживання новин, залучення фактчекінгових практик та ролі соціальних мереж дозволяють передбачати напрями майбутніх дезінформаційних кампаній та створювати скоординовані механізми реакції під час криз, у яких головним викликом залишається пошук балансу між прозорістю регулювання та свободою слова.

Список використаних джерел:

1. Cambridge Dictionary. Meaning of disinformation in English. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/disinformation> (date of access: 09.11.2025)
2. Full Fact. Full Fact Report 2025. London, 2025. 124p. URL: <https://fullfact.org/media/uploads/full-fact-report-2025.pdf> (date of access: 06.11.2025).
3. Ofcom. Understanding misinformation: an exploration of UK adults' behaviour and attitudes. London, 2024. 18 p. URL: <https://www.ofcom.org.uk/media-use-and-attitudes/attitudes-to-news/understanding-misinformation-an-exploration-of-uk-adults-behaviour-and-attitudes> (date of access: 07.11.2025)

Summary

In the age of modern technology, disinformation has become one of the biggest threats requiring close cooperation between government, non-governmental and media organizations. In Great Britain, one of the main actors in the field of responding to disinformation are the Office of Communications and fact-checking organization Full Fact. They have built a strong partnership to monitor the spread of misinformation and media trends, share research, promote media literacy and make recommendations for online platforms. Their collaboration has led to initiatives such as the Full Fact AI toolkit, which helps automatically detect false publications and a new public alert mechanism designed to respond quickly to online disinformation crises. In conclusion, this partnership represents a leading example of how democratic societies can improve media literacy, defend truth and protect their information space.

Переосмислення ролі США у системі міжнародної безпеки після початку російського повномасштабного вторгнення

Сполучені Штати Америки довгий час відігравали провідну роль у забезпеченні та підтриманні стабільності і безпеки на міжнародній арені, однак глобальні геополітичні зміни, зокрема російське повномасштабне вторгнення в Україну у 2022-му році суттєво змінили значимість ролі США, як одного з найвпливовіших гарантів безпеки.

Важливо зазначити, що до початку повномасштабної російсько-української війни, а саме з середини осені 2021 року Сполучені Штати висловлювали глибоку занепокоєність дестабілізаційними діями Росії та розгорнули активну інформаційну кампанію, спрямовану на попередження України та її союзників про можливі агресивні наміри Кремля. Вашингтон докладав значних зусиль, аби запобігти початку нової катастрофи в Європі, або, принаймні, забезпечити належну підготовку союзників та Києва до можливого загострення ситуації [1].

Американська стратегія стримування Росії від агресивних дій проти України передбачала активну дипломатичну роботу Білого дому та висування Кремлю попереджень про запровадження жорстких санкцій у разі подальшої ескалації. Вагомим аспектом стала також передача Сполученими Штатами озброєння Україні та виділення додаткових фінансових ресурсів на потреби оборони. Вашингтон прагнув забезпечити Київ необхідною кількістю оборонного озброєння, щоб підвищити його здатність протистояти можливій агресії. Поставки цих засобів розпочалися ще в середині жовтня 2021 року в межах американського пакету безпекової допомоги обсягом 60 мільйонів доларів [1].

З початком повномасштабної російської агресії Сполучені Штати продовжували підтримувати та допомагати Україні.

Адміністрація Джо Байдена розглядала залучення США до українського питання як складову ширших зусиль із захисту західної демократії та підтримання глобальної стабільності. У Вашингтоні виходили з того, що Америка несе відповідальність за безпеку своїх союзників і має рішуче протистояти автократичним загрозам. У цьому контексті тривала підтримка України розглядалася як ключовий елемент захисту фундаментальних принципів міжнародного порядку, у якому провідна роль належить саме американському лідерству [2].

Однак, після приходу до влади у 2025 році Дональда Трампа, позиція США щодо України дещо змінилася. Це пов'язано з тим, що нинішня адміністрація вважає, що війна Росії проти України не є відповідальністю Америки, і що основний фінансовий тягар війни в Україні повинні нести європейські країни, оскільки вони мають більше інтересів як і в економічному плані, так і з точки зору регіональної стабільності. Саме тому Європа повинна докладати зростаючих зусиль щоби наблизити закінчення війни [2].

Незважаючи на значну військову та фінансову допомогу Сполучених Штатів перед і під час повномасштабного вторгнення, українське питання досі залишається невирішеним, а зміна настроїв нинішнього уряду США щодо підтримки України лише загострює ситуацію та перешкоджає досягненню мирного врегулювання конфлікту. Власне це і свідчить про послаблення ролі США у вирішенні глобальних викликів, які ставлять під загрозу міжнародну систему безпеки.

Варто також зазначити, що російське повномасштабне вторгнення в Україну в 2022 році не єдиним викликом, який продемонстрував обмежену здатність Сполучених Штатів виступати гарантом миру та безпеки в усьому світі. Серед інших викликів можна виокремити загострення відносин між США та Китаєм, ізраїльсько-палестинський конфлікт, ескалацію напруженості на Корейському півострові, а також нестабільність у регіонах Африки та Латинської Америки. Сукупність цих факторів свідчить про зростання кількості кризових зон, у яких американська дипломатія втрачає здатність ефективно впливати на розвиток подій.

Підсумовуючи, можемо стверджувати, що після початку російсько-української війни постало нагальне завдання переосмислення ролі Сполучених Штатів у системі міжнародної безпеки. Сучасні глобальні реалії демонструють, що збереження американського лідерства вимагає не лише реакції на кризи, а й переходу до проактивної, довгострокової стратегії, заснованої на партнерстві, розвитку та взаємній довірі щодо традиційних союзників. Формування стабільних відносин із країнами, що розвиваються, розширення кола союзників та підтримка ініціатив у сфері сталого розвитку мають стати ключовими інструментами зміцнення впливу США. Такий підхід сприятиме не лише забезпеченню глобальної стабільності, але й утвердженню Сполучених Штатів як прогресивного лідера, здатного ефективно діяти в умовах багатопольярного світу та формувати нову архітектуру міжнародної безпеки на основі співпраці, відповідальності й розвитку.

Список використаних джерел:

1. Роль США в російсько-українській війні: як і чому Вашингтон підтримує Україну? *ADASTRA/ Аналітичний центр*. URL: <https://adastra.org.ua/blog/rol-ssha-v-rosijsko-ukrayinskij-vijni-yak-i-chomu-vashington-pidtrimuye-ukrayinu> (дата звернення: 04.11.2025).
2. Navigating the New Global Order: U.S. Foreign Policy in a Multipolar Era. *TRENDS Research & Advisory – Homepage*. URL: <https://trendsresearch.org/insight/navigating-the-new-global-order-u-s-foreign-policy-in-a-multipolar-era/?srsId=AfmBOoo95PIEexcID4rCexyn19bObNiMs7lYfiVo3ZqOF9AnNx70hDca> (date of access: 05.11.2025).

Summary

The paper examines how the Russian full-scale invasion of Ukraine in 2022 has reshaped the global perception of the United States as a guarantor of international security. It argues that despite Washington's extensive military and financial support for Kyiv, shifting political priorities under the new U.S. administration have weakened America's global leadership role. The study emphasizes the need for proactive, partnership-based approach focused on long-term cooperation with developing countries. Such a strategy would enable the United States to restore its influence and redefine its leadership in an increasingly multipolar world.

Ярина Стецюк

Науковий керівник – к. пол. н, доцент Олена Шевченко
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
stetsiuk.yaryna@gmail.com

«Еволюція міжнародного PR у цифрову епоху: роль соціальних медіа у зміні парадигм»

Початок цифрової епохи у світі змінив практики міжнародних зв'язків з громадськістю та дипломатії. Сильним інструментом в глобальній комунікації стали соціальні медіа, які стали початком «революції» тим, як держави взаємодіють з міжнародною аудиторією. Державні суб'єкти та інституції тепер можуть звертатися безпосередньо до іноземної громадськості, минаючи традиційні канали комунікації. Це розширює м'яку силу – здатність впливати через приваблення, а не примус – як описав Джозеф Най [1]. Онлайн-платформи на кшталт Facebook чи X (Twitter) дають урядам небачений раніше доступ до світової аудиторії, дозволяючи миттєво поширювати свої наративи і цінності по всьому світу. Така відкритість комунікації несе і виклики: інформація поширюється неконтрольовано, а цифрове середовище посилює як позитивні, так і негативні меседжі про країну.

Раніше PR спирався на відносно односторонню модель комунікації: офіційні заяви, прес-релізи, обмежене коло медіа та ретельно контрольовані меседжі, розраховані на пасивну аудиторію. Сьогодні аудиторія більше не пасивний отримувач інформації – вона стала активним учасником і співтворцем дискурсу. Швидкість і інтерактивність «Facebook-революції» перевершили навіть ефект CNN попередніх десятиліть, змушуючи реагувати в реальному часі [2]. Соціальні мережі фактично стерли межі між внутрішньою та зовнішньою аудиторією, об'єднавши їх у єдиний глобальний публічний простір.

Майже всі країни світу сьогодні присутні в соціальних мережах на офіційному рівні. З досліджень цифрової дипломатії, станом на початок 2020-х років 97% держав-членів ООН мали офіційні акаунти своїх лідерів чи

зовнішньополітичних відомств у Twitter (нині X) [3]. Ця масова поява урядів у соцмережах породила феномен «твіпломатії» – дипломатії у Twitter, де світові лідери та дипломати ведуть публічний діалог онлайн. Взаємні відповіді лідерів у мережі, обговорення в коментарях – усе це створює динамічне середовище цифрової дипломатії, де традиційні протоколи відступають перед негайністю і неформальністю спілкування. Дослідження показують, що станом на 2018 рік найпопулярнішими у світі лідерами в Twitter були Дональд Трамп, Нарендра Моді та Папа Римський Франциск – їхні аудиторії сягали десятків мільйонів підписників [4]. Така безпрецедентна пряма комунікація дозволяє доносити позицію держави напяму до громадськості інших країн, мінаючи дипломатичні ноти і прес-конференції.

Соціальні медіа також відкрили нові можливості для публічної дипломатії та національного брендингу. Держави експериментують з креативними стратегіями залучення іноземної аудиторії онлайн. Показовим є кейс Швеції: у 2011–2018 роках офіційний Twitter-акаунт @Sweden щотижня передавався черговому звичайному громадянину Швеції, який вів від імені країни нецензурований щоденник життя [5]. Метою проєкту Curators of Sweden було показати «живий» образ нації очима самих шведів, демонструючи різноманітність суспільства.

Водночас досвід Швеції виявив і ризики: безконтрольність соцмереж давала простір для тролінгу і скандалів. З часом модераторам довелося стикнутися і з хвилями образ і погроз на адресу запрошених ведучих.

Держави використовують соціальні платформи і для кризових комунікацій та контрнарративів на міжнародній арені. Під час пандемії COVID-19 уряди та міжнародні організації активно вели роз'яснювальні кампанії у соцмережах, інформуючи світову спільноту про заходи безпеки.

Отже, цифрова епоха трансформувала міжнародний PR, усунувши односторонній характер комунікації. Соціальні медіа зробили аудиторію активним учасником глобального інформаційного обміну, змусивши держави переосмислити свої підходи до публічної дипломатії. Успішна зовнішня

комунікація тепер передбачає відкритість, швидкість, автентичність та здатність ефективно реагувати на інформаційні виклики. Це вимагає нового типу гнучкої дипломатії, здатної працювати в умовах постійної змінюваності цифрового середовища.

Список використаних джерел:

- 1) Briones, R., et al. Evolving Practices in International Public Relations: Social Media as a Catalyst for Change [Electronic resource]. *Journal of International Communication*. 2022. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13216597.2021.2019893>
- 2) Zaharna, R. S., Rugh, W. A. Issue Theme: The Use of Social Media in U.S. Public Diplomacy [Electronic resource]. *Global Media Journal*. Fall 2012. URL: <https://www.globalmediajournal.com/open-access/issue-theme-the-use-of-social-media-in-us-public-diplomacy.pdf>
- 3) Manor, I. The Position of Twitter in Digital Diplomacy [Electronic resource] / Istanbul Political Research Institute. 2023. URL: <https://www.iprc.com.tr/the-position-of-twitter-in-digital-diplomacy/>
- 4) Simunjak, M., Caliandro, A. Twiplomacy in the age of Donald Trump: Is the diplomatic tweet mightier than the ambassador's speech? [Electronic resource]. *Place Branding and Public Diplomacy*, 2018, 15(2), p. 112–123. URL: https://purehost.bath.ac.uk/ws/portalfiles/portal/187501833/Simunjak_Caliandro_2018_Twiplomacy.pdf
- 5) Stephen, B. Sweden's official Twitter account will no longer be run by random Swedes [Electronic resource]. *The Verge*. 2018. URL: <https://www.theverge.com/2018/9/5/17824338/sweden-twitter-account-citizens-takeover-swedish>

Summary

This paper explores the transformation of international public relations in the digital age, focusing on the political dimension. It analyzes how social media have shifted global communication from centralized messaging to interactive engagement. Governments now face the challenge of maintaining transparency, responsiveness, and credibility in an open information environment. The study highlights cases of digital diplomacy and crisis communication, illustrating the evolving role of states in global public discourse. Ultimately, it argues that effective international PR requires adaptive strategies suited to the dynamics of digital platforms.

Уляна Ткаченко

Науковий керівник – д. політ. н., професор Тетяна Нагорняк
Києво-Могилянська школа професійної та неперервної освіти,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
ulyana@epicentr.net.ua

**Переосмислення форм розв'язання придністровського
конфлікту після 2022 року в контексті захисту
національних інтересів України**

Придністровський конфлікт є одним із найтриваліших у Східній Європі. Його початок пов'язаний із розпадом СРСР та суперечностями між центральною владою Молдови з місцевими елітами на лівому березі Дністра. У 1992 році конфлікт перейшов у фазу збройного протистояння, що завершилося перемир'ям, але не остаточним врегулюванням. Відтоді регіон перебуває у стані так званого «замороженого конфлікту», коли бойові дії не ведуться, проте політичне рішення відсутнє. Для України зазначена проблема завжди мала безпекове значення, адже Придністров'я продовжує залишатися осередком економічного й політичного беззаконня та неконституційності, контрабанди і економічних злочинів, воно також відіграє роль так званого «safe heaven» (притулку) для злочинців та порушників закону [4, с. 54].

Тема Придністров'я є міждисциплінарною й досліджується міжнародниками, політологами, істориками, економістами, культурологами. Серед них – Гетьманчук А., Літра Л., Тугуй Е., Чуря К. [2], Зельманович І.І. [3], Садовнік О.В. [5], Филипенко А.О. [7]. Слід зазначити, що ситуація навколо означеного конфлікту набула нового виміру після 2022 року, коли російська федерація розпочала повномасштабну агресію проти України. Відтоді регіон перестав бути локальною проблемою Молдови, й набув статусу території впливу в контексті міжнародної безпеки та національних інтересів України. Так, у своїй дисертаційній роботі І.І. Зельманович прямо розглядає Придністровську кризу як фактор дестабілізації у південно-східному регіоні Європи [3, с. 14]. А.О. Филипенко зазначає, що саме російська агресія проти України сприяла відновленню уваги до військовополітичних

конфліктів на пострадянському просторі та досвіду їх врегулювання [7]. І дійсно, присутність російських військ і складів озброєння у Придністров'ї створює додаткові ризики для південних областей України, зокрема для Одеської та Вінницької, і підсилює вразливість усього Причорноморського простору. Для України врегулювання конфлікту є необхідною умовою зміцнення національної безпеки, стабільності прикордонної зони та захисту життєво важливих транспортних й енергетичних мереж.

Врегулювання придністровського конфлікту розглядається експертами та дослідниками через різні форми і моделі. В науковій літературі пропонуються декілька основних способів його розв'язання, які відображають підходи міжнародних організацій та позиції зацікавлених держав. Кожен із цих способів має власні переваги та недоліки, а також по-різному співвідноситься з національними інтересами України. Аналізуючи перспективи розв'язання цього конфлікту, О.В. Садовнік розглядає їх достатньо примарними, саме *через залежність від зовнішньополітичного фактору* [5, с. 167]. Не можна не погодитися з думкою І.І Зельмановича, що ключ до розв'язання Придністровського конфлікту сьогодні знаходиться далеко за межами даного регіону, і все залежить від інтересів та цілей, які переслідують треті сторони, що безпосередньо залучені і беруть участь в цьому процесі [3, с. 67].

Одним із способів вирішення цього конфлікту розглядається *дипломатичний формат*. Він передбачає переговори сторін за участі міжнародних посередників. Так, багато років застосовувався формат «5+2». Проте після 2022 року його дієвість значно знизилася. Причиною виступила втрата росією статусу нейтрального посередника. Та попри це дипломатія залишається важливою, адже дозволяє уникати ескалації та зберігати міжнародну увагу до проблеми. Необхідно зауважити, що Українська держава як посередник брала участь у переговорному процесі Кишинєва та сепаратного Тирасполя на всіх рівнях та стала учасницею підписання багатьох документів у цій якості між сторонами Придністровського конфлікту [1, с. 107]. На сьогодні Україна підтримує оновлення переговорних механізмів, де ключову

роль мають відігравати ЄС і США. Це забезпечить баланс інтересів і зменшить ризик однобічного тиску.

Іншим способом вважається *розміщення міжнародної миротворчої місії*. Йдеться про заміну російського контингенту на сили під егідою ООН чи ОБСЄ. Такий підхід є бажаним, оскільки здатен усунути прямий військовий ризик і створити більш безпечні умови для врегулювання. Водночас реалізація цього варіанту складна, зважаючи на спротив росії та складнощі з ухваленням рішень на міжнародному рівні. Як вірно вказують А. Гетьманчук, Л. Літра, Е. Тугуй, К. Чуря, сторони, які у 1992 році створили тристоронній формат миротворчих операцій, по-різному бачать ситуацію в Зоні безпеки. Ці радикально протилежні підходи роблять негайний процес зміни нинішнього формату місії дуже важким (якщо не неможливим) [2, с. 19]. Незважаючи на труднощі, для України цей спосіб важливий та бажаний, бо напряду пов'язаний із гарантіями безпеки на південному кордоні.

Модель інтеграції Придністров'я до складу Молдови з особливим статусом посідає важливе місце у наукових і політичних дискусіях, адже вона ґрунтується на принципі територіальної цілісності. Необхідно наголосити, що дана модель підтримується західними країнами. Варто лише згадати діяльність спеціальної моніторингової місії ОБСЄ, та розроблений нею документ, який зокрема представляє собою систему поглядів місії на розв'язання придністровського конфлікту. Зокрема пропонується створити особливий регіон Придністров'я з власною регіональною владою, виборчою асамблеєю та судом [3, с. 68]. Таким чином, автономний статус дозволяє врахувати інтереси місцевого населення, проте зберегти єдність держави. Цей підхід відповідає європейським практикам, де подібні моделі вже реалізовані. Для України ця модель також є прийнятною, оскільки ліквідує «сіру зону», зміцнює кордон та відкриває нові можливості для регіональної співпраці, проте відкидається росією, адже у такому випадку остання втрачатиме відповідні важелі впливу. Аналогічне пояснення знаходимо у І.А. Вишні, яка пише, що світовою громадськістю соціально-політична ситуація у Придністров'ї розглядається, насамперед, у контексті прагнення російської Федерації повернути статус

наддержави та утримувати у сфері впливу інші країни пострадянського простору, обмежуючи, таким чином, можливості цих країн [1, с. 120].

Федералізація Молдови розглядається як ще один із способів. У цьому випадку Придністров'я отримує статус рівноправного суб'єкта федерації. Це формально зберігає державу єдиною, але фактично створює механізм блокування внутрішньої та зовнішньої політики. Саме росія активно просуває такий варіант, але для України федералізація є небезпечною, оскільки може стати прецедентом для узаконення подібного підходу на Донбасі.

Збереження існуючого положення [5, с. 174], як один з варіантів, означає відсутність будь-яких змін. І хоча це дозволяє уникати нової війни, проте консервує конфлікт і надалі залишає його у сфері впливу росії. Для Української держави це означає постійні ризики, витрати на охорону кордону і вразливість у південному напрямку.

Силовий сценарій врегулювання також згадується у дослідженнях. Його суть полягає у воєнному відновленні контролю над регіоном. Він може здатися швидким способом вирішення, але має високі ризики, оскільки призведе до великої кількості жертв і загрози масштабної ескалації. Для України він є найменш бажаним, адже потребуватиме значних ресурсів і зменшить можливості зосередитися на головному фронті боротьби з росією. Аналізуючи цей спосіб, С. Сидоренко зазначає, що експерти-міжнародники одноставно виступають проти такого вирішення і наголошуючи на тому, що це матиме вкрай негативні наслідки, а замість стабільної прозахідної Молдови можемо отримати цілком протилежний результат [6].

Таким чином, усі моделі врегулювання конфлікту мають спільну мету – стабілізацію ситуації та усунення загрози від тривалого замороженого конфлікту. Вони виходять із визнання Придністров'я складовою частиною Молдови, проте пропонують різні механізми досягнення цього результату. Спільним є й те, що кожен варіант передбачає зовнішнє посередництво чи міжнародні гарантії, оскільки внутрішніх ресурсів сторін виявляється недостатньо. Аналіз показує, що всі способи врегулювання можна умовно поділити на кілька

груп: 1) дипломатичні та політичні (переговори, статусна інтеграція); 2) міжнародні безпекові (миротворчі місії); 3) ризиковані та небажані (федералізація, статус-кво, силове вирішення). У такому поділі найбільше відповідають інтересам України ті підходи, які передбачають мирну інтеграцію регіону до складу Молдови, підкріплену міжнародними гарантіями та обмеженням впливу росії.

Список використаних джерел:

1. Вишня І.А. Українсько-молдовські відносини у 1991-2014 рр. Дис. ... канд. істор. наук. К. 2018. 256 с.
2. Гетьманчук А., Літра Л., Тугуй Е., Чуря К. Реформа миротворчої місії у Придністров'ї: передумова для врегулювання конфлікту. К., 2014. 29 с.
3. Зельманович І.І. Політичні механізми врегулювання заморожених конфліктів сучасності. Дис. ... канд. політ. наук. Івано-Франківськ. 2019. 214 с.
4. Лоссовський І.Є. Придністровське врегулювання: внесок України та досвід для деокупації Донбасу. Стратегічна панорама. No 1-2. 2021. С. 48-64.
5. Садовник О.В. Придністровський конфлікт в період 1988-2014 рр. Дис. ... канд. істор. наук. К. 2020. 228 с.
6. Сидоренко С. Як ліквідувати Придністров'я. Все про сценарії «примусового» об'єднання Молдови та їхні наслідки. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/10/11/7195994/>
7. Филипенко А.О. Придністровський конфлікт: уроки для України. Аналітична доповідь. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-06/prydnistroviya_fylypenko_09022022_doi.pdf

Summary

The article analyzes the transformation of forms and models of settlement of the Transnistrian conflict after 2022 in the context of protecting Ukraine's national interests. It is emphasized that the full-scale aggression of the Russian Federation against Ukraine has radically changed the security environment in the region, transforming Transnistria from a local problem of Moldova into an element of a broader international security system. It summarizes the scientific approaches of domestic and foreign researchers (I. Zelmanovich, A. Filipenko, O. Sadovnik, A. Getmanchuk, L. Litra, E. Tugui, K. Churi, and others) regarding possible ways to resolve the conflict. The main models of settlement are highlighted: diplomatic (the "5+2" format), peacekeeping (replacing the Russian contingent with an international

mission), integration (special status within Moldova), federalization, maintaining the status quo, and force. It is noted that after 2022, the decline in the effectiveness of russian mediation will require the renewal of negotiation mechanisms with the active participation of the EU and the US. It is argued that the models most consistent with Ukraine's national interests are those aimed at the peaceful integration of Transnistria into the Republic of Moldova under international security guarantees, which minimizes the risks of russian influence in the south. It was concluded that rethinking approaches to conflict resolution should take place within the broader context of European security processes, and that ensuring stability in Transnistria is an important prerequisite for strengthening the national security of Ukraine and its regional partners.

Діана Шевченко

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Іванна Макух-Федоркова
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
shevchenko.diana@chnu.edu.ua

Цензура та інформаційний контроль у Китаї в період пандемії Covid-19

Пандемія Covid-19, яка з'явилася у грудні 2019 року, сколихнула весь світ. Вона стала глобальним викликом не лише у сфері охорони здоров'я, але й у сфері інформаційної політики. Китай, як осередок спалаху, потрапив у центр уваги не лише через боротьбу з поширенням вірусу, а й через спроби приховати будь-яку інформацію пов'язану з хворобою. Задля збереження іміджу країни, уряд Китаю впровадив жорстокий інформаційний контроль та цензуру. Проте це не зупинило громадськість від спроб попередити про вірус, попри ризик ув'язнення чи репресій.

Політика Комуністичної партії Китаю в інформаційній сфері викликає певне занепокоєння та множинні дискусії у міжнародній спільноті. Інформаційна стратегія КНР базується на комуністичній ідеології. Офіційно політика цензури почала існувати з приходу комуністів до влади, але існувала вона ще з династичного часу. З появою Інтернету у 2000х роках та швидким його розповсюдженням, уряд Китаю спробував контролювати потік інформації у власній державі. Так було вирішено про створення «Великого китайського фаєрволу», таким чином уряд зміг зосередитися на контролі доступу до

Інтернету, а не лише на цензурі вмісту. Основними інституціями, які займаються спостереженням є Адміністрація кіберпростору Китаю. Під час Covid-19 саме вона відіграла найбільшу роль у контролі інформаційного простору. Закон Китайської Народної Республіки «Про кібербезпеку» стаття 12: Будь-яка особа та організація, що використовує мережі, повинна дотримуватися Конституції та законів, дотримуватися громадського порядку та поважати соціальну мораль; вони не повинні становити загрозу кібербезпеці та не повинні використовувати Інтернет для здійснення діяльності, що ставить під загрозу національну безпеку, національну честь та національні інтереси; вони не повинні підбурювати до підриву національного суверенітету, повалення соціалістичного ладу, підбурювати до сепаратизму, порушувати національну єдність, пропагувати тероризм або екстремізм, пропагувати етнічну ненависть та етнічну дискримінацію, поширювати інформацію насильницького, непристойного або сексуального характеру, створювати або поширювати неправдиву інформацію з метою порушення економічного або соціального порядку, або інформацію, що порушує репутацію, приватність, інтелектуальну власність або інші законні права та інтереси інших осіб, а також інші подібні дії [5]. Адміністрація кіберпростору спираючись на даний закон, видаляла з мережі будь-які згадки про вірус. Це стосується видалення інтерв'ю першої лікарки Ай Фень, що зіштовхнулася із загадковою хворобою, яка розказала що за поширення звіту аналізів хворого серед своїх колег, вона отримала догану від дисциплінарного комітету лікарні за «поширення чуток» [2]. Соціальні мережі та їх зміст також контролювався. Найбільші стримінгові майданчики Китаю, такі як YY та WeChat, були змушені почати політику цензури: YY приховав 45 ключових слів пов'язаних з невідомою хворобою в Ухані, спалах SARS в Ухані та комітет охорони здоров'я в Ухані; у WeChat кількість прихованих слів була близько 516, з них 197 були пов'язані з реакцією лідерів на вірус, більша частина з них посилалася на самого Сі Цзіньпіна [3]. Саме тому людям було заборонено висвітлювати будь-яку інформацію пов'язану з вірусом на цих та інших платформах. Не дозволено було навіть попереджати людей, про те що

хтось з близьких захворів аби обмежити контактування. Пости, в яких китайці просили допомоги в інших для своїх хворих родичів миттєво видаляли.

До початку пандемії у Китаї був сформований підрозділ поліції – кіберполіцію, який був створений як частина бюро громадської безпеки. Вони займаються розслідуванням та боротьбою з кіберзлочинами [1]. Коли лікар Лі Веньмін продовжив поширювати звіт про хворобу своєї колеги Ай Фень, даний підрозділ поліції затримав його та змусив підписати заяву, де визнавав себе винним у порушенні «соціального порядку» [2]. Але це не єдиний приклад їх роботи. Адміністрація кіберпростору Китаю відслідковувала за допомогою IP-адрес користувачів, котрі критикували політику Пекіну. Сама адміністрація видаляла ці пости, а вже кіберполіція навідувалася до цих громадян. Так, один випускник юридичного факультету Лі Юйчен написав саркастичний трактат класичною китайською мовою щодо цензури. Того ж дня до нього прийшла поліція та допитувала його і змусили підписати заяву, де він відмовляється від своїх поглядів та обіцяє бути вірним партії. Не менш цікавим є те, як кіберполіція переслідувала так званих «ключових осіб», які потрапили в чорний список КПК. Одним із них є журналіст Чень Цюші – колишній адвокат з прав людей, який став популярним після висвітлення протестів у Гонконзі у 2019 році. Він вважав себе незалежним журналістом, який діяв поза державними ЗМІ. Чоловік знімав репортажі з самих лікарень, спілкувався з лікарями щодо спалаху. Але коли Чень давав інтерв'ю BBC то сказав, що цензура дуже сувора тому не впевнений як довго зможе все знімати [4]. Сам же Чень зник 7 лютого. Не варто забувати про ще одного незалежного журналіста Фан Біня, котрий також вирішив показувати правду того, що відбувається в його місті з людьми, котрі захворіли на коронавірус. Після одного критичного відео, до Фаня вдерлася поліція вночі та допитувала його щодо відео а пізніше Фаня вже ніхто не бачив [4].

Отже, попри те, що політика цензури та інформаційного контролю в Китаї має тривалу історію, саме під час пандемії COVID-19 вона набула безпрецедентної жорсткості.

Ухвалення у 2021 році Закону про захист персональних даних формально декларувало прагнення до посилення приватності, однак зберегло за урядом право доступу до особистої інформації громадян під приводом забезпечення національної безпеки та громадського порядку. Це свідчить, що навіть у сфері цифрових прав Китай продовжує утверджувати модель контролю, у якій безпека держави домінує над свободою особи.

Список використаних джерел:

1. Китайський секрет контролю над інформацією: Асоціація Українсько-Китайського співробітництва. 2024. URL: <https://aucc.org.ua/kitajskij-sekret-kontrolju-nad-internetom/> (дата звернення 04.11.2025)
2. Khalil L. Digital Authoritarianism, China and COVID: Lowly Institute Analysis. 2020. URL: https://www.lowyinstitute.org/sites/default/files/Khalil%2C%20Digital%20Authoritarianism%2C%20China%20and%20Covid_web_print_021120.pdf.
3. Davidson H. Chinese social media censoring ‘officially sanctioned facts’ on coronavirus. *The Guardian*. 2020. URL: <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/05/chinese-social-media-censoring-officially-sanctioned-facts-on-coronavirus> (date of access: 04.11.2025)
4. Coronavirus: What have two reporters in Wuhan disappeared. *BBC*. 2020. URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-51486106> (date of access: 04.11.2025)
5. 中华人民共和国网络安全 від 07.11.2016 р. URL: https://www.cac.gov.cn/2016-11/07/c_1119867116.htm (date of access: 10.11.2025)

Summary

COVID-19 struck the international community very suddenly and became a major challenge in the field of public health. However, the most significant issues arose in the sphere of information policy, as China – the epicenter of the outbreak – came under global scrutiny for its response to the crisis. The policy that China chose to adopt was aimed at strengthening censorship and information control in order to preserve the country’s image. The Chinese people faced oppression and repression from the authorities for attempting to warn others about the disease. Despite the possible negative consequences of their actions, they continued to resist censorship, constantly finding new ways to circumvent it.

СЕКЦІЯ 3. УКРАЇНА В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ. ДИПЛОМАТИЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ: ЗДОБУТКИ ТА ПРОБЛЕМИ

Ольга Беспалько

Науковий керівник – д. і. н., професор Володимир Фісанов
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
bespalko.olha@chnu.edu.ua

Еволюція аналітико-прогностичних підходів провідних think tanks США щодо триваючої російсько-української війни

Публікації американських аналітичних центрів (think tanks) формують експертні оцінки та задають певні рамки сприйняття війни росії проти України, визначають пріоритети допомоги, бачення ескалації й післявоєнного врегулювання. За останні десятиліття аналітичний дискурс США у цьому питанні зазнав еволюції. До початку повномасштабного вторгнення аналітики наголошували на тому, що стабільність міжнародної системи залежить від компромісу між великими державами – США та росією. Натомість Україна була зображена, як менший актор, чиї інтереси можуть бути відсунуті на другий план.

Зокрема, аналітик Стефен ван Евера у своїй публікації „To Prevent War and Secure Ukraine, Make Ukraine Neutral” для Defense Priorities зазначав, що США слід уникати конфронтації з росією, адже співпраця з нею допоможе забезпечувати інші важливіші інтереси [3]. Водночас, війна в Україні не є пріоритетом для Америки, тож не варто йти на такий великий ризик заради України. Фактично це свідчить про сприйняття суб’єктності України: раніше її здебільшого позиціонували як буферну зону або «змінну» у геополітичному балансі.

Після початку повномасштабного вторгнення частина think tanks зберегла орієнтацію на «баланс інтересів». До прикладу,

у матеріалі „A U.S. Peace Plan for Ukraine” (Quincy Institute, 2025) аналітики виступають за дипломатичне врегулювання, яке б поєднало інтереси України, росії, Європи та США [1]. Зокрема, врахувало б позицію росії, яка розглядає можливе членство України в НАТО як загрозу своїм стратегічним інтересам у регіоні. Формально це твердження подають як дипломатичний компроміс, але фактично він відтворює стару парадигму, де російські вимоги розглядаються як легітимний параметр безпеки, а український суверенітет – як елемент, яким можна поступитися заради відновлення рівноваги у міжнародній системі.

Водночас RAND Corporation, після 2022 року змінили аналітичний фокус. Спочатку вони описували глобальні ризики російсько-української війни, але пізніше зосередились на аналізі спроможності самої України як активного суб'єкта війни і майбутньої системи безпеки. Наприклад, у звіті „Dispersed, Disguised, and Degradable” було проаналізовано, як досвід українських сил під час війни впливає на сучасне військове планування. Дослідники відзначають гнучкість, децентралізацію та інноваційність українських військ, які дозволяють протистояти сильнішому технологічно сильнішому ворогу [2]. RAND розглядає цей досвід як нову модель сучасної війни, котра може бути корисною для НАТО. Це показує, що Україна є повноправним учасником системи європейської безпеки, а не лише об'єктом допомоги.

Тож, підсумовуючи, констатуємо, що аналітичні центри США сьогодні поєднують дві тенденції: прагматичний дискурс на баланс інтересів і поступовий перехід до визнання України як самостійного суб'єкта у сфері міжнародної політики та оборони. Така подвійність відображає не лише різницю у підходах think tanks, а й саму складність формування нової архітектури безпеки у світі, яку війна змусила кардинально переосмислити.

Список використаних джерел:

1. G. Beebe, A. Lieven, A U.S. Peace Plan for Ukraine. Quincy Institute for Responsible Statecraft. URL: <https://quincyinst.org/research/a-u-s-peace-plan-for-ukraine/> (date of access: 25.10.2025).

2. M. Hvizda, B. Frederick, A. Laufer, Dispersed, Disguised, and Degradable. RAND Corporation. URL: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RRA3141-2.html (date of access: 25.10.2025).

3. S. V. Evera. To prevent war and secure Ukraine, make Ukraine neutral – Defense Priorities. Defense Priorities. URL: <https://www.defensepriorities.org/explainers/to-prevent-war-and-secure-ukraine-make-ukraine-neutral/> (date of access: 25.10.2025).

Summary

U.S. think tanks increasingly reinterpret Ukraine's role in the context of the Russia–Ukraine war, moving beyond earlier notions of great-power balance and limited agency. Contemporary analyses, particularly those by RAND, frame Ukraine not as a passive recipient of Western support but as a strategic actor whose resilience, innovation, and military experience are shaping both the conduct of modern warfare and the contours of a new European security order.

Олександра Божек

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Павло Катеринчук
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
bozhek.oleksandra@chnu.edu.ua

Російська православна церква як інструмент російської пропаганди

Російська православна церква (РПЦ) давно є потужним інструментом російської державної політики, особливо коли йдеться про поширення пропаганди та ідеології «руського міра». Вона використовується для легітимізації зовнішньої агресії Росії та впливу на сусідні народи під виглядом «захисту духовних цінностей» і «спільної історичної місії».

Роль РПЦ як державного інструменту сягає XVIII століття, коли цар Петро Великий скасував патріархат Московської церкви (тобто патріархат РПЦ) у 1712 році і замінив його Святим правлячим синодом – бюрократичною структурою, що інтегрувала церкву в імперську адміністрацію. Єпископи функціонували як державні чиновники, контролюючи проповіді та повідомляючи про інакомислення, тоді як рухи опору, як старообрядці, стикалися з жорстокими переслідуваннями. У радянську епоху, попри офіційний

атеїзм, церква була кооптована багато священиків співпрацювали з КДБ, слугуючи інформаторами, тоді як патріархат відновили в 1943 році для мобілізації підтримки під час Другої світової війни.

Після розпаду СРСР у 1991 році, за Бориса Єльцина, Росія пережила період релігійного плюралізму, дозволяючи західним місіонерам діяти, але з приходом Володимира Путіна у 1999 році РПЦ стала ключовим елементом «російського світу» – ідеології, що поєднує православ'я з націоналізмом для консолідації влади. З обранням патріарха Кирила (Володимира Гундяєва) у 2009 році РПЦ посилила свій альянс з Кремлем. Кирило, колишній агент КДБ під кодовим ім'ям «Михайлов», активно просуває наративи, що виправдовують російську агресію, зокрема вторгнення в Україну у 2022 році. Він описує війну як метафізичну «боротьбу» проти західної сатанинської цивілізації, благословляючи солдатів і стверджуючи, що їхні смерті «змивають гріхи». Ця риторика інтегрується в державну пропаганду, де РПЦ позиціонується як захисник традиційних цінностей проти ЛГБТ+ спільнот, фемінізму та секуляризму, що сприймається як «духовна війна».

РПЦ використовує різноманітні механізми для поширення пропаганди. В середині Росії, вона мобілізує вірян через проповіді, благословення військових та збір коштів для «спеціальної військової операції». На окупованих територіях України священники РПЦ просувають кремлівську ідеологію, індоктринуючи населення та сприяючи мілітаризації. На міжнародному рівні через концепцію «руського міра», РПЦ поширює вплив у Африці, Європі та Латинській Америці, створюючи парафії як центри м'якої сили для підриву західних альянсів. Наприклад, у Африці РПЦ конкурує з Константинопольським патріархатом, використовуючи антизахідні наративи для залучення громад. У медіа РПЦ запускає проекти на кшталт «Глобус Православ'я» для просування російських громад за кордоном, часто в країнах Глобального Півдня. Критики бачать у цьому елементи гібридної війни, включаючи дезінформацію про

«переслідування» православних в Україні для виправдання російської агресії.

Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) у 2024 році визнала РПЦ «інструментом російського впливу та пропаганди», закликаючи до санкцій проти її лідерів. Це відображає ширші занепокоєння: у США та ЄС РПЦ звинувачують у шпигунстві через свої філії, як у випадку з Українською православною церквою Московського патріархату (УПЦ МП), де деякі священники мають зв'язки з Росією. В Україні закон про заборону діяльності релігійних організацій, пов'язаних з центрами в країні-агресорі, спрямований на УПЦ МП, але критики стверджують, що це не переслідування, а захист від колабораціонізму. Глобально, РПЦ стикається з опором: автокефалія Православної церкви України у 2019 році, визнана Константинополем, оскаржувалася Москвою як «розкол». Деякі джерела захищають незалежність РПЦ, посилаючись на її автокефалію з XV століття та роль у збереженні культурної єдності. Вони стверджують, що звинувачення в пропаганді – це західна дезінформація, а обмеження в Україні є справжнім переслідуванням християн. Наприклад, заяви про «гоніння» на УПЦ МП подаються як атаки на віру, а не на політичні зв'язки. Однак поточна тісна інтеграція з Кремлем підриває цю незалежність.

РПЦ має великий вплив на зовнішню політику України, оскільки вона ускладнює інтеграцію України з ЄС та НАТО та використовує пропаганду про «релігійні переслідування» для підриву Києва на міжнародному рівні. Наприклад, щоб спричинити дипломатичні проблеми з Константинопольським патріархатом, РПЦ активно поширює ідею про те, що автокефалія Православної церкви України (ПЦУ) є «вторгненням» на канонічну територію Москви. Поширюючи неправдиву інформацію через соціальні мережі та релігійні канали, РПЦ діє як інструмент гібридної війни у світовому масштабі, підриваючи підтримку України з боку Заходу та розпалюючи внутрішні конфлікти.

Російська православна церква постає не просто як релігійна інституція, а як потужний інструмент кремлівської

пропаганди та ідеології «русского мира», що слугує обґрунтуванням агресії проти України та поширенню російського впливу в глобальному масштабі. Історична інтеграція церкви з державою – від петровських реформ до путінської епохи – демонструє, як РПЦ еволюціонувала від бюрократичного апарату до активного учасника гібридної війни, мобілізуючи вірян через проповіді, медіа та міжнародні мережі. Попри контрзаяви про її незалежність та звинувачення в «західній дезінформації», тісний альянс з Кремлем, особливо під керівництвом патріарха Кирила, підриває довіру до церкви як духовного лідера, перетворюючи її на фактор дестабілізації в Європі, Африці та за її межами. Визнання РПЦ інструментом пропаганди міжнародними організаціями, такими як ПАРЕ, та заходи України щодо захисту від колабораціонізму підкреслюють необхідність критичного переосмислення її ролі. У підсумку, доки РПЦ залишатиметься заручницею політичних амбіцій Москви, вона не лише загрожуватиме суверенітету України, а й сприятиме глобальному розколу в православному світі, роблячи релігію зброєю в руках авторитарного режиму. Лише відокремлення церкви від держави може повернути їй справжню духовну місію та сприяти миру.

Список використаних джерел:

1. Коновальчук П. І. Вплив Російської православної церкви на українські засоби масової комунікації в контексті гібридної війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні відносини*. 2019. URL: <http://visnyk-intrelations.uzhnu.uz.ua/archive/5/5.pdf> (дата звернення: 10.11.2025).
2. Zhdanova N. From Pulpit to Propaganda Machine: Tracing the Russian Orthodox Church's Role in Putin's War. Oxford : *Reuters Institute for the Study of Journalism, University of Oxford*, 2023. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/pulpit-propaganda-machine-tracing-russian-orthodox-churchs-role-putins-war> (accessed: 10.11.2025).
3. Порошук Н. Кремль активізував використання РПЦ для пропаганди. *Главком*. 2025 URL: <https://glavcom.ua/world/observe/kreml-aktivizuvav-vikoristannja-rpts-dlja-propahandi-1071732.html> (дата звернення: 10.11.2025).

Summary

Russian Orthodox Church (ROC) has become an integral part of Russia's hybrid war, actively promoting the ideology of the "Russian world" and justifying the invasion of Ukraine. Led by Patriarch Kirill, the ROC has woven religious language into the Kremlin's propaganda messages, which exacerbates social divisions and weakens Ukraine's sovereignty. Through its Ukrainian branch, the church spreads disinformation, distorting the reality of the conflict and accusing the Ukrainian authorities of "persecuting" Orthodoxy. On the global stage, the ROC has been obstructing Ukraine's accession to the EU and NATO, spreading fake narratives to weaken support from the West. Overall, the ROC's complete subordination to the Russian authorities has turned it into an effective tool of imperial ambitions, threatening regional stability and the international order.

Павло Бурдяк

Аналітик Центру демократії та верховенства права
Науковий керівник – д. юрид. н., доцент Ондрей Свачек
Інститут права та передових технологій
Університету Палацького в Оломоуці (Чехія)
p.burdiak@cedem.org.ua

Від клікбейту до дезінформації: поширення російських наративів в українському сегменті Facebook

Впродовж останніх років, а надто після розгортання повномасштабної російської агресії, в українському сегменті Facebook спостерігається стрімке зростання кількості клікбейтних сторінок та маніпулятивного контенту, який вони поширюють. Спершу вони публікують емоційний контент, який «заграє» з почуттями користувачів, щоб «витиснути» з них певну реакцію (лайк, коментар, репост). Це може бути начебто зображення українського військового, «якого ніхто не вітає з Днем народження», чи саморобки дитини, «яку ніхто не похвалив» тощо. Такі маніпулятивні прийоми викликають взаємодію з боку користувачів: лайки і коментарі ллються рікою. Таким чином клікбейтні сторінки нараховують аудиторію, а згодом проявляють своє «справжнє обличчя».

Приховані цілі клікбейтних сторінок можуть бути різними. Одне із чільних місць належить таким цілям, як поширення тез «зрадофілства», російської дезінформації та пропаганди, або навіть формування радянської ностальгії через підміну історичної пам'яті.

Для збільшення своєї аудиторії клікбейтні сторінки вдаються до різноманітних маніпулятивних тактик, щоб викликати реакцію людини, як-от [1]:

- Публікація емоційно забарвлених сюжетів та особистих історій. Це можуть бути історії про українських військових, наприклад зображення вимучених українських захисників з підписом: «Ми їдемо на фронт. Скільки людей сподіваються, що ми повернемося живими?» або «Був важкий бій. Підтримайте, будь ласка, бо зараз дуже морально важко!». Окрема категорія – релігійні звернення на кшталт «Якщо Бог коли-небудь допомагав вам у вашому житті, будь ласка, доторкніться до зображення і напишіть 'Амінь'». Інший приклад – святкові чи сімейні події, де публікуються зображення дитини, дорослої особи чи сімейної пари із написами «99 людей просто пролистають, і лише одна людина напише: "З Днем народження"», «Сьогодні ми одружилися. Просимо вас привітати й побажати щастя» тощо.

- Емоційний шантаж. Клікбейтні сторінки використовують прямі заклики до користувачів взаємодіяти з контентом, а якщо користувач не лайкне – він ніби «безсердечний».

- Використання зображень, згенерованих штучним інтелектом. Так, залежно від вибраного в дописі сюжету, часто генерують зображення військових з протезами, бабусі в хустині, яка «щодня пече хліб для ЗСУ», дитини з саморобкою тощо. Ці зображення вводять користувачів в оману і створюють ілюзію, наче йдеться про справжнього військового, бабусю чи дитину. Такі дописи, як правило, супроводжуються закликами лайкнути, прокоментувати чи поширити пост.

- Сенсаційні псевдоновини. Ще одна поширена тактика – підлаштовуватися під актуальні інфоприводи (або навпаки

«відкопувати» старі новини) і подавати їх як «шок-контент» з купою знаків оклику та емодзі.

- Нерелевантні або популярні хештеги. Для охоплення ширшої аудиторії клікбейтні сторінки у своїх дописах часто використовують хештеги, які не мають нічого спільного з темою допису, але є популярними, і можуть залучити додаткову аудиторію.

- Тематичний «хвіст». Іноді, окрім нерелевантного хештегу, у клікбейтному дописі може також несподівано з'явитися абзац про історію футболу чи фотографії. Очевидно, що такі тексти зовсім не пов'язані з основним посилом посту, але вони допомагають, серед іншого, «достукатися» до більшої кількості аудиторії.

Завдяки вищезгаданим тактикам, клікбейтні сторінки у Facebook збільшують кількість фоловерів. Після досягнення значної бази підписників адміністрації сторінок змінюють контент-стратегію. Спершу починають з'являтися матеріали проукраїнського спрямування: новини, звернення Президента Зеленського, патріотичні пости. А згодом вкидають зрадофільські тези, заклики сумніватися в діях влади, а далі – відверті російські маніпуляції та дезінформаційні меседжі, що поширюють російське бачення війни, сіють паніку чи відтворюють наративи про «зовнішнє управління» [2].

Окрема категорія – сторінки з радянською ностальгією, які діють за схожою схемою: спочатку публікують типовий клікбейтний контент, який поступово змінюється на дописи російською з ностальгічними картинками та/або зображеннями, згенерованими штучним інтелектом. Яскраві приклади таких вкидів: «А пам'ятаєте, як добре жилося в СРСР?», «Радянські хліб і морозиво були найкращими, без хімії», «Сумуємо за радянською естрадою» тощо. Особливість таких сторінок – вони працюють на підсвідомість, формуючи у молоді й старших людей ілюзію про «щасливе минуле» попри катастрофічні соціальні реалії і репресії СРСР [2].

Щоб ефективно протидіяти поширенню російської дезінформації, пропаганди та радянської ностальгії через клікбейтні сторінки у Facebook, необхідно вести скоординовані дії, спрямовані як на підвищення обізнаності

користувачів про наявні загрози, так і на вдосконалення політики Мета щодо протидії цим загрозам.

Користувачам варто перевіряти джерело контенту, не реагувати на емоційні заклики ставити лайки чи писати коментарі, звертати увагу на ознаки штучного контенту у поширюваних зображеннях і відео, а також підписуватися на фактчекерів та різноманітні медіаініціативи, щоб дізнаватися про нові тактики й схеми маніпуляцій в соцмережах [2].

Мета слід вдосконалити автоматичне маркування ШП-контенту, відповідно позначати й обмежувати охоплення клікбейтних сторінок, а також посилювати співпрацю з українськими організаціями з метою вивчення незвичних патернів мережевої поведінки [2].

Список використаних джерел:

1. Бурдяк П. "Лайкни, якщо любиш Україну": як клікбейтні Facebook-сторінки маніпулюють нашими емоціями. *Українська правда*. 2025. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2025/05/30/7514814/> (дата звернення: 30.10.2025).

2. Бурдяк П. "Небезпека в стрічці Facebook: клікбейт і таргетована реклама як знаряддя маніпуляцій та шахрайства". *Центр демократії та верховенства права*. 2025. URL: <https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2025/10/Doslidzhennya.pdf> (дата звернення: 30.10.2025).

Матеріал написано за фінансової підтримки Фонду ім. Гайнріха Бьоля, Бюро Київ – Україна. Думки, висновки та рекомендації належать автору цього матеріалу і не обов'язково відображають погляди Фонду ім. Гайнріха Бьоля, Бюро Київ – Україна та уряду Німеччини.

Summary

In recent years, especially after Russia's full-scale invasion, the Ukrainian segment of Facebook has seen a surge in clickbait pages spreading manipulative and emotional content to attract users and boost engagement. These pages grow large audiences by publishing seemingly innocent posts, then gradually shift to Russian disinformation, propaganda, and Soviet nostalgia. Manipulative tactics include publishing emotional stories, calls for interaction with clickbait posts, sensationalism, and AI-generated images designed to deceive viewers. Once they gain enough reach, some pages introduce divisive messages

and outright pro-Russian narratives, while others romanticize the Soviet past despite its grim reality. Combating these threats requires user awareness and critical thinking, as well as improved Meta policies for marking, limiting, and investigating manipulative and AI-generated content, especially via enhanced partnership with Ukrainian organizations.

Олена Васильєва

Науковий керівник – д. і. н., доцент Андрій Шевчук
Державний університет «Житомирська політехніка»
mv3_voa@student.ztu.edu.ua

Функціонування дипломатичної служби України в умовах повномасштабної російсько-української війни

У другій половині XX ст. міжнародні відносини зазнали суттєвих змін: завершення холодної війни, розпад СРСР, формування нової системи глобальної безпеки. Україна, здобувши незалежність у 1991 р. постала перед необхідністю створення власної дипломатичної служби яка була б здатна забезпечити реалізацію національних інтересів у міжнародному просторі. Протягом перших десятиліть незалежності українська дипломатія орієнтувалася переважно на двобічну стратегію – збереження співпраці з Росією та поступову інтеграцію до європейських структур. Однак після 2014 р., а особливо після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації у 2022 р. функціонування дипломатичної служби України зазнало глибокої трансформації [1].

З початком війни дипломатична служба стала одним із ключових інструментів національної безпеки. Якщо до 2022 р. основним пріоритетом української дипломатії було зміцнення політичних і економічних відносин із країнами ЄС та НАТО, то після початку агресії, головним завданням стало забезпечення міжнародної підтримки України у військовій, фінансовій та гуманітарній сферах. Саме тому, у такий непростий час для України, дипломатичні канали сприяли ухваленню масштабних пакетів санкцій проти Росії, наданню зброї та фінансової допомоги з боку партнерів [2, с. 293-295].

Трансформація дипломатичної служби відбулася також на інституційному рівні. За словами Дмитра Кулеби, Міністра закордонних справ України (2020–2024 рр.), «МЗС України активізувало роботу в усіх напрямках міжнародної діяльності – від традиційних двосторонніх контактів до цифрової дипломатії. В умовах війни набули вагомого значення такі напрями, як енергетична дипломатія, публічна дипломатія та інформаційна безпека» [3, с. 7-13]. Особливу роль відіграє «дипломатія стійкості» – здатність дипломатичних інституцій ефективно діяти навіть за умов збройної агресії. Варто зазначити роботу українських посольств, адже вони продовжували функціонувати навіть у зонах підвищеної небезпеки, забезпечуючи евакуацію громадян, налагоджуючи гуманітарні коридори.

Безумовно, українські дипломати відіграли ключову роль у формуванні рішень Генеральної Асамблеї ООН щодо засудження агресії, створенні спеціального трибуналу щодо злочину агресії Росії, а також у просуванні «формули миру» Президента України Володимира Зеленського.

Водночас виклики, з якими зіштовхується дипломатична служба, залишаються масштабними. До них належать необхідність кадрового оновлення, психологічне вигорання працівників, робота в умовах високого інформаційного навантаження, а також потреба у зміцненні аналітичного потенціалу. Сучасна дипломатія вимагає швидких реакцій і глибоких знань у сферах кібербезпеки, стратегічних комунікацій і міжнародного права воєнного часу [4].

Нині можна твердо стверджувати, що українська дипломатична служба перейшла від традиційної моделі реагування до активної моделі впливу, коли Україна не лише захищається, а й формує порядок денний на міжнародній арені. Така свідома позиція підтверджується ініціативами зі створення глобальної коаліції за повернення дітей, які були депортовані до Росії, просуванням питання репарацій і конфіскації російських активів, а також участю у формуванні нової архітектури європейської безпеки [3].

Отже, можна стверджувати, що діяльність дипломатичної служби України в умовах повномасштабної російської агресії

закріпила її інституційну та функціональну трансформацію. Вона перетворилася на ключовий елемент системи національної стійкості та ефективний механізм реалізації зовнішньополітичних цілей. Водночас саме дипломатична діяльність сприяла консолідації українського суспільства навколо спільної мети – захисту державного суверенітету, зміцненню міжнародної суб'єктності України та утвердженню її образу як держави, що бореться за свободу і демократичні цінності.

Таким чином, можна зробити висновок, що дипломатична служба України пройшла інституційну й змістовну трансформацію, перетворившись на важливий інструмент захисту національних інтересів. Активна публічна дипломатія та дипломатія стійкості дозволили ефективно реагувати на виклики війни та посилити позиції України на міжнародній арені.

Перспективи розвитку та вдосконалення дипломатичної служби України безпосередньо пов'язані з посиленням кадрового потенціалу, аналітичної спроможності та вдосконаленням стратегічних комунікацій, що забезпечить її адаптацію до сучасних глобальних загроз.

Список використаних джерел:

1. Міністерство закордонних справ України: Історія. URL: <https://salo.li/EE920Ef> (дата звернення 26.10.2025).
2. Українська призма: Зовнішня політика 2021. Аналітичне дослідження. ГО «Рада зовнішньої політики “Українська призма”», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка». Київ, 2022. 328 с. URL: <https://salo.li/62fBc12> (дата звернення 26.10.2025).
3. Кулеба Д. Українська воєнна дипломатія: Вибороти мир, безпеку та розвиток. *Україна дипломатична: науковий вісник*. 2024. Вип. 25. С. 7-13. URL: <https://salo.li/5618D87> (дата звернення 26.10.2025).
4. Українська дипломатія воєнного часу. URL: <https://salo.li/ABaF5d8> (дата звернення 26.10.2025).

Summary

The thesis analyzes the transformation of Ukraine's diplomatic service during the full-scale Russian-Ukrainian war. It highlights the role of diplomats in securing international support, implementing sanctions,

and promoting peace initiatives, as well as the institutional modernization enabling effective response to current security challenges. Particular attention is paid to the emergence of “resilience diplomacy,” which ensures the continuity of Ukraine’s foreign missions even under conditions of armed aggression. The study also emphasizes the growing importance of public, digital, and energy diplomacy, reflecting the adaptability and professionalism of Ukrainian diplomats in times of crisis.

Станіслав Губко

Науковий керівник – д. і. н., професор Юрій Макар
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
hubko.stanislav@chnu.edu.ua

Переговори між Україною та Росією в 2022 році та їх зрив

24 лютого 2022 року Росія розпочала повномасштабне вторгнення в Україну, розраховуючи на швидку перемогу. Загроза для незалежності України була неймовірно великою. Невдовзі почалися міждержавні переговори про припинення вогню, які Росія намагалася використати як моральний інструмент тиску на нашу державу. Спочатку переговори відбулися в Білорусі (28 лютого, 3 та 7 березня), куди українська делегація, на чолі з Давидом Арахамією, прибула з чіткою позицією: це консультації, а не переговори про капітуляцію. Президент Володимир Зеленський, який спочатку скептично ставився до зустрічей у Білорусі, все ж погодився на діалог у країні-союзниці агресора, аби зупинити загибель людей [3]. Однак з самого початку переговори виявили: Росія прагнула не компромісу, а повного підпорядкування України, тоді як Київ ставив за мету збереження суверенітету, розраховуючи на власні сили та підтримку союзників.

Російські вимоги були ультиматумом, в якому Україна цілком реально бачила намагання Росії знищити незалежність нашої держави. За словами Михайла Подоляка, радника Офісу президента України, росіяни привезли на зустріч документ під назвою «Мирний договір між РФ і Україною», що містив 12 пунктів, які де-факто означали капітуляцію. Ці

умови не просто обмежували військову спроможність України, вони позбавляли її здатності до самозахисту в разі повторної інтервенції, що дозволило б Москві перетворити Україну на буферну зону без права на самостійну зовнішню політику чи оборону [1]. Як зазначив Арахамія, Україна або збереже незалежність і продовжуватиме будівництво самодостатньої держави, або згорне цей процес, давши зрозуміти російській стороні, що Київ не збирався здаватися [3].

Тим часом на фронтах Україна тримала оборону. ЗСУ стабілізували фронт, здійснивши перегрупування своїх сил. Москва відчула ризики затяжної війни, а Київ набрав впевненості у своїй спроможності відстояти незалежність держави. Після кількох зустрічей у Білорусі, які не приносили позитивних результатів, переговори перенесли до нейтральної Туреччини. 10 березня відбулася зустріч Дмитра Кулеби та Сергія Лаврова, міністрів закордонних справ обох держав. Зустріч не принесла зрушень у домовленостях, але створювала деякі тактичні можливості. Переговори в Туреччині 14–15 та 21 березня здійснювалися у форматі онлайн. Єдиним реальним здобутком тих зустрічей стали домовленості про гуманітарні коридори [3]. Росія зрозуміла, що її намагання захопити Київ були марними, а Україна відчула, що здатна зупинити російську агресію. Більше того, стало зрозумілим, що ЗСУ здатні, за підтримки союзних держав, визволитися від загарбників.

Кульмінацією українсько-російських переговорів в Туреччині став Стамбульський раунд 29 березня — єдиний, де з'явився проєкт угоди, який, проте, не міг припинити російську агресію, хоч Україна пішла на певні поступки агресору. Йшлося про письмове підтвердження постійного нейтралітету та відмови від членства в НАТО. Україна також погоджувалася на 15-річне «замороження» питання про державну приналежність Криму і Севастополя, без військового вирішення цього питання. Договір мав носити міжнародний характер, з його ратифікацією РБ ООН, США, Францією, Великою Британією, Китаєм, Німеччиною, Канадою, Польщею, Туреччиною та Ізраїлем (з перспективою

допомоги Україні у вступі до Європейського Союзу) [2]. Українські представники Давид Арахамія та Михайло Подоляк підкреслили, що проєкт даного документу не є капітуляцією, а прагматичним кроком щодо деескалації конфлікту [1; 2]. Росія у відповідь визнала письмово нейтральний статус України як основу для подальших обговорень і оголосила «два кроки до деескалації»: скорочення військової активності на київському та чернігівському напрямках, за словами заступника міністра оборони РФ Олександра Фоміна, «в рази». Окрім цього, Москва погодилася на формат гуманітарних коридорів для евакуації та доставки допомоги, а також на інтенсивні консультації щодо політичного врегулювання — хоч і без конкретних поступок по Криму чи санкціях, накладених Заходом на Росію. Російський представник на переговорах Володимир Мединський відхилив 15-річне «замороження» питання Криму, наполягаючи на негайному визнанні його Україною російською територією [2]. По суті справи, переговори завершилися без підписання документів, тобто без досягнення будь-яких позитивних результатів.

Однак, після Стамбульської зустрічі, Росія вивела війська з північних регіонів України, передислокувавши їх на вже окуповані східні та південні терени нашої держави [2]. Перебування російських військ неподалік Києва справді створювали політичний тиск на українське керівництво, але приносили ризики для РФ: нестача підготовки особового складу, розрахунок на швидку перемогу, а не на затяжні та виснажливі бої. Утримання позицій могло призвести до розгрому російських угруповань через виснаження ресурсів і зростання втрат. Після зриву переговорів Володимир Путін перейшов до стратегії затяжного ведення війни за ліквідацію української державності. Неможливість блискавичної перемоги над Україною призвела до корекції стратегії Кремля.

Україна вважала, що військовим шляхом досягне більше, ніж їй пропонували в той момент. Ситуація на фронтах перестала бути критичною для України, якій вдалося за короткий час створити дієздатні збройні сили, бо капітуляція

на умовах РФ означала б втрату суверенітету. Українці зрозуміли, що можуть успішно боротися за свою незалежність. Росія, не погоджуючись на українські пропозиції, вважала, що зможе досягти поставленої мети за допомогою сили [1].

Війна надалі має загарбницький характер з боку РФ і свідчить про її намагання не досягти компромісу з Україною, а ліквідувати її як незалежну державу і змусити українців забути про свою національну окремішність від росіян.

Список використаних джерел:

1. Подоляк М. ««РФ просто пропонувала капітуляцію». Договір про «здачу України», чи про який документ говорить Путін? [Інтерв'ю]. NV.ua, 19 червня 2023. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/dokumenti-putina-pro-ukrajinu-shcho-za-dogovir-demonstruvav-rosiyskiy-diktator-podolyak-50332785.html> (дата звернення: 11.11.2025).
2. Troianovski A., Entous A., Schwirtz M. Ukraine-Russia Peace is as Elusive as Ever. But in 2022 they were talking. The New York Times. 2024. URL: <https://www.nytimes.com/interactive/2024/06/15/world/europe/ukraine-russia-ceasefire-deal.html> (date of access: 11.11.2025).
3. Charap S., Radchenko S. The Talks That Could Have Ended the War in Ukraine. A hidden history of diplomacy that came up short—but holds lessons for future negotiations. Foreign Affairs. New York, 2024. URL: <https://www.foreignaffairs.com/ukraine/talks-could-have-ended-war-ukraine> (date of access: 11.11.2025).

Summary

The only moment when peace seemed possible was spring 2022 (Belarus–Istanbul talks). Russia demanded capitulation; Ukraine offered permanent neutrality, renunciation of NATO, a 15-year freeze on Crimea's status, and binding security guarantees from all UN Security Council members, the UK, Poland, Turkey, Israel and others.

On 29 March 2022 in Istanbul the parties for the first time put their positions in writing and even announced “two steps towards de-escalation”, yet neither side accepted the other's compromise. Istanbul did not become a day of peace but the starting point of a protracted war. The lesson of 2022–2025: only battlefield strength secures negotiations on equal terms.

**Переосмислення воєнного міфу:
як дух 2022 став антитезою 1914**

Поняття “духу 1914 року” є вже давно укоріненим в історичну та політологічну термінологію, проте насправді цей термін є одночасно надто застарілим та глибоко міфологізованим для серйозного використання у сучасних політичних науках.

Для початку слід визначити, що мають на увазі науковці від терміном “дух”. На відміну від класичних тлумачень цього терміну, що притаманні релігійній або психологічній літературі, у контексті Німецької імперії у початкові роки Першої світової війни, слово “дух” набрало, радше соціологічного значення. Цим терміном уніфікували усі суспільні настрої та спровоковані ними дії населення.

“Духом 1914 року” сучасні дослідники звикли характеризувати всенародну ейфорію та спалах патріотизму в часи найбільших викликів для країни. У своєму оригінальному формулюванні він намагався охарактеризувати стан німецького суспільства після оголошення Першої світової війни, яку багато німців вбачали як найбільший шанс для здобуття світового домінування та реалізації імперських амбіцій. У ці дні люди по всій країні виходили на вулиці з портретами імператора та імперськими прапорами, співаючи патріотичні пісні. Вони спалювали на площах книги Дюма та Бальзака, а молоді хлопці ставали у довжелезні черги до рекрутингових центрів. Деколи історики можуть використовувати цей термін анахронічно. Ви можете помітити його у описах боїв за Константинополь, Грецької революції, битви на Косовому полі або будь-яких визначальних подій в історії країн.

В цей же період ми можемо простежити надзвичайно бурхливе поширення ксенофобії в німецькому суспільстві. Цей розвиток події не можна назвати неочікуваним, адже з

надмірним зростанням патріотизму, деякі люди можуть почати розглядати усе не німецьке населення, як опонентів імперії. У 1914 році такими людьми стали французька та єврейська меншини. Окрім цього німецька мова виявилася мішенню для відродженого мовного пуританізму. Усі слова французького походження замінялися більш німецькими відповідниками, а у випадках, коли таких слів не було, то винаходили абсолютно нові. Це мовне zelotство активно підтримувалося і німецьким урядом. Підручники для шкіл та університетів друкувалися з урахуванням усіх згаданих раніше змін, а усі підприємства змушували змінити назви на “більш патріотичні”. Місцеві уряди друкували плакати з найбільш поширеними словами у їх регіоні та їх німецькомовними відповідниками.

Здавалося б, що цей термін чудово виконує свою роль, але, на жаль, його зміст не відповідає дійсності. Насправді, патріотичні демонстрації виявилися значно меншими і відбулися всього в кількох містах (у Берліні їх і взагалі не було). У тих незначних маршах приймали участь переважно молоді заможні юнаки, що знали про війну лише з романтизованих книг та підручників з історії, які у той час друкувалися з метою глорифікації війни. Імперська пропагандистська машина доклала значний внесок у цей запал. Активно видавалися біографії та мемуари військових часів переможної франко-пруської війни, німецькі національні легенди та світова класика, яка зображала війну, як щось благородне. Уся ця література активно читалася німецькими елітами. Окрім цього, слід зазначити, що цей феномен був у більшості своїй обмежений великими містами. Подалі від імперських центрів та на прикордонних землях ситуація була набагато похмуріша. З сіл, що опинялися під ризиком окупації, люди масово виїжджали в Швейцарію, а місцеві військові частини майже спорожніли через масове дезертирство.

Як ми бачимо, дійсність абсолютно не відповідає контексту, в якому використовується цей термін. Попри це, слід знайти інший термін, що характеризуватиме національну консолідацію у часи викликів. У цьому випадку варто використати не термін “духу 1914”, а “духу 2022”.

24 лютого 2022 року Україна опинилася у одній із найбільш значущих віх в її історії і як неодноразово до цього, встала на боротьбу проти нападника. Усе, що німцям доводилося гіперболізувати та фреймити у медіа для підняття колективного патріотизму, в нашій державі відбулося цілком органічно. Тисячі волонтерів, черги в військкомати та тисячі людей, що лише прохали державу дати їм зброю. Свідома відмова від російської мови та культури, демонстрація українських прапорів перед дулами автоматів російських солдат та абсолютний альтруїзм кожного, у той час стали епохальною подією не тільки в історії України, а і в світовій суспільній історії. Німецький імперський уряд не міг навіть мріяти про те, що зробило наше молоде суспільство. Ніякий центр або чиновник не пояснював людям, хто є ворогом і чому. Українське громадянське суспільство зробило такий крок у розвитку, що століття мирного існування не було би достатньо для того, щоб його повторити. У час, коли наша держава опинилася у найбільшій небезпеці з часів “трикутника смерті”, мільйони українців стали окремими рупорами української нації, кричучи світу про нас і нашу боротьбу. Хтось це робив через соцмережі, хтось через офіційні дипломатичні контакти, а хтось через черговий артилерійський залп.

Список використаних джерел:

1. Лассуел Х.Д. Propaganda Technique In The World War США, 1927 р. URL: <https://archive.org/details/dli.ernet.233727/page/157/mode/2up>.
2. Кларк К. Сновиди. Як Європа ввійшла у війну 1914 року 2013 р. URL: https://archive.org/details/isbn_9780061146657.
3. Ringmar, Erik. “The Spirit of 1914”: A Redefinition and a Defence.” *War in History*, vol. 25, no. 1, 2018, pp. 26–47. URL: <https://www.jstor.org/stable/26393406>.

Summary

At first glance situations that Ukraine and German empire found themselves in 2022 and 1914 respectfully, couldn't be more different, but in reality, there are much more similarities. Both of them were at the time young countries that had rich history and once dominated the region. After long periods of occupation and internal turmoil they had reemerged

on the world arena. Ukraine and Germany, even though under different circumstances, found themselves in existential wars for their nations. This thesis explores how both societies reacted to such wars, what was the role of government in national mobilization and how true were claims of both sides regarding natural occurrence of such consolidations of nations. At the same time, we explored topic of “spirit of 1914”, coming to a conclusion of it’s mythologized nature. Much more appropriate term, that would describe a similar euphoria and national mobilization, would be “spirit of 2022”. Usage of such term is justified in this thesis.

Mykhailo Zaslavskyi

Supervisor – Professor Walenty Baluk

Eastern Europe Center, Department of International Security

Maria Curie-Sklodowska University in Lublin (Poland)

mykhailo.zaslavskyi@mail.umcs.pl

Russian language as an element of Russian Federation soft power in the war against Ukraine

Russia has undergone a significant transformation toward conservative values and a national identity that is based on traditional Russian spiritual and moral values, as defined by the state, during the leadership of Vladimir Putin. The state's discourse emphasizes the importance of protecting and promoting the Russian language in the pursuit of these values and morality-based identity. This paper explores how Putin has used language and language policy to achieve three distinct yet interconnected priorities: creating a new Russian identity, exporting Russian soft power, and supporting domestic and foreign policy objectives. As Putin strives to consolidate his power, language and language policy will remain crucial components of his strategy. The Russian state will continue to manipulate the Russian language and language policy to define a narrow version of Russian identity, one that is used to justify repressing those who do not conform.

Russia has been perfecting the tools of "soft power" for years. And it has done so successfully in various countries, not only in Ukraine. Russia uses any method to push through and consolidate its chauvinistic, imperial narratives in the world. Russian cultural expansion has often been a prerequisite for an expansion of

territorial, military pressure and terror. Cultural expansion is always the first step of Russia in its effort to conquer the territory of any country. And if it encounters the opposition of civil society, then it uses weapons. The transition to this second step is only a matter of time. Russia has pursued and is pursuing such a policy in, for example, Georgia, Belarus and Kazakhstan. But in this article, an analysis of this factor only in Russia's war against Ukraine was analyzed and presented.

Cultural ties with Russia and Ukraine go back to the time of Kievan Rus'. That is where the Russian Empire originated, and it is to that time that modern Russia appeals, speaking of "historical cradle" and "brotherhood". In the eighteenth century Russia strove to take over anything Ukrainian. The apogee of cultural conquest occurred under the Soviet Union. With gaining independence, Ukraine finally took a pro-European course of development. But Russia has been carrying out cultural intervention in our country all the time until now. Literature, music, theater, cinema – in these areas Russia has been forcing out the Ukrainian language and planting the inferiority complex. Putin and his associates used culture as a tool of mental occupation. They spent years convincing that Ukrainians were not a separate people with more than a thousand years of history, but Russians who needed to be liberated. The result of the influence: Ukrainian youth actually grew up on Russian music and movies, becoming amenable to their narratives. The results of the national annual monitoring survey indicate that until 2014, most Ukrainians supported the idea of two state languages, Ukrainian and Russian, and were also willing to join a hypothetical union of Ukraine, Belarus, and Russia. Russia funded some political parties and media that supported it. Lack of Ukrainian cultural influence in Crimea made it easier for Russia to annexation it in 2014. Putin's regime, referring to violations of the rights of Russian-speaking Ukrainians, calls for their "liberation." There is a pattern – in those regions of Ukraine where the Russian language is dominant, during presidential or parliamentary elections people are more likely to choose politicians who have lobbied for the Russian narrative. Russian soft power is a very interesting and current element in the analysis of modern international relations and security. Further in this work, the Russian language element in

Russian foreign policy will be analyzed. This article aims to answer the question: in which way Russia uses the language as an element of their soft power in the war against Ukraine?

Bibliography:

1. Гай-Нижник П. Росія проти України (1990 – 2016 pp.), Київ, 2017.
2. Gergało- Dąbek N., Język rosyjski jako instrument wywierania wpływu w wojnie hybrydowej Rosji z Ukrainą, [in:] Bezpieczeństwo Polski w XXI wieku, red. S. Jacyński, M. Kubiak, Warszawa 2019.
3. Rzegocki A., Soft power – niedoceniana siła, [in:] Dylematy strategiczne XXI wieku, redaktor: Kłosowicz R., Szlachta B., Węc J., Kraków, 2013.
4. Турченко Ф., Турченко Г., Проект «Новоросія» і новітня російсько-українська війна, Київ, 2015.

Summary

Under Vladimir Putin's leadership, Russia has redefined its national identity around conservative, traditional, and state-sanctioned moral values, placing the Russian language at the center of this ideological project. Language policy has become a key instrument in shaping a unified national consciousness, strengthening domestic control, and projecting Russian soft power abroad. By promoting the Russian language, the Kremlin seeks to justify its cultural and political dominance over neighboring states, particularly Ukraine. Russia's cultural expansion—through media, art, and education – has served as a precursor to political and even military aggression, as seen in Crimea and other post-Soviet regions. Thus, the manipulation of language functions not only as a soft power tool but also as an element of hybrid warfare aimed at sustaining Russia's imperial influence.

Земба Анастасія

Науковий керівник – к. філос. н., доцент Владислав Струтинський
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
zemba.anastasiia@chnu.edu.ua

Єдність і розбіжності Вишеградської групи у підтримці України під час російської агресії

Вишеградська група, створена у 1991 р. і до складу якої входять Польща, Чехія, Словаччина та Угорщина, після

повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 р. зіткнулася з випробуванням власної єдності. Незважаючи на спільне минуле боротьби за демократію та європейську інтеграцію, позиції Вишеградської четвірки (В4) щодо підтримки України мають певні розбіжності. Варто зазначити, що у період з 2014 до початку 2015 року члени В4 в офіційних заявах підтримували територіальну цілісність України в контексті анексії Криму та війни на Донбасі. У грудні 2014 року прем'єр-міністри чотирьох Вишеградських країн на зустрічі в Братиславі запевнили, що російська політика порушує суверенітет і територіальну цілісність України, а згодом оприлюднили інші заяви щодо потреби Росії дотримуватися міжнародного права [1]. На тлі цих заяв кожна держава Вишеградської четвірки сформувала власну позицію щодо підтримки України.

Польща стала найактивнішим союзником України серед країн Вишеградської групи. Вона з перших днів війни надала найбільшу гуманітарну, військову та політичну допомогу, прийняла мільйони українських біженців та надала їм доступ до житла, освіти й медицини. Це зумовлено географічною близькістю (довгий кордон та роль Польщі як головного логістичного хабу), сприйняттям російської загрози як безпосередньої небезпеки для себе та спільним баченням щодо проблем регіональної стабільності. Польська влада послідовно виступає за посилення санкцій проти Росії та активну участь НАТО у зміцненні східного флангу Альянсу.

Чехія, подібно до Польщі, надає масштабну допомогу Україні на політичному, військовому та гуманітарному рівнях. З перших днів війни Прага активно постачала зброю, зокрема боєприпаси, танки та артилерійські системи, а також забезпечила соціальну допомогу сотням тисяч українських біженців. Чеський уряд виступає за подальше посилення санкцій проти Росії та активно підтримує європейську інтеграцію України. Важливим аспектом є і громадська солідарність: значна частина чеського суспільства бере участь у волонтерських ініціативах на підтримку українців. Водночас Чехія активно підтримує міжнародні зусилля, спрямовані на припинення війни та відновлення стабільності в Європі.

Словаччина, на відміну від Польщі та Чехії, займає більш помірковану позицію, проте продовжує надавати допомогу Україні, хоча її масштаби поступаються підтримці, яку надають Польща та Чехія. Відносини між Україною та Словаччиною не мають настільки глибокого історичного чи ідеологічного підґрунтя, як у випадку з іншими країнами В4. Їхня співпраця переважно зумовлена спільними інтересами в галузі енергетики та безпеки. У 2022-2023 рр. країна передала Україні системи ППО, літаки МіГ-29 та сприяла транзиту військової допомоги. Словацьке суспільство загалом підтримує Україну, однак у політичному дискурсі посилюються проросійські настрої, особливо після парламентських виборів 2023 р. Прихід до влади Роберта Фіцо, який виступає за “мирні переговори” з Росією, призвів до зменшення військової допомоги, що створило ризики для спільної позиції країн Вишеградської групи щодо війни.

Найбільший розкол у Вишеградській групі створює Угорщина. Відносини між Угорщиною та Україною колись були набагато кращими. Обидві країни, яких об’єднує географічне розташування, спільний історичний шлях та погляди на безпеку, тривалий час підтримували дружні відносини. Угорщина однією з перших визнала незалежність України, а після вступу Будапешту до НАТО та ЄС стала прикладом для України. Однак після ухвалення у вересні 2017 р. українського закону про освіту, який у Будапешті оцінили як наступ на права угорської національної меншини на Закарпатті, між двома країнами почалося поступове охолодження відносин. [2] Після 24 лютого 2022 р. їхня взаємодія зазнала ще більшого загострення. Уряд Віктора Орбана неодноразово блокував або затримував ухвалення європейських рішень щодо підтримки України, зберігаючи економічні зв’язки з Росією, насамперед у сфері енергетики. Така позиція викликала напруження у відносинах В4 і поставила під сумнів їхню єдність та ефективність групи як політичного інструменту.

Таким чином, війна в Україні продемонструвала як єдність, так і розбіжності Вишеградської четвірки. Польща та Чехія висловлюють найбільшу підтримку Україні, Словаччина намагається підтримувати баланс, а Угорщина

через свої погляди на війну та залежність від російських енергоносіїв дедалі більше віддаляється від інших країн-членів В4. Попри наявні розбіжності, Вишеградська група залишається важливим інструментом регіональної співпраці, який і надалі може зміцнювати підтримку України та сприяти стабільності в Європі. Отже, майбутня здатність В4 впливати на регіональну стабільність і підтримку України безпосередньо залежить від того, чи зможуть країни-члени подолати внутрішні суперечності та не призвести до розколу групи.

Список використаних джерел:

1. Чижмодій Р. Вишеградська четвірка: досвід партнерських зв'язків з Україною. *Міжнародний науковий вісник. Збірник наукових праць*. Ужгород, 2022. Вип. 1-2. С. 244-251. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9ab432b7-952f-41d5-b8a1-73271836fb70/content> (дата звернення: 08.11.2025).
2. Дрогозюк М. Зовнішньополітична орієнтація Угорщини на початку російсько-української війни як фактор нової кризи Вишеградської групи. *Медіафорум : аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент. Науковий журнал*. Чернівці, 2024. Т. 15. С. 109-122. DOI: <https://doi.org/10.31861/mediaforum.2024.15.109-122> (дата звернення: 09.11.2025).

Summary

The Visegrad Group (V4), comprising Poland, the Czech Republic, Slovakia, and Hungary, demonstrated both unity and differences in its position on Russia's full-scale invasion of Ukraine. Poland and the Czech Republic have provided the most military, humanitarian, and political assistance, driven by shared regional priorities, geographical proximity, and security concerns. Slovakia has taken an ambiguous position, providing less support than other Visegrad Group member states. Hungary is increasingly causing a rift within the quartet, maintaining its economic dependence on Russia and limiting its support for Ukraine. Overall, despite these differences, the V4 remains an important instrument of regional cooperation, and its future ability to influence stability and support for Ukraine depends on resolving internal differences.

Анна Князева

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Іван Осадца
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
kniazieva.anna@chnu.edu.ua

Вплив BBC World News на формування глобальної громадської думки щодо війни Росії проти України

З початком повномасштабної війни Російської Федерації проти України у лютому 2022 року розпочалася не лише збройна, а й масштабна інформаційна війна, у якій засоби масової інформації відіграють стратегічну роль. У сучасному світі медіа стали інструментом не тільки для поширення фактів, а й для формування глобального сприйняття подій, впливу на міжнародну громадську думку та політичні рішення. Одним із провідних акторів цього інформаційного фронту є BBC World News, яка завдяки своїй репутації, глобальному охопленню та професійним стандартам стала одним із найвпливовіших медіа в світі.

У той час, коли російські державні медіа активно поширювали фейки про так звану «спецоперацію», «денацифікацію» та інші пропагандистські наративи, журналісти BBC займалися верифікацією фактів, використовуючи супутникові знімки, свідчення очевидців, відеоматеріали з відкритих джерел та аналітику незалежних експертів. Такий підхід дозволив BBC зміцнити довіру аудиторії та стати одним із головних каналів протидії російській дезінформаційній машині. Окрім протидії фейкам, BBC активно формує глобальний наратив війни. Завдяки розгалуженій мережі кореспондентів у Києві, Варшаві, Лондоні та Брюсселі, канал забезпечує широке охоплення подій і створює аналітичну рамку, у якій Україна постає як жертва неспровокованої агресії, а Росія – як держава-агресор, що порушила основоположні принципи міжнародного права. Важливо, що BBC не лише передає факти, а й створює контекст, у якому формується міжнародна солідарність з Україною. У багатьох програмах, таких як *HardTalk*, *BBC Newsnight* чи *Outside Source*, надається слово українським

дипломатам, військовим експертам та журналістам, які пояснюють події з української перспективи. Це не лише забезпечує баланс думок, але й сприяє тому, що міжнародна аудиторія отримує можливість безпосередньо почути голос України [1].

Вплив BBC World News на громадську думку є особливо помітним у країнах Західної Європи та Північної Америки. Аналітичні матеріали, репортажі про руйнування у Бучі, Маріуполі, Харкові та інших містах, показані на каналі, сприяли формуванню емоційного виміру війни, який вплинув на політичні рішення урядів. Саме через створення морального та гуманітарного тиску з боку суспільства зросла підтримка санкцій проти Росії, фінансова допомога Україні та військове постачання.

Діяльність BBC World News демонструє прямий зв'язок між інтенсивністю та тональністю висвітлення новин і урядовою політикою країн Заходу. Дослідження підкреслює, що створення каналом морального та гуманітарного тиску на аудиторію через репортажі про військові злочини та руйнування сприяло зміцненню громадської підтримки жорстких економічних санкцій проти Росії. Цей механізм ілюструє, як медіа-вплив трансформується у вплив на ухвалення політичних рішень, забезпечуючи безперервну фінансову та військову допомогу Україні [5].

У той же час доступ до BBC у Росії є суттєво обмеженим. Трансляції каналу заблоковані, вебсайт без VPN недоступний, а журналісти оголошуються «іноземними агентами». Через це російська аудиторія має дуже незначний доступ до контенту каналу, але попри це навіть у таких умовах BBC намагається підтримувати присутність у російському інформаційному просторі через Telegram-канали, соціальні мережі та короткі відео, спрямовані на молодшу аудиторію [2].

Ефективність впливу BBC World News значною мірою залежить від його диференційованої комунікаційної тактики, що адаптується до цільових аудиторій. Хоча основна стратегія для Заходу полягає у створенні емоційної рамки та підтримці солідарності, для російськомовного простору канал застосовує тактику проникнення та підризу довіри до

внутрішньої пропаганди [2]. Використання Telegram-каналів, соціальних мереж та коротких відео, спрямованих на молодшу аудиторію, є спробою обійти блокування та цензуру. Ця подвійна стратегія дозволяє BBC не лише формувати зовнішню громадську думку, але й підтримувати альтернативний інформаційний простір для тих, хто має обмежений доступ до незалежних джерел, використовуючи, зокрема, емпіричні переваги українського наративу у контенті [3].

Проведені дослідження контенту BBC підтверджують наявність переваги українського наративу у висвітленні війни. Наприклад, у звіті Університету Тампере зазначено, що понад 20% матеріалів BBC про війну подаються з української перспективи, тоді як лише близько 7% – з російської [3].

Роль BBC World News значно виходить за межі класичної журналістики, набуваючи статусу інструмента «м'якої сили» (Soft Power) Великої Британії. Аналіз, проведений Палатою лордів, підтверджує, що британський уряд розглядає фінансування та діяльність BBC WS як стратегічний інструмент зовнішньої політики, спрямований на просування демократичних цінностей і протидію авторитарній дезінформації. Це безпосередньо пояснює, чому висвітлення каналом російсько-української війни є настільки послідовним і проукраїнським, оскільки воно слугує меті мобілізації міжнародної солідарності на підтримку України [4].

Отже, BBC World News у війні між Росією та Україною виконує одночасно інформативну, аналітичну, гуманітарну та політичну функції. Канал допомагає протидіяти дезінформації, підтримує демократичні цінності та сприяє глобальній мобілізації на користь України. Його вплив не обмежується сферою журналістики, адже інформаційна політика BBC стала складовою ширшої стратегії міжнародного спротиву російській агресії. Тому BBC World News можна розглядати як інструмент «м'якої сили», що діє через правду, емпатію та аналітичну достовірність.

Список використаних джерел:

1. *Media narratives of war in international broadcasting: The case of BBC World Service. Science and Education of the Lviv*

Polytechnic National University. 2024. URL: <https://science.lpnu.ua/sjs/all-volumes-and-issues/number-1-7-2024/ukraine-mirror-foreign-online-media-after-beginning-war>.

2. *Moscow declares BBC Russian correspondent 'foreign agent'.* *The Guardian*. (2024). URL: <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/13/ukraine-war-briefing-moscow-declares-bbc-russian-correspondent-foreign-agent>.

3. Trepo Repository. *Coverage of the Ukraine conflict on the BBC*. *University of Tampere*. 2024. URL: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/10024/146858/5/978-952-03-2852-8.pdf>.

4. House of Lords Library. BBC World Service: Soft power and funding challenges. (2022). URL: <https://lordslibrary.parliament.uk/bbc-world-service-soft-power-and-funding-challenges/>.

5. Vihrova, M., & Vydra, Y. Western Media and the Ukrainian War. ResearchGate. (2022). URL: https://www.researchgate.net/publication/365368232_Western_Media_and_the_Ukrainian_War.

Summary

BBC World News has played a strategic and pivotal role in shaping global public opinion regarding the Russian-Ukrainian War by effectively countering Russian disinformation and establishing a clear, verified narrative of Ukraine as the victim of unprovoked aggression. The channel's rigorous fact-checking and emotional reporting of war crimes generated moral and humanitarian pressure that directly influenced Western governments to increase sanctions against Russia and military aid to Kyiv. Ultimately, the BBC's consistent, pro-Ukrainian coverage is leveraged as a strategic "Soft Power" tool by the UK government, aiming to mobilize international solidarity and promote democratic values against authoritarian narratives.

Олександр Короп

Науковий керівник – д. політ. н., професор Анатолій Круглашов
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
korop.oleksandr@chnu.edu.

Популізм і радикалізація онлайн-дискурсу в Україні під час повномасштабної війни: можливості кількісного аналізу

Зростання популізму та радикалізації в онлайн-дискурсі під час повномасштабної війни водночас посилює академічний інтерес і створює безпекові ризики для України.

Платформи на кшталт Telegram стали ключовими каналами кризової комунікації, де великі охоплення й анонімізовані мережі знижують бар'єри для поширення емоційно насичених, поляризованих і «антиелітних» наративів. Українські дані це підтверджують: у вибірці найпопулярніших каналів Telegram на початку вторгнення із застосуванням автоматизованого збирання постів і фіксації реакцій (емодзі) виявлено домінування позитивних відгуків (гордість, захват, вдячність) та їхню виразну фазову динаміку [1]. Водночас дослідження поширення проросійських повідомлень у соціальних мережах демонструє непропорційну роль мереж ботів на ранніх етапах циркуляції контенту, що має наслідки для громадської думки та інформаційної безпеки [5]. У ширшому контексті триває «третя хвиля автократизації», тож регулярний моніторинг свободи вираження та суміжних демократичних індикаторів є необхідним для коректного тлумачення змін в онлайн-дискурсі [2]. Станом на зараз можна констатувати, що конфігурація дискурсу змінюється: на тлі затяжних бойових дій і напередодні складної зими зростає частка тривожних, агресивно-деструктивних повідомлень, які пришвидшують і масштабують мережі ботів; додаткову загрозу становить використання генеративного штучного інтелекту для масового продукування текстових і відеоматеріалів (зокрема дипфейків), що ускладнює верифікацію та підсилює маніпулятивні ефекти.

Операціоналізація популізму ґрунтується на кодифікації його ключових дискурсивних маркерів: апеляції до «народу» як єдиного носія легітимної волі, антиелітності та етично поляризованого уявлення про політику. На рівні елітного дискурсу це реалізують через кодекси кодування публічних виступів і офіційних текстів представників політичної еліти; у межах Global Populism Database застосовують цілісне (інтегральне) оцінювання, що забезпечує зіставні бали для міжчасових і міжкраїнових порівнянь [3]. На рівні масових орієнтацій використовують валідовані шкали популістських установок виборців, з яких конструюють індекси антиелітності, народоцентризму та етично поляризованого уявлення про політику з належною адаптацією до національних опитувань [4]. Для динаміки на платформах

соціальних мереж доцільні методи «текст як дані»: лексикон-орієнтовані індикатори, моделі керованого навчання (supervised), тематичне моделювання, аналіз тональності та емоційного забарвлення – у поєднанні з мережевими й поведінковими показниками (каскади поширення, координація, виявлення мереж ботів). На основі вибірок із Telegram, зібраних для українського сегмента, це дає змогу кількісно відстежувати інтенсивність і поширення популістських та радикальних наративів і пов'язувати їх із конкретними політичними подіями [1; 5]. Підсумовуючи, три взаємопов'язані виміри – елітні тексти [3], масові установки [4] і платформне поширення [1; 5], інтерпретовані в контексті якості демократії [2], формують узгоджену рамку для надійного кількісного вимірювання та моніторингу відповідних тенденцій в українському онлайн-просторі.

Список використаних джерел:

1. Стебліна Н. О. Аналіз емоційності українського цифрового політичного дискурсу під час повномасштабного вторгнення РФ (за матеріалами найбільш популярних телеграм-каналів). Політичне життя. 2022. № 2. С. 43–47. DOI: 10.31558/2519-2949.2022.2.7. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/12182> (дата звернення: 2.11.2025).
2. V-Dem Institute. Democracy Report 2025: 25 Years of Autocratization – Democracy Trumped? – Gothenburg : University of Gothenburg, 2025. URL: https://www.v-dem.net/documents/60/V-dem-dr_2025_lowres.pdf (дата звернення: 8.11.2025).
3. Hawkins K. A., Aguilar R., Castanho Silva B., Jenne E. K., Kocijan B., Rovira Kaltwasser C. Measuring Populist Discourse: The Global Populism Database. Provo, UT : Brigham Young University, Team Populism, 2019. URL: <https://populism.byu.edu/0000017d-bf5d-d270-a1fd-ff5fcf750001/global-populism-database-paper-pdf> (дата звернення: 15.10.2025).
4. Akkerman A., Mudde C., Zaslove A. How Populist Are the People? Measuring Populist Attitudes in Voters. Comparative Political Studies. 2014. Vol. 47, No. 9. P. 1324–1353. DOI: 10.1177/0010414013512600.
5. Geissler D., Bär D., Pröllochs N., Feuerriegel S. Russian propaganda on social media during the 2022 invasion of Ukraine. EPJ Data Science. 2023. Vol. 12. Art. 35. DOI: 10.1140/epjds/s13688-023-00414-5. URL: <https://epjdatascience.springeropen.com/articles/10.1140/epjds/s13688-023-00414-5> (дата звернення: 8.11.2025).

Summary

Rising populism and radicalization in Ukraine's online discourse during the full-scale war raise urgent scholarly and security concerns. Quantitative inquiry can proceed along three complementary tracks: coding of elite discourse (Global Populism Database); validated voter-attitude scales of populism; and text-as-data methods paired with network and behavioral metrics for social platforms. Evidence from leading Ukrainian Telegram channels and diffusion research documents strong emotional engagement and bot-amplified hostile messaging; at present, the configuration of discourse increasingly features anxious, aggressively destructive content, further scaled by bots using generative AI (including deepfakes). Anchoring these measures in V-Dem democracy indicators enables coherent cross-time comparison and sustained longitudinal monitoring.

Анастасія Кравець

Науковий керівник – д. соціол. н. професор, Юрій Романенко
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
kravets.anastasiia@gmail.com

Внесок української діаспори у США щодо здобуття незалежності України

Проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року стало ключовою подією в утвердженні української державності та національної ідентичності. Водночас цей процес не можна розглядати виключно як результат внутрішніх політичних змін. Значний внесок у формуванні сприятливого міжнародного середовища та підтримку національно-демократичних сил відіграла українська діаспора, особливо у США та Канаді, яка активно сприяла донесенню інформації до урядів і суспільств західних країн, підтримуючи боротьбу за незалежність на інформаційному, дипломатичному та організаційному рівнях.

Варто зазначити, що українська діаспора у США до кінця 1980-х років сформувала інституційно розвинуте середовище, здатне здійснювати політичний вплив через громадські організації, культурні центри, пресу та лобістські структури. У цей період важливе значення набули Конгрес Українців Америки, Світовий Конгрес Вільних Українців, Український

конгресовий комітет Америки та численні студентські та молодіжні організації [1]. Головними завданнями цих структур було надання допомоги українським дисидентам, координація їхніх ініціатив та створення платформ для поширення інформації про події в УРСР. Значною мірою вони сприяли висвітленню політичних репресій, ув'язнень і переслідувань, що відбувалися в радянській Україні, а також формували у західному світі позитивне уявлення про Україну як націю, яка прагне самовизначення, демократичних свобод і державної незалежності. Саме діяльність українських інституцій у США істотно вплинула на те, що українське питання було визнане на міжнародному рівні та здобуло політичну підтримку в період становлення незалежності.

Саме завдяки злагодженій лобістській діяльності у Конгресі США, українські організації домоглися ухвалення резолюцій щодо порушень прав людини в СРСР та вшанування пам'яті жертв Голодомору, що сприяло більш чіткому висвітленню теми у західному політичному дискурсі. Поширення українською діаспорою правдивої інформації про Голодомор 1932–1933 років дозволило привернути увагу світової громадськості до масштабів цієї трагедії. Унаслідок цього радянська влада була публічно названа відповідальною за цілеспрямоване винищення українського населення, що міжнародні інституції розцінили як акт геноциду. Кампанія сприяла офіційному визнанню самого факту голоду та започаткуванню його системного вивчення в Україні. Виявлені та поширені факти значно послабили ідеологічні позиції КПРС і місцевої партійної еліти [2].

Діаспора надавала також і пряму політичну підтримку рухам у самій Україні. Представники еміграції встановлювали контакти з діячами Української Гельсінської групи, згодом – Народного Руху України, сприяли публікації заборонених матеріалів, передачі технічних засобів, зокрема друкарської апаратури, а також фінансової допомоги для розвитку опозиційної преси наприкінці 1980-х [3]. Важливим було і формування мереж комунікації та обміну інформацією між інтелектуалами в УРСР та українськими академічними центрами за кордоном.

Після прийняття Декларації про державний суверенітет України у 1990 році, а особливо після ухвалення Акту проголошення незалежності 24 серпня 1991 року, українська діаспора виступила одним із ключових міжнародних суб'єктів, які першими визнали новостворену державу та активно впливали на формування її дипломатичного статусу на світовій арені. Представники українських організацій у США не лише брали участь у лобіюванні офіційного визнання України урядом США в грудні 1991 року, а й сприяли поширенню достовірної інформації про політичну і економічну ситуацію в Україні, підкреслюючи її право на незалежність та державне самовизначення [1].

Окрім зовнішньополітичної діяльності, українська діаспора активно підтримувала внутрішньополітичну активність в Україні. Фінансування національно-демократичних газет, організація навчальних програм для активістів та передача досвіду демократичних країн створювали сприятливі умови для консолідації громадянського суспільства та формування еліти майбутньої незалежної держави [4]. Така комплексна підтримка посилювала потенціал національно-демократичних сил, роблячи їх здатними активно включатися у політичні процеси наприкінці 1980-х років.

Українська діаспора відіграла ключову роль у здобутті незалежності України наприкінці XX століття, виступаючи одночасно зовнішнім політичним лобістом, інформаційним посередником і носієм української культурної та національної ідентичності. Підтримка національно-демократичних сил УРСР реалізовувалася через дипломатичний вплив, надання матеріальної та інформаційної допомоги, а також через відновлення історичної пам'яті та популяризацію правдивих відомостей про радянську політику. Саме взаємодія внутрішніх демократичних процесів у пізньорадянській Україні з активною діяльністю діаспори створила сприятливі умови для міжнародного визнання незалежної української держави у 1991 році.

Список використаних джерел:

1. Гомотюк О., Недошитко І. Українська діаспора США у процесах українського державотворення: перспективи дослідження. 2014. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAG E_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Mandriv_2014_5_10.pdf.
2. Малько О. До питання про взаємодію української діаспори з країною. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/malko_do.pdf.
3. Недужко Ю. Боротьба української діаспори за демократію та державну незалежність України (кінець 70-х – початок 90-х років XX століття). URL: https://idud.oa.edu.ua/wp-content/uploads/2008/06/nz_vyr_11_090.pdf.
4. Романько І. Історія та культура української діаспори. Кропивницький, 2020. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Romanko_Iryna/Istoriia_ta_kultura_ukrainskoi_diaspory_Chastyna_2.pdf?PHPSES SID=2utdbottj9lc727uhej1jcf47.

Summary

This paper examines the contribution of the Ukrainian diaspora, particularly in the United States, to Ukraine's independence movement in the late 20th century. Diaspora organizations supported national-democratic forces in Soviet Ukraine through political lobbying, information campaigns, and cultural preservation. They played a key role in raising international awareness about human rights violations and the legitimacy of Ukraine's right to self-determination. Their efforts strengthened internal opposition movements and facilitated international recognition of Ukraine's independence in 1991.

Анастасія Криніцька

Науковий керівник – д. і. н., доцент Андрій Шевчук
Державний університет «Житомирська політехніка»
mv3_kav@student.ztu.edu.ua

Дипломатичні успіхи України в умовах повномасштабного вторгнення

З початку відновлення незалежності у 1991 р. українська дипломатія завжди переживала складні часи. Вона пройшла шлях від формування власної зовнішньополітичної стратегії до здобуття авторитету на міжнародній арені, неодноразово

доводячи свою здатність гідно відстоювати національні інтереси. Проте основним викликом сьогодення, з яким наразі, поряд зі ЗСУ та громадянами країни, борються українські дипломати, є повномасштабне вторгнення Російської Федерації. Російсько-українська війна має глобальний вимір вимірювання, вона ведеться не лише на політичному чи військовому рівні – особливе місце також займає дипломатичний фронт. Сьогодні дипломатична діяльність відіграє ключову роль у захисті суверенітету та територіальної цілісності України в міжнародному просторі. Вона є голосом нашої держави у світі, який невпинно доносить правду про криваву війну, розв'язану проти нас, та активно працює над залученням міжнародної спільноти до підтримки України. Вітчизняна дипломатія діє у глобальному та регіональному вимірах, сповнених як можливостями, так і загрозами для держави.

Незважаючи на всі виклики під час повномасштабної війни, наша дипломатія досягла значних результатів, якими можна по праву пишатися. Важливим кроком у українській дипломатичній діяльності стало рішення Європейської ради від 14 грудня 2023 р. про початок переговорів щодо вступу України до ЄС. Воно ознаменувало початок фінального етапу євроінтеграції – відносини між Києвом та Брюсселем вийшли на новий рівень [1]. Цей вагомий крок говорить про незламність та стійкість українського народу, який прагне бути частиною цивілізованого світу. Це рішення посилило довіру до нашої держави й відкрило нові можливості для співпраці з ЄС в економічному та безпековому секторах. У сфері зовнішньої політики Україна сформувала потужну міжнародну коаліцію підтримки – «дипломатичний Рамштайн», що об'єднав понад 140 держав. У березні та жовтні 2022 р. вони проголосували в Генеральній Асамблеї ООН за осуд російських анексій і підтримали відновлення територіальної цілісності України. Однак російське право вето в Раді Безпеки залишається інструментом уникнення відповідальності за військові злочини [2]. Для українців ця міжнародна підтримка – це не просто успіх на дипломатичному фронті, це порятунок людських життів.

Разом з тим слід виділити не менш дієвий інструмент у дипломатичному полі бою – санкційну політику, яка впливає на спроможність Росії вести війну. За даними МЗС України (станом на 1 вересня 2025 р.), важливим напрямом дипломатичної діяльності залишається реалізація санкційних механізмів та взаємодія з ключовими партнерами – державами ЄС, США, Великою Британією, Канадою, Швейцарією, Австралією, Японією, Новою Зеландією та іншими. Європейський Союз запровадив три санкційні режими у відповідь на агресію РФ, порушення прав людини та гібридні загрози. США залишаються лідерами у санкційній підтримці України, наклавши блокуючі санкції на понад 6100 суб'єктів, візові обмеження – на 7200 осіб і включивши до торговельного списку Entity List понад 1100 компаній із РФ, Білорусі та третіх країн [3]. Наші дипломати й надалі працюють задля посилення санкційного тиску для якомога більшої ізоляції держави-терориста. До результативних успіхів української дипломатії належать виключення РФ з 29 міжнародних організацій. Крім того, вдалося уникнути обрання Російської Федерації до 60 керівних органів міжнародних організацій та не допустити її представників до зайняття керівних посад у цих структурах. Це має суттєві наслідки, оскільки втрата таких повноважень для країни-агресора означає, що вона позбавлена можливості впливати на формування політики та прийняття рішень в рамках цих міжнародних об'єднань [4].

Наступним важливим напрямом діяльності є культурна дипломатія, яка від початку повномасштабного вторгнення набула нового змісту та є потужним інструментом м'якої сили на міжнародній арені. Її основним завданням є формування позитивного іміджу України та активна протидія російській пропаганді в медіа-просторі та серед іноземних громад. Сприйняття України за кордоном безпосередньо впливає на обсяг підтримки та солідарності з нею. До ефективних ініціатив належить запуск цифрових платформ, спрямованих на популяризацію української культури, зокрема: онлайн-простір на *Google Arts & Culture*, сайт *ukrainefilms.com* та діджитал-проект *«Листівки з України»*. Не можна не

відзначити кінематограф, який слугує цінним напрямом іміджевої промоції України. Яскравим прикладом стало здобуття фільмом «20 днів у Маріуполі» режисера Мстислава Чернова премії «Оскар» 2024 р. – першої такої нагороди для України. Значна частина культурних ініціатив реалізується також громадськими організаціями, мистецькими об'єднаннями, окремими діячами культури та органами місцевої влади у тісній співпраці з іноземними партнерами. Ключовим механізмом протидії зовнішнім інформаційним загрозам стала створена МЗС, платформа «*War.Ukraine*», яка з 2 березня 2022 р. публікує актуальні новини, перевірені дані та інтерв'ю зі свідками війни дев'ятьма іноземними мовами. Таким чином, українська культурна дипломатія в період повномасштабної війни набула потужного поштовху, ставши виразним інструментом, який презентує українську культуру, формуючи об'єктивне уявлення про країну та зміцнюючи міжнародну солідарність [5, с. 135-136].

Узагальнюючи сказане, сучасна українська дипломатія адаптувалася під реалії нашого часу. Вона є справжнім полем битви боротьби словом за захист суверенітету нашої держави. Вітчизняна дипломатія ефективно поєднує традиційні інструменти зовнішньої політики з сучасними засобами публічної, цифрової та культурної дипломатії. Завдяки цьому Україні вдалося сформувати широку коаліцію міжнародної підтримки, зміцнити економічні зв'язки, посилити оборонну співпрацю та досягти історичних рішень, зокрема щодо європейської інтеграції. Крім того, дипломатія стала важливим чинником інформаційної стійкості, адже саме через дипломатичні канали світ дізнається про актуальний та реальний стан подій. Вона не лише доносить правду, а й змінює цілісне сприйняття України. Українська дипломатія перетворилася на символ стійкості й національної єдності, яка демонструє світові, що навіть у найскладніші часи Українська держава здатна не лише вистояти, але й зміцнити свої позиції.

Список використаних джерел:

1. Євроінтеграція децентралізації: що Україна має виконати для вступу до ЄС. 21 грудня 2023 р. *Прямуємо разом*. URL: <https://surl.li/cdjyij> (дата звернення: 05.11.2025).

2. Генасамблея ООН офіційно засудила спробу Росії анексувати території України. 12 жовтня 2022 р. *Суспільне. Новини*. URL: <https://surl.li/mfteay> (дата звернення 06.11.2025).

3. Міністерство закордонних справ України. Санкції проти Російської Федерації. *Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України*. URL: <https://surl.li/oronik> (дата звернення 06.11.2025).

4. Литвинчук О., Шевчук А., Юрківський О., Дика О. Дипломатична Україна на міжнародній арені: прорахунки та здобутки в умовах воєнного часу (початок). *Society and Security*. 2024. № 2-3 (3). С. 36-43. [https://doi.org/10.26642/sas-2024-2-3\(3\)-36-43](https://doi.org/10.26642/sas-2024-2-3(3)-36-43) (дата звернення 06.11.2025).

5. Меженська О. В. Російсько-українська війна – війна дипломатії. *Актуальні проблеми політики*. 2024. Вип. 73. С. 134-141.

Summary

The article explores Ukraine's diplomacy amid the full-scale invasion, highlighting international cooperation with the EU, the US, the UK, and others. It underscores efforts to strengthen Russia's international isolation and the role of cultural diplomacy in shaping Ukraine's positive image and countering disinformation. Ukrainian diplomacy stands as a symbol of resilience, unity, and the defense of sovereignty. It also shows how Ukraine's diplomacy has garnered global support for its democracy and resistance to aggression.

Дарина Крупієвська

Науковий керівник – д. політ. н., доцент Сергій Даниленко

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
d.krupiievska@gmail.com

Вплив соціальних медіа на формування громадської думки в Україні у контексті війни Росії проти України (2014-2025 рр.)

У сучасному світі соціальні медіа відіграють вирішальну роль у формуванні громадської думки, політичних наративів та суспільної поведінки. В умовах гібридних конфліктів вони перетворилися на один із головних інструментів маніпуляції, дезінформації та психологічного впливу. Для України, яка

вже понад десять років перебуває в епіцентрі інформаційної війни з боку Російської Федерації, питання захисту інформаційного суверенітету набуло екзистенційного значення.

Метою дослідження є аналіз механізмів впливу соціальних медіа на формування громадської думки в Україні в умовах гібридної війни та вироблення рекомендацій щодо посилення інформаційної безпеки держави. Гіпотеза полягає в тому, що соціальні мережі, завдяки своїй інтерактивності та швидкості поширення контенту, є потужним інструментом як демократизації комунікації, так і маніпулятивного впливу.

Гібридна війна – це комплекс політичних, економічних та інформаційних заходів, спрямованих на нав'язування політичної волі однієї держави іншій без формального оголошення війни [1]. Інформаційний фронт у цьому типі конфлікту має особливе значення, адже спрямований не на фізичне знищення, а на деморалізацію та дестабілізацію суспільства. Сучасні війни ведуться у когнітивному просторі, де основною зброєю стають наративи, здатні формувати сприйняття реальності [2]. Саме соціальні медіа стали головним каналом поширення цих наративів, забезпечуючи прямий контакт із масовою аудиторією та можливість оперативного впливу на її емоції й оцінки подій.

Використання Росією соціальних мереж як засобу антиукраїнського інформаційного впливу виявилось системним та багаторівневим. Кремлівська пропаганда активно використовує Telegram, TikTok, YouTube для просування дезінформаційних кампаній, що апелюють до емоційної сфери користувачів. За даними дослідження VoxCheck, у 2023 році зафіксовано понад 300 проросійських Telegram-каналів, через які поширювалися наративи про «втому Європи від України», «корупцію у владі» та «неминучу поразку Збройних сил України» [3]. Ці повідомлення спрямовані на підрив довіри до українських інституцій, посилення поляризації в суспільстві та деморалізацію населення.

Водночас український інформаційний простір демонструє високу адаптивність. Понад 80 % громадян щоденно

користуються інтернетом, а рівень медіаграмотності зріс із 55 % у 2020 р. до 81 % у 2022 р. [3]. Прийняття Закону України «Про медіа» (2023 р.) започаткувало створення єдиного регуляторного поля, що охоплює онлайн-платформи, сприяє прозорості власності та підвищенню відповідальності медіа за контент.

Попри це, вразливими залишаються кілька сфер. Telegram є найменш прозорим каналом комунікації; TikTok залишається платформою, через яку російська пропаганда безперешкодно поширює контент. Значна частина інфлюенсерів і далі веде блоги російською мовою, що ускладнює процеси культурної та інформаційної деколонізації.

Дослідження дозволяє зробити висновок, що ефективна протидія гібридним загрозам можлива лише за умови поєднання державної політики, громадянської активності та міжнародного партнерства. Україна має орієнтуватися на європейський досвід, де основними пріоритетами є розвиток медіаосвіти, посилення кібербезпеки, підзвітність онлайн-платформ і сприяння міжсекторальній співпраці між державою, бізнесом і громадянським суспільством.

В умовах цифрової епохи саме критичне мислення, прозорість інформаційних потоків та колективна відповідальність за інформаційну безпеку стають запорукою стійкості демократії та збереження державного суверенітету.

Список використаних джерел:

1. Магда Є. В. Гібридна війна: вижити і перемогти. Харків : Vivat, 2015. 304 с.

2. Почепцов Г. Когнітивний простір та інформаційні війни. *ms.detector.media*.

URL: <https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/19507/2017-08-20-kognityvnoe-prostranstvo-y-unformatsyonnye-voyny/>. (дата звернення: 1.11.2025).

3. Propaganda Diary 2022-2023: VoxCheck презентує базу російської пропаганди в європейських ЗМІ. *VoxUkraine* | «Вокс Україна» – більше ніж найкраща аналітика про Україну. URL: <https://voxukraine.org/propaganda-diary-2022-2023-voxcheck-prezentuye-bazu-rosijskoyi-propagandy-v-yevropejskyh-zmi> (дата звернення: 1.11.2025).

Summary

The article explores the role of social media in shaping public opinion in Ukraine amid hybrid warfare. It reveals how Russia systematically uses platforms such as Telegram and TikTok for disinformation and psychological manipulation. The study emphasizes Ukraine's progress in media literacy and digital resilience but notes remaining vulnerabilities in anonymous online spaces. Drawing on European practices, it proposes strengthening media regulation, cybersecurity, and critical thinking education. The findings underline that collective information resilience is key to Ukraine's democratic and national security.

Марина Савіна

Науковий керівник – к. і. н., доцент Андрій Панібудьласка
Київський національний університет будівництва та архітектури
savina_ma-2022@knuba.edu.ua

Внутрішні та зовнішні виміри російської агресії проти України

Сучасна російська воєнна агресія проти України є найбільшим військово-політичним викликом для Європи після завершення Другої світової війни. Повномасштабне вторгнення, розпочате 24 лютого 2022 року, суттєво змінило політичну, безпекову та соціально-економічну ситуацію як у державі, так і в міжнародній системі [1; 5].

Політичний вимір агресії характеризується спробами Російської Федерації зруйнувати українську державність, змінити політичний курс України та відновити контроль над її суверенними територіями. Україна, зі свого боку, продовжує курс на зміцнення демократії, розширення міжнародного партнерства та інтеграцію до ЄС і НАТО [2].

Міжнародно-правовий аспект російського вторгнення розглядається світовою спільнотою як грубе порушення Статуту ООН, принципу невтручання та територіальної цілісності держав. Значна кількість міжнародних організацій офіційно визнали дії РФ актом агресії та засудили масові порушення прав людини, зокрема воєнні злочини, геноцид населення та депортації громадян України [1; 5].

Безпековий вимір полягає у формуванні нової системи національної оборони України. Стратегічним пріоритетом

стало створення модернізованих збройних сил, розвиток оборонно-промислового комплексу, розширення співпраці з міжнародними партнерами, отримання військової допомоги та впровадження стандартів НАТО [3].

Соціальний вимір агресії включає масштабні гуманітарні виклики: внутрішнє переміщення мільйонів людей, руйнування житлових і соціальних об'єктів, зростання психологічного навантаження на населення та потребу розвитку системи кризової підтримки. Україна активно впроваджує програми для ветеранів, переселенців і постраждалих від бойових дій [2].

Економічні наслідки війни проявилися у падінні ВВП, руйнуванні інфраструктури, зменшенні промислового виробництва та посиленні інфляційних процесів. Одночасно держава вживає реформ для стабілізації фінансової системи, залучення міжнародної допомоги та відновлення критичної інфраструктури [2; 5].

Інформаційний фронт став одним із ключових компонентів війни. Росія активно використовує пропаганду, дезінформацію та кібератаки з метою підриву державних інституцій України й міжнародної підтримки. Україна відповідає посиленням кіберзахисту, стратегічних комунікацій та активною співпрацею із західними партнерами.

Громадянське суспільство України демонструє високий рівень мобілізації та самоорганізації. Волонтерський рух, благодійні ініціативи, допомога армії та постраждалим стали потужним ресурсом національної стійкості. Активна участь громадян у процесі ухвалення рішень укріплює демократичні цінності та консолідує суспільство [4].

Правові та судові реформи спрямовані на адаптацію українського законодавства до європейських стандартів, підвищення прозорості, боротьбу з корупцією та захист прав людини. Попри війну, Україна продовжує рух у напрямі європейської інтеграції, що підтверджують рішення Європейської Комісії [2].

Міжнародна підтримка України включає військову, фінансову, гуманітарну та дипломатичну допомогу. НАТО, ЄС, США та інші партнери сприяють зміцненню

обороздатності, економічного розвитку й відновлення зруйнованих територій. Міжнародні коаліції відіграють ключову роль у забезпеченні довгострокової безпеки України [5].

Перспективи завершення війни залежать від здатності України утримувати оборону, нарощувати військовий потенціал, а також від рішучості міжнародної спільноти продовжувати тиск на РФ. Важливими умовами є збереження санкційного режиму, притягнення воєнних злочинців до відповідальності та створення механізмів післявоєнної безпеки [1; 5].

Післявоєнне відновлення України передбачає масштабну відбудову інфраструктури, модернізацію економіки, оновлення системи освіти, медицини та цифрових сервісів. Україна прагне реалізувати модель сталого розвитку, яка враховує потреби громад, екологічні стандарти та інновації [2].

Таким чином, Україна в умовах російської воєнної агресії виступає прикладом держави, яка, попри надзвичайні виклики, зберігає демократичний лад, модернізує сектор безпеки, консолідує суспільство та поглиблює інтеграцію в європейський політичний простір].

Список використаних джерел:

1. Організація Об'єднаних Націй. Статут ООН. Нью-Йорк: ООН, 1945.
2. Європейська Комісія. Звіт щодо розширення ЄС та прогресу України у 2023 році. Брюссель: ЄК, 2023.
3. Міністерство оборони України. Стратегія воєнної безпеки України. Київ: МОУ, 2021.
4. Гуменюк О. Гібридні війни та інформаційна безпека: український контекст. Київ: НаУКМА, 2020.
5. Centre for Strategic and International Studies. Russian War Against Ukraine: Strategic Overview. Washington, CSIS, 2023.

Summary

This paper analyzes Ukraine's political, social, economic and security conditions during the ongoing Russian military aggression. It highlights the transformation of national defense, the resilience of civil society, and the challenges caused by large-scale humanitarian and economic losses.

The study outlines the international community's response, including military, financial, and diplomatic support for Ukraine. It also examines the country's progress toward European integration despite wartime pressures. Overall, the paper emphasizes Ukraine's ability to maintain state stability and pursue long-term development under extreme external threats.

Норберт Фрейск

Центр «Простір Надії» – Чернівці
Науковий керівник – професор Мацей Маніковський
Вроцлавський Університет (Польща)
norbert.frejek@gmail.com

Україна на межі третього і четвертого року війни

Варто звернути увагу на кілька важливих елементів, які займають високе місце в ієрархії важливості в контексті поточної війни, оскільки вони стосуються реальності на різних рівнях – безпосередньо питань бойових дій на фронті, а також зовнішніх відносин і внутрішніх питань: економічних та політичних.

Якщо на рубежі 2021/22 років українські лідери створювали враження, що не вірять у вторгнення російських військ і війну, і що концентрація військ Російської Федерації на кордонах України може бути лише тактичним ходом, який є формою тиску, то перші місяці повномасштабного конфлікту показали – з одного боку, призвели до масової міграції за кордон України, але з іншого боку – до мобілізації уряду з метою захисту країни. У цьому контексті символічними стали різні висловлювання: від емоційних і навіть вульгарних, як та, що стосується російського корабля біля берегів острова Зміїний, до змістовних слів президента Зеленського «Мені потрібна амуніція, а не підвезення».

Ця війна триває вже достатньо довго, щоб побачити, як вона вплинула на публічну дискусію в Європейському Союзі та НАТО, а також в самій Україні, і як, незважаючи на все, країна намагається перебудувати різні сектори економіки. На третьому році війни відбулася зміна на посаді президента США. Політика Джо Байдена щодо російсько-українського

конфлікту була передбачуваною (хоча й суперечливою) і полягала, з одного боку, у стримуванні Росії – цьому служили різні політичні ініціативи, як відкриті, так і конфіденційні, з іншого боку, на наданні українській армії «крапельниці» з метою тривалої оборони, але водночас без перспектив перехоплення ініціативи на фронті, то повернення Дональда Трампа до Білого дому було сприйняте обома країнами, що воюють між собою, як шанс [3].

Як Кремль, так і Київ дивилися на Трампа з надією перетягнути його на свою сторону. Його політика щодо цього конфлікту, навіть якщо її представляють як частину більшого цілого (ідея «зворотного Кіссінджера» – тобто перетягнення Росії на бік США у протистоянні з Китаєм), була і залишається настільки непослідовною і позначеною емоційним станом господаря Білого дому, що викликала як надію, так і побоювання у лідерів обох країн, що воюють. Однак, безсумнівно, Трамп є тим політиком, який змінив ставлення членів НАТО до конфлікту в Східній Європі, а також показав відносну важливість цього конфлікту в ієрархії питань, важливих для американського уряду.

З внутрішньої точки зору слід згадати гучну справу про українське зерно, що лежить на складах, зокрема в Польщі, але якщо це, як здається, насамперед політична проблема, то її вирішення залежить від доброї волі обох сторін, то набагато більшої уваги – бо мають набагато довші наслідки – заслуговують плани українського уряду щодо перебудови залізничної мережі на заході країни, щоб шляхом будівництва прикордонних хабів та зміни ширини колій створити структуру, що підтримуватиме економічний обмін України з Європою [1]. Це новина, оскільки після розпаду СРСР українська економіка базувала свою торгівлю зі світом головним чином на портах, розташованих на Чорному морі. Нинішня війна та масові авіаудари по приморській інфраструктурі змушують шукати нові рішення.

Що стосується торгівлі між ЄС і Україною, то варто зазначити, що в 2023 році торгівля між Україною та ЄС характеризувалася значним зростанням експорту ЄС і

зниженням імпорту. Продажі з країн-членів до України зросли тоді як імпорт зменшився.

Що стосується політики ЄС, то слід відзначити реакцію французького президента Макрона в березні 2024 року. Французький лідер підтвердив свою позицію, що не можна виключати відправку військ західних країн до України, і натякнув, що російсько-українська війна є «нашою війною». Цей голос був певною новиною в трансатлантичному дискурсі. Противагою стала дискусія, що точилася в той же час у Німеччині щодо необхідності відправки українській армії ракет Taugus. Під час дискусії про військову допомогу стала зрозумілою позиція частини німецької еліти: під час обговорення цього питання голова парламентської фракції СДПН Рольф Мютценіх розкритикував ініціативу опозиції та висунув пропозицію про дебати щодо «замороження та закінчення» війни в Україні. Ця заява була негативно оцінена як християнськими демократами, так і партіями коаліції, представники яких звинуватили СПД у підриві авторитету Німеччини як ключового союзника Києва [1].

Нинішня конфронтація, яка триває вже четвертий рік відкритої війни, є продовженням боротьби за суб'єктність як внутрішню, так і стосовно сусідів і, ширше, на міжнародній арені. Нинішня війна є продовженням конфлікту, що триває з 1991 року, з спробами підірвати політику України та територіальними претензіями [2]. Всередині України знову точиться дискусія про необхідність проведення президентських виборів, які через триваючий конфлікт не можуть відбутися. Час від часу в ЗМІ згадують про можливих кандидатів. У цьому контексті суперечка про антикорупційні інституції вписується в виборчий календар. З одного боку, ми маємо затяжну війну без видимої перспективи перемоги однієї зі сторін, з іншого – більш свідому, хоча й обережну політику Західної Європи, яка зберігає амбівалентну позицію щодо українсько-російської війни. До цього слід додати внутрішню перспективу, позначену дискусією, хоч і приглушеною, щодо нинішньої команди, яка керує країною, та економічних ініціатив.

Список використаних джерел:

1. Анджей Вілк, Пьотр Жоховський (ред.), *Третій рік війни в аналізах Центру східних досліджень*, Варшава 2025.
2. Євгеній Міронович, Росія – Україна. 25 років між «обмеженою співпрацею та обмеженою конфронтацією», у: Дослідження з історії Росії та Центрально-Східної Європи XLIX (з. 2), с. 202-203.
3. В. Суботіна, «Азовсталь». Прес-служба «Зроблено зі сталі», Харків, 2025.

Summary

In the third and fourth years of the war, when the war had become entrenched in its positions, we have, on the one hand, armed combat waged in the shadow of the bombing of various infrastructure, primarily in Ukraine, but also—in response—in Russia. A qualitative change accompanying the war is undoubtedly the re-election of Donald Trump as US president and his decisions regarding the Russian-Ukrainian war. We are seeing certain decisions within the EU and NATO that place member states more clearly on the Ukrainian side, although this is not a uniform position for all member states. The war is also causing debate within the country, such as that provoked by decisions on anti-corruption policy or the presidential election. Attempts to modernize the economy, e.g., rail transport, which is ultimately intended to improve trade with foreign countries, but may also become a source of new economic conflict, are also part of the ongoing war.

Юліан Хитик

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Андрій Стецюк
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
khytyk.yulian@chnu.edu.ua

Співпраця Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії з Україною у сфері безпеки після початку російського повномасштабного вторгнення

Сполучене Королівство зацікавлене в геополітичній стабільності на Європейському континенті.

Визнавши незалежність України від СРСР 31 грудня 1991 р., Велика Британія вперше долучилася до справ безпеки України у процесі демонтажу стратегічної ядерної зброї, успадкованої нею від Радянського Союзу. Тоді Британія взяла участь у підписанні Будапештського меморандуму 1994 року,

який відкрив Україні шлях до відмови від ядерної зброї в обмін на гарантії щодо її територіальної цілісності [3, с. 63, 67].

Сполучене Королівство засудило російські дії проти України у 2014 р., і починаючи з 2015 р. британські війська готували військовослужбовців Збройних Сил України в межах програми «ОРБІТАЛ» [1, с. 61]. У Стратегії національної безпеки та Стратегічному огляді безпеки та оборони від 2015 року, Україна згадувалась тринадцять разів в контексті вторгнення та анексії Криму Росією та спробами зміцнити безпеку в євроатлантичному регіоні. У Стратегії зазначено, що уряд Її Величності «продовжуватиме працювати над підтримкою суверенітету України, допомагатиме її народу та створюватиме стійкість» [3, с. 63].

У березні 2021 року під керівництвом уряду Прем'єр-міністра Бориса Джонсона після офіційного виходу Сполученого Королівства з складу ЄС була розроблена нова зовнішньополітична стратегія «Глобальна Британія в епоху конкуренції: комплексний огляд безпеки, оборони, розвитку та зовнішньої політики». Зокерма, ця стратегія визначала, що саме Російська Федерація стане екзистенційною загрозою для Сполученого Королівства та Європейського континенту, а повномасштабне вторгнення Росії на територію України тільки підтвердило далекоглядність Британської політичної еліти та розуміння сучасних геополітичних викликів.

Важливо зазначити, що війна Росії проти України в багатьох аспектах нагадує Лондону про ситуацію другої половини 1940 року, коли за лічені місяці британці залишилися віч-на-віч з агресором. Тому, дотримуючись історичного принципу «балансу сил» на континенті, Сполучене Королівство надає всебічну підтримку Україні як незламній державі, що здатна захистити народи Європи від російського імперіалізму [4, с. 167].

Після повномасштабної російської агресії 24 лютого 2022 року Велика Британія однією з перших надала зброю для оборони України та запровадила масштабні санкції проти Росії. Британський Прем'єр-міністр Борис Джонсон допоміг об'єднати західних лідерів у наданні військової допомоги

Києву, а також став першим закордонним керманічем, який прибув із візитом до української столиці після початку повномасштабного російського вторгнення. «Треба дати Зеленському всі інструменти, яких він потребує, щоб закінчити справу. І вони виграють!» – сказав Борис Джонсон на Всесвітньому економічному форумі у Давосі [4, с. 170].

В результаті Сполучене Королівство стало одним з найактивніших постачальників зброї України. Саме британці вперше надали збройним силам України важке наступальне озброєння у вигляді танків Challenger 2, що розпочало ефект доміно у сфері постачання таких озброєнь Україні. Британська розвідка від початку повномасштабного вторгнення надає Україні актуальні данні для якісного введення бойових дій. Великобританія має чітку позицію щодо підтримки України на міжнародній арені, британці активно відстоюють проукраїнську позицію в Раді безпеки ООН, ОБСЄ, Ради Європи, та G7. Лондон є одним із ключових донорів прямої бюджетної підтримки, надавши понад \$2,5 мільярда з лютого 2022 року. Сполучене Королівство надало сотні мільйонів фунтів стерлінгів на гуманітарні потреби включаючи допомогу постраждалим від війни та значні кошти на відновлення енергетичного сектору України. Варто також згадати про підписання Тристороннього пакту між Великобританією, Польщею та Україною за декілька днів до початку повномасштабного вторгнення. Ця платформа посилила кооперацію між державами в на східному фланзі НАТО, оголосила про наміри активно співпрацювати у сфері торгівлі, енергетики, кібербезпеки та сприяти інтеграції України до євроатлантичного співтовариства. Для Сполученого Королівства допомога воюючій Україні стала важливою можливістю продемонструвати постійну відданість нації європейській безпеці, а також наскільки ефективно та амбітно відбувається співпраця, якщо політична воля поєднується з здоровими політичними інвестиціями.

Дуже показово, що першою державою, з якою Україна уклала двосторонню безпекову угоду в рамках нової стратегії стала саме Велика Британія майже через півроку після

оголошення декларації G7. В січні 2024 року прем'єр-міністр Сполученого Королівства Ріші Сунак та президент України Володимир Зеленський підписали відповідний документ у Києві. Згідно з їх заявою та вмістом договору, дана угода передбачає досягнення ряду ключових цілей: підтримати Україну у її євроатлантичній інтеграції; допомогти Україні у її самозахисті проти російської агресії та одночасно підготувати її до потенційних загроз від Росії у майбутньому, а також надати Україні летальну та нелетальну допомогу для того, щоб вона була спроможна відновити свою територіальну цілісність у визнаних світовою спільнотою кордонах 1991 року [2, с. 31].

Підписання Угоди про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії та утворення «Коаліції охочих» під шефством Прем'єр міністра Кіра Стармера тільки підтверджують далекоглядність та перспективність україно-британської співпраці у сфері безпеки. Угода про сторічне партнерство – це важливий та масштабний документ, що охоплює багато сфер суспільного життя, в рамках яких буде розвиватись співпраця між Україною та Сполученим Королівством. Це оборонна, гуманітарна, наукова, політична, економічна, технологічна, соціальна сфери, тощо. Угода є демонстрацією намірів Лондона та Києва будувати стратегічне партнерство на довгострокову перспективу. Ініціатива «Коаліції охочих» є логічним продовженням розвитку стратегічного партнерства та прагнення Великобританії зіграти ключову роль у процесі мирного регулювання. Вона передбачає посилення матеріальної підтримки України і розгортання сил міжнародної безпеки для забезпечення гарантій безпеки та миру на її території, шляхом консолідації держав Європи та розподілу їх функцій у питанні участі в процесі мирного врегулювання.

Отже Велика Британія та Україна є перспективними стратегічними партнерами у сфері міжнародної безпеки. Підтримка України в нинішніх умовах це – прагматичний розрахунок британського політикума, що опирається на стратегічний вимір ситуації довкола України, чітке розуміння

наслідків бездіяльності у боротьбі з російським імперіалізмом та традицію дотримуватись власних зобов'язань на міжнародній арені. На думку українського політолога Володимира Фесенка, «це відображення національних інтересів Великої Британії, зокрема в протистоянні російській агресії» [4, с. 170].

Список використаних джерел:

1. Капітула Я. Зовнішня політика Великої Британії за прем'єрства Бориса Джонсона. *Студентські наукові записки. Серія «Країнознавство і міжнародний туризм»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2024. Вип. 12. С. 131–134. URL: https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/9372/1/NZ_stud_Krajinoznavstvo_i_mizhn_turyzm_Vyp_12.pdf (дата звернення: 06.11.2025).
2. Колос, Д. М. Стратегія двосторонніх безпекових договорів України: переваги та недоліки [Електронний ресурс]. *Історико-політичні проблеми сучасного світу : збірник наукових статей*. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2024. Т. 49. С. 27–43. DOI: 10.31861/mhpi2024.49.27-43. (дата звернення: 06.11.2025).
3. Шевченко А. В. Британська зовнішня політика після BREXIT : кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра. Вінниця : Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2022. URL: <https://jarch.donnu.edu.ua/article/view/13488> (дата звернення: 06.11.2025).
4. Яковенко Н. Д. Українсько-британські дипломатичні відносини впродовж рашистської агресії. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2023. Вип. 165. С. 165–176. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001452927> (дата звернення: 06.11.2025).

Summary

The United Kingdom's security cooperation with Ukraine intensified significantly following Russia's full-scale invasion, driven by the strategic aims of the post-Brexit "Global Britain" agenda. This engagement is rooted in the UK's long-standing foreign policy goal of maintaining the European "balance of power" and its early designation of Russia as an existential threat in its 2021 security review. The UK provided support dating back to the 1994 Budapest Memorandum and continued military training for Ukrainian forces under the "ORBITAL" program since 2015. Post-2022, Great Britain became one of Ukraine's

most crucial military allies, being the first to supply Challenger 2 main battle tanks and initiating large-scale training missions. Ultimately, this comprehensive support is viewed as a pragmatic strategic move that protects UK national interests, strengthens its global influence, and establishes Ukraine as a pivotal strategic partner in the new European security architecture.

Володимир Штефюк

Науковий керівник - д. політ. н., доцент Віталій Макар
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
volodymyr.shtefiuk@chnu.edu.ua

Політика Світового конгресу українців в умовах російсько-української війни

Світовий конгрес українців (СКУ) є найвпливовішою організацією світового українства, яка понад півстоліття представляє інтереси українських громад у світі. З початком повномасштабної російсько-української війни роль СКУ суттєво зросла, адже організація стала одним із ключових суб'єктів міжнародної підтримки України. Діяльність СКУ спрямована на консолідацію світової спільноти, мобілізацію ресурсів, лобіювання рішень на користь України та посилення тиску на державу-агресора [1].

Першочерговим напрямом роботи СКУ після вторгнення Росії стало налагодження координації між українськими громадами у понад шістдесяті країнах. Це дозволило оперативно організовувати акції протесту, дипломатичні звернення, консультації з урядовцями та міжнародними інституціями. СКУ відіграв вирішальну роль у формуванні глобального інформаційного фронту, спрямованого на протидію російській пропаганді, донесення правди про воєнні злочини та мобілізацію міжнародної підтримки України [2].

Світовий конгрес українців (СКУ), Фонд Сергія Притули та 412-та бригада Nemesis об'єднали зусилля в оборонній фандрейзинговій ініціативі, метою якої є збір 1 мільярда гривень (близько 30 мільйонів доларів США) для посилення протиповітряної оборони України. Президент СКУ Павло Грод наголосив на значенні цієї спільної дії: «Цей збір

потужний приклад єдності нашої світової спільноти. Українці та друзі України по всьому світу об'єднуються, щоб захистити наші спільні цінності свободи та гідності. Майбутнє війни за безпілотними технологіями, і Україна стоїть на передовій цієї трансформації» [5].

Дипломатична діяльність СКУ охоплює регулярні зустрічі з чиновниками Європейського Союзу, НАТО, ОБСЄ, урядовими структурами США, Канади, Великої Британії та інших країн. Представники СКУ сприяли ухваленню санкційних пакетів проти Росії, підвищенню рівня військової допомоги Україні та підтримці рішень щодо визнання Росії державою-спонсором тероризму. Водночас СКУ активно підтримує процес інтеграції України до ЄС та НАТО, обґрунтовуючи необхідність посилення міжнародних гарантій безпеки [3].

Одним із найважливіших напрямів роботи СКУ стала підтримка українських біженців. У країнах Європи та Північної Америки організація сприяла створенню центрів адаптації, освітніх і соціальних програм, пунктів психологічної допомоги та інформаційних платформ. Ці центри допомагають українцям знайти житло, роботу, отримати правову підтримку і соціальні послуги. Такі ініціативи зміцнили згуртованість українських громад та сприяли інтеграції тимчасово переміщених осіб у нові суспільства.

Міністр закордонних справ Андрій Сибіга в ході візиту до Канади провів зустріч із президентом Світового конгресу українців Павлом Гродом. “Перебуваючи у Канаді, був радий зустрітися із президентом Світового конгресу українців Павлом Гродом. Ми обговорили співпрацю з українськими громадами в Канаді й інших країнах”, – розповів глава МЗС. Він висловив вдячність українській громаді в Канаді “за її гучний голос та активні зусилля із просування інтересів України й заохочення додаткової допомоги”. “Наступний рік має стати роком зміцнення єдності усього українського народу вдома й за кордоном”, – зазначив Сибіга [4].

Інформаційна діяльність СКУ є одним із найважливіших інструментів впливу організації. СКУ організовує міжнародні

конференції, форуми, круглі столи та інформаційні кампанії, спрямовані на викриття російської дезінформації. Аналітичні центри, що співпрацюють із СКУ, публікують звіти, дослідження та огляди інформаційних атак, які здійснює Росія проти демократичних країн. Особлива увага приділяється інформаційній безпеці українців за кордоном і підтримці платформ, що забезпечують об'єктивне висвітлення подій в Україні.

Культурна дипломатія є ще одним важливим напрямом діяльності СКУ. Українські громади організовують виставки, фестивалі, кінопокази, мистецькі тижні та освітні заходи, які популяризують українську мову, культуру, історію та ідентичність. У багатьох країнах саме завдяки СКУ було організовано державні та муніципальні програми підтримки української культури, включення української тематики у навчальні програми та створення українських культурних центрів. Ця діяльність сприяє посиленню «м'якої сили» України та формує позитивний міжнародний імідж держави.

Окрему увагу СКУ приділяє міжнародно-правовій відповідальності Російської Федерації. Організація регулярно виступає із заявами щодо створення Спеціального трибуналу проти РФ за злочин агресії, співпрацює з експертами у галузі міжнародного права, підтримує механізми фіксації воєнних злочинів та допомагає просувати ідею репарацій. СКУ виступає за створення глобального компенсаційного механізму, який забезпечить відшкодування Україні завданих збитків.

Завдяки багаторівневій структурі, високому рівню міжнародної легітимності та широким партнерським мережам, СКУ виконує унікальну роль міжнародного представника інтересів України. У період війни організація стала одним з ключових суб'єктів глобальної коаліції солідарності з Україною, забезпечуючи постійний тиск на уряди держав щодо збереження та посилення підтримки Києва у політичній, військовій та гуманітарній сферах.

Список використаних джерел:

1. Ukrainian World Congress. Official Website. URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/>

2. World Ukrainian Congress Global Report 2023. Toronto, 2023.
3. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. Diaspora Cooperation Reports. Kyiv, 2024.
4. Сибіра зустрівся з президентом СКУ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/4058149-sibiga-zustrivsa-v-kanadi-z-prezidentom-svitovogo-kongresu-ukrainciv.html>.
5. СКУ став партнером оборонного збору, мета якого – мільярд гривень на дрони-перехоплювачі. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-diaspora/4058305-sku-stav-partnerom-oboronного-zboru-meta-akogo-milard-griven-na-droniperehopluvaci.html>.

Summary

The extended article presents an in-depth analysis of the political, diplomatic, cultural, and humanitarian activities of the Ukrainian World Congress during the Russian-Ukrainian war. It explores the organization's role in strengthening international support for Ukraine, promoting sanctions, countering Russian propaganda, and assisting refugees. The research highlights the UWC's strategic influence in consolidating global solidarity with Ukraine and defending its national interests.

СЕКЦІЯ 4. МОЛОДІЖНА, ПУБЛІЧНА, КУЛЬТУРНА ТА ЕКСПЕРТНА ДИПЛОМАТІЯ

Ірина Адамович

Науковий керівник – д. політ. н., доцент Олена Шевченко
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
i.adamovych12@gmail.com

Потенціал бізнес-мереж і цифрових платформ у публічній дипломатії України

З початку повномасштабного вторгнення важливість та необхідність підтримки українського бренду та формування міжнародного іміджу нашої держави шляхом використання усіх можливих каналів комунікації значно зросла.

З появою нових цифрових інструментів з одного боку можна зазначити, що є величезні нові можливості для того, щоб «Україну чули», з іншого боку – дуже важливо правильно їх опанувати та користуватись ними. Тож існує потреба у подальшому аналізі ефективності новітніх цифрових платформ та потенціалу бізнес-мереж задля отримання усіх переваг даних майданчиків, як для створення серйозної комунікаційної стратегії, так і для просування економічних інтересів нашої держави.

Використання платформ соціальних мереж Володимиром Зеленським в умовах війни продемонструвало та підтвердило те, наскільки потужним інструментом публічної дипломатії можуть бути мережеві середовища. Без фізичної присутності все ще можливо ефективно впливати на міжнародний порядок денний та мобілізувати підтримку. Цей приклад дозволяє нам розглянути трансформацію класичних підходів до публічної дипломатії. У кризових ситуаціях формування іміджу та розвиток національного бренду полягає не у залученні туристів, а у формуванні довіри та досягненні конкретних безпекових чи економічних цілей [1].

У цьому контексті, коли держава діє не тільки не полі бою, але й у цифровому просторі, створення офіційних бізнес-мереж набуває стратегічного значення. Успішними кейсами став запуск офіційної англomовної сторінки Ukraine NOW на платформі LinkedIn – Ukraine.ua, орієнтована на професійну, міжнародну аудиторію, а саме: підприємців, лідерів думок, журналістів, а також політиків [2].

Платформа LinkedIn уже давно вийшла за межі простору для кар'єрного зростання, натомість перетворилася на цифрове поле взаємодії держави, бізнесу та міжнародної спільноти. Користувачі не тільки можуть озвучувати свої ініціативи, а й будувати мережу довіри, завдяки отриманню прямих контактів з потенційними інвесторами чи міжнародними партнерами. Дана горизонтальна комунікація прирівнює цифрову присутність з політичною активністю. Кожен публічний управлінець перетворюється в комунікаційного посла України в глобальному цифровому середовищі [3].

Поруч із LinkedIn ефективно працюють й інші успішні ініціативи, зокрема платформа Nazovni як інструмент економічної дипломатії для підтримки українського експорту, а також сторінки платформи в LinkedIn як частина комунікаційної стратегії спілкування з міжнародними партнерами, платформа UNITED 24 як глобальний майданчик залучення допомоги для відбудови та оборони України чи Ukraine NOW – як державний бренд, що системно формує позитивний імідж та довіру у цифровому світі.

У такому роді публічна чи «цифрова» дипломатія має неабияке значення для подолання зовнішніх викликів і зміцнення України на світовому майданчику. Наведені кейси демонструють, що публічна дипломатія стала мережею партнерств, інвестицій та довіри, а цифрові платформи – реальні інструменти зовнішньої політики.

Список використаних джерел:

1. Hasan Salii. Rethinking Media Diplomacy and Public Diplomacy Towards a New Concept: Digital Media Diplomacy. *Online Journal Modelling the New Europe*. 2022. URL: https://www.researchgate.net/publication/363885374_rethinking_media_

diplomacy_and_public_diplomacy_towards_a_new_concept_digital_media_diplomacy (дата звернення: 24.10.2025).

2. Міністерство закордонних справ України. В Україні з'явився офіційний акаунт у LinkedIn – @Ukraine.ua. URL: <https://mfa.gov.ua/news/v-ukrayini-zyavivsyia-oficijnij-akaunt-u-linkedin-ukraineua> (дата звернення: 24.10.2025)

3. Ніколенко Ігор. Ефективна діяльність в LinkedIn держслужбовців, політиків і дипломатів може зміцнити Україну. 2024. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/efektivna-diyalnist-v-linkedin-derzhsluzhbovciv-i-mozhe-nikolenko-kojtf/> (дата звернення: 25.10.2025).

Summary

Since the start of the full-scale invasion, Ukraine has increasingly used digital platforms to strengthen its international image and build trust abroad. This paper examines how new communication tools and business networks, such as Ukraine.ua, Nazovni, UNITED 24, and Ukraine NOW, have become key instruments of Ukraine's public diplomacy. It also highlights how President Zelensky's online communication during wartime transformed classical diplomacy, showing that digital engagement can effectively advance security, economic, and political goals while fostering global partnerships and trust.

Евеліна Банар

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Іванна Макух-Федоркова
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
banar.evelina@chnu.edu.ua

Трансформація публічної дипломатії України в цифрову епоху війни

Сьогодні всі рушійні зміни розгортаються під впливом глобалізації, яка є складним і багатогранним явищем, що суттєво впливає на всі аспекти суспільного життя, включаючи політику. Її ключовою особливістю є посилення взаємозалежності між державами та суспільствами, що проявляється у швидкому поширенні інформації, ідей та технологій. У політичній сфері глобалізація сприяє трансформації традиційних форм взаємодії, створюючи умови для активного використання нових технологій та цифрових

платформ. Глобалізація та розвиток інформаційного суспільства відкрили можливості для участі суб'єктів у міжнародних відносинах. Саме тому політичний дискурс більше не обмежується традиційними медіа, такими як газети, телебачення чи радіо. Соціальні мережі перетворилися на центральний компонент глобальної комунікаційної системи, докорінно змінивши формати взаємодії між індивідами, державними інституціями та громадським сектором. Тривала збройна агресія Росії проти України, один із наймасштабніших і найжорстокіших конфліктів у сучасній Європі, активізувала міжнародне партнерство і суттєво прискорила розвиток цифрової дипломатії. У той час як війна у В'єтнамі вважається першим конфліктом, широко висвітленим на телебаченні, російсько-українська війна стала першим конфліктом, що триває безпосередньо в цифровому середовищі та широко демонструється в діджитал-форматі. Саме тому, просування інформаційної політики, орієнтованої на іноземну аудиторію відповідає зацікавленості як України, так і країни-агресора.

На сьогоднішній день протидія негативному впливу Росії залишається одним із ключових пріоритетів зовнішньої політики України. Міністерством закордонних справ України було визначено Стратегію публічної дипломатії на період 2021-2025 років (далі – Стратегія), цілі якої боротьба з гібридними загрозами, дезінформацією та фейковими повідомленнями з боку РФ визначена як з найважливіших стратегічних цілей держави [1]. Ефективна співпраця з міжнародними технологічними компаніями стала ще одним важливим компонентом цієї Стратегії. Міністерство цифрової трансформації України активно взаємодіяло з такими корпораціями, як Apple, Google, Meta, PayPal та Microsoft, що сприяло запровадженню санкцій проти Росії та зменшенню її пропагандистського впливу [2].

Одним із ключових засобів у цьому напрямі виступає цифрова дипломатія, яка передбачає активне використання онлайн-комунікацій, соціальних мереж та мобільних платформ для реалізації зовнішньополітичних завдань, просування державних інтересів і формування позитивного

міжнародного іміджу. В українському контексті цифрова дипломатія стала засобом одночасної боротьби з пропагандою і побудови іміджу демократичної, стійкої та європейської держави.

Серед ключових інструментів формування цифрової публічної дипломатії України варто виокремити: платформу Ukraine.ua., яка створена Міністерством закордонних справ та об'єднує елементи культурної дипломатії, туристичного промо та національного брендингу. Ukraine.ua слугує офіційним цифровим голосом України, що забезпечує 24/7 достовірне висвітлення подій війни, наслідків агресії Росії та героїчних історій українців.

Ініціатива United24 – офіційна фандрейзингова платформа створена Президентом Володимиром Зеленським з моменту повномасштабного вторгнення, вона поєднує політичну, гуманітарну й цифрову складові. Основна роль United24 полягає в тому, що ініціатива залучає амбасадорів: міжнародних партнерів, зірок, компанії та мільйони громадян до підтримки України, та сприяє збору коштів на гуманітарні, медичні та відновлювальні проекти, що підтримують країну під час війни. За три роки функціонування платформи, було зібрано понад 1,4 мільярди доларів, що були направлені на броньовані евакуаційні машини, тисячі дронів для ЗСУ, а також для відновлення цивільної інфраструктури [3].

Офіційні акаунти Президента України, МЗС та Ukrainian Institute у Twitter (X), Instagram, TikTok, YouTube також є важливими інструментами цифрової дипломатії так, як вони використовують сторітелінг, візуальну комунікацію й емоційний контент для привернення уваги іноземної аудиторії, формування довіри та посилення міжнародного авторитету України.

Попри певне зниження уваги світових медіа, рівень підтримки України залишається стабільним, що забезпечується завдяки системній роботі у сфері формування громадської думки та проведенню ефективних цифрових кампаній. Війна в Україні продемонструвала, що сучасна дипломатія вже не обмежується виключно міжурядовими переговорними процесами, а активно інтегрує громадянське

суспільство, міжнародні компанії та лідерів думок у глобальних медіа. У цьому контексті цифрова дипломатія стала ключовим інструментом у забезпеченні незалежності України та захисті її інформаційного простору [2]. З 24 лютого 2022 року соціальні мережі взяли на себе роль не тільки документальної платформи в режимі реального часу, де український уряд та пересічні громадяни діляться жорстокими реаліями вторгнення Росії, а й культурним промоутером, що підвищує рівень зацікавленості в Україні загалом. На найпопулярніших соціальних платформах в Україні, таких як Instagram та TikTok, інфлюенсери, через великі охоплення та нескладність алгоритмів, поширюють як культурну особливість, так і важливу інформацію. Наприклад, українська інфлюенсерка у TikTok під нікнеймом «уер4endy» з іноземною аудиторією понад 1,4 мільйони збирає сотні тисяч переглядів під своїми жартівливими відео про українську побутову кухню, користуючись можливістю поширювати важливі посилання як-от «Повернися живим». Таким чином, соціальні мережі стають динамічним каналом поширення актуальної інформації та підтримки обізнаності серед глядачів у всьому світі.

У цьому контексті цифрова дипломатія набуває особливої значущості: у міру того, як геополітичні конфлікти ускладнюються, а інформаційна війна загострюється, здатність до надійної, стратегічної та емпатичної взаємодії в цифровому середовищі стає ключовою рисою ефективної цифрової публічної дипломатії, майбутнє якої визначатиметься не лише закритими міжурядовими зустрічами, а й відкритими мережевими платформами, де формуються громадська думка, свідомість та емоційне сприйняття.

Список використаних джерел:

1. Стратегія публічної дипломатії МЗС України. *Міністерство закордонних справ України. 2021.* URL: <https://mfa.gov.ua/proministerstvo/strategiya-mzs> (дата звернення: 08.11.2025).
2. Руднєва А. О. Цифрова дипломатія у формуванні системи національної безпеки України в умовах ведення війни з РФ. *Регіональні студії. 2023. № 34. С. 111-115. С. 115.* URL::

<http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/34/19.pdf> (дата звернення: 09.11.2025).

3. UNITED24. *Офіційний сайт Державного порталу цифрової трансформації України*. URL: <https://digitalstate.gov.ua/uk/news/tech/united24-14-billion-raised-in-three-years-of-global-support-for-ukraine> (дата звернення: 10.11.20)

Summary

The article explores the novel form of diplomacy that has intensified since Russia's hybrid warfare against Ukraine. As Russia continues to invest heavily in propaganda and disinformation campaigns abroad, the need for effective countermeasures through digital communication has become increasingly relevant. This challenge underscores the crucial importance of the digital diplomacy development. Therefore, the study highlights the key initiatives implemented by the official representatives of Ukraine, as well as the role of informal ambassadors who raise international awareness through digital platforms.

Дмитро Засць

Науковий керівник - к. політ. н., доцент Іван Головка
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
dmitryuzayets@gmail.com

Роль публічної дипломатії та її технологій у формуванні іміджу України в умовах війни та глобалізації міжнародних відносин

Сучасний світ характеризується трансформацією міжнародних відносин через швидке поширення інформації, глобалізацію та цифровізацію. Публічна дипломатія стала ключовим інструментом зовнішньої політики, що формує імідж держави та впливає на міжнародні аудиторії для досягнення стратегічних цілей. Її актуальність зумовлена зростанням значення *soft power*, розвитком освіти, культури, різновекторністю комунікацій та інтеграцією в європейський простір [1, с. 58–66]. Термін «*public diplomacy*» запропоновано в 1965 р. Е. Галліоном для позначення впливу на іноземну громадськість задля зовнішньополітичних цілей [5, с. 183]. На відміну від пропаганди, що має негативну конотацію, публічна дипломатія є нейтральним діалогом з

аудиторією [2, с. 51–59]. Сьогодні вона виходить за межі традиційних гасел, охоплюючи широкий спектр акторів – від урядів до НГО та лідерів думок. Важливими напрямками є культурна дипломатія, яка через фестивалі, виставки та освіту просуває цінності [4, с. 125–134], та цифрова, що використовує соцмережі для глобального впливу [3, с. 139–147]. В Україні, особливо в умовах війни, публічна дипломатія набула критичного значення для протидії дезінформації, залучення підтримки та зміцнення іміджу [1].

Публічна дипломатія в Україні керується Стратегією МЗС на 2021–2025 роки, базованою на бренді Ukraine Now, який презентує країну як сучасну та відкриту [1]. Вона охоплює систему заходів для комунікації з іноземною громадськістю, просування національних інтересів і формування позитивного іміджу. Основні завдання: зміцнення репутації, розбудова партнерств, трансляція цінностей, вплив на громадську думку [4, с. 125–134]. У контексті війни публічна дипломатія виконує низку функцій: інформаційну – донесення правди про події, реформи, спростування дезінформації; політичну – лобювання санкцій і допомоги; культурну – демонстрація європейських цінностей через виставки, освіту; мобілізаційну – залучення волонтерів, бізнесу [5, с. 500–503].

Технології публічної дипломатії включають п'ять компонентів: цільову аудиторію (еліти, громадянське суспільство, ЗМІ), канали комунікації (медіа, соцмережі, події), методи впливу (наративи, протидія фейкам), ресурси (державні органи, НГО, діаспора) і моніторинг ефективності (аналітика, опитування) [1, с. 58–66]. Вони адаптуються до умов війни: цифрова дипломатія використовує соцмережі для оперативного інформування; культурна просуває ідентичність через фестивалі та кінопроекти [4, с. 125–134]; економічна залучає інвестиції через форуми; науково-освітня підтримує міжнародні проекти; спортивна популяризує досягнення та бойкотує агресора; кулінарна просуває кухню для туризму; експертна співпрацює з медіа; військова сприяє оборонній кооперації без насильства [3, с. 139–147].

Розвиток публічної дипломатії в Україні стикається з низкою проблем. Недостатнє фінансування обмежує масштаби проєктів і створення якісного контенту. Відсутність

потужного іномовлення ускладнює донесення позиції України до світової аудиторії. Неузгодженість між державними та недержавними акторами призводить до фрагментації зусиль. Брак кваліфікованих кадрів і спеціалізованого контенту знижує ефективність комунікації [2, с. 44]. Зовнішні виклики включають «втому від війни» в міжнародній аудиторії, яка зменшує увагу до України, потужну ворожу пропаганду, що поширює фейки, а також мовні та культурні бар'єри, які ускладнюють комунікацію з окремими регіонами.

Для подолання цих проблем Україна має низку ресурсів. Проєктний менеджмент дозволяє чітко визначати цілі та орієнтуватися на результати. Інноваційні технології, як-от використання штучного інтелекту чи аналітика даних, можуть підвищити ефективність комунікацій. Повага до культурного розмаїття сприяє адаптації повідомлень до різних аудиторій. Людиноцентричний підхід, зосереджений на правах і цінностях, посилює довіру до України. Відповідальність у комунікації забезпечує консолідацію зусиль усіх акторів [1]. Сильні сторони України – багата культурна спадщина, унікальне географічне розташування, природні ресурси та прагнення до свободи – створюють міцну основу для розвитку публічної дипломатії [3].

Позитивні зрушення вже помітні: активне впровадження культурних і соціальних проєктів, розвиток цифрових платформ, залучення іноземного капіталу та співпраця в наукових дослідженнях сприяють реалізації зовнішньополітичних стратегій [1, с. 58–66].

Підбиваючи підсумки, публічна дипломатія є стратегічно важливим елементом зовнішньої політики України, особливо в умовах війни та глобалізації інформаційного простору. Вона відіграє ключову роль у формуванні позитивного іміджу держави, просуванні національних інтересів і залученні міжнародної підтримки. Технології публічної дипломатії, зокрема цифрова, культурна, економічна, науково-освітня, спортивна, кулінарна, експертна та військова, дозволяють ефективно протидіяти дезінформації, зміцнювати партнерства та демонструвати спільні з Європою цінності [3, с. 139–147]. В умовах війни ці інструменти допомагають Україні доносити правду про агресію, лобіювати санкції, залучати ресурси та

волонтерів. Однак розвиток публічної дипломатії стримується низкою проблем: недостатнім фінансуванням, відсутністю потужного іномовлення, неузгодженістю між державними та недержавними акторами, дефіцитом кадрів і якісного контенту [2, с. 44]. Зовнішні виклики, такі як «втома від війни», ворожа пропаганда та мовні бар'єри, також ускладнюють комунікацію. Для їх подолання необхідні проєктний менеджмент, інноваційні технології, повага до культурного розмаїття, людиноцентричний підхід і відповідальність у комунікації [1]. Позитивні зрушення вже наявні: активне впровадження культурних і соціальних проєктів, розвиток цифрових платформ, залучення іноземного капіталу та наукова співпраця сприяють досягненню зовнішньополітичних цілей. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці нових ефективних інструментів для посилення міжнародного іміджу України, забезпечення її безпеки та територіальної цілісності [5, с. 183].

Список використаних джерел:

1. Баценко, Л. М. Сучасні виклики теорії та практики міжнародних комунікацій в системі адміністративного управління організації в умовах сталого розвитку: системний підхід / Л. М. Баценко, Р. В. Галенін. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління»*. 2023. Вип. 53. С. 58–66.
2. Висоцький, О. Ю. Публічна дипломатія: конспект лекцій. Частина I / О. Ю. Висоцький. Дніпро : СПД «Охотнік», 2020. 56 с.
3. Висоцький, О. Технології публічної дипломатії: методологічні основи та практичний потенціал / О. Висоцький, О. Висоцька. *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*. 2020. Т. 3, № 1. С. 139–147. DOI: 10.15421/342015.
4. Кубко, В. Культурна дипломатія в системі стратегічних комунікацій України / В. Кубко. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2022. Вип. 45. С. 125–134.
5. Leonard, M. Public Diplomacy / M. Leonard, C. Stead, C. Smewing. London : The Foreign Policy Centre, 2002. 183 p.

Summary

The theses are dedicated to the role of public diplomacy and its technologies in forming Ukraine's image in the conditions of war and globalization of international relations. The analysis of the essence of public diplomacy, its types and technologies in the context of modern trends is carried out. The main provisions of the Public Diplomacy Strategy of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine for 2021–2025 are detailed, the key tasks and resources are defined. The functions of public diplomacy in wartime are determined. The components and types of technologies are characterized, the problems of development in Ukraine and resources for their overcoming are focused on.

Павло Ілащук

Науковий керівник – асистент Світлана Конstantинюк
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ilashchuk.pavlo@chnu.edu.ua

Еволюція публічної дипломатії в системі зовнішньої політики України в добу російсько-української війни

Формування іміджу України на міжнародному рівні передбачає утвердження стратегії розвитку та принципів ідентичності нашої держави. Світова спільнота приймає до свого кола нових учасників лише за умови їхньої суб'єктності та самодостатності. Досягнення статусу повноправного члена геополітичної шахівниці можливе за умови цілісності внутрішньої політики та її трансляції через зовнішньополітичну активність. Зі здобуттям незалежності у 1991 році, Україна задекларувала своє прагнення стати активним учасником глобального політичного поступу. Демократичні трансформації суспільства та подальше відстоювання цих цінностей у війні з агресором стали практичним підтвердженням намірів інтеграції до світового співтовариства в якості повноцінного учасника.

Варто відзначити, що вказані прагнення потребують впорядкування через механізми дипломатичного характеру. Класична дипломатія забезпечує інституційний вимір позиціювання країни на міжнародній арені [5]. Водночас, концептуальні та ментально-світоглядні настанови

презентації держави у світі транслиуються через потенціал публічної дипломатії.

Актуальність кейсу публічної дипломатії в сучасній системі зовнішньої політики України набуває особливого характеру в умовах російсько-української війни. Україна доводить цивілізованому світу свій статус країни, яка протистоїть порушенню всіх можливих норм міжнародного права та відстоює право на свободу, незалежність і збереження демократичних цінностей. Цей тренд, попри його масштаби та інтенсивність (які інколи межують з хаотичністю), потребує дипломатичного супроводу. Офіційна дипломатія презентує зовнішню політику держави, натомість, публічна дипломатія висвітлює її сприйняття в світовому співтоваристві.

Специфіка публічної дипломатії в умовах соціокультурної турбулентності викликає значний інтерес в науковому середовищі. Наразі активно досліджуються аспекти розвитку публічної дипломатії як: технології зовнішньої політики України [2], безпекового механізму в період війни [4], стратегічного потенціалу та конкурентності держави в розрізі нестабільності [3]. Незважаючи на велику кількість досліджень розвитку публічної дипломатії в Україні, якісні наукові розвідки з цієї тематики ґрунтуються в контексті російсько-української війни, яка розкриває реальні виміри виходу країни на міжнародну арену не лише в політичному, але й в світоглядно-ментальному розрізі.

Стан та перспективи розвитку публічної дипломатії України вказують на відсутність культурно-історичного досвіду розвитку цього кластеру зовнішньої політики [1]. Проте, російсько-українська війна стала драйвером стрімкого утвердження настанов публічної дипломатії, оскільки така історична подія викликала стійкий суспільний резонанс у світі. Реалії сьогодення зумовлюють еволюцію статусу публічної дипломатії, перетворюючи її з декларативного в практично-орієнтований інструмент зовнішньої політики.

Загалом, публічна дипломатія реалізує стратегічну ціль формування враження про Україну не лише в офіційному форматі, але й в структурі соціокультурного розвитку нашої

держави. Публічна дипломатія заповнює нішу популяризації держави, доповнюючи традиційну дипломатичну парадигму. Соціокультурна невизначеність, пов'язана з російсько-українською війною, пожвавлює інтерес до України в світі, формуючи потребу в систематизації сенсів та змісту зовнішньополітичної активності. Публічна дипломатія постає ефективним методом презентації України на міжнародній арені, поєднуючи класичні дипломатичні підходи з інноваційними інструментами популяризації держави.

Список використаних джерел:

1. Засць Д. Стан та перспективи розвитку публічної дипломатії України під час широкомасштабної російсько-української війни. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2024. № 1. С. 180–187. URL: <https://doi.org/10.15421/352434>.
2. Коптев О. Публічна дипломатія як технологія зовнішньої політики України. *Міжнародні та політичні дослідження*. 2023. № 36. С. 51–60. URL: <https://doi.org/10.18524/2707-5206.2023.36.288707..>
3. Кравчук Н., Луцишин О., Андрощук Д. Публічна дипломатія як стратегічний імператив зміцнення конкурентоспроможності держави в умовах трансформації світового порядку. *EMPIRIO*. 2025. Т. 2. Вип. 1. С. 78–91. URL: <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2025.2.1.78-91>.
4. Трофименко М. Роль публічної дипломатії у забезпеченні національної безпеки держави в умовах війни. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія*. 2024. № 40. С. 143–153. URL: <https://doi.org/10.34079/2226-2830-2024-15-40-143-153>.
5. Хоменська І. Інституційна компонента публічної дипломатії. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2024. Вип. 3. С. 54–61. URL: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2024-3-8>.

Summary

The task of diplomacy is to defend the interests of the state in an active (classical diplomacy) and inertial (public diplomacy) way. It is public diplomacy that accumulates energy from all spheres of public life in order to form a stable status of the state in the international arena. The war became a kind of generator and accelerator of Ukraine's image

assets, transforming the standards of public diplomacy in the system of foreign policy activity of Ukraine. The acquired arsenal of relevance of Ukraine in the world creates advantageous starting positions for the further positioning of the country in the system of international and world politics.

Юлія Крицька

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Любов Мельничук
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
krytska.yuliia@chnu.edu.ua

Пінг-Понг дипломатія як інструмент нормалізації американо-китайських відносин наприкінці ХХ ст.

Після завершення Другої світової війни міжнародна система сформувалася навколо двох наддержав – США та Радянського Союзу, чиї відносини характеризувались ідеологічним протистоянням, відомим як “холодна війна”. У цьому контексті Китайська Народна Республіка, після встановлення комуністичного режиму на чолі з Мао Цзедунем, внаслідок революції 1949 р. та після розриву радянсько-китайських відносин у 1960-х роках, опинилась в умовах політичної та дипломатичної ізоляції. На початку 1970-х Китай потребував змін, які показали б його готовність до відкритості, тоді як США, очолювані президентом Річардом Ніксоном, прагнули реалізувати стратегію балансування у Східній Азії та обмежити вплив СРСР у цьому регіоні. Завдяки спорту, що виступив нетрадиційним каналом міждержавної комунікації, обидві країни досягли поставлених цілей і згодом це явище в історіографії отримає назву “Пінг-Понг дипломатія”.

Початковий етап цього процесу був спричинений випадковою подією на чемпіонаті світу з настільного тенісу в м. Нагої (Японія) у квітні 1971 року. Американський спортсмен Гленн Коуен, запізнившись на автобус, який мав доправити його команду до готелю, сів до іншого транспорту, як згодом з’ясувалося, це був автобус китайської делегації, де він зустрів одного з провідних китайських гравців Чжуан Цзенуна. Попри офіційну заборону на контакти між

спортсменами з двох сторін, Ц. Чжуан подарував Г. Коуену шовкову хустину із традиційним зображенням Жовтих Гір. Журналісти, які їх супроводжували, сфотографували момент рукостискання та отримання подарунка. Пізніше ці знімки миттєво потрапили до медіа та викликали широкий міжнародний резонанс, адже цей жест було сприйнято як демонстрація готовності до дружнього діалогу. Китайська влада оперативно використала потенціал цього випадку, запросивши американських спортсменів до Пекіну. Це стало знаковою подією у двосторонніх відносинах між США та Китаєм, адже це був перший офіційний контакт із Китаєм з часу проголошення Китайської Народної Республіки.

10 квітня 1971 року американська делегація, до складу якої входили дев'ять спортсменів, кілька офіційних представників та журналістів, розпочала свій візит до КНР. У межах комплексної програми американці відвідали ключові культурні та історичні об'єкти. Крім того, ознайомилися із освітніми закладами, виробничими підприємствами та взяли участь у кількох товариських матчах із китайськими спортсменами, що збирали багатотисячні стадіони вболівальників. Ці заходи сприяли формуванню образу Китаю, як відкритої держави, що прагне міжнародного визнання. Як пізніше зазначила американська дослідниця у сфері міжнародних відносин Рут Екштайн, прийом американських спортсменів насправді був елементом цілеспрямованої стратегії Китаю, спрямованої на використання спорту, як інструменту м'якої сили задля демонстрації відкритості до дипломатичного діалогу. Варто також зазначити, що впродовж візиту американська делегація мала численні зустрічі із офіційними особами, включно з прем'єр-міністром Чжоу Енлаєм, які стали передумовою для поступового формування міждержавних відносин, що підтверджує вищезгадане твердження дослідниці [1].

Відповіддю на запрошення американських спортсменів до Китаю стало таке ж запрошення китайської делегації, включаючи спортсменів, до Сполучених Штатів Америки у 1972 році. Цей візит відбувся невдовзі після історичної поїздки Річарда Ніксона до Пекіна та був не менш важливою

подією. Китайських спортсменів урочисто приймали у Лос-Анджелесі, Нью-Йорку, Детройті та Вашингтоні, де вони брали участь у показових матчах, зустрічах із студентами, іншими спортсменами та дипломатами. Під час одного із таких прийомів Р. Ніксон особисто подякував китайській делегації за “відкриття нового каналу спілкування між народами” [2].

Наслідком цієї серії подій було те, що у липні 1971 року радник з питань національної безпеки США Генрі Кіссінджер здійснив таємний візит до Пекіна, що стало підґрунтям для офіційної поїздки Р. Ніксона в лютому 1972 року. Зокрема, тоді ж було підписано Шанхайське комюніке, яке визначило принципи нових американо-китайських відносин. Для Китаю ці кроки стали шляхом до міжнародної легітимізації, вирішальною подією якої став вступ країни до Організації Об’єднаних Націй у 1971 році. Для Сполучених Штатів «пінг-понг дипломатія» означала зміцнення позицій у Східній Азії та формування стратегічної противаги Радянському Союзу [2].

Таким чином, Пінг-понг дипломатія стала прикладом того, як нетрадиційні інструменти, такі як спорт, здатні відігравати ключову роль у міждержавних відносинах, адже у період ідеологічного протистояння між США й СРСР та ізоляції КНР, саме спорт став причиною зміцнення відносин між Америкою та Китаєм, адже завдяки йому було подолано багаторічну дипломатичну ізоляцію та започатковано нову еру двосторонньої співпраці між ними. Досвід цих країн демонструє нам, що м’яка сила, заснована на культурному порозумінні, може стати ефективним засобом зовнішньої політики, який здатен змінювати світовий порядок.

Список використаних джерел:

1. Eckstein, R. Ping-Pong Diplomacy: A View from Behind the Scenes The Journal of American–East Asian Relations. 1993. Vol. 2, No. 3. P. 327–342. URL: <https://www.jstor.org/stable/23612842> (date of access: 08.11.2025)
2. Griffin, N. Ping-Pong Diplomacy: The Secret History Behind the Game That Changed the World. New York : Scribner, 2014. 448 p.

URL: <https://archive.org/details/pingpongdiplomac0000grif> (date of access: 08.11.2025)

Summary

The phenomenon of “ping-pong diplomacy” in the early 1970s was a turning point in US-China relations. When a seemingly chance encounter between Chinese and American tennis players at the 1971 Nagoya Olympics sparked a global revolution, it demonstrated the importance of using soft power correctly. The exchange of sports delegations allowed the US and China to overcome nearly two decades of diplomatic isolation and paved the way for President Nixon's historic visit to Beijing in 1972, as well as the signing of the Shanghai Communiqué, which defined the principles of the new US-China relationship. This episode showed that even unconventional interactions, such as sports, can have a serious impact on geopolitical dynamics in the world.

Дар'я Лисенко

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Любов Мельничук
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
lysenko.daria@chnu.edu.ua

Instagram як сучасний інструмент публічної дипломатії України

Соціальні мережі відіграють важливу роль у міжнародних відносинах сьогодення. Їхнє використання урядами та дипломатичними представництвами стає все більш звичним явищем задля охоплення аудиторії та формування суспільної думки. Соцмережі стали ефективним інструментом просування іміджу держави, який дозволяє демонструвати культурні, туристичні, наукові та економічні досягнення, підвищувати рівень довіри до державних інституцій. Вони стали невід'ємною частиною розвитку цифрової дипломатії та досягнень зовнішньополітичних цілей держав через використання сучасних інформаційних технологій.

Мета нашого дослідження полягає в аналізі ролі соціальної мережі Instagram та прикладів її використання у сучасній публічній дипломатії України.

Варто зазначити, що стрімка динаміка розвитку цифрової дипломатії України відбулася у 2020-2021 роках. У цей час

було опубліковано Комунікаційну стратегію Міністерства Закордонних Справ України, яка мала на меті створити злагоджену та ефективну систему зовнішньої і внутрішньої комунікації МЗС, яка допомогла б більш ефективно реалізовувати стратегічні цілі міністерства. В даному документі було вказано, що сторінка МЗС в Instagram є одним з власних каналів його комунікації через її здатність ефективною та швидкої взаємодії з цільовою аудиторією [1, с. 24].

Важливим кроком у використанні Instagram у публічній дипломатії України стало створення бренду UkraineNow та появи його сторінки у 2020 році, що дозволило сформувати позитивний образ України, її громадян, популяризувати культурні цінності та змінити глобальне сприйняття нашої держави, представивши Україну як відкриту, сучасну країну з європейськими цінностями. Основним закликом та основою слово «зараз», бо українці не чекають, а діють та розвивають український бізнес, культуру, освіту та технології, не дивлячись ні на що. Даний проект мав ціль познайомити іноземців з прогресивною Україною, яка завжди рішуча до дій [1, с. 21].

Завдяки співпраці МЗС України та Українського інституту подальшою дією стало створення офіційної сторінки України – @ukraine.ua. Англomовний контент на ній повинен був покращити позитивний імідж України серед іноземців. Найбільш великого розголосу дана сторінка набула під час початку російського повномасштабного вторгнення в Україну. Серед головних тем поширюються: обстріли та злочини російських військ, особисті й трагічні історії українських біженців, а також сюжети про силу, незламність і героїзм народу. Крім того, висвітлювалися спортивні досягнення українців, підтримка міжнародних партнерів, міжнародні нагороди українським урядовцям, матеріали про Україну у світових ЗМІ та творчі ініціативи українських і закордонних митців на підтримку країни.

Варто зазначити, що від 22 лютого до 22 березня 2022 року на Instagram-акаунті ukraine.ua було опубліковано 243 пости. Також Ukraine.ua увійшла до топ-5 офіційних сторінок держав

в інстаграмі. У 2023 році Міністр закордонних справ, Дмитро Кулеба, заявив, що це є результатом постійної комунікаційної роботи, який надає Україні можливість та здатність протидіяти дезінформації та пропаганді Російської Федерації [2]. Наразі аудиторія сторінки перевищує 1 мільйон підписників, а охоплення аудиторії залишається на високому рівні.

Окрім публікацій, хештег #StandwithUkraine був застосований більше 2 мільйонів разів і тим самим допоміг поширити інформацію про війну в Україні, російські злочини та надважливі історії українського народу. За підсумками Оксфордської мовної програми, у 2022 році хештег #IStandWith став одним із найбільш використовуваних у мовному просторі [4].

Також ефективним кроком був запуск флешмобу #FreeTheLeopards, що допомогло отримати Україні танки Leopards II. #LightUpUkraine – інша впливова акція, яка поєднала реальні дії та інформаційні технології задля підтримки України у період блекаутів: близько 60 впливових локацій світу вимкнуло світло, а перегляди в Instagram такої знакової події солідарності набрали більше 13 мільйонів переглядів [4]. Іншими словами, дані ініціативи з використанням соцмереж допомагають поширити правдиву інформацію, впливають на політичний процес та покращують зносини України з іншими державами світу.

З огляду на вищевикладене, можна стверджувати, що Instagram є одним із ключових інструментів публічної дипломатії сучасності. Різноманітні інформаційні та культурні ініціативи, реалізовані в Instagram, дозволяють Україні не лише розповідати світові про війну, воєнні злочини та виклики, з якими стикається українське суспільство, а й поширювати власні ідеї, культурні надбання та цінності. Власний бренд та сторінка України сприяють підвищенню впізнаваності України, формують позитивне ставлення до неї та зміцнюють її імідж як сучасної, відкритої та стійкої держави.

Список використаних джерел:

1. Офіційна сторінка України у соцмережі Instagram. Instagram @ukraine.ua. URL: <https://www.instagram.com/ukraine.ua> (дата звернення 08.11.2025)
2. Стратегія публічної дипломатії МЗС України. Міністерство закордонних справ. 2021. 31 с. URL:<https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf> (дата звернення: 09.11.2025)
3. Brand Ukraine. Ukraine.UA увійшла до топ-5 офіційних сторінок країн світу в Instagram. 2023. URL:<https://brandukraine.org.ua/uk/news/ukraineua-uvijshla-do-top-5-oficijnihstorinok-krayin-svitu-v-instagram/> (дата звернення: 08.11.2025)
4. Oxford Word of the Year 2022. Oxford University Press. 2022. URL: <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2022/> (дата звернення 09.11.2025)

Summary

Social media plays an important role in international relations. Its use by governments and diplomatic missions is becoming increasingly common as a means of reaching audiences and shaping public opinion. Based on real examples of using Instagram, this paper examines its impact on modern public diplomacy of Ukraine.

Анастасія Мельничук

Науковий керівник – д. і. н., професор Тамара Марусик
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
melnychuk.anastasiia@chnu.edu.ua

Створення та діяльність Посольського фонду США зі збереження культурної спадщини

У сучасному світі культурна спадщина стала важливим інструментом формування міжнародного іміджу та реалізації політики «м'якої сили». Через її збереження країни зміцнюють партнерства й поширюють власні цінності. За визначенням ЮНЕСКО, культурна дипломатія – це обмін ідеями й традиціями задля взаєморозуміння й сталого розвитку [5]. Після масштабних культурних втрат наприкінці

XX століття, спричинених війнами, урбанізацією та глобалізаційними процесами, збереження культурної спадщини стало пріоритетом міжнародної політики.

Посольський фонд США зі збереження культурної спадщини був створений у 2001-му році як реакція на нові виклики у сфері міжнародної політики, коли «м'яка сила» стала альтернативою прямому впливу. Основна ідея полягала в тому, щоб створити універсальний механізм підтримки країн, які прагнуть зберегти свою спадщину, проте не мають для цього достатньо ресурсів. Водночас грантова підтримка фонду не переслідує політичних цілей, а навпаки – покликана створювати «неполітичний, поважний і партнерський» образ Америки [3].

Діяльність Посольського фонду США зі збереження культурної спадщини здійснюється через мережу посольств США, які щорічно проводять конкурси заявок серед місцевих організацій. До участі допускаються державні установи культури, музеї, архіви, університети, а також неурядові неприбуткові організації. Головні критерії відбору включають культурну значущість об'єкта, його уразливість, потенціал проекту до стійкості та користь для місцевих спільнот.

Фонд підтримує три напрями: реставрацію архітектурної спадщини (храми, укріплення, історичні будівлі), консервацію музейних колекцій та архівів (документи, книги, мистецтво), а також збереження нематеріальної спадщини: мову, традиції, ремесла і фольклор [4].

Кожна країна має можливість визначати свої тематичні пріоритети залежно від локального контексту: від великої загрози втрати архітектурних об'єктів – акцент робиться на реставрації, до багатой усної традиції: документування нематеріальної спадщини [3].

За час своєї діяльності фонд реалізував сотні проєктів у понад 130 країнах світу, охоплюючи всі континенти. Серед прикладів – реставрація храму Пном Бакен в Камбоджі, консервація ісламської архітектури та рукописів у Ємені, а також відновлення релігійних споруд у Непалі після землетрусу 2015 року [3].

У контексті України фонд підтримав декілька ініціатив. Так, у 2018 році Посольство США в Києві оголосило прийом заявок для підтримки архітектурних пам'яток, музейних фондів, історичних архівів та нематеріальної спадщини. В оголошенні наголошувалося, що всі проєкти мають мати чітке обґрунтування культурної цінності об'єкта та відповідати вимогам Посольського фонду США зі збереження культурної спадщини [1].

Разом з тим, за допомогою Фонду здійснено реставрацію 18 українських об'єктів культурної спадщини і проінвестовано понад 1,7 млн. доларів. Наймасштабнішими проєктами стали реставрація Староакадемічного корпусу Києво-Могилянської академії та Мармурової зали Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Реставрація стелі, склепінь і арок Мармурової зали тривала понад півроку і була завершена на початку вересня 2025 року і урочисто відкрита до 150-річчя заснування університету [2].

Посольський фонд США зі збереження культурної спадщини вважається одним із найстійкіших і найуспішніших довготривалих інструментів американської культурної дипломатії. Його унікальність полягає в тому, що він не лише забезпечує збереження об'єктів спадщини, а й формує довіру до США як партнера, що діє не через політичний тиск, а підтримку цінностей, важливих для інших культур [3]. Цей підхід відповідає позиції ЮНЕСКО, згідно з якою культурна дипломатія повинна ґрунтуватися на повагах, діалозі та взаємному визнанні [5].

Серед актуальних напрямів, які варто враховувати в роботі Фонду, на мою думку, є оцифрування колекцій, інклюзивність із залученням меншин та постконфліктних спільнот, а також партнерство з міжнародними структурами на кшталт ЮНЕСКО й ООН.

Важливим є те, що Фонд позиціонує себе як гнучкий інструмент, здатний адаптуватися до глобальних викликів і зосереджений на захисті культурної пам'яті, ідентичності та спадщини [4].

Посольський фонд США є не просто фінансовим інструментом, а прикладом культурної поваги й гуманітарної дипломатії. Його діяльність ґрунтується на співпраці, а не втручанні, та демонструє, як державна ініціатива може водночас підтримувати інші культури й зміцнювати міжнародні зв'язки. Разом із принципами ЮНЕСКО фонд сприяє миру, інклюзивності та збереженню ідентичності. Подальший розвиток програми залежатиме від її здатності адаптуватися до цифрової епохи та забезпечити рівноправне партнерство.

Співпраця із Посольським Фондом США добре позначилася на розвитку української культурної спадщини, зокрема унікальних архітектурних комплексів ЗВО Києво-Могилянської академії та Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. У Нашої співпраці є величезні перспективи, яка разом з тим є своєчасною, адже навіть в час війни не варто забувати про охорону і збереження культурних пам'яток.

Список використаних джерел:

1. ГУРТ – Простір можливостей. Гранти на збереження культурної спадщини від Посольського фонду США. Київ, 20 листопада 2017 р. (URL: <https://gurt.org.ua/news/grants/41936/?deadline=1>) (дата звернення: 10.11.2025).

2. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Оновлена Мармурова зала ЧНУ знову відкрита після реставрації. Чернівці, 25 вересня 2025 р. (URL: <https://www.chnu.edu.ua/news-chnu/onovlena-marmurova-zala-chnu-znovu-vidkryta-pislia-restavratsii>) (дата звернення: 10.11.2025).

3. Funds for NGOs. How Does the U.S. Ambassadors Fund for Cultural Preservation Contribute to the Preservation of Cultural Heritage? 2023. (URL: <https://www2.fundsforngos.org/articles/how-does-the-u-s-ambassadors-fund-for-cultural-preservation-contribute-to-the-preservation-of-cultural-heritage/>) (accessed: 10.11.2025).

4. U.S. Embassy in Libya. Ambassadors Fund for Cultural Preservation (AFCP). Tripoli, 2024. (URL: <https://ly.usembassy.gov/ambassadors-fund-for-cultural-preservation-afcp/>) (accessed: 10.11.2025).

5. UNESCO. Cutting Edge: Standing Out, Reaching Out – Cultural Diplomacy for Sustainable Development. Paris, 27 January 2022. (URL:

<https://www.unesco.org/en/articles/cutting-edge-standing-out-reaching-out-cultural-diplomacy-sustainable-development>) (accessed: 08.11.2025).

Summary

The U.S. Ambassadors Fund for Cultural Preservation (AFCP), launched in 2001, is a key mechanism of American soft power, supporting the safeguarding of cultural heritage across the globe. Administered through U.S. embassies, the Fund provides grants for restoring architectural monuments, conserving museum and archival collections, and preserving intangible heritage such as languages, rituals, and oral traditions. With projects in over 130 countries, including post-conflict zones like Yemen, Afghanistan, and Ukraine, the AFCP demonstrates a respectful, non-political approach to cultural diplomacy. By funding local initiatives and prioritizing inclusivity and sustainability, the Fund strengthens international cooperation, fosters trust, and supports communities in protecting their identities. As digital preservation and global crises reshape the field, the AFCP continues to evolve, affirming the role of culture in peacebuilding and mutual understanding.

Владислава Мироняк

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Любов Мельничук
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
myroniak.vladyslava@chnu.edu.ua

Роль програми «Erasmus» у зміцненні міжнародного іміджу України

Сьогодні незалежна Україна сформувала прагматичну та реалістичну дипломатію, орієнтовану на забезпечення національних інтересів у змінному глобальному середовищі. Ця система має бути вдосконаленою, чітко впорядкованою та здатною оперативно реагувати на виклики світового масштабу. Її ключові завдання включають ефективний захист державних інтересів в політичній та безпековій сферах, захист прав громадян за рубежом, а ще створення сприятливих умов для виходу українських підприємств на міжнародні ринки. Водночас пріоритетними напрямками на найближче майбутнє залишаються захист і збереження суверенітету країни, подальше утвердження України як європейської держави та

досягнення максимальної інтеграції в НАТО та Європейський Союз.

Однією з важливих програм в контексті реалізації культурної дипломатії України є програма «Erasmus», яка виступає важливим інструментом культурної дипломатії України, спрямованим на зміцнення міжнародних зв'язків, обмін досвідом та інтеграцію української освіти і культури у глобальний контекст. Завдяки цій платформі українські студенти, викладачі й науковці отримують можливість брати участь у міжнародних освітніх та культурних програмах, що слугує становленню успішного образу нашої країни на світовому майданчику та поглибленню культурних взаємин із країнами Європейського Союзу.

Роль Erasmus у культурній дипломатії України полягає в:

1. популяризації української культури – учасники програми знайомляться з українською культурою, мовою та історією, а потім діляться цими знаннями з іноземними партнерами, сприяючи їхньому взаєморозумінню та повазі до української спадщини [1];

2. зміцненні освітніх зв'язків – «Erasmus» дозволяє українським закладам вищої освіти співпрацювати з європейськими університетами, обмінюватися досвідом, впроваджувати новітні освітні практики та підвищувати якість освіти в Україні [1];

3. формуванні позитивного іміджу – участь у програмі «Erasmus» сприяє формуванню позитивного іміджу України як сучасної, прогресивної та культурно багатой країни серед європейських партнерів та широкої аудиторії [2];

4. розвитку міжнародної співпраці – «Erasmus» стимулює розвиток міжнародної співпраці у сферах освіти, культури та науки, що є важливим для інтеграції України до Європейського Союзу та зміцнення її міжнародного авторитету [2];

5. підтримці реформ в освіті – програма «Erasmus» є важливим інструментом підтримки та впровадження реформ в українській системі освіти, що наближає її до європейських стандартів [3].

На нашу думку, можна виділити чотири пункти про те, як Erasmus впливає на культурну дипломатію України. Це відбувається за допомогою:

- збільшення кількості культурних обмінів, що розширює коло представників української культури за кордоном, тому що Erasmus надає можливість українським студентам, викладачам та науковцям брати участь у міжнародних програмах обміну;

- розповсюдження знань про Україну, де учасники програми стають амбасадорами української культури, при цьому знайомлячи іноземців з привабливістю та унікальністю культури в Україні;

- задіяння іноземців до української культури, яке за допомогою «Erasmus» заохочує іноземних викладачів та студентів брати участь в культурних заходах України, що зумовлює культурне взаєморозуміння та поглиблення зв'язків;

- підтримки української культури та мови, яка є важливою для збереження та розвитку національної ідентичності України.

Вважаємо, що програма «Erasmus» відіграє значну роль як інструмент культурної дипломатії України, допомагаючи зміцнювати міжнародні контакти, поширювати українську культуру та сприяти інтеграції країни у глобальний культурний простір.

Список використаних джерел:

1. Erasmus+ UA. URL:<https://erasmusplus.org.ua/programa-yes-erasmus/pro-programu/>

2. Gienow-Hecht, J. C. E., & Donfried, M. C. (2010). Power, distance, and the promise of civil society. In J. C. E. Gienow-Hecht & M. C. Donfried (Eds.), *Searching for a cultural diplomacy*. New York, NY: Berghahn, p. 14.

3. Glade W. Issues in the Genesis and Organization of Cultural Diplomacy: A Brief Critical History // *The Journal of Arts Management, Law, and Society*. 2009. Vol. 39, Issue 4. P. 1.

Summary

Ukraine pursues a pragmatic diplomacy focused on protecting national interests, security, and advancing EU and NATO integration.

The «Erasmus» program strengthens Ukraine's cultural diplomacy by promoting Ukrainian culture abroad, expanding educational cooperation, improving the country's international image, and supporting reforms. Through exchanges and cultural engagement, Erasmus helps integrate Ukraine into the European and global cultural space.

Назар Михалюк

Кандидат політичних наук, доцент, докторант
Науковий керівник – д. політ. н., професор Антоніна Шуляк
Волинський національний університет імені Лесі Українки
mykhaliuk.nazar2024@vnu.edu.ua

Культурна політика Європейського Союзу

Культурна політика Європейського Союзу (ЄС) є динамічним і багатокомпонентним феноменом європейської інтеграції. Історично культура перебувала у виключній компетенції держав-членів, а перше значне визнання на рівні ЄС відбулося після підписання Маастрихтського договору 1992 року. Стаття 151 договору, нині стаття 167 Договору про функціонування ЄС (TFEU), закріпила роль ЄС у сприянні культурній співпраці між державами-членами, при цьому зберігаючи повагу до національного різноманіття. Принцип субсидіарності визначає підтримку ЄС національних ініціатив без їх заміщення. Основні концептуальні засади включають: підтримку культурного різноманіття, міжнародну культурну співпрацю як інструмент «м'якої сили» та інтеграцію культури у інші політики (освіту, регіональний розвиток, зовнішні відносини).

З початку 2000-х років культурна політика ЄС дедалі більше спрямована на зміцнення демократії, розвиток креативної економіки та соціальної інклюзії. Європейський порядок денний для культури (2007) заклав основи структурованої співпраці між інституціями та державами-членами, створивши програмні, бюджетні та дипломатичні механізми для інтеграції культури в європейську модель. Правова база, включно зі статтею 167 TFEU, Лісабонським договором (2007) та Хартією основних прав ЄС (2000),

забезпечує баланс між ініціативами Союзу та суверенітетом держав-членів [1].

Інституційна система реалізації культурної політики ЄС багаторівнева. Європейська Комісія, через Генеральний директорат з питань освіти, молоді, спорту та культури (DG EAC), координує програми, управління бюджетом та міжінституційну співпрацю. Європейський Парламент здійснює політичний та фінансовий контроль, зокрема через Комітет з культури та освіти (CULT), а Рада ЄС забезпечує міжурядову координацію. Додатково, Європейський інвестиційний банк, Європейський соціальний фонд та Європейська мережа національних культурних інституцій (EUNIC) сприяють реалізації програм, включно з культурною дипломатією та проєктами з третіми країнами, зокрема Україною [2].

Практична реалізація культурної політики ЄС здійснюється через програми Creative Europe та Erasmus+. Creative Europe (2021–2027) фінансує літературні переклади, фестивалі, Європейські столиці культури, креативні індустрії та аудіовізуальний сектор. Україна бере участь у програмі з 2016 року, отримуючи гранти, участь у спільних проєктах і зміцнюючи культурну присутність в Європі. Програма Erasmus+ підтримує мобільність студентів і викладачів, молодіжні обміни та волонтерські проєкти, сприяючи формуванню європейської ідентичності та міжкультурного діалогу. У 2021–2024 роках українські заклади реалізували понад 8 тис. мобільностей та партнерських проєктів, включно з магістерськими програмами Erasmus Mundus, віртуальними обмінами та розвитком освітньої інфраструктури [1].

Культурна дипломатія ЄС стала важливим інструментом зовнішньої політики. Комунікація ЄК та Високого представника ЄС із закордонних справ «До стратегії ЄС з міжнародних культурних відносин» (2016) закріпила роль культури у зміцненні довіри, міжкультурного діалогу та розвитку спільних проєктів з третіми країнами, зокрема у рамках Східного партнерства. Для України участь у програмі Creative Europe та підписання Угоди про асоціацію відкрили нові можливості культурної інтеграції.

Водночас культурна політика ЄС стикається з низкою викликів: фінансовою нерівністю, бюрократизацією, цифровізацією, ризиком культурного домінування та внутрішніми суперечностями між державами-членами. ЄС демонструє адаптивність через підтримку зеленої культури, цифрових платформ, інклюзивності та інтеграцію культури з освітою.

Висновки. Культурна політика ЄС має чітке правове підґрунтя, перебуваючи у площині допоміжної компетенції, що підкреслює роль національних урядів у її реалізації. Інституційна система забезпечує ефективну координацію між Єврокомісією, Європарламентом, Радою ЄС та EUNIC. Програми Creative Europe та Erasmus+ виконують функції культурної інтеграції, обміну та інновацій, сприяючи розвитку креативного сектору та міжкультурного діалогу. Культурна дипломатія ЄС є ключовим елементом зовнішньої політики, особливо у відносинах із країнами Східного партнерства, зокрема Україною. Попри виклики, адаптивність ЄС дозволяє трансформувати політику відповідно до глобальних змін та цифровізації. Досвід ЄС у сфері культурної політики є важливим орієнтиром для України та інших партнерських країн, сприяючи розвитку інституційної спроможності, культурної дипломатії та соціальної згуртованості у глобальному контексті.

Список використаних джерел:

1. Shuliak A., Melnychuk L., Kulyk S., Mykhaliuk N., Panas V., Palokha N. New vectors of the development of cultural and sports diplomacy caused by the 2022 russian-ukrainian war. *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research*, 2022, Vol. 12, № 2, p. 66-72.
2. Шостак В. М. Культурна політика України та Європейського Союзу: відповідність змісту і перспективи реалізації. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал*. 2023. № 1. С. 81–86. URL: <https://journals.urau.ua/visnyknakkkim/article/view/277638>.

Summary

The European Union's cultural policy is a multifaceted phenomenon that has evolved from the exclusive competence of member states to active coordination at the supranational level. The institutional

framework and programs, notably Creative Europe and Erasmus+, support the creative sector, intercultural dialogue, and the integration of third countries, including Ukraine, into the European cultural space. EU cultural diplomacy strengthens the Union's global presence and promotes European values. Despite existing challenges such as financial disparities, bureaucratic complexity, and digital risks, the cultural policy demonstrates high adaptability and the capacity for transformation in response to contemporary socio-economic and technological changes.

Сергій Мовенко

Науковий керівник – д. політ. н., професор Антоніна Шуляк
Волинський національний університет імені Лесі Українки
movenko.serhii@vnu.edu.ua

Маніпулятивні історичні наративи Росії та їх вплив на українську державність і міжнародний імідж

Проблематика маніпулятивних історичних наративів у контексті російсько-українських відносин набуває особливої актуальності в умовах гібридної війни. Російська Федерація систематично використовує історичні міфи як елемент інформаційної агресії, спрямованої на делегітимацію української державності, підрив національної єдності та створення негативного міжнародного іміджу України.

Одним із найбільш поширених ідеологічних конструктів російської пропаганди є міф про «єдину історичну спадщину» українського і російського народів. Його сутність полягає у нав'язуванні тези про спільне походження, єдність культурного та цивілізаційного розвитку, де Росія постає як «старший брат», а Україна – як «молодший». Цей наратив покликаний виправдати експансіоністську політику Росії, включно з анексією Криму, окупацією Донбасу та спробами політичного контролю над Україною через гібридні механізми впливу.

Історичні витoki цього міфу сягають періоду Київської Русі. Російська історіографія віддавна трактує її як «першу російську державу», ігноруючи факт, що Київська Русь була спільною колискою трьох східнослов'янських народів – українців, білорусів і росіян, які згодом розвивалися в різних

політичних, культурних і релігійних контекстах. Починаючи з XV століття, Московська держава цілеспрямовано використовувала символічний капітал Київської спадщини для легітимації власних територіальних претензій та імперських амбіцій [1].

Після Переяславської угоди 1654 року російська влада поступово інтегрувала українські землі, запроваджуючи політику русифікації та історичної асиміляції. У результаті було сформовано ідеологему «спільної історії», яка в імперський та радянський періоди стала основою для знищення елементів української ідентичності. Радянська історіографія зміцнила цей міф через концепт «братерства народів», який приховував реальну політичну підлеглисть України Москві. Трагічні події, як-от Голодомор 1932–1933 рр., цілеспрямовано замовчувалися або трактувалися як «економічні труднощі», що спотворювало історичну пам'ять і гальмувало формування національної свідомості [2].

У пострадянський період російські медіа та офіційна історична політика продовжили експлуатувати міф про «єдину спадщину», особливо після Революції Гідності 2013–2014 рр. та початку російської агресії проти України. Кремль використовує концепцію «захисту історичної єдності» для виправдання анексії Криму, окупації частини Донбасу та спроби підпорядкування України через політичні, інформаційні та культурні інструменти впливу [4].

Окрім історичних маніпуляцій, поширеним є наратив про «невдалу державу» (failed state), покликаний дискредитувати українську державність, акцентуючи увагу на проблемах корупції, політичної нестабільності та економічних труднощів. Цей наратив використовується для формування у міжнародної аудиторії переконання, що Україна нібито не спроможна до самостійного управління, а її європейський вибір є результатом «зовнішнього тиску». У цьому контексті активно експлуатується міф про «зовнішнє управління» Україною, який покликаний підірвати довіру до західних партнерів та делегітимізувати співпрацю України з ЄС і НАТО [3].

Попри масштабну пропагандистську діяльність Росії, українське суспільство демонструє високий рівень стійкості до інформаційного впливу. Це зумовлено розвитком критичного мислення, активізацією громадянського суспільства, посиленням незалежних медіа та державних структур, що займаються інформаційною безпекою. Важливу роль відіграють освітні та культурні ініціативи, спрямовані на деколонізацію історичної свідомості, переосмислення минулого та формування власного нарративу української ідентичності у світовому контексті [2].

Україна активно протидіє дезінформаційним кампаніям через міжнародну співпрацю, публічну дипломатію та стратегічні комунікації. Сучасні проєкти, спрямовані на популяризацію української культури, історії та мови, зміцнюють її позиції у глобальному інформаційному просторі та сприяють формуванню позитивного міжнародного іміджу.

У підсумку, маніпулятивні історичні нарративи Росії є складовою гібридної війни, спрямованої на підриз української ідентичності та дестабілізацію державності. Проте завдяки синергії реформ, міжнародній підтримці та активній позиції громадянського суспільства Україна демонструє здатність протистояти інформаційній агресії, відновлюючи власну історичну суб'єктність.

Список використаних джерел:

1. Bohdanova T. Ukraine's Information War: How Lies Become Truth in the Media. Atlantic Council. 2014. URL: <https://www.atlanticcouncil.org>
2. Dyczok M. Ukraine's Media War: Propaganda, Diplomacy, and the Struggle for Narrative. *Journal of Ukrainian Politics and Society*. 2022. Vol. 8, № 1.
3. EUvsDisinfo. Disinformation Cases Database. 2023. URL: <https://euvsdisinfo.eu>
4. Klymenko L. Ukrainian Identity and Narratives of Conflict in EU Discourses. *East European Politics and Societies*. 2021. Vol. 35, № 1. P. 134–155.

Summary

The article examines Russia's manipulative historical narratives used as tools of hybrid warfare to delegitimize Ukrainian statehood and distort

historical memory. By analyzing myths such as the “shared heritage,” “failed state,” and “external governance,” the study demonstrates how these constructs serve to justify aggression and undermine Ukraine’s sovereignty. The research concludes that Ukraine’s resilience, supported by civil society, reforms, and international cooperation, contributes to the restoration of historical subjectivity and the strengthening of its international image.

Юлія Пендерецька

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Павло Катеринчук
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
penderetska.yuliia@chnu.edu.ua

Боротьба іміджів кандидатів у президенти США Джо Байдена і Дональда Трампа

Поняття політичного іміджу є одним із ключових елементів сучасної політичної науки, оскільки воно безпосередньо впливає на електоральну поведінку громадян, рівень довіри до політичних інститутів та загальну стабільність владних структур. Із розвитком демократичних процесів політичний імідж перетворився не лише на інструмент комунікації між владою та суспільством, а й на визначальний чинник успіху політичного лідера в умовах конкурентної боротьби. У ХХІ столітті роль іміджевих технологій суттєво зросла завдяки глобальній цифровізації, розширенню інформаційного простору та зростанню впливу масових комунікацій. Сучасні виборчі кампанії значною мірою ґрунтуються на технологіях створення, модифікації та підтримки політичного образу, який стає центральним елементом політичної маркетингової стратегії. Особливо виразно це проявляється у протистоянні Джоозефа Байдена та Дональда Трампа, чия політична конкуренція уособлює зіткнення двох принципово різних моделей лідерства.

Іміджева стратегія Дональда Трампа ґрунтується на створенні образу антисистемного лідера, який нібито бореться проти «великої несправедливої системи». Такий образ викликає сильний емоційний відгук у виборців, розчарованих традиційним істеблішментом, які сприймають

Трампа як політика, що представляє їхні інтереси та говорить простою, прямою мовою. Важливим інструментом формування цього образу стали його гасла «AMERICA FIRST» та «MAKE AMERICA GREAT AGAIN», які поєднують просту форму та значне символічне навантаження. Слово «AMERICA» апелює до національної ідентичності та патріотизму, тоді як «FIRST» підкреслює пріоритетність національних інтересів і безкомпромісність у відстоюванні позицій [3]. Ці слогани створюють чітку емоційно-націоналістичну рамку, у якій Трамп постає як сильний, рішучий лідер, здатний боронити країну від зовнішніх і внутрішніх загроз.

Комунікація Трампа характеризується прямолінійністю та активним використанням соціальних мереж. Саме в медіапросторі він створив альтернативний інформаційний світ, де домінує його особистий наратив, натомість традиційні ЗМІ зображаються як упереджені або ворожі. Навіть юридичні конфлікти та скандали Трамп нерідко трансформує у підтвердження своєї «боротьби проти системи», що лише зміцнює його імідж у очах прихильників.

Дональд Трамп часто дає опонентам прізвиська та створює образ ворога – як внутрішнього, так і зовнішнього, така стратегія допомагає йому підтримувати сильні емоції серед прихильників і формувати чітке розділення на «своїх» і «чужих». Його стиль спілкування поєднує популізм, демонстративність і різкість, завдяки чому протистояння з Байденом виходить за межі звичайної політичної конкуренції та набуває глибшого конфліктного змісту.

На противагу цьому, імідж Джо Байдена побудований на моделі досвідченого, поміркованого та відповідального державного діяча. Байден послідовно підкреслює свою прихильність до стабільності, демократичних інститутів та суспільної єдності. Його риторика спрямована на зниження поляризації й формування відчуття керованості та передбачуваності. Після оголошення про намір продовжити політичну діяльність він заявив: «Я тут, бо немає кращого місця, щоб поговорити про прогрес, якого ми досягли разом», демонструючи тактику позитивної саморепрезентації.

Продовженням цієї логіки є твердження «Наш економічний план працює», що підсилює образ ефективного керівника [2].

Байден також активно працює над нейтралізацією критики щодо свого віку, перетворюючи її на перевагу. Його фраза «Проблема, з якою стикається наша країна, полягає не в тому, скільки нам років, а в тому, скільки років нашим ідеям» зміщує акценти з фізичних характеристик на змістовність політичного мислення [1]. У такий спосіб Байден підкреслює, що ефективність керівництва визначається не віком, а актуальністю та модерністю ідей.

Важливим інструментом конструювання його іміджу є використання риторичної конструкції “not just ... but”, яка дозволяє протиставити два ціннісні компоненти й підкреслити пріоритет одного з них у кризовій ситуації. Такий прийом формує образ лідера, здатного балансувати між ліберальними цінностями й необхідністю колективної відповідальності, і водночас викликає емоційний відгук, оскільки підкреслює, що дії окремої людини впливають на добробут усього суспільства.

У підсумку протистояння іміджів Джо Байдена та Дональда Трампа показує, що політична боротьба сьогодні – це не лише зіставлення програм, а насамперед конкуренція образів. Байден формує імідж спокійного та відповідального лідера, який робить ставку на стабільність і передбачуваність. Трамп, навпаки, діє через яскраві емоційні меседжі, апелює до почуття несправедливості та пропонує більш різкі зміни.

Ці дві моделі лідерства відображають глибокі розбіжності всередині американського суспільства та показують, що імідж політика стає ключовим чинником формування громадської думки. Саме тому боротьба за сприйняття виборцями дедалі частіше визначає хід політичного процесу і впливає на те, яким буде майбутнє країни.

Список використаних джерел:

1. Savchuk V. Communicative techniques of the U.S. presidents for effective nation leader image formation in social consciousness. *Society.Document.Communication*. 2024. Т. 9, № 2. С. 52–61. URL: <https://doi.org/10.69587/sdc/2.2024.51> (дата звернення: 01.11.2025).

2. Крапива Ю. В. Комунікативні стратегії учасників передвиборчої кампанії 2024 року в США. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2024. С. 69–72. URL: <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=229>.

3. Мелешенко О. Комунікативна стратегія конструювання позитивного іміджу (на матеріалі твіттера Д. Трампа). *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна*. 2020. № 91. С. 42–48. URL: <https://periodicals.karazin.ua/foreignphilology/article/view/15854>.

Summary

This text is about two American politicians – Joe Biden and Donald Trump. They have very different styles and images. Donald Trump shows himself as a leader who fights against the system. He uses simple and emotional slogans like “America First.” Trump often speaks in a strong and direct way, criticizes his opponents, and uses social media to reach people. Joe Biden, on the other hand, wants to look calm, experienced, and responsible. He talks about unity, stability, and democratic values. Biden often says that modern ideas and care for people are more important than age. The text explains that the competition between Biden and Trump shows two different types of leadership in the United States. One leader focuses on emotions and conflict, while the other focuses on stability and responsibility. This affects how people see politics and what choices they make.

Ангеліна Попадинець

Науковий керівник – д. політ. н., професор Іван Монолатій
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
anhelina.popadynets.25@cnu.edu.ua

Політика та Олімпійські ігри: динаміка взаємовпливу в історичному та сучасному контексті

Вибір цієї дослідницької теми для мене є не просто академічним інтересом, але й глибоко особистим питанням. Я присвятила професійному спорту одинадцять років свого життя. Як майстер спорту України з регбі-7, багаторазова чемпіонка країни, дворазова бронзова призерка чемпіонату Європи та членкиня юніорської збірної України протягом трьох років, я звикла жити за принципами чесної гри,

дисципліни та взаємоповаги. Спорт вчив мене, що результат визначається на полі чи майданчику, а не в кабінетах.

Проте саме мій досвід, особливо в останні роки, наочно продемонстрував, що ідеали олімпізму часто стикаються з жорсткою реальністю. Ми, атлети, мимоволі стаємо свідками, а іноді й учасниками процесів, де спортивні арени перетворюються на платформи для політичних заяв, демонстрацій сили та інструменти державного престижу. Саме тому дослідження зв'язку між політикою та Олімпійськими іграми я вважаю критично важливим для розуміння не лише минулого, але й майбутнього спорту.

Шляхетна ідея барона П'єра де Кубертена про відродження Олімпійських ігор полягала у створенні аполітичного простору, де молодь світу могла б змагатися, а не воювати, об'єднуючись в дусі дружби. Олімпійська хартія і досі проголошує принципи політичного нейтралітету. Однак історія XX століття демонструє, що Ігри майже ніколи не були "поза політикою".

Першим і, мабуть, найбільш прикладом стали Ігри 1936 року в Берліні. Вони були використані нацистським режимом не просто для пропаганди, а для повноцінної легітимізації своєї ідеології на міжнародній арені. Світ, засліплений величчю та організованістю радянського суспільства, воліли не помічати справжню природу режиму, що стало фатальною помилкою.

Період "Холодної війни" перетворив олімпійські стадіони на ще одне поле битви за ідеологічне домінування та маніпулювання. Суперництво СРСР та США вимірювалось не лише в ядерних боеголовках, але й у золотих медалях. Апогеєм цієї боротьби стали масові політичні бойкоти. Бойкот Ігор у Москві 1980 року з боку західних країн у відповідь на вторгнення в Афганістан та дзеркальний бойкот Ігор у Лос-Анджелесі 1984 року з боку соціалістичного блоку завдали нищівного удару по олімпійському руху. Вони довели, що атлети стали розмінною монетою у великій геополітичній грі.

Не можна оминати і трагедію в Мюнхені 1972 року. Терористичний акт проти ізраїльської делегації

продемонстрував, що Ігри, як глобальна подія, є вразливою мішенню для тих, хто прагне привернути увагу світу до своїх політичних вимог найбільш радикальним шляхом.

Сучасний контекст: "м'яка сила" та нові виклики

Після завершення "Холодної війни" прямі бойкоти здебільшого відійшли в минуле, але політичний вплив трансформувався, ставши більш витонченим. На перший план вийшло поняття "м'якої сили".

У ХХІ столітті право на проведення Олімпійських ігор стало для багатьох країн, особливо з авторитарними чи перехідними режимами, інструментом для досягнення двох цілей: внутрішньої легітимізації та покращення міжнародного іміджу. Ігри в Пекіні (2008) та Сочі (2014) є хрестоматійними прикладами. Вони мали продемонструвати світові відкритість, багатство та могутність Китаю та Росії. Проте обидві Олімпіади супроводжувалися жорсткою критикою через порушення прав людини, цензуру та масштабну корупцію, що лише посилювало дискусію про доцільність надання права на проведення Ігор таким режимам.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну в 2022 році стало безпрецедентним викликом для Міжнародного олімпійського комітету (МОК). Питання про допуск чи недопуск російських та білоруських атлетів розкололо спортивний світ. Концепція "нейтральних атлетів", яку просуває МОК, намагаючись знайти компроміс між Олімпійською хартією та політичною реальністю, викликає гострі дебати. З одного боку – аргумент, що спортсмени не повинні нести колективну відповідальність за дії свого уряду. З іншого – неспростовний факт, що в тоталітарних державах спорт є частиною державної пропагандистської машини, а атлети часто мають військові звання та фінансуються державою-агресором.

Аналіз історичної динаміки та сучасних реалій доводить, що теза про "спорт поза політикою" є швидше бажаним ідеалом, аніж робочою моделлю. Взаємовплив політики та Олімпійських ігор є нерозривним та багатограним. Політика використовує Ігри як інструмент пропаганди, "м'якої сили" та геополітичного тиску. Водночас самі Ігри здатні впливати на

політику, актуалізуючи глобальні проблеми, як-от права людини, та (дуже рідко) слугуючи майданчиком для дипломатії.

Для мене, як для спортсменки, ця ситуація є болісною. Але для мене, як для дослідниці, вона є очевидною. Майбутнє олімпійського руху залежить від того, чи зможе він знайти новий, чесний баланс між своїми основоположними цінностями та неминучою присутністю політики у сучасному світі.

Список використаних джерел:

1. Guttmann, Allen. The Olympics: A History of the Modern Games. Urbana: University of Illinois Press, 2002. <https://www.press.uillinois.edu/books/?id=p070464#preview>
2. Large, David Clay. Nazi Games: The Olympics of 1936. New York: W. W. Norton & Company, 2007.
3. Nye, Joseph S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York: PublicAffairs, 2004.
4. International Olympic Committee. Olympic Charter. <https://olympics.com/ioc/olympic-charter>
5. Офіційні заяви та рішення Виконавчого комітету МОК (IOC Executive Board) <https://olympics.com/ioc/news/ioc-eb-decides-on-participation-of-individual-neutral-athletes-at-paris-2024>

Summary

Grounded in the personal experience of an elite rugby athlete, this research explores the complex relationship between politics and the Olympic Games. It examines the historical instrumentalization of the Games, from the 1936 Berlin Olympics as propaganda to the politically motivated boycotts during the Cold War. The paper analyzes the modern use of the Olympics as a "soft power" tool by host nations, such as China and Russia, to enhance their international image. It addresses the current unprecedented challenge posed by the war in Ukraine and the controversy surrounding the "neutral athlete" status. The research concludes that the ideal of sport remaining "outside of politics" is unattainable, highlighting the persistent and unavoidable dynamic between political influence and the Olympic movement.

Христина Прохніцька

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Андрій Стецюк
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
prokhnitska.khrystyna@chnu.edu.ua

Використання культурної дипломатії України як інструменту формування міжнародного впливу держави у період 2022–2025 років

Події в Україні 2022 року стали головним осередком уваги серед міжнародної спільноти. Повномасштабна агресія російської федерації не лише змінила хід світової політики, а й у ширшому масштабі актуалізувала питання культурної дипломатії як основної складової зовнішньої політики України. У воєнний час культура стала не просто сферою гуманітарної взаємодії, але й інструментом інформаційної боротьби, самоідентифікації та міжнародної підтримки. Культурна дипломатія здійснює непрямий вплив на світове суспільство через механізми непримусового приваблення, що свідчить про її ефективність.

У період 2022-2025 років спостерігається активізація дії культурної дипломатії, яка має на меті сформувати позитивний імідж нашої держави та зміцнити її позиції на міжнародній арені. В Україні провідним координатором процесів, спрямованих на реалізацію політики культурної дипломатії на міжнародному рівні, виступає Український інститут, що підпорядковується Міністерству закордонних справ України. Одним із перших проєктів, реалізованих у співпраці з громадською організацією «Вікімедіа Україна» під час повномасштабного вторгнення рф, став «Місяць культурної дипломатії України». Кампанія спрямована на активізацію діяльності авторів онлайн-енциклопедії щодо створення та доповнення статей іноземними мовами з метою поширення достовірної інформації про Україну у світовому інформаційному просторі. У межах ініціативи створено понад 6300 нових статей, удосконалено близько 1000 та перекладено понад 2500 матеріалів. Зокрема, завдяки цій діяльності статтю про «Заповіт» Тараса Шевченка можна прочитати

французькою мовою, про Кам'янець-Подільську фортецю – німецькою, а про Андріївську церкву – арабською [1].

Вагомим прикладом успішної реалізації інструментів культурної дипломатії України в умовах повномасштабної війни став проєкт «Листівки з України», котрий був ініційований Українським інститутом за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку у 2022 році. Метою проєкту стало документування та інформування світової спільноти про реальні масштаби руйнувань об'єктів культурної спадщини, спричинених російською агресією, а також формування стійкого міжнародного розуміння цінності української культури. У межах кампанії створено понад сто інформаційних «листівок» українською та англійською мовами, кожна з яких містить фотографії об'єктів «до» та «після» руйнування, короткий опис і географічну прив'язку. Візуальні матеріали демонструють втрати архітектурних, релігійних і мистецьких пам'яток, серед яких літак АН-225 «Мрія», Палац Праці в Харкові, Храм Вознесіння Господнього в Лук'янівці, Центральний будинок культури в Ірпені та інші символічні об'єкти [2]. Проєкт набув значного міжнародного резонансу – його охоплення перевищило 13 мільйонів користувачів у понад 60 країнах світу, а на основі представлених матеріалів було організовано понад десять міжнародних виставок у Туреччині, Великій Британії, США, Японії, Швеції та інших державах. «Листівки з України» стали прикладом ефективного використання цифрових технологій у сфері культурної дипломатії, сприяючи не лише фіксації воєнних злочинів проти культурної спадщини, але й формуванню позитивного іміджу України як держави, що цінує й захищає свою культуру навіть у часи повномасштабної агресії.

Важливою подією у сфері культурної дипломатії стало заснування Міжнародного форуму культурної дипломатії, який був започаткований ще у 2020 році. Починаючи з 2022 року, діяльність форуму набула більшої інтенсивності та практичної спрямованості. Форум об'єднав представників державних установ, дипломатичного корпусу, міжнародних організацій, культурних інституцій з метою формування

стратегічних підходів до культурної дипломатії, посилення голосу України у світовій культурній політиці та побудови міжнародних партнерств [3]. Серед ключових тем, які піднімалися на форумах у цей період, – протидія дезінформації, деколонізація культурних наративів, освітні ініціативи в міжнародному контексті, а також питання сталості культурних ініціатив як елемента національної безпеки.

Наступним важливим елементом сучасної культурної дипломатії України є проєкт «The Authentic Ukrainian Kitchen», реалізований під керівництвом шеф-кухаря Євгена Клопотенка [4]. Завдяки його ініціативам та співпраці з Міністерством культури України український борщ було визнано частиною нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Проєкт не лише популяризує традиційну українську кухню, але й слугує ефективним інструментом культурної дипломатії, сприяючи підвищенню міжнародного престижу України, збереженню національної ідентичності та зміцненню позитивного іміджу країни на глобальній арені.

Культурна дипломатія України у період війни не лише поширює знання про національну спадщину та сучасні досягнення, а й утверджує в міжнародній свідомості ключовий меседж: «Україна – не росія». Через мистецтво, гастрономію, освіту та цифрові ініціативи світ отримує чітке усвідомлення унікальності української історії, мови та культурної ідентичності, що сприяє глобальному визнанню державності та суверенітету України.

Підсумовуючи вищезазначене можна зробити висновок, що у період 2022–2025 років культурна дипломатія України набула особливої стратегічної ваги, перетворившись на ефективний інструмент формування міжнародного впливу та утвердження позитивного іміджу держави у світі. Такі ініціативи, як «Місяць культурної дипломатії України», «Листівки з України», Міжнародний форум культурної та проєкт «The Authentic Ukrainian Kitchen», продемонстрували, що культура є не лише елементом національної ідентичності, але й потужним засобом комунікації у глобальному просторі. Через мистецтво, гастрономію, цифрові медіа та публічну

дипломатію Україна зуміла донести до міжнародної спільноти правдиву інформацію про власну історію, культурну спадщину й сучасні виклики, з якими вона стикається в умовах війни. Ці проекти сприяли зміцненню міжкультурного діалогу, консолідації міжнародної підтримки та формуванню стійкого символічного капіталу держави на світовій арені. Завдяки цим зусиллям культурна дипломатія сприяє формуванню у світовій спільноті чіткого розуміння української ідентичності та відмінності України від росії, закріплюючи її позитивний імідж як самостійної, незалежної держави. Варто пам'ятати, що культура – це те, що залишає слід у серцях людей, навіть коли руйнуються стіни, і саме цей слід українська культура сьогодні залишає у свідомості світової спільноти.

Список використаних джерел:

1. Місяць культурної дипломатії України (30 травня 2025). URL: <https://ui.org.ua/sectors/projects/komunikaczijni/ukraines-cultural-diplomacy-month-on-wikipedia-2/> (дата звернення: 08.10.2025).

2. Листівки з України (14 березня 2025) URL: <https://ui.org.ua/postcards-from-ukraine-ua/> (дата звернення: 08.10.2025).

3. Український інститут ушосте проведе Міжнародний форум культурної дипломатії 2025

(01 жовтня 2025). URL: <https://mfa.gov.ua/events/ukrayinskij-institut-ushoste-provede-mizhnarodnij-forum-kulturnoyi-diplomatiyi-2025> (дата звернення: 09.10.2025).

4. В Осло відбувся захід кулінарної дипломатії з Євгеном Клопотенко (6 вересня 2022).

URL: <https://norway.mfa.gov.ua/news/v-oslo-vidbuvsya-zahid-kulinarnoi-diplomatiyi-z-yevgenom-klopotenko> (дата звернення: 09.10.2025).

Summary

In the period of 2022–2025, Ukraine's cultural diplomacy became a strategic tool for shaping international influence and consolidating the positive image of the state. Initiatives such as the "Month of Ukrainian Cultural Diplomacy," "Postcards from Ukraine," the International Forum of Cultural Diplomacy, and the project "The Authentic Ukrainian Kitchen" demonstrated that culture is not only an element of national identity but also a powerful means of communication in the global arena.

Through art, gastronomy, digital media, and public diplomacy, Ukraine conveyed to the world truthful information about its history and current challenges, strengthening intercultural dialogue and international support.

Ніка Сайченко

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Андрій Стецюк
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
saichenko.nika@chnu.edu.ua

Культурна дипломатія як інструмент примирення між Японією та Південною Кореєю

Сучасні міжнародні відносини дедалі частіше виходять за межі традиційних дипломатичних практик, набуваючи гуманітарного виміру. Особливо це помітно у відносинах між Японією та Республікою Корея, двома державами, історія взаємин яких позначена складним минулим, колоніальною спадщиною та політичними суперечностями. Проте в останні роки культурна дипломатія почала відігравати роль м'якої сили, спрямованої на подолання історичних травм і формування позитивного образу «сусіда через культуру».

Культурна дипломатія розглядається як форма «soft power», що сприяє налагодженню діалогу між народами шляхом мистецтва, обміну ідеями, туризму та масової культури [2]. З кінця 2000-х років Південна Корея активно використовує свої культурні продукти: К-поп, кінематограф і телесеріали, як засіб формування позитивного іміджу держави в регіоні. Поява терміну «Корейська хвиля» (Korean Wave – означає стрімке поширення популярності південнокорейської культури у світі) поступово змінила сприйняття Кореї японським суспільством, викликавши інтерес до її мови, традицій і сучасної культури.

Офіційний звіт Japan Foundation 2025 року фіксує помітну двосторонню динаміку: у 2024 році загальна кількість осіб, які вивчають японську мову у світі, досягла 4 000 750 осіб (зростання +5,4% порівняно з 2021), а в Республіці Корея число учнів японської збільшилося на 85 062 особи (≈ +18,1%), що свідчить про посилення міжкультурних освітніх

контактів між країнами. Ці дані вказують на те, що культурна дипломатія працює не лише в площині експорту культури, а й у створенні взаємного освітнього інтересу, що може підсилювати процеси примирення й довгострокового діалогу [1].

Японія проводить власні програми культурного впливу, подібні до південнокорейських: вони спрямовані на популяризацію мови, мистецтва та креативних індустрій, а також підтримують міжнародні обміни, фестивалі японського кіно й аніме культуру. Попри періодичні політичні напруження, саме сфера популярної культури стала платформою, де громадяни обох країн знаходять спільні точки дотику. У 2023 році в Сеулі відбувся спільний культурний форум «Korea-Japan Festival», який зібрав десятки тисяч учасників і став одним із найбільших міждержавних культурних заходів між Японією та Південною Кореєю [4].

Що стосується економічної складової, в останні роки культурна дипломатія між Японією та Південною Кореєю стала чітким елементом креативної економіки обох держав. За даними Korea Creative Content Agency (KOCCA), Японія входить до трійки головних ринків збуту південнокорейського культурного контенту поруч зі США та Китаєм, залишаючись «найбільш зрілим» і стабільним напрямом експорту [3]. Японські споживачі становлять одну з найважливіших аудиторій для південнокорейських серіалів, К-поп-музики, вебтунів та інтерактивних ігор, що забезпечує стале зростання прибутків креативної галузі. У звіті підкреслюється, що саме японський ринок демонструє високий рівень лояльності до корейських брендів і культурних продуктів, зокрема завдяки спільним форматам стрімінгових сервісів, фестивалям і двостороннім медіапроектам.

Культурна дипломатія стикається з низкою викликів, пов'язаних із питаннями історичної пам'яті, трактуванням подій колоніального періоду та збереженням націоналістичних наративів, які іноді гальмують розвиток спільних ініціатив. Проте досвід останніх років засвідчує, що саме молоде покоління, сформоване на спільному споживанні

культурного контенту, дедалі частіше сприймає минуле через призму співпраці, а не конфронтації, поступово змінюючи історичний дискурс.

Зрештою, результати свідчать про те, що культурна дипломатія поступово утверджується як один із найефективніших інструментів налагодження діалогу між Японією та Південною Кореєю. Вона сприяє переосмисленню історії, формує атмосферу взаємної довіри та поваги, а також створює передумови для стабільного мирного співіснування в Східноазійському регіоні.

Список використаних джерел:

1. Japan Foundation. Survey Report on Japanese-Language Education Abroad 2024: Overview. Tokyo. 2025. 22 p. URL: https://www.jpf.go.jp/e/project/japanese/survey/result/information/dl/result_overview_e.pdf. (дата звернення: 05.11.2025).
2. Joseph S. Nye, Jr. *Soft Power and Public Diplomacy Revisited*. The Hague Journal of Diplomacy 14. 2019. DOI: <https://doi.org/10.1163/1871191X-14101013>.
3. Korea Creative Content Agency. Creative Content Industry Statistics. Invest Korea. Seoul. 2024. URL: <https://www.investkorea.org/ik-en/cntnts/i-326/web.do>. (дата звернення: 07.11.2025).
4. Mainichi Japan. Japan, S. Korea cultural exchange event in Seoul promotes 'painting a future together'. 23 Oct. 2023. URL: <https://mainichi.jp/english/articles/20231023/p2a/00m/0na/018000c>. (дата звернення: 05.11.2025).

Summary

Cultural diplomacy serves as a key mechanism for strengthening Japan–South Korea relations by promoting mutual understanding through art, media, and education. Both countries use soft power to shape positive images abroad and to overcome historical and political barriers. The growing exchange in creative industries and language education reflects a deeper economic and cultural interconnection. Despite remaining historical sensitivities, younger generations increasingly view each other through the lens of shared culture. This dynamic demonstrates the potential of cultural diplomacy to support lasting peace and cooperation in East Asia.

Міф Дракули як інструмент культурного брендингу Румунії

Міфологічні образи є важливими складовими сучасних стратегій культурного брендингу, адже вони формують емоційно забарвлену ідентичність країни та забезпечують її впізнаваність у глобальному культурному просторі. Одним із найяскравіших прикладів є *міф про графа Дракулу*, який перетворився на унікальний символ Румунії. Він поєднав у собі історичну постать волоцького воєводи Влада III Цепеша (1431–1476), фольклорні уявлення про вампірів і художню інтерпретацію ірландського письменника Брема Стокера у романі «*Дракула*» (1897) [4].

Влад Цепеш, відомий також як Влад Дракула (тобто «син Дракона» – від приналежності його батька до ордену Дракона), правив Волощиною у середині XV століття. Він здобув репутацію жорстокого, але справедливого правителя, який суворо карав злочинців і протистояв Османській імперії. У європейських хроніках XV–XVI ст. він постав як тиранічний, проте дієвий володар. Поступово навколо його постаті виникла низка легенд, зокрема про «саджання на палю», що згодом стали основою для міфу про вампіра.

Брем Стокер, не відвідавши Румунію особисто, створив художній образ графа Дракули, спираючись на західноєвропейські джерела, а також на описи Трансильванії, знайдені в британських путівниках XIX ст. Саме цей роман зробив ім'я «Дракула» світовим символом готичної жахливості та вампірського архетипу. У XX столітті міф набув кінематографічної популярності завдяки екранізаціям: *Nosferatu* (1922), *Dracula* (1931), *Bram Stoker's Dracula* (1992), та численним адаптаціям у масовій культурі [3].

Румунія, починаючи з 1960-х років, поступово усвідомила потенціал цього міфу для розвитку туризму. У 1970-х роках

уряд Н. Чаушеску навіть планував збудувати тематичний парк «Dracula Land» поблизу Сігішоари – міста, де народився Влад Цепеш [1]. Хоча проєкт не був реалізований, міф став невід’ємною частиною туристичного бренду країни. Розташований у Трансильванії *Замок Бран*, помилково ідентифікований як «замок Дракули», нині є найпопулярнішою туристичною атракцією Румунії: щорічно його відвідує понад 900 тисяч туристів із більш ніж 100 країн світу.

Інші місця, пов’язані з легендою, також стали елементами брендингу: *фортеця Поенарі* – справжня резиденція Влада Цепеша, розташована над річкою Арджеш; *місто Сігішоара*, включено до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО; *Бухарест* – де діє Музей Влада Цепеша. У 2019 році Національне агентство з туризму Румунії презентувало нову маркетингову кампанію “*Explore the Land of Dracula*”, спрямовану на залучення молодшої аудиторії через поєднання історії, пригодницького контенту та сучасного сторітелінгу.

Крім туризму, міф Дракули активно використовується в інших сферах культурних індустрій – кіно, літературі, дизайні, гастрономії (наприклад, тематичні фестивалі вина “*Blood of Dracula*” або щорічний *Halloween in Transylvania*). Місцеві громади розвивають *етнографічні маршрути*, де легенда про вампіра поєднується з традиційними румунськими святами, ремеслами та фольклором, створюючи культурний продукт, здатний приваблювати різні аудиторії [2].

Попри комерціалізацію образу, румунські культурологи наголошують на потребі збереження балансу між вигадкою та автентичністю. Академічні проєкти, такі як *The Dracula Myth and Romanian Identity* (Університет Клуж-Напока, 2017-2021), досліджують, як легенда про вампіра впливає на сучасне сприйняття національної історії. Міф Дракули дедалі частіше розглядають не лише як маркетинговий бренд, а як *символ трансформації культурної пам’яті* – від «страху перед іншим» до гордості за власну історичну унікальність [5].

Отже, міф про Дракулу є прикладом успішної культурної адаптації історичного образу в глобальному медіапросторі.

Він виконує функції культурного бренду, економічного ресурсу та дипломатичного інструменту, формуючи позитивну впізнаваність Румунії у світі. Використання цього міфу демонструє, що навіть темні або суперечливі сюжети можуть бути перетворені на потужні символи національної самопрезентації, якщо поєднати історичну основу, культурну рефлексію та сучасні маркетингові технології.

Список використаних джерел:

1. Ignat A. Vlad Țepeș în viața țării și a bisericii strămoșești. 2020.
2. Light D. Performing Transylvania: tourism, fantasy and play in a liminal space. *International Conference on Halloween*. – Glasgow Caledonian University, 2010. Vol. 9. Issue 3. pp. 240-258 URL: <https://doi.org/10.1177/146879761038270>
3. Miller E. The Question of Immortality: Vampire, Count Dracula and Vlad the Impaler. *Journal of Dracula Studies*. The TSD Symposium. Romania, 2002. No. 4. URL: https://kutztownenglish.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/09/jds_v4_2002_miller.pdf
4. Stoker B. *Dracula*. London: Archibald Constable, 1897. 418 p.
5. Лисенко К. Господар Валахії Влад III Цепеш: темпоралізація історичного образу. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука 2015»* : у 5 т. / Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. Т. 1. С. 258-259.

Summary

This paper analyses the Dracula myth as an essential component of Romania's cultural branding strategy. It explores the transformation of the historical figure Vlad III Țepeș into a global symbol of mystery and Transylvanian identity. The study outlines the development of Dracula-related tourism, cultural industries, and diplomatic initiatives, emphasizing their contribution to Romania's international image. The research concludes that the Dracula myth exemplifies how historical and fictional narratives can be combined to create a powerful tool for national branding in the era of global cultural economy.

Елизавета Цвіненко

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Іванна Макух-Федоркова
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
tsvinenko.yelyzaveta.m@chnu.edu.ua

Трансформація європейського ставлення до американської масової культури

Протягом ХХ століття США зуміли перетворити свою ідеологію на потужний інструмент впливу, який формував світогляд і ціннісні орієнтири глобальної спільноти. З огляду на сприятливі історичні, технологічні та політичні умови, продукція американської індустрії розваг – зокрема голлівудське кіно, популярна музика та глобальні бренди на кшталт *Coca-Cola* чи *Nike*, трансформувалася з комерційних товарів у символи світової масової культури. Водночас у ХХІ столітті така культурна експансія почала сприйматися амбівалентно: надмірна уніфікація, витіснення національних виробників і стандартизація культурних практик породили занепокоєння щодо потенційної загрози для збереження культурного різноманіття.

Європейське ставлення до американської масової культури впродовж всього початку ХХІ століття формувалося не просто як феномен споживацької культури, а як вагома складова іміджу Сполучених Штатів Америки. Понад два десятиліття американський культурний продукт змінювався і трансформувався в геометричному прогресі, через низку соціокультурних і технологічних чинників. Проте зміни самого продукту не означали, що середовище для якого цей вплив мав нести вирішальне, з погляду культурного домінування, значення, залишався статичним. За останні роки простір європейських країн характеризувався складною динамікою, яка варіювалася від сліпого захоплення, стриманого прийняття або часткової критики до вибіркової адаптації чи навіть зародками культурної сегрегації.

Культурна американізація європейських країн була й залишається неоднорідним процесом, що часто змінюється залежно від президентських каденцій у США, відображаючи

не лише особливості зовнішньополітичної риторики, а й вплив внутрішньополітичних процесів у самій державі. За часів Джорджа Буша-молодшого (2001-2009) прослідковуються кардинальні зміни у глобальному баченні країни. За даними Pew Global Attitudes Project, після війни в Іраку (2003) загальна довіра США і їхньому позиціонуванню себе як «маяка демократії» зазнає різкий спад – лише 32,4% (середня вибірка країн з опитування) вбачають в державі модель цінностей, коли на початку терміну Буша-молодшого цей відсоток становив 48,6% [1, с.22]. У Великій Британії, Німеччині та Італії частка респондентів, які ставляться позитивно до культури США також зменшилася, але їхнє скорочення сягнуло в середньому на 6,6% [1, с.23]. Хоча вплив американської культури залишався суттєвим і стійким її сприйняття дедалі частіше супроводжується критикою політичного та морального лідерства США. Європейські споживачі й далі віддавали перевагу американській музиці, кіноіндустрії та товарам із маркуванням «Made in USA», водночас дедалі частіше висловлюючи занепокоєння процесами «американізації» та ерозії локальних культур. Проте період Барака Обами (2009-2017) ознаменувався різким відновленням довіри. В Італії позитивно сприймали американську культуру за 2007 рік – 66%, а за 2012 – 74%. У Франції за 2007 рік – 65% опитуваних, а за 2012 – 72%. У Великій Британії за 2007 рік – 63%, а за 2012 – 69% [1, с.23]. Цей «ефект Обами» вплинув на сприйняття американської масової культури: вона знову почала асоціюватися з відкритістю, мультикультуралізмом, толерантністю. Кампанії за права меншин у медіа, відображали цінності, близькі європейській аудиторії. Саме тоді в дискурсі міжнародних відносин активізується поняття «м'якої сили» – культурної привабливості як інструмента впливу. Американські продукти почали сприймались не лише як розважальний контент, але і як елемент позитивного іміджу США. З приходом адміністрації Д. Трампа (2017–2021 рр.) міжнародне позиціонування США набуло суперечливого характеру. Порівняно з 2012 роком спостерігається помітне зниження позитивного сприйняття американської масової культури у

світі. Американська культура все ще при цьому залишалася панівною в медіапросторі, але її символізм став суперечливим, вона все частіше розглядалася як віддзеркалення внутрішніх конфліктів самої держави – расових, політичних, ціннісних. Популярність американського контенту почало співіснувати з недовірою до самої країни, що його продукує. За президентства Джо Байдена (2021-2025pp.) спостерігаються певні спроби стабілізації [3,с.11]. У культурному сенсі існує потенціал для відновлення позитивного сприйняття американської масової культури як елементу глобальної культурної інтеграції. Адміністрація Байдена частково відновила дипломатичний імідж, але державні проблеми (дискримінація, питання демократії, пандемія) продовжували впливати на її сприйняття. Згідно з останнім опублікованим щорічним «Глобальним індексом м'якої сили 2025» (Global Soft Power Index 2025), перше місце все ще стабільно посідають Сполучені Штати Америки [2,с.33]. Вони лідирують в показниках «впізнаваність» та «вплив». Однак загальний показник країни залишився на місці, що є логічним, враховуючи внутрішньополітичну напругу та поляризаційний характер президентської кампанії Д. Трампа, при якій пункт «репутація» посідає 15 місце, опустившись за минулий рік на 4 сходинки. Говорячи про вплив американської культури, варто зазначити, що країна посідає 3 місце в категорії «Культура та спадщина», маючи загальний бал в 7,3 із 10. При цьому, вони посіли 1 місце в підпункті «впливовість у мистецтві та розвагах» [2,с.39]. Таким чином, наразі немає підстав однозначно стверджувати, що під час другого президентського терміну Д. Трампа вплив американської масової культури зменшується. За роки свого розвитку вона набула значно більшої стійкості й укоріненості у глобальному соціокультурному просторі, ніж на початкових етапах свого поширення.

Отже, аналіз еволюції європейського ставлення до американської масової культури засвідчує, що цей процес є складним, багатовимірним і залежним від політичного, соціального та ціннісного контекстів обох сторін. Якщо ХХ

століття стало періодом беззаперечної культурної гегемонії США, то ХХІ століття позначене тенденцією до її переосмислення. Європейці дедалі частіше розглядають американську масову культуру не лише як розважальний феномен, а як інструмент «м'якої сили» – здатності формувати світогляд і впливати на суспільну думку. Водночас зміна політичних епох у самих Сполучених Штатах істотно впливає на культурне сприйняття. Сьогодні американська масова культура залишається однією з найвпливовіших у світі, проте її символізм став суперечливішим. Європейська аудиторія продовжує активно споживати культурні продукти, але водночас дедалі більше прагне адаптувати їх до власних цінностей і контексту, формуючи явище культурної взаємодії, а не односторонньої американізації.

Список використаних джерел:

1. Global Opinion of Obama Slips, International Policies Faulted. *Pew Research Center*, 2012. 114 p. URL: <https://www.pewresearch.org/global/2012/06/13/global-opinion-of-obama-slips-international-policies-faulted/> (date of access: 07.11.2025).
2. Global Soft Power Index 2025. *Brand Finance*, 2025. 119 p. URL: <https://brandirectory.com/softpower> (date of access: 08.11.2025).
3. What People Around the World Like – And Dislike – About American Society and Politics. *Pew Research Center*, 2021. 39 p. URL: <https://www.pewresearch.org/global/2021/11/01/what-people-around-the-world-like-and-dislike-about-american-society-and-politics/> (date of access: 07.11.2025).

Summary

The paper explores the transformation of European attitudes toward American mass culture over the past two decades, showing how perceptions have fluctuated in line with U.S. political leadership and global image. During George W. Bush's presidency, cultural admiration declined due to political distrust, while Barack Obama's era revived positive associations with openness and diversity. Under Donald Trump, cultural influence remained strong but became more controversial, reflecting internal U.S. divisions. Joe Biden's presidency has seen partial stabilization, though American culture is now viewed more critically through a political lens. Overall, Europe's stance has evolved from fascination to selective acceptance, where cultural appeal coexists with growing awareness of its political and ideological implications.

**Культурна дипломатія як стратегічний інструмент
формування позитивного міжнародного іміджу України в
поствоєнний період**

У сучасному світі, де політична сила дедалі частіше поступається місцем впливу ідей, цінностей та культурних символів, культурна дипломатія постає одним із найефективніших інструментів формування міжнародного іміджу держави. Для України питання репрезентації на глобальній арені, в умовах повномасштабної війни, набуває особливого значення. Відновлення держави вимагає не лише політичної та економічної реконструкції, а й переосмислення власної ідентичності у світовому культурному контексті.

У поствоєнний період культурна дипломатія набуває особливого стратегічного виміру: вона покликана не лише презентувати здобутки українського народу, а й сприяти міжнародній солідарності, підтримці процесів відбудови, інтеграції до європейського та світового співтовариства. Вона має потенціал стати потужним чинником формування позитивного іміджу України як відкритої, демократичної та духовно багатой держави, що сповідує принципи гуманізму, свободи та творчого розвитку. Саме тому дослідження ролі культурної дипломатії у формуванні позитивного міжнародного іміджу України після війни є надзвичайно актуальним і потребує системного наукового осмислення.

У процесі формування позитивного міжнародного іміджу України в поствоєнний період надзвичайно важливо не лише декларувати роль культури як складової «м'якої сили», а й чітко визначити стратегічні напрями її реалізації [2]. Системне окреслення стратегій культурної дипломатії є важливою умовою посилення м'якої сили України та її інтеграції у світовий культурно-політичний простір. За останні роки Україна досягла значних успіхів у цій сфері:

створено *Український інститут* (2017 р.), який системно реалізує державну політику у сфері культурної дипломатії, просуваючи українську культуру за кордоном через програми «Ukraine Everywhere», «Culture Ukraine», участь у Венеційській бієнале, Франкфуртському книжковому ярмарку, міжнародних фестивалях і резиденціях. Завдяки цьому Україна отримала впізнаваність як країна з глибокими культурними традиціями та сучасним творчим потенціалом. Водночас подальший розвиток потребує розширення цифрової, інституційної та аналітичної складової культурної дипломатії, що дозволить перетворити окремі ініціативи на системну державну стратегію.

Одним із досягнень останніх років є *посилення цифрової комунікації та присутності України у світовому інформаційному просторі*. Під час війни держава активно використовує соціальні медіа, цифрові платформи та онлайн-проекти для популяризації культурних і історичних наративів. За даними дослідження *Digital Transformation of Ukraine's Public Diplomacy: Strategic Communication and Social Media Integration* [4], саме цифрова дипломатія дозволила Україні стати видимою у глобальному медіапросторі, об'єднуючи мову культури, історії та мистецтва. Важливим напрямом є створення мультимовного контенту, інтерактивних онлайн-виставок, залучення діаспори та міжнародних партнерів до віртуальних культурних подій.

Формування цілісного культурного наративу держави через міжнародні культурні акції виступає важливим чинником культурної дипломатії. Українські митці, музиканти, дизайнери та кінематографісти дедалі активніше беруть участь у міжнародних фестивалях, виставках і форумах, презентуючи культуру як основу національної ідентичності. Як підкреслює дослідження *Cultural Diplomacy of Ukraine in Conditions of the Russian-Ukrainian War* [3], культурна дипломатія сприяє не лише зміцненню міжнародної солідарності з Україною, а й формуванню позитивного уявлення про неї як про відкриту, демократичну та креативну державу. До ефективних практик належить просування української гастрономії, музики, кіно та моди як

культурних брендів. Водночас важливо інституційно закріпити культурну дипломатію у державній зовнішньополітичній стратегії. Україна вже створила низку профільних структур – Український інститут, Український культурний фонд, Директорат стратегічних комунікацій при МЗС, – проте необхідним залишається посилення координації між ними, забезпечення стабільного фінансування та розроблення єдиного стратегічного документу. Як зазначає В. Терещук [1, с. 71], культурна дипломатія має стати повноцінною складовою зовнішньої політики держави, а не лише гуманітарною ініціативою.

Ще одним пріоритетним напрямом є *захист і промоція культурної спадщини* як чинника міжнародного діалогу та довіри. Війна актуалізувала необхідність збереження українських культурних пам'яток і музейних колекцій. Як наголошується у дослідженні *Cultural Diplomacy of Ukraine during the War* [5], саме демонстрація світові фактів руйнування української культурної спадщини сприяє консолідації міжнародної підтримки. Подальший розвиток цієї стратегії передбачає створення міжнародних програм реставрації, документування втрат, співпрацю з ЮНЕСКО, ЄС і національними музеями партнерських країн.

Отже, культурна дипломатія стала одним із ключових механізмів утвердження позитивного міжнародного іміджу України в умовах глибоких геополітичних трансформацій. Сьогодні вже створено важливі інституційні засади, які забезпечують сталість і професійність культурно-дипломатичних ініціатив. Активна цифрова присутність, культурні акції за кордоном, захист культурної спадщини та інтеграція гуманітарних проєктів у систему зовнішньої політики свідчать про системний поступ у цьому напрямі. Водночас для досягнення довгострокового ефекту необхідно розробити єдину державну стратегію культурної дипломатії, зміцнити міжвідомчу координацію, забезпечити сталі джерела фінансування та розбудувати аналітичну базу оцінювання її результативності. Саме комплексність, стратегічна узгодженість і інноваційність у використанні культурного потенціалу визначатимуть здатність України утвердитися як

потужного суб'єкта «м'якої сили» у світовому культурно-політичному просторі.

Список використаних джерел:

1. Nye, J. S. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs, 2004. 191 p.
2. Терещук В. В. Культурна дипломатія як інструмент зовнішньої політики України: здобутки та виклики [Електронний ресурс]. *Humanitarian Vision*. 2020. Т. 6, № 1. С. 45–52. URL: <https://www.researchgate.net/publication/332176800>.
3. Cultural Diplomacy of Ukraine in Conditions of the Russian-Ukrainian War [Електронний ресурс]. *Lublin Conferences on Political Issues Journal*. 2023. № 2. URL: <https://lcpijournal.panschelm.edu.pl>.
4. Digital Transformation of Ukraine's Public Diplomacy: Strategic Communication and Social Media Integration [Електронний ресурс]. *ResearchGate*. 2024. URL: <https://www.researchgate.net/publication/384838451>.
5. Cultural Diplomacy of Ukraine during the War [Електронний ресурс]. *Ukrainian Diplomacy Portal*. 2023. URL: <https://ud.gdip.com.ua/en/cultural-diplomacy-of-ukraine-during-the-war.html>.

Summary

The article analyzes cultural diplomacy as a strategic tool for shaping Ukraine's positive international image in the post-war period. It explores the key directions of implementing the country's soft power through digital communication, international cultural initiatives, institutional development, and the protection of cultural heritage. Special attention is given to the activities of the Ukrainian Institute, which systematically promotes Ukrainian culture worldwide through programs and international projects. The study emphasizes that culture, language, art, and creative industries play a crucial role in restoring global trust in Ukraine and strengthening its position in the international arena. The article concludes with the need to further develop a comprehensive state strategy for cultural diplomacy to enhance Ukraine's international reputation and influence.

Марія Якущенко

Науковий керівник – д. політ. н., професор Наталія Піпченко
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
bukvochka.123@gmail.com

Особливості культурної політики країн Західного Середземномор'я: досвід для України

Політика держави в галузі культури – це низка заходів, що втілюються державними інституціями – відповідними міністерствами і відомствами, система комплексних програм та заходів, спрямованих на підтримку і розвиток як внутрішнього культурного простору країни, так і розвитку культури в цілому. Сприяння розвитку культури, збереження культурної спадщини, підтримка мистецтва та креативних індустрій всередині країни є сутністю цієї політики. Для реалізації внутрішньої політики держави використовуються традиційні інструменти – фінансування культурних проєктів, створення і підтримка культурних установ, підтримка молодих митців – через відповідні грантові механізми, підтримку наукових досліджень в галузі культури.

Політика України в галузі культури визначена ціллю її стратегічного розвитку – інтеграцією до Європейського Союзу, і тому за формою, тобто утворенням інституцій, ми можемо бачити наслідування відповідних стандартів культурної політики ЄС[1].

Сучасна культурна дипломатія є інструментом «м'якої сили» в рамках публічної дипломатії держави. Історично, що до створення культурних інституцій, діяльність яких направлена назовні, причетні дипломати: 1883 року з ініціативи Поля Камбона – посла в Тунісі, Іспанії та Великої Британії – була заснована громадська організація "Альянс Франсез", а біля витоків Британської Ради стояв сер Реджинальд Ліпер, співробітник британського МЗС, посол. Британська Рада, Французький Інститут, Гете-Інститут – визнані лідери і піонери культурної дипломатії. Кожна країна має свій механізм здійснення культурної дипломатії – Гете-Інститут є самостійною інституцією що активно співпрацює з

МЗС Німеччини, Французький інститут функціонує під егідою зовнішньо політичного відомства [2].

В Україні розвиток культурної дипломатії розвивався як в напрямку створення Українського інституту так і в формі різноманітних культурних заходів в рамках політики міністерств і відомств – освіта, наукова співпраця, культурна діяльність тощо. Створення державної установи "Український інститут" сприяло захисту інтересів нашої держави та формування позитивного іміджу України за кордоном [3].

Напрямок розвитку культурної дипломатії України був окреслений в ґрунтовному дослідженні МЗС України в Стратегії публічної дипломатії Міністерства Закордонних Справ України 2021 -2025 культурна дипломатія, відповідно до стратегії, визначається як один із напрямів публічної дипломатії та політики «м'якої сили» метою якої є покращення знань про Україну, її історію, культуру, мистецтво тощо, а також формування позитивного ставлення громадян інших країн до України [4].

Середземноморський регіон, який історично виступає осередком цивілізаційного діалогу демонструє унікальні тренди у використанні культурної дипломатії як інструменту впливу та розбудови мережевої співпраці між різними суб'єктами культурного діалогу – громадськістю, державними установами, приватними інституціями та фондами. В даному регіоні активно застосовують новаторські технології просування та інформування – в рамках традиційної культурної дипломатії активно використовуються сучасні цифрові технології – цифрова культурна дипломатія. Вона включає використання соціальних мереж, застосування у просуванні культурного продукту інтерактивних форматів віртуальних виставок, стрімінгових платформи, підкастів та інших мережових технологій для безпосереднього швидкого віртуального доступу аудиторії до культурної події. Це надає інформативну перевагу та динамізм культурній дипломатії даного регіону.

Важливою особливістю даного регіону є розвиток діалогу між культурною дипломатією Європейського Союзу, яка, діючи як транснаціональний актор, прагне координувати

зусилля держав-членів Середземномор'я просуваючи спільні європейські цінності та Країн Середземномор'я, які використовують культурну дипломатію для утвердження своєї ідентичності та геополітичного позиціонування [5].

Культурна дипломатія в Україні розвивається за стандартами і під впливом культурної політики Європейського Союзу, в тому числі і під впливом культурної дипломатії Країн Середземномор'я – у відповідності до пріоритетів зовнішньої політики нашої країни.

Список використаних джерел:

1. Здіорук С. І., Литвиненко О. М., Розумна О. П. Культурна політика України: національна модель у Європейському контексті. Київ, 2012. С. 3. URL: https://www.niss.gov.ua/sites/default/files/2012-08/Kul%5C_tura2012-6090f.pdf
2. Клименко В. Текст підготовлено за сприяння Програми ЄС-Східного партнерства "Культура і креативність". УП.Культура. URL: <https://www.culturepartnership.eu/ua/article/cultural-diplomacy>
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 червня 2017 р. № 430-р (м. Київ) “Про утворення державної установи ‘Український інститут’.” URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/250094619>
4. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України 2021–2025. Київ, МЗС України. С. 11–12. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf>
5. Ley del Instituto Cervantes. España. URL: <https://www.cervantes.es>

Summary

Ukraine's cultural policy is developing within the framework of European integration, focusing on the use of cultural diplomacy as a form of soft power. Cultural cooperation, exchange, and international initiatives promote Ukraine's image abroad. The Ukrainian Institute plays a key role in representing Ukraine through cultural projects. European and Mediterranean models of cultural diplomacy influence Ukraine's approach and adaptation to current geopolitical challenges.

СЕКЦІЯ 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖДЕРЖАВНИХ ВІДНОСИН

Нікіта Амбарцумян

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Павло Катеринчук
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ambartsumian.nikita@chnu.edu.ua

Німецько-українські відносини за канцлерства Олафа Шольца

Канцлерство Олафа Шольца стало переломним моментом у контексті німецько-українських відносин та європейської безпеки в цілому, значною мірою визначеним російською повномасштабною агресією проти України 24 лютого 2022 року. Безпосередньо перед початком російського повномасштабного вторгнення до України, Олаф Шольц намагався вжити заходів для врегулювання ситуації. 15 лютого він прибув до Москви, де наполягав на необхідності дипломатичного вирішення конфлікту. Шольц заявив, що під час зустрічі з Путіним запропонував гарантії, що Україна не стане членом НАТО щонайменше протягом наступних тридцяти років. У стінах Бундестагу відчувалася атмосфера невпевненості, зумовлена необхідністю переосмислення зовнішньополітичної стратегії Німеччини. Будучи прихильницею багаторічної «Ostpolitik», що сприяла формуванню стійких економічних зв'язків із Російською Федерацією, країна зіткнулася з критичним завданням адаптації своїх міжнародних і безпекових пріоритетів до нових геополітичних реалій [1, с. 272].

Основоположною в трансформації цих відносин стала промова Шольца «Zeitenwende», де він оголосив радикальну зміну зовнішньополітичного курсу ФРН, з пацифістського «Ostpolitik» на користь активній мобілізації підтримки України в усіх сферах. Олаф Шольц у своєму зверненні емоційно підкреслював важливість саме санкційного тиску на Росію: «Ми унеможливуємо доступ російських банків і

державних підприємств до фінансових ресурсів. Ми блокуємо постачання передових технологій до Російської Федерації» [2]. Ця промова, попри все, змогла активізувати внутрішні ресурси Німеччини та визначити напрямок для подальшого втілення підтримки України, але О. Шольц часто вагався, побоюючись ескалації з Росією, що призводило до затримок у наданні допомоги.

На початковому етапі військова допомога включала переважно легке озброєння, такі як Gepard або PzH 2000 та навіть сама Німеччина обіцяла фінансування приватних виробників військової техніки задля допомоги Україні. Однак, не всі види озброєння, запитувані українським керівництвом, доставлялися вчасно, що призводило до напруження у двосторонніх відносинах. Зокрема, згідно з інформацією, опублікованою 24 липня 2022 року в «Kyiv Independent» з посиланням на німецьке видання «Die Welt», Німеччина затягувала постачання оборонного обладнання, демонструючи обережність у рішеннях Шольца та внутрішні бюрократичні бар'єри [3, с. 138]. За різними оцінками загальний обсяг військової допомоги перевищив близько 8 мільярдів євро, завдяки чому Німеччина стала одним із найбільших донорів після США. Основна увага була сконцентрована на системах ППО та артилерії, що суттєво підвищили обороноздатність України. У 2025 році, незважаючи на внутрішні дискусії, уряд під керівництвом Олафа Шольца затвердив додаткові пакети допомоги, включаючи €650 мільйонів у грудні 2024 року. Водночас ці дії часто сприймалися як більше обмежені, а не активні, що підкреслює певну ірраціональність політики «Zeitenwende», яка перекладається з німецької мови, як «злам епох», хоч на практиці цього не відбулось.

В економічному аспекті німецько-українські відносини еволюціонували досить довгий час. Для ФРН будь-яка конфронтація з Росією історично закінчувалася значними економічними витратами, що призвело до певної залежності та тиску, за рахунок тісних торговельних зв'язків. Політика «лібералізації через торгівлю» закінчилась невдачею, тому канцлер ініціював серію конференцій з реконструкції,

проведених у Берліні в 2022–2024 роках, де Німеччина взяла на себе зобов'язання щодо грантів та кредитів на суму понад €15 млрд, з планами на додаткові €4 млрд у 2025 році [1, с. 274]. Торгівля між країнами зросла до близько €50+ млрд на рік, з акцентом на експорт німецьких технологій та імпорт українських ресурсів, що навіть дозволило Україні обійти Росію як торговельного партнера Німеччини в 2024 році. Отже закономірно, що Україна і надалі буде залишатись перспективним партнером Німеччини, особливо в безпековій сфері.

Дипломатичний діалог за канцлерства Шольца став основою для майбутньої інтеграції України в європейську структуру, хоча й з елементами обережності. Німеччина активно підтримала надання Україні статусу кандидата в ЄС у червні 2022 року, посилювала санкції проти Росії та брала участь у форматі «Rammstein» для координації допомоги. Візити Шольца до Києва у 2022 та 2024 роках і постійні зустрічі з Зеленським зміцнили зв'язки між Бундестагом і Верховною Радою. 11 жовтня 2024 року в Берліні сторони обговорили "план перемоги" України, де Німеччина пообіцяла €4 млрд допомоги на 2025 рік та посилення озброєнь [4]. Для України така інтенсивна взаємодія на найвищому дипломатичному рівні не лише акцентує на стратегічній важливості Берліна у наданні підтримки Києву, але й стає стимулом для розробки спільних ініціатив в усіх аспектах.

Список використаних джерел:

1. Наумкіна С. М. Політика «Zeitenwende» у Німеччині та її вплив на безпекову архітектуру Східної Європи: український вимір. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 53. С. 272–277. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v053.2025.46> (дата звернення: 05.11.2025).

2. Scholz O. Resolutely committed to peace and security. *Federal Press Office of the Federal Government*. 27.02.2022. URL: <https://www.bundesregierung.de/breg-en/service/archive/policy-statement-by-olaf-scholz-chancellor-of-the-federal-republic-of-germany->

and-member-of-the-german-bundestag-27-february-2022-in-berlin-2008378 (accessed: 06.11.2025).

3. М. С. Надрага., О. В. Тупчак., С. О. Тенецький. Висвітлення військової допомоги Україні міжнародними партнерами та союзниками на сторінках газети «The Guardian» (Гардіан) (лютий – серпень 2022 р.). *Дослідження з історії і філософії науки і техніки. Історичні науки*. 2024. Т. 33, № 2. С. 127-140 DOI: <https://doi.org/10.15421/272426> (дата звернення 06.11.2025)

4. Ukraine's Zelenskyy in Berlin for 'victory plan' talks. *DW News*. 10.11.2024. URL: <https://www.dw.com/en/ukraines-zelenskyy-in-berlin-for-victory-plan-talks/live-70463801> (accessed: 07.11.2025).

Summary

This article highlights Germany's "Zeitenwende" policy, announced by Chancellor Olaf Scholz as a radical shift in foreign and security strategy in response to Russia's full-scale invasion of Ukraine. It discusses Scholz's pre-invasion diplomatic efforts, including his Moscow visit proposing Ukraine's NATO non-membership for 30 years, and the landmark "Zeitenwende" speech mobilizing sanctions against Russia and internal resources for Ukraine. Scholz's diplomatic initiatives strengthened Ukraine's European integration and deepened the strategic partnership between Kyiv and Berlin. For Ukraine which looks at Germany, as the main strategic partner, this policy makes a vital sense for existence.

Міхал Вавжонек

Університет Ігнатіанум у Кракові (Польща)
michal.wawrzonek@ignatianum.edu.pl

Польсько-українське примирення з точки зору останніх 35 років

Питання польсько-українського примирення продовжує викликати незмінний науковий інтерес [1; 2]. Це процес, який можна розглядати з різних точок зору: етичної, культурної, антропологічної та соціологічної. Крім того, і, можливо, понад усе, це політичний процес. На його перебіг вплинули різні умови, що склалися протягом останніх 35 років.

Початком цього політичного процесу можна вважати 1990 рік. Саме тоді відбулися перші контакти між членами

парламенту від Сейму та Верховної Ради. Також у 1990 році Сенат Республіки Польща ухвалив резолюцію, яка засуджує операцію «Вісла».

Спочатку в дискурсі навколо польсько-українського примирення домінував моральний вимір. Однак це питання швидко було пов'язано зі зусиллями Польщі щодо приєднання до євроатлантичних структур. Однією з умов вступу Польщі до ЄС та НАТО були хороші відносини та відсутність конфліктів з сусідами. Президенти Квасневський та Кучма були промодераторами примирення. У цей період питання вирішення минулих злочинів відійшло на другий план, а весь процес був зосереджений на тому, щоб залишити позаду «важке» минуле та побудувати щасливе майбутнє. Ця логіка не залишала місця для груп, для яких пам'ять про «важке» минуле польсько-українських відносин була частиною, наприклад, сімейної традиції (свідки та родини жертв волинських злочинів, люди, депортовані в рамках операції «Вісла» та їхні нащадки) або місцевої ідентичності (наприклад, українські політичні еліти колишньої Галичини).

Нині, Польща давно є членом НАТО та ЄС. Україна, навпаки, прагне членства в євроатлантичних структурах. Як у Польщі, так і в Україні пам'ять про минуле стала предметом історичної політики, що формується спеціалізованими державними структурами. Питання польсько-українського примирення також є частиною цієї історичної політики.

Ситуація ускладнюється тим, що в Україні ми досі маємо справу з пострадянською моделлю держави. Її характерною рисою є необхідність контролю зверху вниз над суспільним життям з боку органів виконавчої влади. Це стосується і діяльності ключової інституції політики пам'яті в Україні – УІНП. Як наслідок, її діяльність у сфері пам'яті була підпорядкована різним короткостроковим політичним цілям.

У Польщі однією з ліній розмежування, що структурують внутрішню політичну сцену, є суперечка про те, хто краще піклується за пам'ять про минуле. Дебати про минуле інструменталізувалися в політичних цілях. Їхня головна мета – завоювати прихильність виборців, які байдужі до незалежності України, та тих, хто вважає, що українці

експлуатують польську державу (користуються соціальною допомогою, зловживають системою охорони здоров'я, вимагають подальших траншів військової допомоги, завалюють польський ринок своєю сільськогосподарською продукцією), або навіть «українізують» Польщу.

Політика пам'яті також перепліталася з сучасними двосторонніми польсько-українськими відносинами. Крім того, значна частина польської політичної еліти намагається включити питання, пов'язані з минулим, до поточного порядку денного відносин України з євроатлантичними структурами.

З огляду на повномасштабну війну в Україні та такі явища, як гібридна війна Росії із Заходом, наплив іммігрантів та біженців з України до Польщі, а також стратегічне значення відносин Польщі з Україною, історична політика стала частиною політики безпеки обидвох держав.

Усі ці фактори впливають на поточний стан процесу польсько-українського примирення та його перспективи в найближчому майбутньому.

Список використаних джерел:

1. "The Politics of Memory in Poland and Ukraine. From Reconciliation to De-Conciliation" Tomasz Stryjek, Joanna Konieczna-Salamatin (ред.), Routledge, 2023.
2. Портнов А. „Польща та Україна: переплетена історія, асиметрична пам'ять”, Харків, 2023.

Summary

The process of Polish-Ukrainian reconciliation has been developing since the early 1990s, when the first parliamentary contacts were established and Operation Vistula was condemned. Initially, its moral dimension dominated, but it quickly became linked to Poland's efforts to join NATO and the EU. At that time, efforts were made to "put aside" the difficult past in favor of future cooperation, which bypassed groups that cherish the memory of crimes and displacement. Currently, both sides are pursuing a politics of memory, subordinating it to political goals. In Poland, it has become an element of internal disputes, and in Ukraine, a tool of state control. War and migration make reconciliation intertwined with security and strategic relations.

Сергій Гемберг

Науковий керівник – д. політ. н., професор Тетяна Сидорук
Національний університет «Острозька академія»
serhiy.gemberg@gmail.com

**Польща як стратегічний партнер України:
дипломатична, безпекова та гуманітарна підтримка у
контексті російсько-українського конфлікту**

Польсько-українські відносини протягом останніх трьох десятиліть характеризуються складною, проте поступально позитивною динамікою. Після здобуття Україною незалежності у 1991 році Польща стала однією з перших держав, що визнали її суверенітет, створивши базу для подальшого двостороннього політичного та дипломатичного діалогу. У 1990–2000-х роках польська дипломатія активно сприяла впровадженню проєвропейських реформ в Україні, відстоюючи її інтереси на європейській міжнародній арені. Динаміка співпраці посилилася після Помаранчевої революції (2004) та Революції Гідності (2013–2014), коли Польща виступила на підтримку демократичного вибору українського народу, здійснюючи посередництво між владою та громадянським суспільством та сприяючи трансатлантичній комунікації щодо євроінтеграційного курсу України.

У 2014 році Варшава ініціювала посилення східного вектору політики ЄС у межах «Східного партнерства», засудила анексію Криму Росією та підтримала санкції проти РФ. До 2022 року Польща здобула імідж «адвоката України» в ЄС, активно сприяючи інтеграції українських інституцій у європейський простір. З початком широкомасштабного вторгнення Росії польська дипломатія трансформувалася у проактивну кризову стратегію, що включала координацію міжнародної допомоги, гуманітарних та безпекових ініціатив. Президент А. Дуда та прем'єр М. Моравецький здійснювали регулярні політичні візити до Києва, а Варшава ініціювала на рівні ЄС надання Україні статусу кандидата у члени ЄС та активну військову підтримку в рамках НАТО. Люблінський

трикутник став новим форматом регіональної дипломатії, який посилює взаємодію Польщі, України та країн Балтії [2].

Польща надала значну військову допомогу Україні, включно з бронетехнікою, артилерією, боеприпасами та засобами протиповітряної оборони, що сприяло посиленню оборонного потенціалу Збройних сил України. Одночасно здійснювалась підготовка українських військових у межах європейської тренувальної місії EUMAM та понад 500 навчальних заходів, охопивши близько 25 тис. військовослужбовців. Польща також стала основним транзитним хабом для міжнародної допомоги та прийому українських біженців, забезпечивши понад 3,5 млн осіб у перші шість місяців війни. Законодавчі та адміністративні рішення сприяли інтеграції українців у польське суспільство, зокрема доступу до освіти, працевлаштування та медичного забезпечення [4].

У сфері освіти та науки Польща реалізувала комплексну підтримку українських студентів та науковців. Програми університетів (Ягеллонський, Варшавський, Вроцлавський, Люблінський католицький) включали стипендії, спрощений вступ та академічну мобільність. З 2022 по 2025 рік кількість українських студентів у польських вишах сягнула 46–48 тис. осіб, що становить близько 45–47% від загальної чисельності іноземних студентів у країні. Польські університети також розвивали спільні наукові проєкти та ініціативи, сприяючи збереженню інтелектуального потенціалу України.

Культурна дипломатія стала важливою складовою проукраїнської політики Польщі. Instytut Adama Mickiewicza та інші культурні інституції підтримували виставки, концерти та презентації української літератури, створюючи позитивний імідж України та символічно демонструючи солідарність. Активну роль у неформальній дипломатії відіграло громадянське суспільство Польщі: волонтерські організації та благодійні фонди мобілізували ресурси для гуманітарної, культурної та освітньої підтримки [3].

Однак польсько-українське партнерство не позбавлене викликів. «Зернова криза» 2023–2024 рр., пов'язана з транзитом українського зерна через Польщу, засвідчила

структурні проблеми аграрної політики, логістики та координації на рівні ЄС. Історичні суперечності, наприклад, щодо Волинської трагедії, залишаються потенційним джерелом політичної напруги, що потребує уваги дипломатії та громадського діалогу [1].

У підсумку, польсько-українське партнерство у період 1991–2025 рр. демонструє багатовимірний та проактивний підхід. Польща об'єднала традиційні дипломатичні інструменти із гуманітарною, освітньою та культурною підтримкою, формуючи стійке стратегічне партнерство. На політичному та безпековому рівні Варшава виступає ключовим союзником України, координуючи міжнародну допомогу, просуваючи її європейську та євроатлантичну інтеграцію, водночас закладаючи основу для післявоєнної реконструкції та сталого розвитку міждержавних відносин.

Список використаних джерел:

1. EU-Ukraine Solidarity Lanes. Lifeline for Ukrainian economy, key for global food security. (2024). European Commission. Brussels. Retrieved from https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/attachment/878620/Factsheet_EU-UA_Solidarity_Lanes_EN.pdf (accessed 17.06.2025).
2. Stanowisko rządu wobec importu zboża z Ukrainy. (2023). Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Retrieved from <https://www.gov.pl/web/rolnictwo> (accessed 17.06.2025)
3. Бобровська К. Ю. (2025). Культурна дипломатія України як складова національної безпеки. Retrieved from <https://naub.ua.edu.ua/kulturna-dyplomatiya-ukrayiny-yak-skladova-natsionalnoyi-bezpeky/> (дата звернення: 17.06.2025).
4. Желіховський С., Тихоненко І. (2023). Зовнішньополітичні ініціативи Республіки Польща на підтримку України у російсько-українській війні. Acta de Historia & Politica Saeculum XXI, Special Issue, 62–71. <https://ahpsxxi.org/index.php/journal/article/view/96/79>

Summary

This study analyzes the multifaceted strategic partnership between Poland and Ukraine from 1991 to 2025, highlighting Poland's diplomatic, security, humanitarian, and educational support. The research emphasizes Poland's proactive role in promoting Ukraine's European integration, providing military assistance, hosting refugees, and fostering

cultural and academic collaboration. Despite historical and logistical challenges, the bilateral relationship demonstrates a resilient and comprehensive framework for regional stability and post-conflict reconstruction.

Дмитро Гуменюк

Науковий керівник – д. політ. н., професор Сергій Федуняк
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
humeniuk.dmytro.o@chnu.edu.ua

Еволюція політики України щодо країн Південного Кавказу

Кавказ – стратегічно важливий регіон на стику Європи та Азії, який відіграє ключову роль у формуванні геополітичного балансу між Сходом і Заходом. Його географічне положення, природні ресурси, зокрема запаси нафти та газу, а також наявність важливих транспортних коридорів (Транскаспійський маршрут, нафтопровід Баку–Тбілісі–Джейхан) роблять його центром уваги для багатьох держав. Для України Кавказ має багатогамне значення: це не лише енергетичний і торговельний напрям, але й політичний партнер у протидії російській експансії, просуванні європейських цінностей та зміцненні регіональної безпеки [1].

Після проголошення незалежності в 1991 році Україна швидко визнала суверенітет Грузії, Вірменії та Азербайджану, встановивши дипломатичні відносини з усіма трьома державами. У 1990-х роках пріоритетом Києва стала розбудова нової системи регіональних зв'язків, які дозволяли б диверсифікувати зовнішню політику та зменшити залежність від Росії. Особливо важливим стало створення у 1997 році об'єднання ГУАМ (Грузія, Україна, Азербайджан, Молдова), спрямованого на підтримку територіальної цілісності його членів, розвиток енергетичних і транспортних проєктів, а також зміцнення безпеки в регіоні. У цей період Україна надавала Азербайджану військово-технічну підтримку під час конфлікту в Нагірному Карабасі, а з Грузією співпрацювала у сфері протидії сепаратизму та зовнішньому тиску. Обидві держави поділяли спільне бачення

щодо необхідності обмеження впливу Росії на пострадянському просторі [1]. Водночас відносини з Вірменією залишалися стриманими через її орієнтацію на Москву, участь в ОДКБ та ЄАЕС. У 2000-х роках, після Помаранчевої революції в Україні (2004) та Революції троянд у Грузії (2003), двосторонні відносини між Києвом і Тбілісі вийшли на новий рівень. Обидві країни виступали за інтеграцію до євроатлантичних структур, а ГУАМ почав розглядатися як майданчик для координації проєвропейської політики. Україна активно підтримала Грузію під час російсько-грузинської війни 2008 року, засудивши агресію Москви. Одночасно Київ розвивав енергетичну співпрацю з Азербайджаном, зокрема через постачання каспійської нафти маршрутом Баку–Супса–Одеса–Броди, що мало зменшити залежність від російських енергоресурсів [3].

Період президентства Віктора Януковича (2010–2014) позначився зниженням активності України у форматі ГУАМ через політику «позаблоковості» та орієнтацію на Москву. Проте навіть у цей час зберігалися економічні контакти, співпраця у сфері транспорту та торгівлі [1]. Революція Гідності 2014 року стала поворотним моментом, який радикально змінив зовнішньополітичні орієнтири України. Після початку російської агресії Київ активізував співпрацю з Грузією та Азербайджаном, розвиваючи ГУАМ у новому форматі – зосередженому на безпеці, торгівлі, цифровій інтеграції та протидії гібридним загрозам. Україна надавала Грузії гуманітарну підтримку та спільно виступала проти окупації їхніх територій – Донбасу, Криму, Абхазії та Південної Осетії. Водночас Азербайджан розширював військово-технічну співпрацю з Україною, закуповуючи озброєння та техніку, а також підтримував територіальну цілісність України на міжнародній арені. Вірменія, попри історичну орієнтацію на Росію, після Вельветової революції 2018 року почала обережно диверсифікувати зовнішню політику, посилюючи контакти з ЄС, а згодом і з Україною [2].

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році регіон Кавказу зазнав серйозних геополітичних

змін. Російський вплив послабився через втрату військових ресурсів і міжнародну ізоляцію. Грузія, попри політичні суперечності, надала Україні гуманітарну допомогу та підтримку на міжнародних майданчиках. Азербайджан став одним із ключових партнерів Європи в енергетичній диверсифікації, забезпечуючи постачання нафти й газу через альтернативні маршрути, що зміцнило й енергетичну безпеку України [3]. Вірменія, розчарована бездіяльністю Москви під час ескалації навколо Нагірного Карабаху, почала зближуватися із Заходом, а її відносини з Україною набули більш конструктивного характеру.

Сьогодні зовнішня політика України на Кавказькому напрямі має стратегічний, багатовекторний характер. До головних досягнень можна віднести активізацію діяльності ГУАМ, зміцнення енергетичного партнерства з Азербайджаном, розвиток співпраці в рамках Чорноморського регіону та отримання політичної підтримки від Грузії на міжнародній арені. Водночас важливим перспективним завданням залишається розвиток співпраці з Вірменією, особливо у сфері освіти, культури та ІТ. У майбутньому Україна може відігравати роль посередника між ЄС і Кавказом, сприяючи розвитку Транскаспійського транспортного маршруту, інтеграції регіону до європейського економічного простору та зміцненню безпеки в Чорноморсько-Каспійському басейні [3]. Такий підхід дозволить не лише протидіяти російському впливу, але й забезпечити Україні роль регіонального лідера у сфері безпеки, енергетики та логістики.

Список використаних джерел:

1. Taras Kuzio. Ukraine's Strategic Relations with the South Caucasus. *Baku Dialogues*. 10.04.2021. URL: <https://bakudialogues.idd.az/articles/ukraines-strategicrelations-with-the-south-caucasus-10-04-2021> (date of access: 02.11.2025).
2. Jason Wahlang. South Caucasus Nations' Foreign Policy Choices amidst the Russia-Ukraine War. *IDSА*. 21.04.2025. URL: <https://www.idsa.in/issuebrief/southcaucasus-nations-foreign-policy-choices-amidst-the-russia-ukrainewar> (date of access: 02.11.2025).

3. Azerbaijan's gas card in Europe. *Geghard Strategic Analytical Foundation*. 29.01.2025. URL: <https://geghard-saf.am/en/530/azerbaijan-gas-europe> (date of access: 02.11.2025).

Summary

This document provides a comprehensive overview of the evolution of Ukraine's foreign policy towards the countries of the Caucasus region – Georgia, Armenia, and Azerbaijan – since Ukraine gained independence in 1991. It traces the historical background of diplomatic relations, emphasizing both political and economic dimensions of cooperation. Special attention is paid to Ukraine's participation in the GUAM Organization for Democracy and Economic Development, which became a key platform for regional dialogue and the promotion of shared democratic values. Since 2014, and even more significantly after 2022, Ukraine's approach to the Caucasus has undergone a notable transformation. Overall, the document illustrates how Ukraine's relations with the Caucasus have evolved from post-Soviet pragmatism to a more strategic and multidimensional foreign policy direction.

Володимир Камінський

Науковий керівник – д. екон. н., професор Оксана Тулай
Західноукраїнський національний університет
a.kaminsky@gmail.com

Роль Сполученого Королівства у формуванні стратегічного партнерства з Україною

У центрі сучасної євроатлантичної безпеки – союз України та Сполученого Королівства, інституційно закріплений двосторонніми угодами 2024–2025 рр. Після підписання Угоди про безпекову співпрацю Сполучене Королівство перейшло від *ad hoc* підтримки до довгострокових зобов'язань, таких, як розбудова оборонних спроможностей, морська безпека, кіберстійкість, енергетика, правосуддя та механізми відшкодування збитків від агресії РФ. Документ став «хребтом» стратегічного партнерства до вступу України в НАТО та задав рамку координації допомоги в межах ширших многосторонніх форматів. Лондон виступає співархітектором «коаліцій спроможностей» у межах Ukraine Defense Contact Group (UDCG) та суміжних форматів

НАТО/NSATU. Саме логіка коаліцій (авіація, ППО, дрони, ІТ, розмінування, морська безпека тощо) прискорює постачання систем, стандартизує навчання та відкриває спільні виробничі ланцюги для боєприпасів і озброєнь. Показовим став 30-й «Рамштайн» у Лондоні, що підкреслив провідну роль Сполучене Королівство у координації оборонної допомоги Європи Україні.

Складовою цього партнерства є інституційно оформлене тренування Сил оборони України на території СК (Operation INTERFLEX) – пролонговане щонайменше до кінця 2026 р. Масштаб підготовки – десятки тисяч військовослужбовців – забезпечує взаємосумісність з НАТО, прискорює впровадження сучасних тактик і підвищує стійкість підрозділів на полі бою. Продовження до 2026 р. підтверджує, що лінія Лондона – не «пакети допомоги», а довга траєкторія спроможностей. Економічно-цифровий вимір партнерства розкрито через UK–Ukraine Digital Trade Agreement (DTA), що набрав чинності 01.09.2024. DTA модернізує торгівлю даними, електронні довірчі послуги та е-комерцію, поєднуючи відбудову з «цифровою реконструкцією» – від фінтех-інтеграції до кіберзахисту ланцюгів постачання. Для українського бізнесу це – зниження транзакційних витрат, для Сполученого Королівства розширення ринку високотехнологічних сервісів [1].

Санкційна політика Сполученого Королівства ще один опорний контур стримування, який взаємодіє з правосуддям та механізмами репарацій. Оновлювані обмеження на фінансові, технологічні та товарні потоки, нафтовий price cap і таргетинг оборонного сектору РФ зменшують ресурсну базу агресора, тоді як підтримка Реєстру збитків і співпраця з МКС формують інфраструктуру відповідальності. Регулярно оновлюваний UK Support to Ukraine: Factsheet забезпечує прозорість масштабів допомоги та сигнал приватному сектору щодо інструментів фінансування відбудови (UKEF, ВП). На політико-стратегічному рівні логіка партнерства еволюціонувала до «угоди на століття», яка фіксує намір розвивати співпрацю далеко за межі воєнного періоду. Змістовно це не лише символізм, а стратегічний меседж про

незворотність інтеграції України в євроатлантичний безпековий та економічний простір, включно з локалізацією виробництва, трансфером технологій та спільними R&D у сферах ППО, БПЛА, РЕБ, морської безпеки.

Сполучене Королівство перетворилося з ключового донора на співтворця української безпеки та модернізації, поєднавши угоди про безпекову співпрацю як інституційний каркас, коаліції спроможностей UDCG як механізм швидкої сили, санкційний та правовий контур як основу невідворотності відповідальності, цифрову торгівлю (DTA) як канал для «відбудови через інновації». Така архітектура підтримує стійкість України зараз і прискорює її інтеграцію у НАТО та ЄС у середньостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Agreement on Security Co-operation between the United Kingdom of Great Britain & Northern Ireland and Ukraine. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferibezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-8827>
2. Inside Operation Interflex: UK Boot Camp for Ukrainian Troops. URL: <https://www.kyivpost.com/post/47513>

Summary

The UK–Ukraine strategic partnership has shifted from ad hoc support to a structured, long-term architecture. The Security Co-operation Agreement (Jan 2024) institutionalised UK commitments across defence, maritime security, cyber resilience, energy, and justice. In parallel, the capability coalitions within the Ukraine Defense Contact Group accelerated deliveries and standardised training, while Operation INTERFLEX (extended through end-2026) underpins NATO interoperability. The Digital Trade Agreement (in force since 1 Sept 2024) anchors a “rebuild-through-innovation” agenda, connecting recovery finance with digital integration. Combined with a robust and regularly updated UK sanctions regime and a political signal of a “One Hundred Year Partnership”, this framework positions the UK not only as a donor but as a co-designer of Ukraine’s security and modernisation trajectory toward NATO/EU.

Іван Котов

Науковий керівник – д. політ. н., професор Ігор Іщенко
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
kotovvan57@gmail.com

Аксіологічний фактор кінематографу у констеляції функціонування актуальної моделі транснаціонального співробітництва

Варто наголосити, що зародження та акомодация мотивів і епістемології кіномистецтва до основоположних моментів та пертурбація, що виникають у межах планиди людської цивілізації, детермінується сакральною основою культурних революцій та інтелектуального еволюціонування індивідів. Виходячи з цього, кінематограф на перманентних умовах оперує амплуа одного з компонентів багатогранного фундаменту транснаціональної інтеракції та міжнародного співробітництва. Продукування фільмів та їх глобальна дисемінація впливають не лише на культурно-соціальну кон'юнктуру партнерства, а також на перспективи диверсифікації політико-адміністративної, гуманітарної, інвестиційної, валютно-фінансової та монетарної кооперації геосоціуму.

Слід прокламувати, що конвергенція кінофільмів та їх демонстрація на інсталяціях і виставках інкорпорує умови до залучення студіями іноземних капіталів, апробації угод про міжнародну співпрацю у сфері мистецтва, а також обміну досвідом між режисерами, сценаристами та акторами з різних держав.

В консеквенції, у парадигмі функціонування ліберально-мінархічної моделі транскордонного мутуалізму, а також інтеграції галузей партнерства цивільних суб'єктів суспільства, імплементованих до творчої констеляції кінематографу, загрози міждержавних конфронтацій частково скорочуються [1, с. 94].

Через абсорбцію людиною за допомогою мистецтва кіно кадастру даних про автохтонну культурну конфігурацію, актуальні фактори суспільного онтогенезу, а також засвоєння

наративів про консервативні аспекти вітальності інших націй, дана особа формує власні монолітні постулати та принципи життя.

Таким чином, шляхом експлуатації кіномистецтва в якості механізму просвітництва та аналізу релевантних аберацій і проблем, іманентних суспільству, зростає чисельність персон, що здатні критично досліджувати гносеологію політичної стратегії апарату влади конгруентних держав. Дериват та результати цих обставин екстраполюється на генерування міжнародних громадських і урядових концернів, які покликані елімінувати загрози глобальній безпеці, інклюзивного та релятивістського транскордонного дискурсу, а також маніпулювання культурою у системі геополітичних проєктів.

При цьому, завданням цих консорціумів дефініціюється комунітаризація державних акторів міжнародних відносин, народностей та етносів у сегменті дотримання нормативно-правових декретів міжнародного права, Статуту ООН і колегіального візування вектору на подальшу глобалізацію та уніфікацію [2, с. 144].

Своєю чергою, культурна дипломатія, що компілюється саме на засадах реалізації національного інтересу країн праксеологією впливу на детерміновані суспільні плеяди за рахунок культурної консолідації, підвищує ефективність виконання державами алгоритмів внутрішньої і транснаціональної діяльності.

Одночасно, ідентифікована траєкторія функціонування Міністерств закордонних справ делегує можливість для отримання бюджетом держави додаткових асигнувань, а також розвитку міждержавної комунікації та мистецької апропріації через модернізацію конгруентних галузей туризму. Дані варіації сфери послуг, котрі експонуються конотацією «кінотуризму», відповідно до тез представників структури VisitBritain⁴, що денотується інституцією адміністративного апарату Великобританії, Шотландського радіо з туризму (STB), концернів Bridge and Wickers, AudleyTravel, DiscovertheWorld, STA Trave, Trailfinders, Papillontourcompany, Thomson та Miamitourcompany,

передбачають відвідання іноземцями місць зйомок кінокартин [3, с. 165].

Резюмуючи вищевикладений матеріал, слід констатувати, що індустрія кіно на чинному етапі морфогенезу системи міжнародних відносин, характеризується одним з головних методологічних агрегатів для виконання пунктів муніципальних або трансконтинентальних регіоналізаційних проектів.

В результаті, потрібно констатувати, що кіномистецтво набуває статусу інструменту прагматичної та багатовекторної диверсифікації глобального співробітництва, збільшуючи рівень гносеологічних преференцій і освіченості населення усіх країн та об'єднуючи суб'єктів у рамках громадських організацій.

Як наслідок, художні, дослідницькі та біографічні кінопроекти генерують умови протекції плюралістичної міжцивілізаційної синдикалізації та толерантності у сегменті мутуалізму різних соціальних, етнічних, расових та конфесійних груп. В результаті цих процесів, над функціонуванням кулуарного бомонду та органів влади держав встановлюється патронат суверенних інституцій підтримки демократичних стандартів прогресу суспільства.

Виходячи з цього, зазначені конгломерати підвищують результативність та рентабельність кооперації країн на основі егалітарного діалогу і вирішення конфліктних ситуацій за допомогою негоціацій, прелімінаріїв та дипломатичних переговорних процесів, з метою досягнення взаємовигідного консенсусу.

Список використаних джерел:

1. Кашенко Н. Шляхи впровадження традицій культурної дипломатії на сучасному етапі розвитку держави. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування»*. 2023. № 3. С. 92-97.
2. Теорія міжнародних відносин : опорн. консп. лекцій / уклад. Н. В. Гнасевиц. Тернопіль, 2018. 163 с.
3. Ачкасова В. В., Салімон С. С. Кінотуризм-інноваційний напрямок розвитку туризму в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Міжнародні*

Summary

Given the active revival of society's interest in individual sets of cultural identification codes as part of the fight against globalisation and unification, cinema, as a reflection of traditions and national ethics, significantly increases its influence on adjusting the trajectory of diversification of the international relations system within the framework of the «United Nations Charter» (UN Charter). As a result, research institutions are initiating a detailed analysis of the reform of countries' cultural diplomacy within the framework of the global sociological expansion of indigenous films, which are identified as a key mechanism of contemporary hybrid geopolitical theory. The role of films of various categories in the public diplomacy of international discourse counterparts is identified on the basis of statistical data from the media centres «Trailfinders», «AudleyTravel», «Miami tour company», «Scottish Radio Tourism (SRT)», «Discover the World» and «Papillon tour company». Thus, at the current stage of progress in international relations, the preconditions for the intensification of global partnership in the civil sector, represented by cultural organisations, public associations and educational platforms, are being established. These circumstances ensure a general increase in the level of erudition and education of the population, which becomes a catalyst for the establishment and renewal of existing bodies to control the activities of government authorities in terms of achieving national interests by peaceful means, complying with the collective demands of voters in the field of domestic and foreign policy, and ensuring the sustainable growth of the working class's standard of living.

Дмитро Кривченко

Науковий керівник – д. політ. н., професор Ігор Іщенко
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
nestormakhnoa@gmail.com

Ескалація як невід’ємна властивість міжнародних відносин сьогодення

Важко порахувати скільки спекуляцій було створено заявами різних політиків протягом останніх років. Чи не в кожній гарячій точці земної кулі виникали різні скоморохи-

пропагандисти окремої сторони з заявами: "війни не уникнути, остаточне рішення проблеми лише в силі". Подекуди рупорами подібних висловів виступали маргінальні елементи окремих політичних сил, подекуди, коли "час настав", ці ж слова підхоплюють вже офіційні представники суб'єктів міжнародної політики. Спробуємо розглянути яким чином міжнародне становище прийшло до сьогодення завдяки аналізу змін тенденцій в світовій політиці.

Не буде великим відкриттям теза про те, що наш світ є відлунням завершення Другої світової, а далі і Холодної війни. Величезні геополітичні потрясіння XX століття повністю вибудували наше сьогодні, яке також стрімко зазнає змін. Наймасштабніший конфлікт в історії людства 1939-1945 років був апофеозом імперіалізму в "класичному" уявленні: війні за ресурси в світі, де величезний "пиріг" колоній було остаточно розділено між основними імперіалістами, що призвело до війни не стільки за колонії, скільки за виживання. За факт можливості бути тим самим "імперіалістом" з власними колоніями, ресурсами та ринками збуту. Вочевидь причини такого явища полягають не просто в бажанні окремих "агресивних держав" загарбати інших. Причини імперіалізму, що загубив десятки мільйонів людей першої половини XX століття саме в природі розвитку такої суспільно-економічної формації, як капіталізм. Неминучий етап розвитку соціуму змінився біполярною системою, півстоліття протистояння якої і називають Холодною війною. Сутність цієї війни з усіма її розкладженнями полягає в корінній відмінності цього насправді глобального для людства конфлікту. І вона в першу чергу полягає навіть не в тому, що прямого військового протистояння між опонентами, як це було минулих разів, так і не відбулось. Той факт, що підрахунок "світових війн" попереднього століття завершується на двох є заслугою головного стримуючого фактору – суспільно-економічному. Саме корінна відмінність систем двох ворогуючих таборів і була тою перепорою, що не запустила нескінченний потік балістичних ракет між НАТО та ОВД. Адже важко довести зверхність однієї соціальної концепції над іншою через запуск взаємного знищення, де

сторона-ініціатор у будь-якому разі "програвала" б війну. Розпад соціалістичного табору і поява монополярного світу з домінацією однієї наддержави, Сполучених Штатів, черговий раз змінили устрій міждержавних взаємин. По-перше, в академічному дискурсі почали розповсюджуватись ідеї завершення протистоянь та війн між країнами через поступову всесвітню лібералізацію. По-друге, розчарування в будь-яких ідеях, що пропонували альтернативу капіталізму, теоретично прибрало той самий стоп-кран до всесвітньої бійні за сценарієм 1914 та 1939 років. Проте обидва пункти так і залишались гіпотетичними аспектами нового світу, в який людство ступило наприкінці попереднього століття. Фактичні проблеми почались тоді, коли пункт про всесвітню єдність сувора реальність почала заміщувати новими викликами, які, тим не менш, прибічники глобалізації почали називати не повним запереченням власних очікувань, а "крутим поворотом" на шляху розвитку уніфікації країн світу, що назвали фрагментацією [1]. Тобто укрупненням зв'язків не на рівні всього світу, а між окремими регіональними блоками, що тяжіють до одного з двох глобальних центрів накопичення капіталу: США та КНР. Чим таке положення відрізняється від ситуації напередодні світових війн залишається гадати людям тих народів, що вже страждають від щоденних обстрілів та торжества розлюднення.

Світ знов на порозі масштабних порушень. Все більше дослідників підкреслюють загрозу ескалації конфліктів через торгові війни між корпораціями різних країн світу [2]. Людство знов знаходиться в ситуації, де неконтрольований організованими масами соціуму капіталізм породжує ситуацію, де гасла "ніколи більше" перетворюються на "можемо знов", а "міністерства оборони" стають "міністерствами війни". Загарбництво стає звільненням, а смерть за чужі інтереси – обов'язком кожного. Це не просто слова, це сувора реальність, з якою доведеться рахуватись і, врешті-решт, яку доведеться змінювати, аби запобігти найгіршого сценарію.

Список використаних джерел:

1. Gadzhiev K. «On the Globalization and Fragmentation of the Modern World». URL: <https://www.sciencepg.com/article/10.11648/10034299>
2. Osgood I. «Industrial Fragmentation over Trade: The Role of Variation in Global Engagement». URL: <https://academic.oup.com/isq/article-abstract/61/3/642/4566562>

Summary

The text analyzes how global political dynamics have evolved from the aftermath of World War II and the Cold War to the present stage of fragmentation within globalization. It argues that capitalism's intrinsic contradictions have repeatedly generated large-scale conflicts, and that the end of bipolarity did not lead to lasting peace but to new regional divisions. The authors highlights how the rise of competing global centers, primarily the United States and China, has replaced the ideal of worldwide unity with regionalized blocs of influence. This process, termed “fragmentation,” reflects a turning point in globalization, revealing the limits of liberal internationalism. Ultimately, the text warns that the current trajectory of global competition risks repeating the destructive patterns of the past.

Дар'я Мазур

Науковий керівник – д. політ. н., доцент Олена Шевченко
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
mk24m.mazur@clouds.iir.edu.ua

**Комунікаційні технології як інструмент просування
сталого розвитку та побудови глобального діалогу**

На сьогодні такі проблеми, як екологічні загрози, зміна клімату, виснаження природних ресурсів, забруднення повітря, безвідповідальне споживання, безробіття, бідність, соціальна нерівність і прогалини у сфері освіти продовжують залишатися актуальними навіть попри значні зусилля, які спрямовані на вирішення глобальних викликів, що зокрема включає ухвалення Цілей сталого розвитку (ЦСР) Організації Об'єднаних Націй. Саме тому литовські дослідниці К. Самашонок та М. Ішорайте стверджують, що для того щоб

значно зменшити рівень голоду і бідності, покращити механізми протидії кліматичним змінам і використання ресурсів та якості освіти, потрібно розробляти нові підходи для подолання зазначених викликів із врахуванням як теоретичних, так і практичних аспектів досягнення усіх 17 Цілей [1, с. 103].

Відповідно до документу Генеральної Асамблеї ООН «Transforming our world: The 2030 agenda for Sustainable development A/res/70/1» прогрес, який досягли країни світу, здатен стати ефективним інструментом у розв'язанні окреслених проблем. Більше того, з-поміж усього зазначається й те, що великі можливості для прискорення людського розвитку, зменшення цифрового розриву та побудови суспільств знань надають саме інформаційно-комунікаційні технології на фоні глобальної взаємозалежності [2, с. 5]. Тобто у сучасному світі комунікаційні процеси стають не лише засобом інформування, а й потужним інструментом управління кризами та медіації між державами, міжнародними організаціями, транснаціональними корпораціями і суспільством.

Крім того, необхідно враховувати той факт, що виклики, зазначені вище, вимагають дій, які мають за мету підвищити глобальну обізнаність щодо впровадження парадигми стійкого розвитку. Важливість ролі комунікаційних технологій проявляється у тому, що вони є тим чинником, який змінює світогляд, установки і поведінку людей, сприяє ухваленню усвідомлених рішень, підвищенню рівня відповідальності, а також активному залученню громадськості до реалізації Цілей сталого розвитку, що, у свою чергу, формує соціальний, економічний та екологічний добробут людства [1, с. 112].

Досвід України та Тайваню демонструє, як дві держави, які перебувають у стані постійних ризиків (воєнних, політичних, інформаційних) можуть використовувати комунікаційні інструменти не лише для протидії кризам, а й для зміцнення міжнародного іміджу та партнерських відносин.

Варто розпочати з того, що повномасштабна війна Росії проти України постає як головна перепона для держави

оперативно реалізовувати проекти для побудови системи стійкого розвитку. З огляду на вищесказане, комунікаційні технології перебирають на себе функції зокрема кризової медіації, адже вони допомагають налагоджувати діалог щодо варварських дій РФ, які впливають на втілення зелених ініціатив, між країнами, міжнародними організаціями і суспільством, а також розвивати пропагандистські наративи та координувати гуманітарну допомогу – тобто все, що дозволяє Україні зберігати орієнтир на реалізацію ЦСР.

Одним із прикладів є створена Державною службою статистики України у партнерстві із ПРООН в Україні платформа ЦСР «Сприяння стратегічному плануванню та фінансуванню стійкого розвитку України як на національному, так і на регіональному рівні». Її основою метою стало забезпечення перегляду та аналізу глобальних показників України щодо усіх Цілей сталого розвитку [3]. З точки зору застосування комунікаційних інструментів, дана платформа відкриває можливості для демонстрації успіхів країни у цій сфері, де держави світу, міжнародні партнери, корпорації отримують доступ до конкретних статистичних даних та новин, що стає частиною розробки ними стратегій, які можуть включати проекти співпраці у стійкому розвитку, інвестиційні програми чи спільні ініціативи.

Іншим показовим прикладом комунікаційної практики є українсько-німецьке співробітництво у межах ініціативи ІКІ в Україні, що спрямована на протидію зміні клімату, адаптацію до її наслідків, збереження біорізноманіття та природних поглиначів вуглецю. Офіційний сайт ініціативи виступає інтерактивною платформою для аналізу, моніторингу та популяризації проєктів у рамках забезпечення сталого розвитку [4]. Платформа ІКІ в Україні дозволяє відстежувати прогрес кожного проєкту, отримувати аналітичні звіти та прозорі дані про досягнення у сфері управління природними ресурсами, скорочення парникових газів та збереження екосистем. Відповідним чином можна простежувати тенденцію того, що комунікаційні технології визначають успіхи України у міжнародній екологічній дипломатії, тому що створюється величезний простір для поширення знань про

успіхи держави у стійкому розвитку, що підтверджується наведеним вище партнерством із Німеччиною.

Тайвань, незважаючи на обмежений міжнародний статус, використовує комунікаційні інструменти для демонстрації власної позиції та своїх дій щодо підтримки ЦСР, що дозволяє цій країні сприяти позитивному іміджу на міжнародній арені, покращувати співпрацю з іншими акторами міжнародних відносин та забезпечити сильних союзників перед загрозою можливого воєнного конфлікту з КНР.

Передусім Національна рада зі сталого розвитку Тайваню відіграє важливу комунікаційну роль, адже вона щорічно публікує на власному сайті звіти про національний стійкий розвиток, вважаючи, що при перегляді таких документів міжнародна спільнота та громадськість буде мати чіткіше поняття про досягнення та результати держави у сфері ЦСР [5]. Зазначений інструмент просуває бачення Тайваню як держави, яка демонструє відкритість, прозорість та готовність брати участь у міжнародному діалозі щодо ЦСР. Поширення такої інформації через офіційні цифрові платформи підвищує рівень довіри до Тайбею, збільшує зацікавленість країною з боку інших держав та їх населення, відкриваючи перед нею можливості користуватися досвідом передових країн у рамках сталого розвитку та просувати свої досягнення на міжнародній арені.

Крім того, некомерційна організація Тайванська асоціація цифрової дипломатії надає цифровий контент про свої різноманітні проекти і організовує події в реальному житті з метою зміцнення партнерства Тайваню з іншими акторами міжнародних відносин. До того ж вона активно веде свою сторінку у соціальній мережі LinkedIn. Наприклад, до Міжнародного жіночого дня до 8 березня 2024 року представники уряду Тайваню та Фонд просування та розвитку прав жінок запланували тиждень заходів в рамках 68-ї Комісії ООН зі статусу жінок, що включав дві основні події: Taiwan Main Stage та Taiwan Cultural Night у представництві Республіки Китай в Нью-Йорку. Виходили чотири короткі відеоролики із цього заходу під назвою «Taiwan for Her»,

«Gender Equality», «Equality Taiwan» та «Women Power», щоб продемонструвати успіхи тайванських жінок у сфері економічної влади та гендерної рівності, які були поширені у соціальних мережах та на сайті Міністерства закордонних справ Тайваню [6].

Отже, приклади України та Тайваню чітко демонструють, що комунікаційні технології є не лише засобом інформування, а й стратегічним інструментом управління кризами, залучення громадськості та сприяння міжнародній співпраці для досягнення Цілей сталого розвитку. Ефективна комунікація закладає основу для створення такого простору, де можливий глобальний діалог та просуваються цінності демократії, свободи та прав людини. Вона дозволяє державам адаптуватися до сучасних викликів, зміцнювати партнерські відносини та просувати власні досягнення на світовій арені.

Список використаних джерел:

1. Samašonok K., Išoraitė M. The implementation of sustainable development goals through communication tools [Електронний ресурс] / K. Samašonok, M. Išoraitė. Entrepreneurship and Sustainability Issues. 2023. Vol. 10, No. 3. P. 102–122. URL: [https://doi.org/10.9770/jesi.2023.10.3\(8\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2023.10.3(8))
2. General Assembly. Transforming our world: The 2030 agenda for Sustainable development A/res/70/1. 2015. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/>
3. Sustainable development goals. 17 goals to transform our world. Державна служба статистики України, ПРООН. 2025. URL: <https://sdg.ukrstat.gov.ua/uk/>
4. IKI in Ukraine. IKI Ukraine Website. 2025. URL: <https://iki-ukraine/>
5. National Council for Sustainable Development. National Council for Sustainable Development Website. 2025. URL: <https://ncsd.ndc.gov.tw/Fore/en/Taiwansdg>
6. TW Digital Diplomacy Digest. The Pursuit of Gender Equality in Taiwan. Taiwan Digital Diplomacy Association. Vol. 15. 2024. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/taiwan-digital-diplomacy-digest-tddd-cjenf?trk=>

Summary

This study explores how communication technologies serve as strategic tools for promoting sustainable development and fostering global dialogue. Using the examples of Ukraine and Taiwan, it demonstrates how states facing political, military and informational challenges leverage digital platforms to manage crises, enhance international partnerships and increase transparency in achieving the Sustainable Development Goals (SDGs). Ukraine's SDG platform and the German-Ukrainian IKI initiative illustrate the role of communication technologies in monitoring progress and coordinating environmental diplomacy. Taiwan, despite its limited international recognition, employs digital diplomacy and public events to highlight its achievements in sustainable development. The findings underscore that communication technologies are not merely informational tools but crucial instruments for global collaboration, public engagement, and strategic international positioning.

Єгор Малов

Науковий керівник – д. політ. н., доцент Віталій Макар
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
malov.yegor@chnu.edu.ua

Роль військово-морських сил в національній геостратегії США

Військово-морські сили Сполучених Штатів Америки є фундаментальним інструментом реалізації національної геостратегії, що спрямована на підтримання глобального впливу, забезпечення безпеки торговельних шляхів та захист інтересів США у світовому масштабі. З часів становлення американської державності саме морська міць визначає статус країни як глобального лідера, а контроль над морськими комунікаціями – як ключовий чинник її стратегічної переваги [1].

Історично військово-морські сили США формувалися під впливом теорії Альфреда Т. Мехена, який стверджував, що домінування на морі є запорукою політичної та економічної могутності держави. Ця концепція залишається актуальною і сьогодні: у XXI столітті, попри зміну характеру воєнних конфліктів, флот продовжує бути головним гарантом американського впливу у світі [2].

Національна геостратегія США визначає ВМС як універсальний інструмент реалізації зовнішньої політики. Завдяки глобальній мережі баз і союзницьких відносин американський флот здатен оперативно реагувати на кризи у будь-якій точці планети. Його присутність у Середземному морі, Перській затоці, Атлантиці та Індो-Тихоокеанському регіоні забезпечує не лише воєнну, а й політичну стабільність, демонструючи союзникам здатність США гарантувати безпеку міжнародних шляхів постачання енергоносіїв, сировини та товарів [3].

Сучасний етап розвитку військово-морської стратегії США пов'язаний із посиленням конкуренції з боку Китаю та Росії. Зростання військово-морських амбіцій КНР, розбудова нею авіаносного флоту та створення системи «антидоступу» (A2/AD) спричинили необхідність перегляду американської стратегії. У відповідь Вашингтон активізував політику «стримування» через розширення військової присутності в Індо-Тихоокеанському регіоні, створення нових альянсів (AUKUS, QUAD) та розвиток морських компонентів спільних операцій [4].

Ключовим документом у цьому контексті є стратегія «Advantage at Sea» (2020), яка визначає інтеграцію ВМС, морської піхоти та Берегової охорони США як основу для забезпечення домінування у багатовимірному середовищі. Згідно з нею, сучасна морська сила має діяти не лише у фізичному, а й у кібернетичному, інформаційному та космічному просторах. Це дозволяє створювати ефект стратегічної синергії та підтримувати здатність США швидко реагувати на будь-які загрози.

Важливою складовою є також інноваційний розвиток флоту. США активно інвестують у безпілотні морські платформи, штучний інтелект, гіперзвукові технології та кіберзахист. Такий підхід відображає прагнення не лише зберегти технологічну перевагу, а й мінімізувати ризики у майбутніх конфліктах. Розвиток «розумного флоту» (Smart Fleet) забезпечує більшу автономність та стійкість до нових типів загроз.

У межах геостратегії США флот виконує також дипломатичну та гуманітарну функції. Регулярні міжнародні навчання, операції з ліквідації наслідків катастроф, місії з підтримання миру підкреслюють не лише військову, а й морально-політичну роль ВМС. Вони формують позитивний імідж США як держави, що прагне стабільності та порядку на морях.

Таким чином, військово-морські сили США є ключовим елементом національної геостратегії. Вони поєднують військову потугу, глобальну присутність і технологічну інноваційність, забезпечуючи можливість ефективного впливу на міжнародні процеси. Головна мета американського флоту – гарантувати свободу судноплавства, захищати союзників і підтримувати світовий порядок, заснований на правилах. Саме через ВМС реалізується стратегічна ідея США – збереження лідерства у глобальній системі безпеки [5].

Список використаних джерел:

1. Mahan A. T. The Influence of Sea Power upon History, 1660–1783. New York: Dover Publications, 1987.
2. U.S. Department of Defense. National Defense Strategy of the United States of America. Washington, D.C., 2022.
3. Indo-Pacific Strategy of the United States. The White House, February 2022.
4. U.S. Navy. Advantage at Sea: Prevailing with Integrated All-Domain Naval Power. Washington, 2020.
5. Till G. Seapower: A Guide for the Twenty-First Century. London: Routledge, 2022.

Summary

The article explores the significance of the U.S. Navy in shaping and implementing the national geostrategy. It emphasizes the Navy's global presence, its technological modernization, and its role in ensuring maritime security amid growing competition with China and Russia. The study highlights the integration of naval, cyber, and space capabilities as a key factor in maintaining American global leadership in the 21st century.

Анастасія Маслюковська

Науковий керівник – д. і. н., професор Володимир Фісанов
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
masliukovska.anastasiia@chnu.edu.ua

Правове регулювання використання штучного інтелекту у міжнародних відносинах (досвід США)

Штучний інтелект (ШІ) стає одним із ключових факторів трансформації сучасної системи міжнародних відносин. Його вплив поширюється практично на всі сфери – від міжособистісних відносин до безпеки держави. Проте міжнародно-правова база регулювання ШІ залишається фрагментованою і неуніфікованою, що створює нові виклики для глобального управління технологіями. Міжнародне право наразі не має спеціальної універсальної конвенції, що регулювала б розробку та використання штучного інтелекту. Основу становлять загальні принципи міжнародного права – суверенітет держав, невтручання, відповідальність за шкоду, дотримання прав людини, а також норми, закріплені у таких документах, як Закон ЄС про ШІ, резолюції ООН, а саме «Пакт про майбутнє». У даному контексті важливим є досвід окремих держав та їх розробки. У цій роботі буде досліджено приклад Сполучених Штатів Америки.

«У червні 2020 р. було створено Глобальне партнерство із ШІ (GPAI) з метою забезпечення прав людини і демократичних цінностей при використанні ШІ: членами-засновниками його стали 15 держав (Австралія, Канада, Європейський Союз, Франція, Німеччина, Індія, Італія, Японія, Республіка Корея, Мексика, Нова Зеландія, Сінгапур, Словенія, США та Великобританія); у 2023 р. членами GPAI вже стали 29 держав»[1, с.444]. Отже, створення Глобального партнерства із ШІ (GPAI) у 2020 р. стало показовим прикладом міжнародної кооперації у сфері штучного інтелекту, у якій Сполучені Штати відіграли одну з провідних ролей. Участь США як держави-засновниці GPAI підкреслює їх внесок у формування правової та етичної бази використання ШІ, орієнтованої на захист прав людини,

прозорість алгоритмів та збереження демократичних цінностей. Активна позиція Вашингтона в межах GRAI демонструє прагнення США не лише підтримувати інновації, але й забезпечувати міжнародну координацію у розробленні регуляторних стандартів, що визначають глобальні рамки для розвитку безпечного та відповідального штучного інтелекту.

Як відомо, США не підтримують ідею створення жорсткого міжнародного договору щодо ШІ, наголошуючи на важливості гнучкого, ризик-орієнтованого підходу. У внутрішній політиці ключовим документом є «America's AI Action Plan»[2] – стратегічна програма адміністрації Дональда Трампа, спрямована на зміцнення лідерства США у сфері штучного інтелекту в економіці, науці, обороні та міжнародній політиці. Цей план складається з трьох основних напрямів:

Перший – Accelerate AI Innovation – зосереджений на дерегуляції, підтримці приватного сектору, розвитку відкритих моделей ШІ, стимулюванні наукових досліджень та підготовці кваліфікованих кадрів. Мета – створити умови для швидкого технологічного розвитку без бюрократичних бар'єрів.

Другий – Build American AI Infrastructure – передбачає модернізацію енергетичної системи, будівництво дата-центрів і фабрик мікрочипів, відновлення виробництва напівпровідників, посилення кібербезпеки й підготовку технічної робочої сили. США прагнуть створити потужну енергетичну й технічну базу для епохи штучного інтелекту.

Третій – Lead in International AI Diplomacy and Security – спрямований на формування глобального альянсу союзників у сфері ШІ, експорт американських технологій, протидію впливу Китаю в міжнародних організаціях, посилення контролю за технологічним експортом та розвиток біо- і кібербезпеки.

Закон «Unleashing Prosperity Through Deregulation»[3], який спрямований на зменшення кількості бар'єрів, що можуть завадити встановленню технологічної першості США у світі. Його важливість також полягає і в тому, що цей закон скасовує рішення прийняте за каденції Байдена щодо

посилення регулювання у сфері розроблення та використання штучного інтелекту. Зокрема, документ скасовує низку обмежень, запроваджених попередньою адміністрацією з міркувань етичного контролю та безпеки даних.

Використання ШІ у сфері безпеки викликає занепокоєння міжнародного співтовариства. США підтримує ідею «відповідального використання» таких технологій. Ставлення США до використання штучного інтелекту у війні, відповідно до Політичної декларації щодо відповідального військового використання ШІ та автономії (Political Declaration on Responsible Military Use of Artificial Intelligence and Autonomy) [4], ґрунтується на поєднанні технологічного лідерства, міжнародної координації та етичної відповідальності. Сполучені Штати визнають, що впровадження ШІ у військовій сфері має відбуватися під суворим контролем і відповідно до міжнародного гуманітарного права, з урахуванням ризиків для цивільного населення та недопущення неконтрольованих або дестабілізуючих наслідків.

Перспективи міжнародно-правового врегулювання ШІ залишаються невизначеними. США просувають ідею нормативної конкуренції, коли замість єдиної конвенції існує система узгоджених стандартів різних держав і організацій. Такий підхід дає можливість гнучко реагувати на технологічний прогрес, але створює ризик правової асиметрії, коли країни з різними стандартами діють у нерівних умовах. У довгостроковій перспективі США можуть підтримати створення рамкової міжнародної угоди ООН про етику і безпеку ШІ, але лише після того, як зможуть забезпечити свої стратегічні й економічні інтереси.

Отже, міжнародно-правове регулювання штучного інтелекту перебуває на етапі становлення. США відіграють провідну роль у його формуванні, просуваючи ліберально-прагматичний підхід до нормотворчості у цій складній та перспективній царині розвитку сучасних ІКТ.

Список використаних джерел:

1. Попова Н. О. Міжнародно-правове регулювання штучного інтелекту: сучасний стан та перспективи. *Юридичний науковий*

електронний журнал. 2024. № 4. С. 443–447. (дата звернення: 11.11.2025).

2. Political Declaration on Responsible Military Use of Artificial Intelligence and Autonomy. *U.S. Department of State*. URL: <https://www.state.gov/bureau-of-arms-control-deterrence-and-stability/political-declaration-on-responsible-military-use-of-artificial-intelligence-and-autonomy> (date of access: 11.11.2025).

3. Unleashing Prosperity Through Deregulation. *The White House*. URL: <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/unleashing-prosperity-through-deregulation/> (date of access: 11.11.2025).

4. Winning the Race: America's AI Action Plan. *The White House*, 2025. 28 p. (date of access: 11.11.2025).

Summary

The article examines the international legal regulation of artificial intelligence (AI) through the example of the United States. It highlights the key U.S. initiatives, including participation in the Global Partnership on AI (GPAI), the *America's AI Action Plan*, and the *Unleashing Prosperity Through Deregulation Act*, aimed at strengthening U.S. technological leadership. Special attention is given to the Political Declaration on Responsible Military Use of AI and Autonomy, which reflects the U.S. commitment to ethical and responsible military applications of AI. The study emphasizes that the U.S. promotes a flexible, risk-based approach rather than a rigid international treaty.

Ангеліна Наглюк

Науковий керівник – к. і. н., доцент Василь Карпо
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
nahliuk.anhelina@chnu.edu.ua

Українська міграція в контексті німецької політики 2020-2025 років

Міграційна політика завжди була вагомим аспектом міжнародних відносин. Завдяки цим процесам створювалися міста, розвивалася економічна, культурна, демографічна складові країн. Деякі міграційні процеси ввійшли в історію, як ключові і розпочали формування нових країн, націй і етносів.

Як і в інших державах, міграційні процеси в Україні мають глибоке історичне підґрунтя, однак сучасні зміни здебільшого зумовлені гібридною війною на сході України. У контексті ескалації геополітичної напруги та повномасштабного вторгнення росії на територію України, інтенсивність вимушеної еміграції українських громадян зростає. Міграційне питання стає як ніколи актуальним.

Однією з найпривабливіших для міграції країн є Німеччина. Зважаючи на найпотужнішу економіку в Європі, яка стрімко розвивається і, де-факто має статус найвпливовішої країни в ЄС це і не дивно. Як і всі країни з впливовою економікою, вона стрімко розвиває міграційну складову. Міграційна політика ФРН в 2020-2025 роках зазнала суттєвих трансформацій під впливом глобальних викликів, таких як пандемія COVID-19, економічна рецесія та геополітичні кризи, зокрема повномасштабне вторгнення Росії в Україну в 2022 році. Цей період характеризується балансуванням між потребою в кваліфікованій робочій силі для підтримки економіки та посиленням контролю за нелегальною міграцією. У контексті української міграції, яка значно зросла після 2022 року, Німеччина стала одним з ключових напрямків для біженців та трудових мігрантів з України. Станом на 2025 рік, понад 1,2 мільйона українців знайшли прихисток у Німеччині, більшість яких становили жінки з дітьми, понад половина з них уже інтегрувалися на ринку праці, що свідчить про ефективність німецьких інструментів інтеграції. Проте віднедавна почала прибувати велика кількість чоловіків віком до 22 років у зв'язку зі змінами щодо перетину державного кордону від 28 серпня 2025 року [1].

Основним інструментом німецької міграційної політики є Закон про імміграцію кваліфікованих працівників (Fachkräfteeinwanderungsgesetz), прийнятий у 2020 році та оновлений у 2023-2024 роках. Цей закон спрощує процедури видачі віз та дозволів на проживання для фахівців із країн поза межами ЄС, включаючи Україну. Зокрема, для українців передбачено спрощення визнання дипломів, зниження мовних вимог та комбіновані дозволи на роботу й проживання [2].

У 2025 році заплановано створення «Work-and-Stay Agency» – єдиного центру для рекрутингу, видачі віз та підтримки інтеграції, що безпосередньо впливає на українську міграцію, дозволяючи швидше працевлаштовуватися у сферах ІТ, медицини та будівництва. Крім того, для біженців з України діє спеціальний режим тимчасового захисту (EU Temporary Protection Directive 2001/55/EC), який надає доступ до соціальних виплат, освіти та ринку праці без необхідності проходження повної процедури надання притулку [3].

У контексті української міграції німецька політика акцентує увагу на інтеграції та поверненні. З одного боку, програми інтеграційних курсів (Integrationskurse) розширені для українців, з додатковим фінансуванням на мовне навчання та професійну адаптацію. Статистика 2025 року показує, що понад 50% українських біженців працевлаштовані, що сприяє економічному зростанню Німеччини, заповнюючи дефіцит робочої сили в галузях, де місцеве населення недостатньо представлене. З іншого боку, посилення контролю за нелегальною міграцією, включаючи перевірки на кордонах та «репатріаційний ініціатива» для відхилених заявників, створює виклики для деяких груп мігрантів. Для українців це означає можливе скорочення квоти на робітників із Західних Балкан – з 50 000 до 25 000 на рік та обмеження на возз'єднання сімей для певних категорій. Психологічні аспекти інтеграції, такі як локус контролю та страхи репатріації, також відіграють роль. Дослідження показують, що українські біженці з високим внутрішнім локусом контролю швидше адаптуються, але загальна невизначеність щодо майбутнього впливає на їхні наміри залишитися [4].

Вплив української міграції на німецьку економіку є переважно позитивним: значення кваліфікованих українців не несе фінансових ризиків, а навпаки, сприяє зростанню ВВП через заповнення вакансій, таких як ІТ, медицина, виробництво і багато інших вакансій на які бракувало власних спеціалізованих кадрів, також українська діаспора робить великий вклад в культурну складову і заповнює демографічну прогалину. Однак виклики включають навантаження не тільки на соціальну систему, зокрема через витрати на інтеграційні

програми, освіти та медичне обслуговування, а й на потенційну соціальну напругу через велику конкуренцію серед низькокваліфікованих груп. У 2025 році на рівні ЄС нова пропозиція щодо повернення мігрантів посилює уніфікований підхід, що впливає на Німеччину. Для України це створює можливості для дипломатичного діалогу щодо полегшення міграції, але вимагає посилення внутрішніх реформ, щоб зменшити відтік кадрів.

Загалом, українська міграція в контексті німецької політики 2020-2025 років демонструє динамічний баланс між гуманітарною допомогою, економічними інтересами та геополітичними реаліями, сприяючи не лише інтеграції мігрантів, але й глибшому партнерству між Україною та ЄС. Цей процес підкреслює необхідність постійного моніторингу для уникнення дискримінації, забезпечення стійкості соціальних систем та максимізації взаємних вигод, із перспективою довгострокових ефектів, такі як посилення європейської єдності та економічна стабілізація постконфліктної України. У майбутньому це може стати моделлю для інших міграційних потоків, якщо політики врахують уроки пандемії, війни та глобальних змін.

Список використаних джерел:

1. Young men from Ukraine increasingly coming to Germany. *DW*. URL: <https://www.dw.com/en/ukraine-russia-war-germany-refugees-young-men-protection/a-74562374>. (date of access: 06.11.2025).
2. Fachkräfteeinwanderungsgesetz. *BMAS*. URL: <https://www.bmas.de/DE/Arbeit/Migration-und-Arbeit/Rechtliches-zu-Einreise-Arbeitsmarktzugang-und-Absicherung/Fachkraefteeinwanderungsgesetz/fachkraefteeinwanderungsgesetz.html> (date of access: 11.11.2025).
3. Як переїхати до Німеччини у 2025 році: способи імміграції. *EUDOC*. URL: <https://eudoc.com.ua/immigracziya-z-ukrayiny-v-nimechchynu/>. (дата звернення: 06.11.2025).
4. Панченко, Т.В. 2025. Українські біженці в Німеччині: як локус контролю та страхи впливають на наміри інтеграції і повернення. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*, серія «Питання політології» 47: С. 53-61. URL: <https://periodicals.karazin.ua/politology/article/download/27441/24275/>. (дата звернення: 06.11.2025).

Sammary

Migration policy is a key factor shaping international relations, particularly for Ukraine, where forced migration flows have intensified due to the hybrid war and Russia's full-scale invasion in 2022. Germany, as the EU's strongest economy, has become a major destination for Ukrainian migrants, adapting its migration regulations between 2020 and 2025 in response to the COVID-19 pandemic, economic recession, and geopolitical crises. By 2025, the country has accepted over 1.2 million Ukrainians—mostly women and children—with more than half successfully integrated into the labor market and with a notable increase in younger male migrants linked to changes in Ukraine's border regulations. The revised Skilled Immigration Act (2023–2024) and the planned «Work-and-Stay Agency» aim to streamline recruitment and integration procedures for skilled non-EU workers, while the EU Temporary Protection Directive ensures access to social benefits, education, healthcare, and employment for Ukrainian displaced persons. Overall, Ukrainian migration strengthens Germany's demographic and economic stability, although it also presents challenges related to social infrastructure, long-term integration, and future repatriation processes.

Анастасія Пасічник

Науковий керівник – д. політ. н., доцент Олена Шевченко
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
anastpas25@gmail.com

Гуманітарна комунікація в епоху гібридних загроз: довіра, етика та трансформація міжнародного гуманітарного реагування

У сучасних дослідженнях з міжнародних відносин гуманітарний вимір глобальної безпеки посідає дедалі важливіше місце, а комунікації розглядаються як стратегічний інструмент ефективного гуманітарного реагування. Основа для осмислення ролі комунікацій у гуманітарній діяльності пропонується у «Інструментарії для комунікації гуманітарної діяльності» [1], який обґрунтовує ключову роль ефективної гуманітарної комунікації для результативності гуманітарного реагування, сталості та етичної легітимності. Комунікація розглядається як інтегрований процес, який охоплює

взаємодію між гуманітарними акторами, місцевими громадами, державними структурами, медіа та донорами, забезпечуючи обмін знаннями, координацію дій і залучення бенефіціарів до ухвалення рішень. Вона охоплює три ключові напрями: 1) попередження та раннє повідомлення (зокрема, оповіщення про ризики); 2) зміну поведінки шляхом надання перевіреної, релевантної інформації; 3) мобілізацію та участь громад, спрямовану на підвищення стійкості спільнот. Ефективно спланована комунікація сприяє стійкості громад.

Гуманітарна комунікація належить до ключових інструментів підтримки міжнародної солідарності, яка у XXI столітті зазнає безпрецедентних випробувань через геополітичну напруженість, порушення міжнародного гуманітарного права та кризи довіри до інституцій. Згідно з даними УВКБ ООН, станом на 2025 рік у світі є понад 120 мільйонів вимушено переміщених осіб [2]. На тлі цієї кількості, яка має стабільну тенденцію до зростання, гуманітарні організації стикаються з масштабними викликами у сфері комунікації. У середовищі інформаційного перенасичення (infoglut) – тобто надлишку інформації, що розмиває контекст і послаблює увагу у тривалих криз, – гуманітарні наративи часто губляться серед новинних потоків, а отже знижується обізнаність громадськості, скорочується фінансування і зменшується політична підтримка гуманітарних ініціатив. Фейки та маніпулятивні повідомлення дискредитують гуманітарні принципи та створюють загрози безпеці працівників і репутації організацій, сприяючи спотворенню уявлення про їхню нейтральність. Феномен «постправди» став системним чинником, що підриває гуманітарні зусилля, оскільки дезінформація перетворюється на зброю у політичних та військових конфліктах. Відповідно, комунікація гуманітарних організацій втрачає стабільність і об'єктивність в цій постійній боротьбі за інтерпретацію фактів. Дослідження в цій сфері пропонують поєднувати стратегічне планування з розвитком комунікаційної компетентності гуманітарних працівників, а також інвестувати у низові ініціативи та посилювати співпрацю з місцевими громадами. Особливу

роль відіграє гуманітарна дипломатія, яка має поєднувати зовнішні комунікаційні кампанії з адвокацією на основі доказів [3]

Сьогодні гуманітарна сфера стає дедалі більш політизованою, а її комунікаційний вимір – ключовим чинником ефективності реагування на кризи. Світова гуманітарна система переживає глибоку кризу довіри, спричинену інформаційною асиметрією, залежністю від донорів, конкуренцією між глобальними та локальними акторами та використанням гуманітарних механізмів як інструменту політичного впливу. Гуманітарна діяльність віддаляється від своїх базових принципів нейтральності, неупередженості та незалежності, а отже ризикує втратити довіру ключових цільових аудиторій, а саме: постраждалих громад і міжнародних партнерів. Звідси виникає потреба у новому типі гуманітарних комунікацій, які матимуть характеристики інтегрованості, етичності і багаторівневості, і це забезпечить прозорість, підзвітність і взаєморозуміння між акторами гуманітарного простору. Особливу роль при цьому відіграє розвиток довіри та співпраці між міжнародними організаціями та місцевими громадами для підвищення ефективності гуманітарного реагування, забезпечення культурної релевантності та легітимності гуманітарних інтервенцій. Адаптація комунікаційних стратегій до локального контексту дозволяє досягти глибшого розуміння потреб населення та забезпечує сталість реалізованих проєктів. Довгострокова довіра до гуманітарних організацій формується через дотримання етичних стандартів, прозорість діяльності та комунікаційну відповідальність. Велике значення надається моральній автономії гуманітарного сектору, адже комунікації мають, окрім інформативної, ще етико-моральну функцію – вони повинні протидіяти дезінформації, пропаганді, стигматизації постраждалих і знеціненню гуманітарних принципів. Виникає феномен «медіатизованого гуманізму», коли сприйняття гуманітарних криз формується під впливом масмедіа, що апелюють до емоційного залучення аудиторії, але водночас спрощують реальні процеси [4].

Центральною темою в дискусії про вдосконалення системи гуманітарного реагування є ініціатива «Гуманітарне перезавантаження SASC» (Inter-Agency Standing Committee), започаткована у 2025 році, яка має на меті радикально трансформувати сферу гуманітарного реагування. Система перебуває під значним фінансовим тиском через скорочення донорських бюджетів та вимагає негайного «перезавантаження», яке буде спрямоване на підвищення її підзвітності, ефективності та інклюзивності. Іншими словами, це спроба переосмислити те, як працює міжнародна гуманітарна допомога і переформатувати її у відповідності до реагування на сучасні виклики. Перезавантаження вимагає передачі повноважень та фінансових ресурсів місцевим та національним суб'єктам, а це, в свою чергу, вимагатиме переходу від вертикальних командних структур до підтримки місцевого лідерства та забезпечення підзвітності перед постраждалими громадами. Справжня локалізація вимагає побудови комунікаційних систем, які забезпечують участь. Для підвищення ефективності планується скорочення внутрішніх процесів, спрощення кластерів та зменшення «тяжких» координаційних структур, а отже відхід від надміру бюрократизованої внутрішньої комунікації на користь більш гнучкої, сфокусованої та менш фрагментованої системи [5].

Однак процес «гуманітарного перезавантаження» має певні ризики. Попри заявлені цілі, ініціатива ризикує стати фінансово мотивованим скороченням, а не справді стратегічною трансформацією, як було заявлено. Крім того, ключові рішення часто ухвалюються найвпливовішими суб'єктами, і це залишає місцеві організації та рядових гуманітаріїв, які мають досвід роботи і справді розуміють специфіку ситуації на місцях, поза процесом реформування. Це підкреслює структурну проблему, оскільки комунікація всередині гуманітарної системи часто є транзакційною та продиктованою ієрархією, а не інклюзивним діалогом. Криза легітимності, про яку йшлося в цьому дослідженні раніше, вимагає від гуманітарного сектору колективних кампаній для ефективної комунікації своєї роботи, аби зменшити дистанцію між тими, хто підтримує, і тими, хто потребує цієї

підтримки. Це вкотре підкреслює важливість побудови стратегічної комунікації для відновлення довіри та забезпечення фінансування гуманітарних проєктів, які рятують життя.

Список використаних джерел:

1. *Communication for Humanitarian Action Toolkit (CHAT)* [Електронний ресурс] / UNICEF, IFRC. New York : UNICEF, 2015. URL: https://alnap.hacdn.io/media/documents/Communication20for20Humanitarian20Action20Toolkit2028CHAT29-pdf_DBP0a0S.pdf
2. UNHCR. *Refugee Facts & Statistics* [Електронний ресурс]. 2025. URL: <https://www.unrefugees.org/refugee-facts/statistics/> (дата звернення: 08.10.2025).
3. Gosp-Server L. *The crucial role of humanitarian communication in the fake news and “infoglut” era* [Електронний ресурс]. *Alternatives Humanitaires. Focus*. 2025. Issue 29. URL: <https://sur.li/prlveo>
4. Kuchmii O., Frolova O. *International humanitarian cooperation within the framework of hybrid threats to the international security system* [Електронний ресурс]. *Evropský politický a právní diskurz*. 2018. Vol. 5, Iss. 5. P. 6-12. URL: <https://epdpd13.cz/wp-content/uploads/2018/2018-5-5/03.pdf>
5. ICVA. *The IASC Humanitarian Reset Examined: A Strategic Briefing for NGOs*. 2025. URL: <https://www.icvanetwork.org/humanitarianreset/>

Summary

This paper explores communication as a strategic tool in humanitarian response within international relations. It highlights how effective communication fosters trust, legitimacy, and resilience amid information overload and post-truth dynamics. The study underscores the political dimension of humanitarian action and analyzes the IASC Humanitarian Reset as a step toward more localized, ethical, and accountable communication systems.

Ірина Петричук

Науковий керівник – асистент Світлана Константиноук
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
petrychuk.iryana@chnu.edu.com

«М'яка сила» Китаю в Європейському Союзі: культурні інструменти і політичні цілі

Культурна дипломатія Китаю є ключовим інструментом реалізації його політики «м'якої сили», спрямованої на формування позитивного іміджу країни у світі, зокрема в Європейському Союзі. Основна мета цієї стратегії – вплив на громадську думку, розвиток культурних зв'язків та посилення довіри до Китаю як партнера, що поєднує економічний розвиток із культурними цінностями.

Одним із центральних інструментів китайської культурної дипломатії є Інститути Конфуція, які діють у більшості європейських країн. Вони популяризують китайську мову, літературу, історію та традиції, виступаючи не лише освітніми, а й політичними платформами. Через освітні програми, мовні курси, культурні фестивалі та спільні академічні заходи Китай поступово формує сприятливе ставлення до себе в європейських суспільствах, використовуючи культуру як засіб комунікації та міждержавного діалогу.

Крім того, Китай активно застосовує медійну дипломатію. Такі міжнародні канали, як CGTN або China Daily, просувають позитивні наративи про соціально-економічні досягнення країни, інновації, культуру й технологічний прогрес. Завдяки цьому формується образ Китаю як сучасної, стабільної та партнерської держави. Медіа стають засобом м'якого впливу на інформаційний простір Європейського Союзу, забезпечуючи альтернативне бачення світових процесів.

Освітня дипломатія відіграє не менш важливу роль у зміцненні культурного діалогу. Через стипендіальні програми, студентські обміни, співпрацю університетів і створення спільних наукових центрів Китай формує покоління молодих

європейців, які знайомі з китайською мовою, культурою та політичними реаліями. Цей напрямок створює фундамент для довготривалої взаємодії.

Водночас культурна дипломатія Китаю має і політичний вимір. Через поширення китайських культурних цінностей, підтримку культурних ініціатив та фестивалів Китай прагне посилити свої позиції в ЄС, створюючи сприятливе середовище для реалізації економічних і геополітичних інтересів. Це особливо помітно в контексті ініціативи «Один пояс, один шлях», де культурна складова є невід'ємною частиною загальної стратегії співпраці.

Варто зазначити, що китайська концепція «м'якої сили», сформульована під впливом ідей Дж. Ная, має власну специфіку. Вона поєднує традиційні культурні цінності конфуціанства, колективізму та гармонії з прагматичними зовнішньополітичними цілями. Як підкреслює Лі Мінцзян, «м'яка сила» Китаю не обмежується лише культурним впливом – вона має інституційну основу та підтримується на державному рівні, що робить її більш системною і цілеспрямованою.

Китай активно розвиває співпрацю у сфері культурної спадщини, зокрема через організацію спільних виставок, археологічних проєктів та фестивалів традиційного мистецтва. Це дозволяє продемонструвати не лише сучасне обличчя країни, а й її історичну глибину, що приваблює європейську аудиторію. Особливо важливою є участь китайських культурних інституцій у міжнародних форумах, що зміцнює міжцивілізаційний діалог.

Згідно з дослідженнями Л. Шинкарук, китайська культурна дипломатія у країнах ЄС сьогодні характеризується орієнтацією на «взаємну вигоду» – тобто Китай прагне не лише експортувати власні цінності, а й демонструвати готовність до співпраці на основі рівноправності. Це проявляється у створенні культурних центрів нового типу, де відбувається поєднання китайських і європейських традицій, а також у підтримці кроскультурних проєктів у межах європейських програм Erasmus+ та Horizon Europe.

Як зазначає Чжан Вей, сучасна китайська «м'яка сила» стає частиною комплексної політики держави, у якій культура використовується як інструмент зміцнення міжнародної довіри. Саме завдяки поєднанню культурних і економічних ініціатив Китай формує позитивний образ стабільного партнера, що пропонує світу альтернативну модель глобального розвитку, відмінну від західної..

Китайська культурна дипломатія в Європейському Союзі проявляється через комплексну систему ініціатив, спрямованих на формування позитивного сприйняття країни та розширення співпраці у гуманітарній сфері. Одним із ключових інструментів такої політики стали Інститути Конфуція, які діють у більшості європейських держав. Вони не лише навчають китайської мови, а й знайомлять громадян ЄС із традиціями, мистецтвом і філософією Китаю, тим самим формуючи культурний міст між цивілізаціями. Через цю мережу освітніх закладів Китай поширює своє бачення світу, підтримує імідж відкритості та прагнення до взаєморозуміння.

Крім офіційних структур, Китай активно використовує можливості публічної дипломатії. Зокрема, значну увагу приділяють проведенню культурних фестивалів, виставок, днів китайського кіно та гастролей національних театрів у країнах ЄС. Ці заходи покликані не лише представити багатство китайської культури, а й створити позитивні емоційні асоціації з державою як із сучасним, миролюбним і технологічно розвиненим партнером.

Важливою складовою культурної дипломатії є також академічна співпраця. Китай активно залучає європейських студентів до навчання у своїх університетах через стипендіальні програми, наукові гранти та проєкти в рамках ініціативи «Один пояс – один шлях». Така політика сприяє міжкультурному обміну, формуванню контактів між молодими фахівцями та зміцненню взаємної довіри між Китаєм і ЄС.

Окрему роль відіграє цифрова дипломатія. Поширення китайських медіа у Європі, активна присутність у соціальних мережах і використання платформ для просування

культурного контенту дозволяють Пекіну розширювати свою аудиторію. Через сучасні інформаційні засоби Китай досягає не лише культурного, а й ідеологічного впливу, поступово формуючи власний наратив у глобальному просторі.

Отже, м'яка сила Китаю у відносинах з Європейським Союзом є не лише засобом культурного зближення, а й стратегічним інструментом зовнішньої політики. Вона поєднує культурні, освітні та інформаційні ресурси з політичними цілями, сприяючи підвищенню авторитету Китаю на міжнародній арені. Ефективність цієї політики залежить від здатності китайської сторони забезпечити баланс між національними інтересами та повагою до європейських цінностей, норм і традицій.

Список використаних джерел:

1. Li, M. *Soft Power: China's Emerging Strategy in International Politics*. Lanham: Lexington Books, 2009. 230 p.
2. Власюк О. С. М'яка сила у зовнішній політиці Китаю: аналітичний огляд. Київ : НІСД, 2021. 120 с.
3. Шинкарук, Л. Культурна дипломатія Китаю в країнах Європейського Союзу: інструменти та виклики. *Міжнародні відносини: серія «Політичні науки»*. 2021. Вип. 15. С. 45–52.

Summary

China's soft power in the European Union is implemented through cultural diplomacy tools such as Confucius Institutes, media influence, and educational exchanges. These mechanisms promote Chinese language and culture while strengthening China's global image. The country also uses media and youth programs to foster trust and cooperation. Cultural diplomacy serves as a strategic component of China's foreign policy, combining cultural, educational, and informational resources with political objectives to reinforce its presence in the EU.

Стратегії інформаційно-психологічного впливу США у військових кампаніях проти Іраку (1990-1998 рр.)

Інформаційно-психологічні впливи стали невід’ємною частиною військових кампаній США проти Іраку у 1990-1998 рр., демонструючи нову еру війни, де перемога залежала не лише від військової сили, а й від здатності контролювати інформаційне поле та впливати на сприйняття подій. Кампанії «Щит у пустелі» (1990), «Буря у пустелі» (1991) та «Лис у пустелі» (1998) показали, що стратегія впливу на свідомість противника і міжнародної спільноти стала важливим інструментом досягнення військових і політичних цілей [1].

Перш за все, США активно формували міжнародний наратив, який виправдовував військові дії як легітимну відповідь на агресію Іраку та порушення міжнародного права. Центральним елементом стало використання медіа для конструювання образу ворога, режиму Саддама Хусейна, як загрози стабільності регіону та глобальної безпеки. Телевізійні трансляції бойових дій у прямому ефірі стали потужним інструментом «телевізійної війни», демонструючи технічну перевагу США та одночасно деморалізуючи іракські війська [2].

Ключовим аспектом психологічних операцій (PSYOP) було поширення листівок, радіопередач і публікацій, спрямованих на підрив мотивації іракських солдатів і стимулювання дезертирства. Паралельно велика увага приділялася впливу на внутрішню громадську думку США та союзників через масові медіа, підкреслюючи гуманітарну місію та легітимність дій коаліції [2].

В операції «Щит у пустелі» США сформували оборонний наратив, який виправдовував масове перекидання військ до Саудівської Аравії, акцентуючи на захисті союзників та енергетичних ресурсів. Під час «Бурі у пустелі» відбулася

еволюція методів інформаційно-психологічного впливу: американські військові впровадили інтегровану систему збору та аналізу інформації, яка дозволяла ефективно координувати дії медіа, військових та дипломатичних структур. Зокрема, CNN та інші глобальні телеканали стали майданчиками для трансляції «ефекту перемоги», показуючи точні й швидкі результати бомбардувань та руху сухопутних сил [3].

Операція «Лис у пустелі» (1998) стала прикладом вдосконаленої синергії інформаційних і військових стратегій. Вона передбачала не лише демонстрацію технологічної переваги, а й активну роботу з міжнародною спільнотою через дипломатичні канали та медіа, забезпечуючи легітимність удари по об'єктах у відповідь на порушення режимом Гусейна міжнародних норм. Інформаційна кампанія включала: контроль за подачею новин у міжнародних ЗМІ; поширення спеціально підготовлених матеріалів для формування громадської думки; використання психологічних операцій для деморалізації противника.

Додатково, досвід цих кампаній показав важливість інтеграції аналітики та стратегічного планування у інформаційно-психологічні операції. Використання великих масивів даних дозволяло виявляти уразливі аудиторії як серед військових, так і серед цивільного населення, а подальше таргетування повідомлень підвищувало ефективність психологічного впливу. Це створювало прецедент для сучасних інформаційних кампаній, де точковий вплив і контроль над наративом стають не менш важливими за військову міць.

Крім того, вплив медіа та психологічних операцій мав довгострокові наслідки для регіональної стабільності та сприйняття США у світі. Широкий доступ до інформації і контроль над її подачею дозволяли формувати образ коаліції як гуманної та технічно переважаючої сили, але одночасно створювали ризики маніпуляції, пропагандистського перекручування фактів та політичних спекуляцій у суспільстві. Ці уроки стали базою для розробки подальших стратегій інформаційного впливу, які застосовувалися у

боротьбі з тероризмом і новими регіональними конфліктами [3].

Таким чином, США продемонстрували, що сучасна війна неможлива без комплексного підходу до інформаційного та психологічного впливу. Кожна кампанія показала важливість синхронізації військових дій і медіа-стратегій. Водночас успіх операцій у 1990–1998 рр. став основою для розвитку подальших концепцій інформаційно-психологічних впливів у глобальному контексті.

Отже, досвід США у військових кампаніях проти Іраку продемонстрував, що інформаційно-психологічна складова стала критичною для досягнення стратегічної переваги. Контроль над інформаційним полем та формування позитивного сприйняття у світі забезпечили ефективно поєднання військової, дипломатичної та медійної потуги, створивши новий стандарт для ведення сучасних конфліктів.

Список використаних джерел:

1. Operation Desert Shield. URL: https://www.history.army.mil/html/bookshelves/resmat/dshield_dstorm/desert-shield.html (last accessed: 10.11 2025)
2. Gulf War Facts on the Effectiveness of PSYOP URL: https://www.psywarrior.com/gulfwar.html?utm_source=chatgpt.com (last accessed: 20.11 2025)
3. Cull N. J. The Perfect War: US Public Diplomacy and International Broadcasting during Desert Shield and Desert Storm, 1990-1991. *Arab Media & Society*. 2005. URL: <https://www.arabmediasociety.com/the-perfect-war-us-public-diplomacy-and-international-broadcasting-during-desert-shield-and-desert-storm-19901991> (last accessed: 20.11 2025)

Summary

This paper explores the information and psychological strategies applied by the United States during the military campaigns against Iraq (1990-1998). These operations marked the beginning of a new era of cognitive warfare, in which the manipulation of information, media narratives, and public perception became as decisive as traditional combat. Through coordinated psychological operations, media management, and diplomatic framing, the U.S. succeeded in shaping global opinion and undermining the morale of Iraqi forces. The study highlights how “Desert Storm” and subsequent campaigns demonstrated

that control over information and perception is essential for achieving strategic superiority in modern conflicts.

Анна Семененко

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Андрій Стецюк
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
semenenko.anna@chnu.edu.ua

Особливості підходів провідних держав до боротьби за глобальне лідерство

Сучасна геополітична динаміка беззаперечно демонструє кардинальну трансформацію концепції глобального лідерства, яке перетворюється на поліморфний феномен, що охоплює технологічний, економічний та нормативний виміри [2, с. 140]. Криза постбіполярного порядку та поступове завершення «Американського століття» [5, с. 395] формують поле стратегічної олігополії. Тому категоризація асиметричних стратегічних підходів, які провідні держави застосовують у цій боротьбі є актуальною.

Світова політика відходить від класичної біполярної структури, характерної для Холодної війни, рухаючись до гібридної, нелінійної конкуренції, де економічний тиск часто переважає пряме військове протистояння. Тому під «провідними державами» розуміються виключно ті актори, які володіють незалежною системною суб'єктністю та здатні формувати, підтримувати або активно ревізувати глобальні правила у всіх трьох вимірах впливу (військовий, економічний, нормативний). Саме тому, незважаючи на членство у G7, країни, як-от Японія, Канада чи Велика Британія, не розглядаються як самостійні провідні актори, оскільки їхній військовий та стратегічний вплив є інтегрований або делегований США, а такі регіональні гіганти G20, як Індія чи Бразилія, наразі сфокусовані переважно на внутрішніх викликах.

Американська модель лідерства залишається екстерналізованою, ґрунтуючись на геостратегічних імперативах З. Бжезінського – забезпеченні першості на

«Великій шахівниці» [1, с. 54]. Стратегія США – «Мережева гегемонія» – передбачає зміцнення системи альянсів, поєднане з фінансовою екстериторіальністю (зокрема, через домінування долара та контролю над міжнародними фінансовими потоками) та політикою технологічної сегрегації для збереження якісної переваги на тлі ерозії військово-технологічного Pax Americana [4, с. 388].

Натомість, китайська стратегія є інтерналізованою, демонструючи системне зростання геополітичної суб'єктності КНР [3, с. 132]. Пекін концентрується на геоекономічній експансії та периферійній інтеграції. Це стратегічний маневр, що дозволяє КНР уникати прямого військового конфлікту, використовуючи економічний леверидж як основний інструмент впливу. Центральним механізмом виступає ініціатива «Один пояс, один шлях» (BRI), що створює економічний леверидж через «боргову дипломатію» та інфраструктурний контроль. У технологіях доктрина «Подвійна циркуляція» спрямована на досягнення науково-технологічної самодостатності та встановлення технологічної субституції у критично важливих секторах (наприклад, виробництво мікросхем).

На фоні попередників Європейський Союз постає як сукупний нормативний актор, що акумулює економічну та регуляторну потужність своїх ключових держав-членів, зокрема Франції, Німеччини та Італії, чий суверенітет частково делеговано на наднаціональний рівень, і вибудовує своє лідерство через унікальний механізм «Нормативної влади». ЄС проводить Спільну зовнішню та безпекову політику і використовує «Ефект Брюсселя» (поширення власних регуляцій, як-от General Data Protection Regulation та Carbon Border Adjustment Mechanism) для асиметричної проекції сили та позиціонування себе як глобального арбітра. Однак відсутність власної військової потуги обмежує можливості ЄС.

Водночас, Російська Федерація, незважаючи на відсутність глобального економічного чи технологічного потенціалу, включена до аналізу як провідний ревізіоністський актор, який репрезентує себе як спадкоємця СРСР і претендує на

«відновлення» регіонального домінування в масштабах як мінімум пострадянського простору, здійснює системне руйнування ліберального світового порядку. Її стратегія геополітичної деструкції реалізується за допомогою асиметричної війни (інформаційні кампанії, кібератаки) та інструменталізації енергетичної залежності.

Таким чином, ми спостерігаємо паралельне існування трьох типів стратегій глобального лідерства провідних держав: утримання (США), виклик (КНР) та деструкція (РФ). Таким чином, боротьба за глобальне лідерство є комплексом нелінійних, багатовекторних стратегій, що веде до посилення феномену «вибіркової багатосторонності» та, в умовах перманентної геополітичної конкуренції, вимагає від менших держав входження в міжнародні безпекові організації або розробки стратегій «квазі-автономності».

Список використаних джерел:

1. Бжезінський З. *Велика шахівниця: Американська першість та її геостратегічні імперативи*. Пер. з англ. О. Ф. Гартмана. Київ : Мегатайп, 2000. 236 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Bzhezinski_Zbigniev/Velyka_shakhivnytsia.pdf (Дата звернення 10.11.2025)
2. Колінець Р. Р. Глобальне лідерство: еволюція концепції та сучасні виклики. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2020. Вип. 144. С. 138–145.
3. Узун Ю. В. (НЕ)Скромні обійми Китаю: чинники зростання геополітичної суб'єктності КНР та ознаки глобальної кризи світового порядку.–*Міжнародні та політичні дослідження*, 2019. Вип. 32. С. 171–206. <https://doi.org/10.18524/2304-1439.2019.32.173850>(Дата звернення 11.10.2025)
4. Johnson, J. The end of techno-military Pax Americana? Washington's strategic responses to Chinese AI-enabled military technology. *The Pacific Review*, 2019, 34(3), pp. 351–378. <https://doi.org/10.1080/09512748.2019.1676299> (date of access 10.11.2025)
5. Nye J. S. Is the American Century Over? An Introduction. *Political Science Quarterly*, 2015, Volume 130, Issue 3, pp. 393–400. <https://doi.org/10.1002/polq.12394> (date of access 10.11.2025)

Summary

The global system undergoes a transformation, profoundly altering what leadership means: it is now a 'polymorphic strategic phenomenon'.

Why does this matter? Because the “American Century” faces an existential challenge. This paper's central task remains to classify the asymmetric approaches major geopolitical actors deploy. The US strategy, rooted in the old “Grand Chessboard” mandate, deploys “Network Hegemony”. Crucially, it employs strict ‘technological segregation’ to defend its qualitative edge, fearing the erosion of Pax Americana. China, contrastingly, pushes an internalized strategy: it focuses heavily on ‘geoeconomic expansion’ – look at the BRI – and pursues technological dominance via the “Dual Circulation” doctrine. Meanwhile, the EU cleverly executes its unique “Regulatory Power” (the “Brussels Effect”) to maintain global influence. Russia? It maintains a strategy solely of ‘geopolitical destruction’, using hybrid threats. Ultimately, this chaotic competition mandates that smaller states, given the resulting “ad hoc multilateralism,” must rapidly develop strategies of ‘quasi-autonomy’, or their strategic autonomy is limited by membership in international security organizations.

Анастасія Серман

Науковий керівник – к. політ. н., доцент Іван Осадца
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
serman.anastasiia@chnu.edu.ua

Ризики для сучасної Німеччини приходу до влади правих націоналістів (Alternative für Deutschland)

У сучасній системі міжнародних відносин Німеччина виступає одним із ключових акторів, який активно впливає на формування глобальної політики та процесів, що визначають світовий порядок. Водночас не можна забувати, що саме ця країна стала колыскою націонал-соціалізму – однієї з найжорстокіших ідеологій XX століття, наслідки якої залишили глибокий слід в історії людства. Постає питання: чи був процес денацифікації справді успішним? На перший погляд – так. Ідеологія нацизму офіційно заборонена, її злочинна природа розкрита, а самі принципи тоталітарного режиму відкинута. Німеччина пройшла шлях трансформації від агресора до демократичної держави, яка активно бере участь у формуванні європейської та світової політики. Проте останні роки засвідчують, що у внутрішній політичній простір країни поступово проникають сили, чії погляди

суперечать ліберально-демократичним цінностям. Зростання їхньої популярності може створити серйозні виклики як для внутрішньої стабільності, так і для зовнішньополітичного курсу ФРН. Видається, що радикально-націоналістичні ідеї, попри всі уроки минулого, все ще не втратили своєї привабливості для частини німецького суспільства.

Найпопулярнішим носієм ультраправого популізму в Німеччині є політична сила «Альтернатива для Німеччини» (АдН) (нім. *AfD*). Слід зазначити, що, на відміну від решти сил, які функціонують в країні, дана партія є відносно молодою, а її заснування у 2013 р. стало відповіддю на міграційну політику тодішнього канцлера Ангели Меркель в період кризи, пов'язаної з соціально-політичною дестабілізацією у державах Арабського світу. Хоча на початковому етапі свого розвитку партія дотримувалася переважно євроскептичних і економічно ліберальних поглядів, з часом її політичний курс помітно змістився вправо. Нині вона відкрито демонструє ксенофобські та правоекстремістські позиції. Такі ідеологічні та кадрові зміни суттєво вплинули на її електоральну базу – «Альтернатива для Німеччини» дедалі частіше приваблює виборців із виразними антимігрантськими та націоналістичними настроями [1].

Звернемо увагу на особливості процесу здобуття популярності «АдН» серед німецького населення. До 2015 р. «Альтернатива для Німеччини» отримувала відносно незначні результати на виборах до ландтагів – парламентів федеральних земель, що не дозволяло їй подолати виборчий бар'єр і здобути представництво у Бундестазі. Переломним моментом у розвитку партії стала кадрова ротація 2015 р., яка спричинила істотні зміни в її політичному курсі. Лідера ліберального спрямування Берндта Луке змінила представниця національно-консервативного крила Фрауке Петрі. Під її керівництвом «АдН» поступово набувала чітко вираженого популістського характеру, рішуче виступаючи проти політики «відкритих дверей» канцлера Ангели Меркель щодо сирійських біженців у 2015-2016 рр. Однак уже у травні 2017 р., на тлі зниження електоральної підтримки, Ф. Петрі оголосила про свою відставку та відмову очолювати партійну

передвиборчу кампанію, залишившись при цьому співголовою партії. Новими лідерами стали Аліса Вайдель і Олександр Гауланд. Перша позиціонувала себе як «класичний ліберал», тоді як другий, який паралельно очолював партійну організацію в Бранденбурзі, вирізнявся більш радикальними поглядами та неодноразово потрапляв у скандали через расистські висловлювання. Під впливом цих політичних постатей «АдН» поступово відійшла від поміркованого євроскептицизму, перетворившись на силу, що активно просуває ксенофобські й націоналістичні ідеї. Її гасло «Ні Сполученим Штатам Європи» швидко набуло популярності серед частини німецького суспільства [2].

Потужним поштовхом до зміцнення позицій «АдН» стало повномасштабне вторгнення росії в Україну у лютому 2022 р. та запровадження широких санкцій проти держави-агресора, що відчутно вплинуло і на німецьку економіку. Ще з 2016 р. партія послідовно орієнтувалася на зближення з москвою, поступово відходячи від проатлантичної риторики, характерної для її перших років існування. Одним із нинішніх ключових гасел «АдН» став заклик до скасування санкцій і «нормалізації» відносин із росією. Партія також виступає за відновлення імпорту російського газу, зокрема через «Північний потік-2». В основі такої позиції, за оцінками аналітиків, лежать як ідеологічні симпатії, так і ймовірна фінансова підтримка з боку кремля. Дослідження свідчать, що посилення ультраправих сил у Європі часто має російський вплив – не стала винятком і Німеччина. Основним осередком підтримки «АдН» залишаються східні федеральні землі, де зберігаються соціально-політичні рудименти колишньої НДР та радянської ментальності. Проте остаточним проривом «АдН» стали вибори до Європейського парламенту 9 червня 2024 р., де вона здобула друге місце, набравши 15,9% голосів. Ці вибори стали доленосними як і для самої країни, так і для інших європейських політичних сил, які зіткнулись із загрозою панування ультраправого популізму. Тоді праворадикальні сили здобули більшість також в Австрії, Угорщині, Франції, Польщі, Нідерландах [3].

Успіхи «АдН» на цьому не завершилися. Політична криза в країні поширювалася, росло незадоволення канцлером

Олафом Шольцем, що призвело до значних змін на політичній карті країни за підсумками виборів у лютому 2025 р. Так, за результатами місцевих виборів, «АдН» здобула друге місце за кількістю голосів обігнавши «СДПН», а перемогу отримав блок «ХДС/ХСС» на чолі з Фрідріхом Мерцем. Варто також зазначити що такі результати дозволили «AfD» вперше висунути свого кандидата на посаду Федерального канцлера – нею стала голова партії А. Вайдель. Доленосними виявились і самі вибори до Парламенту в лютому 2025 р. Вперше в історії країни Федеральний канцлер не був обраний з першої спроби – голосувати довелося повторно. За підсумками перемогу здобув блок християнських демократів, а Ф. Мерца призначили главою уряду ФРН. На щастя, «АдН» не вдалося обігнати своїх конкурентів та отримати владу. Сьогодні, через пів року після виборів, партія стала найпопулярнішою політичною силою в Німеччині. Саме їх поглядам довіряють більшість німецького населення [3].

Підсумовуючи, варто окреслити основні ризики, які несе із собою зростання правопопулістичних тенденцій у Німеччині. Найпершою загрозою є можливе політичне зближення з росією, що суперечить демократичним цінностям і становить небезпеку для всієї європейської цивілізації. Крім того, посилення ксенофобських та антиміграційних настроїв серед членів партії суперечить принципам прав людини та може призвести до серйозних гуманітарних наслідків. Не менш тривожним є й той факт, що ультраправа ідеологія нерозривно пов'язана з євроскептицизмом, який здатен послабити єдність Європейського Союзу та створити нові лінії розколу всередині європейської спільноти.

Список використаних джерел:

1. Buchmayr F. Die Milieukoalition des Rechtspopulismus. Kombinationen politischer Einstellungen innerhalb des potenziellen Elektors der AfD. *Berliner Journal für Soziologie*. 2023. Bd. 33, № 3. S. 423–451. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11609-023-00507-y> (дата звернення: 15.10.2025).
2. Політичні наслідки дострокових парламентських виборів у ФРН 23 лютого 2025 р. [Електронний ресурс]. Інститут всесвітньої

історії НАН України. Електрон. дані. Київ, 2025. Режим доступу: <https://ivinas.gov.ua/publikatsiji/statti/politychni-naslidky-dostrokovykh-parlamentskykh-vyboriv-u-frn-23-liutoho-2025-roku.html>. Дата звернення: 21.10.2025.

3. The Rise of the AfD and the Choice of Radicalism [Electronic resource] / Institut français des relations internationales (IFRI). Electronic data. Paris : IFRI, 2025. Access mode: <https://www.ifri.org/en/papers/rise-afd-and-choice-radicalism>.– Date of access: 23.10.2025.

Summary

The article examines the AfD's rise in Germany, driven by public discontent with migration policies, economic instability, and elite disillusionment, shifting it from euroscepticism to open nationalism amid Russian propaganda influence. Its substantial 2024–2025 electoral gains threaten democratic values, societal polarization, human rights protection, and EU stability, urgently requiring effective counter-strategies.

Вікторія Ящук

Науковий керівник – д. політ. н., професор Сергій Федуняк
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
yashchuk.viktoria@chnu.edu

Економічні чинники участі США у Першій світовій війні

Участь Сполучених Штатів Америки у Першій світовій війні стала переломним моментом, який вплинув на хід конфлікту та міжнародні відносини. Основним чинником вступу США у війну в 1917 році були економічні інтереси, сформовані торгівлею, фінансовими зобов'язаннями та загрозами від Німеччини. Ці фактори підштовхнули США до відмови від політики ізоляціонізму, закріпленої доктриною Монро 1823 року, та зміцнили позиції Антанти, до якої входили Велика Британія, Франція та Росія [1]. Аналіз цього досвіду є актуальним для розуміння ролі економічних і геополітичних факторів у формуванні зовнішньої політики.

На початку війни у 1914 році США оголосили нейтралітет, що відповідало їхній традиційній політиці невтручання у

європейські конфлікти [1]. Ця позиція дозволяла активно торгувати з країнами Антанти, які завдяки британській морській блокаді контролювали ключові торговельні шляхи, обмежуючи доступ до німецьких портів [1]. Американський експорт до Антанти зріс з 1,479 млрд доларів у 1913 році до 4,062 млрд доларів у 1917 році, включаючи зброю, боєприпаси, продовольство та сировину, що спричинило економічний бум [1]. Промислові компанії, такі як Bethlehem Steel, отримували значні контракти на постачання озброєння, що сприяло зростанню промислового сектора та економічному процвітання [1]. Торгівля з Антантою стала основою американського експорту, забезпечуючи стабільне економічне зростання та розширення ринків збуту.

Фінансова підтримка Антанти здійснювалася через випуск облігацій Позики свободи, які зібрали понад 20 млрд доларів [1]. Загалом США надали кредити на суму близько 24,262 млрд доларів, що дозволило підтримувати союзників і зміцнити власну економіку [1]. Фінансова допомога Антанті закріпила позиції США як провідного кредитора Європи, що стало основою для їхньої економічної гегемонії після війни [1]. Кампанії з продажу облігацій, які включали виступи відомих діячів, таких як Чарлі Чаплін, та агітаційні плакати, сприяли залученню коштів і підняттю морального духу населення [1].

Німецька політика необмеженої підводної війни, відновлена 1 лютого 1917 року, стала серйозною загрозою американським економічним інтересам, створюючи небезпеку для торгівлі та безпеки громадян [1]. Німеччина атакувала торговельні судна, що перевозили товари до Європи, спричиняючи значні втрати для американських компаній [1]. Потоплення пасажирського лайнера «Лузітанія» у травні 1915 року, де загинули 128 американських громадян, викликало обурення в суспільстві та посилювало антинімецькі настрої [1]. Президент Вільсон заявив, що такі атаки порушують міжнародне право, і змусив Німеччину тимчасово припинити необмежену підводну війну [1]. У лютому та березні 1917 року потоплення кількох американських суден, зокрема USS Housatonic, посилювало напругу [1]. Телеграма Ціммермана,

оприлюднена в березні 1917 року, у якій Німеччина пропонувала Мексиці союз проти США в обмін на повернення втрачених територій, стала остаточним поштовхом до розриву дипломатичних відносин і оголошення війни 6 квітня 1917 року [1].

Зі вступом у війну економічна мобілізація США набула значних масштабів, забезпечуючи фінансову та логістичну підтримку Антанті. Закон про федеральний контроль (березень 1918) перевів залізниці під державне управління, усунувши конкуренцію та підвищивши ефективність логістики для перевезення військових вантажів і вугілля [3]. Ці заходи підтримали військові зусилля та економіку США, сприяючи зростанню реальних заробітних плат у промисловості на 6-7% і приносячи вигоди фермерам та робітникам [1]. Експедиційний корпус США під командуванням генерала Джона Першинга, що налічував 2,084 млн осіб у Франції, відіграв ключову роль у бойових діях на Західному фронті, зокрема в битвах при Марні та Мез-Аргонн, послаблюючи Центральні держави [1]. Промисловість США виробила 3,55 млн гвинтівок, 226,557 кулеметів і 13,574 авіадвигунів Liberty, заклавши основу для майбутнього «виробничого дива» [1].

Фінансування війни здійснювалося через податки, позики та, меншою мірою, створення грошей. Закон про воєнні доходи (жовтень 1917) підвищив податки на доходи, запровадив податки на надприбутки та розкіш, збільшивши надходження з 930 млн доларів у 1916 році до 4,388 млн доларів у 1918 році [1]. Проте основна частина витрат, близько 53-58%, фінансувалася через позики, зокрема через облігації Позики свободи [1]. Федеральний резерв також скуповував облігації, що сприяло зростанню грошової маси на 70% з 1916 по 1920 рік, викликаючи інфляцію, коли рівень цін зріс на 85% [1]. Ці фінансові стратегії дозволили США ефективно підтримувати військові зусилля, демонструючи гнучкість економічної системи в умовах війни.

Отже, економічні інтереси США, зокрема торгівля з Антантою, кредити на суму 24,262 млрд доларів і реакція на німецьку підводну війну, визначили їхній вступ у війну,

зміцнивши Антанту та вплинувши на результат конфлікту. Війна залишила довгострокові наслідки, включаючи перетворення США на чистого кредитора з 6,4 млрд доларів чистих активів у 1919 році та зміщення фінансового центру світу до Нью-Йорка [1]. Цей досвід підкреслює важливість економічних факторів у зовнішній політиці та їхній вплив на глобальні геополітичні процеси.

Список використаних джерел:

1. Rockoff H. US Economy in World War I. EH.Net Encyclopedia, 2008. URL: <https://eh.net/encyclopedia/u-s-economy-in-world-war-i/> (data of access: 07.11.2025).

2. Hunt D. A United Front: The American Relief Administration in Ukraine, 1919–1923. Charlotte: *University of North Carolina at Charlotte*, 2022. 134 p. URL: https://ninercommons.charlotte.edu/record/3343/files/Hunt_uncc_0694N_11756.pdf (data of access: 08.11.2025).

3. Thelen M. Federal Control of Railroads in War Time. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 76, War Adjustments in Railroad Regulation, 1918, pp. 14–24. URL: <https://www.jstor.org/stable/1013872> (data of access: 08.11.2025).

Summary

The United States' entry into World War I in 1917, driven by economic interests such as trade with the Entente and threats from Germany's unrestricted submarine warfare, marked a pivotal shift from isolationism and significantly influenced the conflict's outcome. This involvement strengthened the Entente, particularly through substantial American supplies and loans, which stabilized military efforts. The mobilization of the U.S. economy, including the nationalization of railroads under the Federal Control Act of 1918, enhanced logistical support for the war effort, ensuring efficient delivery of resources. The U.S. provided \$9.5 billion in loans and saw exports to the Entente rise to \$4.062 billion by 1917, laying the foundation for post-war economic hegemony. This historical case underscores the critical role of economic factors in shaping foreign policy, offering insights into the dynamics of international support during global conflicts.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. УКРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ – ШЛЯХ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ. ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВ-ПАРТНЕРІВ. СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНА–ЄС. СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Софія Богданова

Зміст демократії: свобода та контроль
децентралізованої України на шляху до ЄС 3

Антон Валуєв

Можливості інтегрування України в НАТО в
контексті нової глобальної архітектури безпеки: роль
Дональда Трампа (2024–2025) 7

Тетяна Вашковська

Політична культура на Балканах (1989–2025):
переосмислення європейської ідентичності 11

Іван Гуменюк

Кризові процеси в ЄС як предмет наукового
осмислення 14

Микита Дрогозюк

Розбіжності позицій країн Вишеградської
четвірки щодо санкційної політики ЄС стосовно росії
в контексті війни в Україні 18

Вікторія Закірова

Інновації в медичній сфері як чинник міжнародної
політичної та економічної конкуренції 22

Євгенія Івченко

Інноваційне партнерство України та ЄС:
стратегічний вектор міжнародної співпраці 25

Анна Колодка

Принципи соціальної політики ЄС: від
Європейської соціальної хартії до сучасних директив 28

Христина Луців

Співпраця України та НАТО: Інтеграція
національної кібероборони до колективної безпеки ... 32

Марина Майборода

Роль Франції як стратегічного партнера в
підтримці України в рамках міжнародних організацій
в умовах російсько-української війни (2022-2025 рр.) 36

Вікторія Матушак	
Позиція Польщі щодо санкцій проти РФ: дилема між національними інтересами та спільною політикою ЄС	40
Богданна Михайлюк	
Співпраця України і ЮНЕСКО в умовах російсько-української війни	43
Єлизавета Пивовар	
Соціальні стандарти держав ЄС як критерій входу України до Європейського Союзу	47
Ліна Рудніцька	
Участь України в міжнародних екологічних ініціативах в контексті європейської інтеграції	51
Яна Самборська	
Стратегічна комунікація України та міжнародних партнерів у подоланні російської дезінформації	55
Валерія Федорчук	
Роль міжнародних організацій у повоєнному відновленні України	59
Ольга Фурман	
Діяльність Організації міст світової спадщини ЮНЕСКО в контексті актуальних проблем зовнішньої політики України	61

СЕКЦІЯ 2. БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ XXI СТ. НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

Ярослав Безбородько	
Цілі, наслідки і перспективи розвитку азербайджансько-вірменського конфлікту навколо Нагірного Карабаху	65
Ліна Беспалько	
Глобальні міграційні процеси як виклик для національної та регіональної безпеки	69
Ксенія Василів	
Російсько-українська війна та конфлікти Північної Африки: порівняльний аналіз	72
Patryk Wosik	
Rosyjska wojna informacyjna jako wyzwanie dla bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej w XXI wieku (na przykładzie Polski)	76

<i>Ірина Дзюба</i>	
Штучний інтелект як фактор національної безпеки та інструмент цифрової дипломатії України у глобальному кіберсуперництві	78
<i>Тетяна Єлова</i>	
Україна та Польща у системі європейської безпеки	81
<i>Єлизавета Кормиш</i>	
Медіа як зброя: пропаганда «Ісламської Держави» в інформаційному просторі	83
<i>Софія Кубляк</i>	
Кібербезпека Німеччини в умовах повномасштабної російсько-української війни: загрози та виклики	87
<i>Андрій Лошак</i>	
Розвиток європейської цивілізації в умовах глобалізаційних процесів: проблеми і перспективи	91
<i>Віктор Луценко</i>	
Інформаційні загрози та протидія дезінформації: вплив на стабільність держав і міжнародні відносини	95
<i>Дар'я Мікіцел</i>	
Регулювання штучного інтелекту в контексті національної та безпекової політики США	98
<i>Богдан Москалюк</i>	
Перспективи нової архітектури безпеки у Європі та місце в ній України	101
<i>Анна Підвашицька</i>	
Медіаграмотність у добу війни: виклики для користувачів нових медіа	105
<i>Єлизавета Плеханова</i>	
Механізми моніторингу та протидії дезінформації: досвід взаємодії Ofcom і Full Fact у британському інформаційному просторі	109
<i>Дар'я Савчук</i>	
Переосмислення ролі США у системі міжнародної безпеки після початку російського повномасштабного вторгнення	113
<i>Ярина Стецюк</i>	
«Еволюція міжнародного PR у цифрову епоху: роль соціальних медіа у зміні парадигм»	116

Уляна Ткаченко	
Переосмислення форм розв'язання придністровського конфлікту після 2022 року в контексті захисту національних інтересів України	119

Діана Шевченко	
Цензура та інформаційний контроль у Китаї в період пандемії Covid-19	124

СЕКЦІЯ 3. УКРАЇНА В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ. ДИПЛОМАТИЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ: ЗДОБУТКИ ТА ПРОБЛЕМИ

Ольга Беспалько	
Еволюція аналітико-прогностичних підходів провідних think tanks США щодо триваючої російсько-української війни	128

Олександра Божек	
Російська православна церква як інструмент російської пропаганди	130

Павло Бурдяк	
Від клікбейту до дезінформації: поширення російських наративів в українському сегменті Facebook	134

Олена Васильєва	
Функціонування дипломатичної служби України в умовах повномасштабної російсько-української війни	138

Станіслав Губко	
Переговори між Україною та Росією в 2022 році та їх зрив	141

Богдан Дев'ятков	
Переосмислення воєнного міфу: як дух 2022 став антитезою 1914	145

Mykhailo Zaslavskyi	
Russian language as an element of Russian Federation soft power in the war against Ukraine	148

Земба Анастасія	
Єдність і розбіжності Вишеградської групи у підтримці України під час російської агресії	150

Анна Князева

Вплив BBC World News на формування глобальної громадської думки щодо війни Росії проти України	154
--	-----

Олександр Короп

Популізм і радикалізація онлайн-дискурсу в Україні під час повномасштабної війни: можливості кількісного аналізу	157
--	-----

Анастасія Кравець

Внесок української діаспори у США щодо здобуття незалежності України	160
--	-----

Анастасія Криницька

Дипломатичні успіхи України в умовах повномасштабного вторгнення	163
--	-----

Дарина Крунієвська

Вплив соціальних медіа на формування громадської думки в Україні у контексті війни Росії проти України (2014-2025 рр.)	167
--	-----

Марина Савіна

Внутрішні та зовнішні виміри російської агресії проти України	170
---	-----

Норберт Фрейск

Україна на межі третього і четвертого року війни	173
--	-----

Юліан Хитик

Співпраця Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії з Україною у сфері безпеки після початку російського повномасштабного вторгнення	176
---	-----

Володимир Штефюк

Політика Світового конгресу українців в умовах російсько-української війни	181
--	-----

**СЕКЦІЯ 4. МОЛОДІЖНА, ПУБЛІЧНА, КУЛЬТУРНА
ТА ЕКСПЕРТНА ДИПЛОМАТІЯ**

Адамович Ірина

Потенціал бізнес-мереж і цифрових платформ у публічній дипломатії України	185
---	-----

Евеліна Банар

Трансформація публічної дипломатії України в цифрову епоху війни	187
--	-----

Дмитро Заєць	
Роль публічної дипломатії та її технологій у формуванні іміджу України в умовах війни та глобалізації міжнародних відносин	191
Павло Глазчук	
Еволюція публічної дипломатії в системі зовнішньої політики України в добу російсько-української війни	195
Юлія Крицька	
Пінг-Понг дипломатія як інструмент нормалізації американо-китайських відносин наприкінці ХХ ст.	198
Дар'я Лисенко	
Instagram як сучасний інструмент публічної дипломатії України	201
Анастасія Мельничук	
Створення та діяльність Посольського фонду США зі збереження культурної спадщини	204
Владислава Мироняк	
Роль програми «Erasmus» у зміцненні міжнародного іміджу України	208
Назар Михалюк	
Культурна політика Європейського Союзу	211
Сергій Мовенко	
Маніпулятивні історичні наративи Росії та їх вплив на українську державність і міжнародний імідж	214
Юлія Пендерецька	
Боротьба іміджів кандидатів у президенти США Джо Байдена і Дональда Трампа	217
Ангеліна Попадинець	
Політика та Олімпійські ігри: динаміка взаємовпливу в історичному та сучасному контексті	220
Христина Прохніцька	
Використання культурної дипломатії України як інструменту формування міжнародного впливу держави у період 2022–2025 років	224
Ніка Сайченко	
Культурна дипломатія як інструмент примирення між Японією та Південною Кореєю	228

Надія Сарафінчан	
Міф Дракули як інструмент культурного брендингу Румунії	231
Єлизавета Цвіненко	
Трансформація європейського ставлення до американської масової культури	234
Ганна Шевчук	
Культурна дипломатія як стратегічний інструмент формування позитивного міжнародного іміджу України в поствоєнний період	238
Марія Якущенко	
Особливості культурної політики країн Західного Середземномор'я: досвід для України	242

СЕКЦІЯ 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖДЕРЖАВНИХ ВІДНОСИН

Нікіта Амбарицумян	
Німецько-українські відносини за канцлерства Олафа Шольца	245
Міхал Вавжонек	
Польсько-українське примирення з точки зору останніх 35 років	248
Сергій Гемберг	
Польща як стратегічний партнер України: дипломатична, безпекова та гуманітарна підтримка у контексті російсько-українського конфлікту	251
Дмитро Гуменюк	
Еволюція політики України щодо країн Південного Кавказу	254
Володимир Камінський	
Роль Сполученого Королівства у формуванні стратегічного партнерства з Україною	257
Іван Котов	
Аксіологічний фактор кінематографу у констеляції функціонування актуальної моделі транснаціонального співробітництва	260
Дмитро Кривченко	
Ескалація як невід'ємна властивість міжнародних відносин сьогодення	263

<i>Дар'я Мазур</i>	
Комунікаційні технології як інструмент просування сталого розвитку та побудови глобального діалогу	266
<i>Єгор Малов</i>	
Роль військово-морських сил в національній геостратегії США	271
<i>Анастасія Маслюковська</i>	
Правове регулювання використання штучного інтелекту у міжнародних відносинах (досвід США) ...	274
<i>Ангеліна Наглюк</i>	
Українська міграція в контексті німецької політики 2020-2025 років	277
<i>Анастасія Пасічник</i>	
Гуманітарна комунікація в епоху гібридних загроз: довіра, етика та трансформація міжнародного гуманітарного реагування	281
<i>Ірина Петричук</i>	
«М'яка сила» Китаю в Європейському Союзі: культурні інструменти і політичні цілі	286
<i>Юліанна Рошка</i>	
Стратегії інформаційно-психологічного впливу США у військових кампаніях проти Іраку (1990- 1998 рр.)	290
<i>Анна Семененко</i>	
Особливості підходів провідних держав до боротьби за глобальне лідерство	293
<i>Анастасія Серман</i>	
Ризики для сучасної Німеччини приходу до влади правих націоналістів (Alternative für Deutschland)	296
<i>Вікторія Ящук</i>	
Економічні чинники участі США у Першій світовій війні	300

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ
XIX Міжнародної науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених

3 грудня 2025 року

Папір офсетний. Формат 60х84/16.
Ум. друк. арк. 18,13. Зам. No 40. Тираж 100 прим.
Виготівник: ПВКФ «Технодрук»
Свідцтво суб'єкта видавничої справи ДК No1841 від 10.06.2004 р.
58000, м. Чернівці, вул. І. Франка, 20, оф.18, тел. (0372) 55-05-85